

13032

rodna gruda

revija za Slovence po svetu

januar

1

1973

SLOVENIJA

Smučišča na Krvavcu so že oživila. Do njih je bila že pred nekaj leti zgrajena prva slovenska žičnica, kmalu pa bo do krvavških smučišč zgrajena tudi cesta. Okrepčate se lahko v obnovljenem hotelu in lepi brunarici.

Foto: Edi Šelhaus

Če varčujete — potem varčujte pri Jugobanki

ZAKAJ?

Zato, ker je JUGOBANKA:

- najstarejša specializirana jugoslovanska banka,
- na prvem mestu po višini skupnih deviznih vlog in banka z največjim poprečjem deviznega in dinarskega varčevanja v Jugoslaviji,
- banka, ki ima 90 poslovnih enot na območju vse Jugoslavije, v vseh republikah in pokrajinah,
- banka, ki poslovno sodeluje s 1.100 bankami v 116 državah,
- znana po dobrem poslovanju in ekspanzivnosti ter vedno izpolnjuje svoje obveznosti.

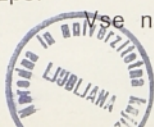
JUGOBANKA DAJE:

- na vse hranilne vloge najvišje možne obrestne mere.

Poleg tega JUGOBANKA:

- zavaruje varčevalce vezanih vlog pri zavarovalnicah v Jugoslaviji,
- omogoča sodelovanje pri loteriji za varčevalce,
- daje varčevalcem potrošniška posojila in kredite za stanovanjsko in komunalno gradnjo.

Vse nam zaupane bančne posle bomo izvršili z vso pozornostjo!

rodna gruda

revija za Slovence po svetu

LETO XX — JANUAR 1973

REVILJA ZA SLOVENCE PO SVETU
MAGAZINE FOR SLOVENES ABROAD

REVUE POUR LES SLOVENES DANS LE MONDE
REVISTA PARA LOS ESLOVENOS EN EL MUNDO

Iz vsebine

Iz vaših pisem	2
Na kratko	4
Izbiramo himno	7
Jože Olaj: Kakšna ocena za jugoslovanski turizem?	8
Vrhnika iz trga v mesto	11
Janez Zrnc: Na Travno goro na smučanje	12
Andrej Triler: Tartufi — istrska izvozna specialiteta	13
Andrej Triler: »Staro, dobro gnezdo« v Podkorenu	14
Drago Kralj: Štirje beli — Črni vrhovi	16
Kje povsod živijo Slovenci	18
ZAČASNO NA TUJEM (I)	21
ENGLISH SECTION (II)	21
Ina S.: Pri Ani in Adolfu v Ajdovščini	28
Jože Humer: AFS »France Marolt« in APZ »Tone Tomšič« v Ameriki	29
Naši po svetu	30
Izseljenska srečanja	33
Azra Kristančič: Moč in nemoč za volanom	34
S. B. P. Künzelsau: Dom in tujina	36
Otroci berite	38
Branka Jurca: Snežko in Čuj na straži	38
Kajetan Kovič: Mačja dlaka	38
Oton Župančič: Ciciban zaspi	38
Karel Grabeljšek: Otrok se je izgubil	39
Neža Maurer: Novoletni avtobus	39
Borut Kokalj: Moj prvi zajtrk	39
Filatelija	40
Spominski koledar	40
Vaš kotiček	41

RODNA GRUDA

revija za Slovence po svetu

Izdaja — Publisher:

Slovenska izseljenska matica

Naslov — Address:

61000 Ljubljana
Cankarjeva 1/II, p. p. 169
Jugoslavija

Telefon:

23 102 — uredništvo, 21 234 — uprava

Glavni urednik:

Drago Seliger

Odgovorni urednik:

Jože Prešeren

Urednica:

Ina Slokan

Uredniški odbor:

Dragan Flisar, Anton Ingolič, Branka Jurca,
Janez Kajzer, Tone Krašovec, Zvone
Kržišnik, Stane Lenardič, Ernest Petrin,
Boštjan Pirc, Anton Rupnik, Mila Šenk,
France Vurnik

Upravnica publikacij:

Vera Valenci

Oblikovalec:

Jože Boncelj

Prevajalci:

Milena Milojevič-Sheppard / angleščina
Albert Gregorič / španščina

Revija izhaja mesečno — 7. in 8. številka
izideta skupno

Cena posameznega izvoda:
5 din

Letna naročnina:

Jugoslavija: 50 din
Inozemstvo: 5 am. dolarjev
Argentina: 5 USA dol.
Avstralija: 4,5 avstr. dol. ali 2,2 Lstg
Avstrija: 115.— Asch
Belgija: 220.— Bfr
Brazilija: 5.— dol.
Danska: 35.— Dkr
Finska: 20.— Fm
Francija: 25.— FF
Holandija: 16.— Hfl
Italija: 2.900.— Lit
Nemčija: 16.— DM
Norveška: 33.— Nkr
Švedska: 24.— Skr
Švica: 19.— Sfr
ZDA — USA: 5.— dol.

Plačila naročnine:

za dinarje tekoči račun: 50100-678-45356
iz inozemstva: dev. račun 501-620-7-32002-
-10-575 pri Ljubljanski banki, po medna-
rodni poštni nakaznici ali s čekom v pri-
poročenem pismu

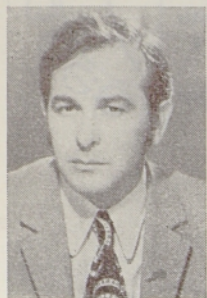
Payment from abroad:

assignment to our account no. 501-620-
-7-32002-10-575 at Ljubljanska banka or by
international money order or by check
in registered letter

Tisk — Printed by

Kočevski tisk, Kočevje

Po praznikih

Jože Prešeren
odgovorni urednik

V dneh po praznikih se skoraj vsi naši pogovori vrtijo okrog tega, kako smo jih preživel. Vsi vemo povedati toliko zanimivega, razburljivega in veselega. Tako pomembno se nam zdi vse to praznovanje, toliko pričakujemo od teh prazničnih dni, potem pa od vsega ostane le

kupček bolj ali manj lepih besed. Tako je pri nas in prav gotovo ni veliko drugače tudi pri vas v tujini. Želimo vam, da bi vse lepe trenutke, ki ste jih preživel med prazniki, še dolgo ohranili v spominu, tisto grenčico, s katero se včasih srečujete, pa čimprej pozabite. Nanjo mislim predvsem zaradi vaših zgodb, ki nam jih zdaj že kar pridno pošiljate, v vseh pa opažam neko grenkobo, obup, domotožje. Vesel sem jih kljub temu, rad pa bi, da bi kdaj kdo napisal tudi kaj veselega...

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil tudi za goro voščilnic, ki so pred in po praznikih prihajale v naše uredništvo ali na Matico. Žal se ne bomo mogli zahvaliti vsakemu posebej, čeprav bi vsakemu radi napisali dolgo in iskreno pismo. V vseh vaših voščilih je bilo toliko zahval za naše delo in želja po uspehih v prihodnosti, da si prav želimo, da bi nekaj tega v resnici dosegli. Tudi mi vam iz srca želimo, da bi se vam uresničile vse vaše skrite želje. V predprazničnih dneh so se v Jugoslavijo zgrinjale dolge kolone avtomobilistov, med katerimi so seveda prevladovali naši ljudje, ki so začasno zaposleni v tujini. Pravijo, da je skupno — z letali, avtobusi in vlaki prispelo na zimske počitnice v domovino približno 400.000 Jugoslovancev. Razveseljivo je, da je bilo to število tolikšno kljub temu, da je sovražna propaganda razširjala, da se delavci ne bodo smeli več vrniti na delo v tujino. Večina je odkrila, da so bili ti glasovi izmišljeni. Vsaj ena desetina te množice je bilo prav gotovo Slovencev. Skoraj v vsakem kraju je bilo po nekaj avtomobilov s tujimi registracijami in že to je bil praktičen dokaz o tem, koliko naših ljudi je na tujem. Upamo, da so (ste) praznike v domovini vsi srečno preživel.

Zaradi obilice dela ob koncu leta še nismo uspeli pripraviti seznama knjižnih nagrad za tiste, ki nam pridobivate nove naročnike. Lahko pa mi verjamete, da si vse naše prijatelje skrbno zapisujemo. Nagrade boste prejeli v kratkem. Naj še ponovim, za kaj gre: vsakdo, ki nam bo letos pridobil vsaj enega novega naročnika, dobi lepo knjižno nagrado, ki si jo bo lahko sam izbral. Veliko sreče!

iz vaših pisem

Hvala za Lendavske gorice

Najlepša hvala za prelepo sliko iz Lendavski goric. Vaša priljubljena revija me razveseli vsak mesec. Zdaj sem naročnica že tretje leto. Hranim jo tudi za otroke. Dva sinka imam. Mož na žalost ne zna slovensko, toda otroka bosta znala — že zdaj se uči slovensko, madžarsko in nemško. Moja velika želja je, da bi se vrnili v domovino. Toda kdo ve, kako še bo. Mož ne bi šel rad, ker je Nemec. Taka je pač usoda. Toda jaz čutim, da je prava sreča edinole v domovini. Zelo mi je hudo, ker smo morala mlada dekleta v svet zaradi kruha. Ni nam bil toliko mar denar, hotele smo le delati. Iskreno želim, da bi se nekega dne vrnili vsi, ki ljubijo domovino. Vsi čutimo, da smo le dobra delovna sila, večina Nemcev pa nas gleda zviška, mnogi celo ne morejo skriti svojega prezira.

Tukaj sem že peto leto in ker sem poročena z Nemcem, me mnogi smatrajo že za Nemko. Vendar jaz vsem jasno povem, da sem Slovenka in da bom to tudi ostala. Ko sem še delala v tovarni, sem vedno vsem pripovedovala, da je pri nas lepše in boljše, čeprav standard ni tako visok; pri nas znajo ljudje tudi živeti, ne pehajo se samo za denarjem. Do solz me ganejo uspehi doma, ves napredek, lepote naših krajev. Hvaležna sem vsem, ki se toliko trudite, da nam vsaj malo olajšate bivanje v tujini. V besedah, ki nam jih posvečate, je vedno polno topline.

Rada bi še nekaj vprašala: sem tudi fotograf-amater, pa me zanima, če so za objavo dobre tudi barvne fotografije ali morajo biti samo črno-bele. Rada bi vam predstavila svoja sinka, Tomislava in Aleksandra, stara sta dve leti in pol ter leto in pol.

Moja velika ljubezen so tudi knjige. Imam jih že precej, pa vendar še premalo. V svoji knjižnici bi rada imela kar vse slovenske knjige.

Erika Leist (roj. Škraban)
Götzingen, ZR Nemčija

Hvala za prirčno pismo. V reviji lahko objavimo tako barvne kot črno-bele fotografije, važno je le, da so ostre in kontrastne. Priporočamo se tudi za obljubljeni zgodbo!

Včasih kaj iz Koroške

Lepo se vam zahvaljujem za redno pošiljanje »Rodne grude«, ki mi je zelo všeč. Slike v reviji so zelo lepe, želel pa bi, da bi bilo včasih kaj tudi s Koroške (Dravograd, Mežica, Črna, Žerjav...), kjer imam sorodnike, pa tudi iz Celja in okolice. Rad bi tudi, da bi bila v vsaki

številki Rodne grude slika od enega slovenskega ansambla (Slak, Avsenik, Frank, Kovačič) z imeni vseh muzikantov. Imam veliko slovenskih plošč, pa ne vem točno, kdo igra harmoniko, kdo kitaro, kdo bas...

Oprostite napakam v pismu, v Jugoslaviji nisem delal nobene šole.

Fridérik Jošt
Marchienne-Docherie, Belgija

Na Koroško se že odpravljamo. Že z eno izmed prihodnjih številok imamo v načrtu reportažo s slovenske Koroške. Prav tako bomo v prihodnji številki začeli predstavljati bolj znane slovenske ansamble. Z vašo slovenščino pa je kar v redu; glavno je, da se razumemo.

Dopisovanje

Rodna gruda mi je zelo všeč. Bil sem na pikniku v Škofji Loki leta 1972, pridem pa tudi prihodnje leto. Pozdravljam vse Slovence po svetu. Rad bi, da bi mi pisala kaka vdova ali samka, rad ji bom odpisal. Pozdrav

Frank Setina
439 W. Reynold St.
Springfield, Ill. 62 702, U.S.A.

Vleče nas nazaj

Letos smo bili zelo zaposleni. Že tako imamo veliko dela, letos pa smo še gradili hišo, zdaj pa delamo okrog nje. Čeprav imamo veliko dela, je za branje Rodne grude še vedno dovolj časa. Zelo je lepa. Kar naprej jo krasite in nas s tem čimbolj vežite z našo lepo domovino. Če bi le kdaj prej vedel, kakšno je življenje in kaj nas čaka, vam po pravici povem: nikoli ne bi zapustil svoje rodne dežele. Zdaj pa me veže tudi družina. Tudi oni bi se radi vrnili, vendar zdaj še ne. Upamo vsaj, da se bomo vrnili, ko bomo šli v pokoj.

Lepa je tujina, a nikoli tako kot domovina. Poznal sem človeka, ki je rekel: Vse je lepo, vendar upam, da ne bom tukaj umrl. In je šel na obisk domov in umrl. Vsaj ta želja se mu je izpolnila...

Anton Borković
Victoria, B. C., Kanada

Pozdravi iz Švedske

Oglašam se vam kot dolgoletni naročnik iz Švedske in vas lepo pozdravljam v imenu svoje družine. Hvala vam za redno pošiljanje Rodne grude, ki nam v srcu budi spomine na našo mladost. Ne morem vam povedati, kako nas razveseli. Komaj, komaj čakamo, da pride mesec naokrog in da spet beremo novice iz naše lepe domovine. Dnevi nam hitro minevajo, posebno pa še takrat, ko bomo Rodno grudo.

Jože Ciglar
Malmö, Švedska

Jugoslovanski center

Imel sem priložnost, da sem dobil v roke Rodno grudo, ki mi je zelo všeč, najbolj pa slike, ki jih objavljate iz naše dežele. Slovenijo in njene običaje zelo dobro poznam, čeprav sem doma iz Istre, iz okolice Buzeta. Zdaj sem v Argentini med našimi Jugoslovani. Tu v Rosariu imamo hišo, ki se imenuje »Centro Jugoslavo«, tu pa se zbiramo sami pošteni Jugoslovani. Aktivnih članov nas je okrog 200. Jaz sem ravno predsednik tega našega društva. Ustanovili so ga Slovenci: Anton Brišar, Ivan Krebelj, Franjo Mezgec in še številni drugi, od katerih mnogi že niso več med živimi. Iskrena hvala vsem Slovencem, ki so toliko žrtvovali za izgradnjo tega doma.

Prisrčno pozdravljam v imenu Jugoslovanskega centra vse rojake po svetu in doma.

Vladimir Medica
Rosario, Argentina

»Prelepa je Loška dolina«

Kadar boste pisali kaj o Loški dolini na Notranjskem, bi želel, da objavite tudi tole mojo pesem, ki sem jo posvetil mojemu stricu, pisatelju Matevžu Hecetu, ki živi v vasi Podcerkev.

*Ko sem odšel v svet,
spominjam se nate,
spominjam se na svoj dom,
k tebi želim si spet.*

*Ko pride mesec maj,
takrat se vrnem spet,
v rožah ves objet
v prelepi ta naš kraj.*

*Dolina mirna ta,
ti bistra, mila si,
kot cvet se razcveti,
res bajna si prav vsa.*

*Zato ves srečen sem,
ko bival v kraju sem,
kam vzre se ti oko,
vse lepo je tako.*

Ivan Hec,
Melbourne, Avstralija

Obisk iz Slovenije v Clevelandu

V tem mesecu (v oktobru) je v Clevelandu gostoval ansambel Henček iz Slovenije. S svojim programom je zelo navdušil naše rojake in škoda, da tega gostovanja niso podprli vsi, ki k temu lahko kaj pripomorejo. Tu pri nas so imeli fantje nekaj nastopov, ki pa niso bili vsi enako dobro obiskani. Pohvalila bi lahko vse, posebej pa še napovedovalca in humorista Marjana Robleka. Mnogim v Clevelandu bo ta kvalitetni in skromni ansambel ostal v lepem spominu.

Henčkov ansambel je brezplačno nastopil tudi v domu za ostarele in tam ustvaril nepozabno razpoloženje. Marjan Roblek je znal s svojimi šalami prav vse spraviti v smeh. Vsega je bilo dovolj —

glasbe, narodnih pesmi, veselega kramljanja in šal, ki so kar vžigale.

Henčkovim fantom želimo še veliko uspehov in se jim še enkrat zahvaljujemo za njihovo gostovanje, ki je bilo več kot uspešno.

Jana in Frank Bricelj, Cleveland

V Clevelandu so se pričeli jesenski koncerti in midva z ženo Jenny jih bova obiskala čimveč. Pred dnevi je tu gostoval ansambel Henček iz Slovenije. Vse, ki pridejo iz Slovenije z dobrim namenom, radi sprejememo in tako smo tudi ta ansambel. A Slakovi fantje pred dvema leti so bili sprejeti lepše, ker so prišli s posredovanjem Maticе. Ob njihovih nastopih smo bolj uživali in še zdaj ob vsaki priložnosti vrtimo njihove plošče.

Felix in Jenny Strumbel, Cleveland

Glas iz Mt. Ise

»Rodno grudo« redno prejemam po 6 do 8-tedenskem potovanju, a sem je zato ravno tako vesel. Tu v Mt. Isi je veliko novega, vendar pa, ker me čas priganja, naj vam omenim le to, da je med našimi ljudmi še vedno živ spomin na obisk Slakov in Fantov iz Praprotna. Preselil sem se iz Mt. Ise ven v »bush«, a sem si obdržal isti naslov. Prihodnjič se oglasi kaj več! Lepo pozdravljam vse v uredništvu in vse bralce Rodne grude.

Stanko Leben
Mt. Isa, Avstralija

Od kod ime Avsenik?

Moja radovednost, ki sem jo hotel potešiti, me je privedla do našega »strica Matica« (publicista Franka Česna iz Clevelanda, op. ur.), ki ima vsevedno staro knjigo, ki ji on pravi bukve. V njej je tudi razlaga, od kod izvirajo razni priimki. Po dolgem pregovarjanju mi je dovolil, da sem prelistal te bukve.

Že prej sem večkrat razmišljal od kod priimek Avsenik? Ali ima kaj zveze z žitom ovsom ali kaj? Pa sem v teh bukvah prebral, da je na Gorenjskem pod hribom stala lepa vas, kjer so živeli pridni in dobri ljudje. Le Pogačarjev Gašper, ki je še v šolo hodil in bil najmočnejši od vseh šolarjev, je bil pravi razgrajač. Ni bil dober učenec in zato jih je večkrat dobil po zadnji plati. A ni prav nič pomagalo. Gašper je ostal razgrajač in najbolj prebrisan, če je bilo v vasi treba narediti kakšno neumnost. Če je pri svojih podvigih potreboval družčino, je fantiče pridobil zlepa ali zgrda. Tudi z bunkami, če ni šlo drugače. Za to pa jo je tudi Gašper večkrat skupil od staršev teh fantinov, pa ga to ni prav nič spravilo k pameti.

Enkrat je sklical fantine, da bi šli h Gorenčevim, za katere je menil, da so šli vsi z doma na delo. Pripeljal je svojo dru-

ščino na dvorišče Gorenjčeve kmetije in jim razložil svoj načrt: šli bodo v senik, kjer se bodo skrivali, zatem pa (v zahvalo!) Gorencu vse razmetali, da bo moral pospravljati. Pa so se zmotili. Kajti Gorenc je bil doma in jih je videl skozi okno, ko so šli proti seniku. Ko so bili že blizu senika, pa je odprl okno in nanje zavpil: »A v senik, a v senik!«

Presenečeni fantini so se seveda razbežali. Gašper razgrajač pa je za maščevanje Gorencu od takrat pridjal priimek: Avsenik! Kjerkoli so ga zagledali, so fantini, seveda iz primerne razdalje, kričali nanj: Avsenik, Avsenik!

V tisti vasi so imeli modrega župana, ki je Gorencu svetoval, naj svoj priimek spremeni v Avsenik. Saj je, to kar čedno ime in še začne se s prvo črko v abecedi. Seveda se bo pa pri hiši še vnaprej reklo pri Gorencu. Ker so se medtem na ta priimek v vasi že splošno navadili in že zdavnaj ni več pomenilo samo zmerjanja paglavcev, je Gorenc, ki je bil preudaren možak, v to privolil. Od tistikrat so ljudi z Gorenčeve kmetije zapisovali v krstne in sodne bukve s priimkom Avsenik.

Zahvaljujem se »stricu Maticu« za tiste vsevedne bukve, da sem dognal izvor priimka Avsenik. Upam, da mi popularni in po vsem svetu znani bratje Avseniki ne bodo zamerili, da sem razkril to »skrivnost«.

Jack Tomšič, Cleveland

(Oproščamo se, ker je zaradi pomanjkajanja prostora izostala pesem - uredništvo).

Če ste se preselili ...

Če ste se preselili, izpolnite spodnji obrazec in ga v kuverti pošljite na naslov naše uprave: Rodna gruda, 61000 Ljubljana, Cankarjeva 1/II, p.p. 169

Ime in priimek:

Stari naslov:

Novi naslov:

France Popit

»Ne: koliko imaš, temveč: kako si si pridobil«

Na zborovanju v počastitev občinskega praznika v Metliki, 26. novembra, je govoril predsednik centralnega komiteja ZKS France Popit. V svojem govoru je med drugim dejal, da bi morali vsi imeti stalno pred očmi tista leta, ko si je naše ljudstvo začelo samo ustvarjati svojo zgodovino. Govoril pa je tudi o zadnjih političnih dogodkih v Sloveniji in Jugoslaviji, o katerih je poudaril:

»Sedanji čas je dokazal, da imajo delovni ljudje razvit občutek za pravičnost, za vrednotenje dela in delovanje posameznika, za njegovo moralnopolitično podobo. To je trdna opora v boju proti birokratizmu in sploh vsakemu prilaščanju tujega dela. Prav tako nasprotujemo vsakemu pretiravanju, vsakemu lovu na čarovnice. Ne delamo vprašanja iz tega, kaj kdo ima, marveč iz tega, kako si je to pridobil. Vztrajamo pri načelu, da naj vsak dela po svojih sposobnostih in dobi po svojem delu. To velja tudi za naše delavce zunaj domovine. Kar so prislužili s svojimi žulji, jim socialistična družba ne bo nikoli vzela, ona jim lahko samo pomaga, da se vključijo v vrste delovnih ljudi — samoupravljavcev. Odločeni smo napraviti tak socialistični samoupravni red, v katerem bo zagotovljena pravna varnost vsakemu človeku, ki živi od svojega dela.«

Andrej Marinc

Andrej Marinc, novi predsednik slovenske vlade

Po posvetovanjih s predstavniki slovenskih družbenopolitičnih organizacij, slovenske skupščine, gospodarske zbornice in republiške konference Socialistične zveze je bil predlagan za kandidata za predsednika slovenske vlade Andrej Marinc, ki je mandat tudi dobil. Andrej Marinc je sestavil novo vlado, ki bo delovala do prihodnjih skupščinskih volitev v letu 1973. V novem slovenskem izvršnem svetu so trije podpredsedniki: Tone Tribušon, Aleksandra Kornhauser in Rudi Čačinovič.

Andrej Marinc se je rodil v Celju 4. oktobra 1930. Po diplomu na fakulteti za agronomijo, gozdarstvo in veterino je služboval v Celju, v Šmarju pri Jelšah in že v tem času sodeloval v družbenopolitičnih organizacijah v domačem kraju. Od leta 1968 je bil sekretar CK Zveze komunistov Slovenije.

Koroški Slovenci v Beogradu

Predsednik zveznega izvršnega sveta Džemal Bijedić je 19. novembra v Beogradu sprejel delegacijo slovenske narodnostne manjšine na Koroškem, ki so jo sestavljali: dr. Joško Tišler, dr. Franc Zwitter, ing. Franc Ein-

spieler in Filip Warasch. Delegati so predsednika Bijedića seznanili z razmerami na Koroškem in težavami, na katere je naletela slovenska manjšina zaradi gonje šovinističnih in neonacističnih sil na Koroškem. Predsednik zvezne vlade je poudaril, da jugoslovanska vlada nenehno upošteva interese slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in da jih bo tudi v prihodnje odločno podpirala v njihovih zahtevah.

Todorović v Londonu

Predsednik zvezne skupščine Mijalko Todorović je 11. decembra odpotoval na uraden obisk v Veliko Britanijo, kjer se je zadržal pet dni. Med njegovim obiskom ga je sprejel tudi premier Heath, pogovarjal pa se je tudi z zunanjim ministrom Homom in laburističnim voditeljem Wilsonom. Mijalko Todorović se je v Londonu sestal tudi s poslanci britanskega spodnjega doma.

slovenija v svetu

Ulica »Trbovlje« v Sallauminesu

V novembru so med obiskom trboveljske delegacije v pobratenem francoskem mestu Sallaumines, Pas de Calais, eno izmed ulic v tem mestu poimenovali po Trbovljah. Ulično ploščo sta svečano odkrila župan Sallauminesa Jules Tell in jugoslovanski veleposlanik v Franciji N. Dizdarević. Odkrit-

Odkrivanje plošče v Sallauminesu

ja plošče se je udeležilo tudi veliko število naših rojakov, ki živijo v tem mestu; odkritje je bilo v sklopu proslav jugoslovanskega dneva republike.

zanimivosti iz domovine

Uspešna presaditev ledvice

V ljubljanskih kliničnih bolnišnicah sta urološka in kardiovaskularna kirurška ekipa v začetku decembra uspešno presadili ledvico hudemu ledvičnemu bolniku Vojku Cotiču, 24 let, ki mu jo je darovala njegova mati iz Savodenj ob Soči. Presajena ledvica je začela delovati že na operacijski mizi.

To je bila že tretja uspešna presaditev ledvice v ljubljanski bolnišnici. V juniju so izvedli dvojno presaditev ledvic, ki je popolnoma uspela. V prihodnjem letu namenjajo izvesti še četrto tako operacijo.

Zdravniki so koncertirali

V dvorani Narodne galerije v Ljubljani so 9. decembra priredili koncert slovenski zdravniki, ki so s tem počastili svojega stanovskega kolega, letošnjega avnojskega nagrajenca, akademskega profesorja dr. sc. in dr. med. Franca Novaka. Poslušalci so ta nenavaden koncert izredno toplo sprejeli.

Izvoz zdravilne vode

Kladanjska voda, za katero trdijo mnogi medicinski strokovnjaki, da je zdravilna zlasti za sladkorne bolezni, za visok krvni pritisk in za bolezni prebavil, si uspešno utira pot na mnoga tuja tržišča. Pred kratkim so 20.000 litrov te vode prodali v Kanado, v večjih količinah pa jo izvažajo tudi v Belgijo, Francijo, Izrael in drugam. Uvoz je odobrila tudi francoska akademija za medicino.

Leverkusen—Ljubljana

Mestna skupščina v zahodnonemškem mestu Leverkusen je pred kratkim objavila reprezentativno publikacijo, v kateri so zbrani vsi dokumenti o prijateljskem sodelovanju med Leverkusnom in Ljubljano. Omenjeni mesti sodelujeta tri leta in sta v tem času izmenjali obiske številnih političnih, gospodarskih in kulturnih delavcev.

Slovenski gospodarstveniki v CAR

Pred kratkim se je iz Centralnoafriške republike vrnila slovenska gospodarska delegacija, ki je ob tej priložnosti s to državo navezala tesnejše gospodarske odnose. Poleg predstavnikov gospodarske zbornice so bili v delegaciji tudi predstavniki podjetij Slovenijales, Unitex, Iskra, TAM, Toko, Emona in Kemofarmacija. Delegacija si je med drugim ogledala tudi delovišče podjetja Slovenijales, ki ima v zakupu obširne gozdove v tej državi. Dragoceni les podjetje Slovenijales deloma proda, deloma pa ga predeluje v lastnih tovarnah.

120 let Mohorjeve družbe

Z izrednim občnim zborom in s posebno slovesnostjo so v Ljubljani počastili 120-letnico Mohorjeve družbe, ki tako velja za najstarejšo slovensko založbo. Mohorjeva družba je bila ustanovljena leta 1852 v Celovcu, danes pa ima svoj sedež v Celju, sestrski družbi pa še v Celovcu in Gorici. Poleg redne vsakoletne knjižne zbirke izdaja družba še dve reviji — Nova Mladika in Znamenja. Letos je Mohorjeva družba redni knjižni zbirki priložila še stenski koledar z reprodukcijami slik akademskega slikarja Staneta Kregarja.

Najvišji most v Evropi

Na gradbišču železniške proge Beograd—Bar je bil pred kratkim dograjen zadnji meter jeklene konstrukcije mostu — najvišjega tovrstnega objekta v Evropi. Most je visok približno 220 metrov, dolg pa 500 metrov. V temelje in nosilce mostu so vgradili skoraj 40.000 kubičnih metrov betona in 1000 ton betonskega železa. Jeklena konstrukcija tehta 5200 ton.

Prešeren v italijanščini

Prešernov »Krst pri Savici« so pred kratkim skupno izdale založbe Lipa iz Kopra, Tržaški tisk v Trstu in Mladinska knjiga iz Ljubljane v italijanskem prevodu. Pesnitev je prevedel naš rojak Franc Huso, ki deluje kot župnik v Rimu, doma pa je iz okolice Trsta. Na kratki tiskovni konferenci v Ljubljani ob izidu te knjige je prevajalec dejal, da se je slovenščine naučil sam, ker ni hodil v slovenske šole in ob učenju jezika ga je pritegnilo naše pesništvo. Začel je prevajati Prešerna, Gregorčiča, Cankarja in druge. Italijanski prevod Prešernovega »Krst pri Savici« bo brez dvoma prispeval k zbliževanju Slovencev in Italijanov.

Žnidaršičeve nagrajene fotografije

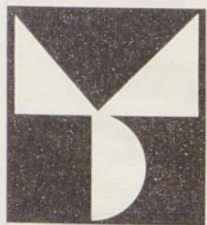
Na razstavi novinarske fotografije Jugoslavije, za katero je posebna komisija izbrala 71 posameznih fotografij ali kolekcij, je dobil prvo nagrado ljubljanski fotoreporter Joco Žnidaršič za vsa razstavljena dela. Pred tem je dobil ta fotoreporter, ki s svojimi fotografijami sodeluje tudi pri naši reviji, že vrsto domačih in mednarodnih nagrad in priznanj.

Ljubljanski plesalci ob nastopu v Leverkusnu

Ena izmed fotografij Jocota Žnidaršiča

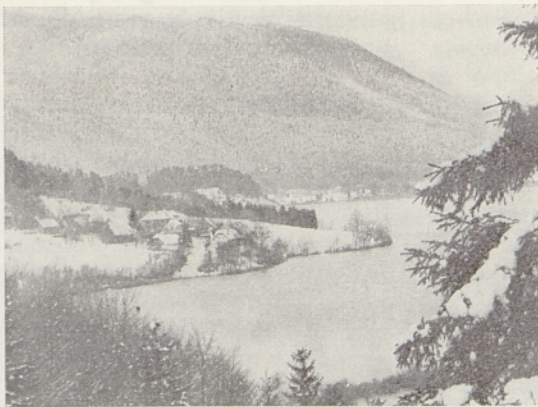
Himalajska odprava doma

V novembru se je vrnila v domovino četrta slovenska himalajska odprava. Slovenski planinci so preplezali mogočno južno steno 8475 metrov visokega Makaluja, vrha pa zaradi slabega vremena niso dosegli, čeprav sta bila Janko Ažman iz Mojstrane in Matija Maležič iz Ljubljane le 250 metrov pod vrhom. Poleg omenjenih dveh so odpravo sestavljali: vodja Aleš Kunaver, Stane Belak, Janez Brojan, Danilo Cedilnik, Janez Kunstelj, Marjan Manfreda, dr. Borut Pirc, Janez Gregori, dr. Julij Kunaver, dr. Tone Wraber in Zoran Jerin. Odprava se je iz Nepala vrnila s posebnim letalom Inex-Adrie.

MATJAŽEVA

Matjaževa knjižnica

Založba »Partizanska knjiga« v Ljubljani je v letu 1972 začela izdajati tudi knjižno zbirko, ki je posebej namenjena mladim. V tej zbirki izhajajo domače otroške povesti, ki prikazujejo svet odraslih, gledan z otroškimi očmi. Poudarek je na zgodbah iz zadnje vojne. Urednica zbirke je mladinska pisateljica Branka Jurca, izbirajo pa najboljše otroške povesti znanih slovenskih pisateljev. V letu 1972 so v Matjaževi knjižnici izšle naslednje knjige: Sandi Sitar: Mala vojna poštevanke, Vida Brest: Oreho vo leto, Milan Šega: Zgode in nezgode kraljevskega dvora, Branka Jurca: V pasti in Janez Vipotnik: Zgodbe o Diku. Za letos imajo v načrtu naslednje knjige: Anton Ingolič: Udar na brigado, Ivo Zorman: Nedeljska jutra, Leopold Suhadolčan: Mornar na kolesu in Tomo Rebolj: Goldenbruk in Sanja.

Mate Parlov športnik leta

V tradicionalni anketi časopisa Sport (Beograd) je bil za najboljšega športnika Jugoslavije v letu 1972 razglašen Mate Parlov, član boksarskega kluba Pulj.

Mate Parlov je dobil naslov najboljšega športnika leta povsem zaslužen. Že vrsto let nima enakopravnega nasprotnika, saj je kar petkrat osvojil naslov državnega prvaka. Vrsto uspehov je kronal letos v Münchnu z osvojenim zlato medaljo.

Državna založba Slovenije

predstavlja svoje knjižne novosti:

FRANCE MIHELIČ

Monografija z reprodukcijami avtorjevih grafik in risb ter z uvodno študijo Marjana Tršarja.

244 strani velikega formata, cena pl. 220 din

Ivo Andrić: GOYA

Bibliofilsko opremljena knjiga z avtorjevim esejem o velikem španskem slikarju in z reprodukcijami Goyevih slik je izšla v počastitev Andrićeve 80-letnice.

cena: pl. 85 din

SLOVENSKI ŠAH

zgodovinski prerez, partije, problemi, najvidnejši predstavniki

224 strani, cena: pl. 120 din

Janko Jurančič: SRBSKOHRVATSKO-SLOVENSKI SLOVAR

nova, razširjena izdaja

1320 strani, cena: pl. 200 din

Zmaga Glogovac: TESNOBA

Knjižni prvenec mlade pisateljice je roman v obliki dnevniških zapiskov.

176 strani, cena: broš. 40 din

Alojz Gradnik: EROS TANATOS

pesniška zbirka

76 strani, cena: pl. 38 din

Vse knjige lahko naročite na naslov

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Mestni trg 26, 61000 Ljubljana

Laze ob Cerkniškem jezeru so majhna vasica pod gozdnim masivom Javornika

Naprej

Prebudniško pesem Slovincem iz časa taborskega gibanja Simona Jenka je uglasbil Davorin Jenko.

Naprej zastava slave,
na boj, junaška kri!
Za blagor očetnjave
naj puška govori!

Z orožjem in desnico
nesemo vragu grom,
zapisat v kri pravico,
ki terja jo naš dom.

Zdravljica

Zgodovinsko besedilo Prešernove pesmi je glasbeno priredil Stanko Premrl.

Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da, koder sonce hodi,
prepir iz sveta bo pregnan.
Da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

Naša zemlja

Marjan Kozina je snoval himno nove Jugoslavije, pesnik Mile Klopčič pa je za spev napisal verze.

Dolga stoletja ječali smo sužnji,
tujec nam hotel je vsiliti oblast.
V boj pohiteli pod Titom smo družni,
v boj za pravico, prostost in čast.
Zdaj so resnica postale nam sanje,
prosti ustvarjamo nove si dni.
Mimo je naše trpljenje nekdanje,
zdaj si urejamo svet sami.
Refren:
Naša zemlja, zemlja draga,
tebi smo v ljubezni svoji vdani.
Nihče več te ne premaga,
vsak z življenjem ti prostor ubrani.

Kužno znamenje, kozolec, planine v ozadju — eden izmed tipičnih slovenskih motivov. Foto: J. Klemenčič

Izbira himne

Ob prelomu leta tečejo v vsej Sloveniji živahne razprave o tem, katera pesem naj bo slovenska himna, zapisana v slovenski ustavi. Po znanih političnih in sistemskih spremembah v Jugoslaviji je namreč vsaka republika postala država, ki ima tudi svoje formalne državne simbole — zastavo, grb in himno. Slovenci so že v prejšnjem stoletju izbrali pesem »Naprej« za našo narodno himno, pred drugo svetovno vojno je en njen del veljal za jugoslovansko državno himno, to pesem pa so kot himno peli tudi med narodnoosvobodilno vojno. Ali bo »Naprej« tudi himna SR Slovenije, potrjena v republiški ustavi?

Posebna komisija, ki je bila ustanovljena pri Socialistični zvezi Slovenije, je razpravljala o vseh predlogih za in proti tej himni, zbirala nove predloge, dokončen predlog pa dala v javno razpravo. Radio in televizija sta med prazniki ob dnevu republike predvajala tri predloge za novo slovensko himno, ki so dobili v razpravi največ podpore. Očitno pa so ti trije predlogi tudi najbolj odgovarjali temeljnemu merilu za izbor himne. Naj jih nekaj navedemo:

- Pesem mora upoštevati historično kontinuiteto in mora biti povezana s prelomnimi obdobji v zgodovini slovenskega naroda pa tudi s sedanjim časom.
- Himna naj bo kratka.
- Himna naj ima ustrezen himnični značaj; temu mora ustrezati tako melodija kot pevnost in vsebina.
- Himno izbiramo iz že obstoječih pesmi.

V javnosti so predvajali tri predloge za slovensko himno: »Naprej zastava Sla-

ve« (tekst Simon Jenko, glasba Davorin Jenko, v poštevi pride prva in druga kitica). Pesem je nastala v času narodnega prebujenja. Po svoji zgodovinski funkciji pesem ustreza, po muzikalni plati pa je eden izmed najboljših primerov himnične skladbe; besedilo je manj primerno. Treba jo je vzeti kot pesem, ki živi med Slovenci že več kot sto let in je na tej dolgi poti dobila veljavo himne.

»Zdravljica« (tekst France Prešeren, glasba Stanko Premrl, kot himna naj bi bila predzadnja kitica). Besedilo povsem ustreza, glasbeno je pesem precej zahtevna.

»Naša zemlja« (tekst Mile Klopčič, glasba Marjan Kozina). Melodija in besedilo ustrezata osnovnim kriterijem himne, vendar pa je glasba v molovskem ritmu, kar je malce nenavadno za himno.

Dokončna odločitev slovenske javnosti glede himne bo znana v februarju, do takrat pa bo na vseh ravneh še dovolj razprav o tem, katera je najprimernejša. Po odmevih v nekaterih listih sodimo, da se mlajši ljudje ogrevajo predvsem za Prešernovo »Zdravljico«, tisti, ki jim je kaj do tradicije, zagovarjajo »Naprej«, tretja pesem skoraj nima pravih zagovornikov. Številni drugi predlagajo spremembo besedila za katero izmed pesmi (celo za »Zdravljico«, predvsem pa za »Naprej«), precejšen del pa je mnenja, da ni primerna za himno nobena izmed predlaganih pesmi in da bi bilo treba razpisati javen natečaj za novo pesem. No, stvari bodo, upamo, jasne v februarju. Naj vam zaupamo še to, da smo se uslužbenci Slovenske izseljenske matice izrekli za pesem »Naprej« — predvsem zaradi tradicij, ki med našimi ljudmi po svetu veliko veljajo.

Na Brniku je bilo živahno vse leto. Nenehno so se vrstile skupine naših izseljencev in tujih turistov.

Kranj je prvo večje mesto za turiste, ki prihajajo k nam iz Avstrije

Kakšna ocena za jugoslovanski turizem?

Minulo, 1972. leto je Jugoslaviji prineslo tudi več kakor milijardo dolarjev neblagovnega deviznega priliva. Nekako polovico tega zneska so v svojo domovino poslali ali prinesli delavci, ki delajo v tujini. Drugo polovico dolarske milijarde pa smo v lanskem letu zaslužili s turizmom. Je to veliko ali malo? Nam je turizem prinesel dovolj ali bi nam lahko še več? In, če smo zaslužili premalo, kje tičijo vzroki za to? Vsa taka in podobna vprašanja postajajo najbolj aktualna prav zdaj, ko se v resnici moramo že v naglici pripravljati na novo poletno sezono. Zdaj, ko so pred nami že skoraj vse lanske letne turistične številke, lahko že veliko lažje vidimo tudi vse dobre in slabe strani naše turistične ponudbe. Zato se je »pet minut« pred novo sezono vredno za hip ustaviti ob razmišljanjih o njih.

Če polistamo v spominu za leto dni nazaj, lahko ugotovimo, da smo takrat na prihajajočo turistično sezono gledali dokaj optimistično. Predvidevali smo, da bomo potokli vse dotedanje rekorde. Pomladni meseci pa so nato prinesli hladno prho...

To so najprej izzvale črne koze. Epidemija te hude bolezni je pri nas izbruhnila v mesecu aprilu, torej prav v zadnjem trenutku pred začetkom turistične sezone. Primere črnih koz smo sicer v naglici izolirali ter se takoj lotili velikanske akcije cepljenja prebivalstva. Tako smo do sredine meseca maja izključili sleherno nevarnost okužbe in so bila tedaj jugoslovanska turistična vrata lahko že odprta za svet. Toda strah ima zmerom velike oči in zato je prišlo do odpovedi neštetihi že dogovorjenih letovanj tujih turistov pri nas. Mnogi tujci so se — čeprav pri nas ni bilo več nobene bolezenske nevarnosti — raje odločili letovati drugje. Naš turizem je tedaj že v maju in juniju hudo občutil posledice črnih koz.

Morda še bolj kakor črne koze pa so našemu turizmu v lanskem letu škodovali naši sovražniki v tujini. Ti so na vse načine poskušali odvrnati tujce od tega, da bi šli na počitnice v Jugoslavijo. Pri svoji sovražni propagandi so se posluževali marsičesa. Izkoristili so tudi epidemijo črnih koz, ki smo jo tedaj že premagali, in tuje turiste strašili z veliko ne-

varnostjo te bolezni v Jugoslaviji. Razen tega so raznašali govorice o hudih gospodarskih in političnih težavah v naši državi, zaradi katerih da prav tako niti malo ni varno potovati v Jugoslavijo. Vsa ta sovražna propaganda je v lanskem letu lahko imela med tujimi turisti še več odmeva prav zato, ker je lanske letne svetovna turistična ponudba visoko presega la povpraševanje.

Rekordni dohodek od turizma

Začetek turistične sezone tedaj vsekakor ni bil preveč obetaven za nas. Poleg tega so se kazale tudi naše domače slabosti — zviševanje cen, na primer. Zaradi večje draginje pa se je znižalo zlasti število domačih turistov, kajti tujci so bili v primerjavi z domačini vendarle v neprimer- no boljšem položaju, zlasti zaradi svojega plačila v devizah.

Toda naj je sprva kazalo še tako slabo in naj je bilo tudi pozneje čutiti to ali ono pomanjkljivost, se je položaj v našem turizmu sčasoma normaliziral. Meseca »visoke« sezone, julij in (še zlasti) avgust sta pokrpala neštete luknje in septembra se je že pokazalo, da bo sezona po svoje vendarle rekordna. Ker je sončnemu in suhemu septembru sledil še enak oktober, se je dohodek od turizma počasi jel približevati polovici milijarde dolarjev. Že prve dni oktobra je bilo videti, da smo s turizmom zaslužili več kakor 335 milijonov dolarjev, kar je za 65 milijonov več od prejšnjega leta. Toda tudi z oktobrom turizem še ni odšel na zimsko spanje, marveč se je letovanje ob morju polagoma spreminjalo v »zimovanje«. Pokazalo se je, da je morje lahko zanimivo tudi v pozni jeseni ali celo pozimi, še zlasti za tiste turiste, ki bolj kakor poletni vrvež in vročino ljubijo zatišje in mir.

In tako se je leto počasi bližalo svojemu koncu, pod dohodke od turizma pa smo lahko potegnili črto in jih sešteli. Tako smo ugotovili, da smo v letu 1972 dobili od turizma okrog 430 milijonov dolarjev,

Izseljenci s seboj neredko pripeljejo tudi celo vrsto prijateljev in znancev druge narodnosti. Tako je letos prišlo prek clevelandske agencije »Europa Travel« tudi štirinajst članov neke irske družine na počitnice v Slovenijo.

k temu znesku pa lahko prištejemo še za okrog 150 milijonov dolarjev, ki smo jih dobili od prometa ter od zasebnega kliringa in od dinarjev, ki so jih tujci prinesli s seboj. Skupne dohodka od turizma v letu 1972 lahko tedaj zaokrožimo na 850 milijonov dolarjev. Je to veliko ali malo? Smo od turizma dobili dovolj ali bi lahko še več? In, če smo zaslužili premalo, kje so vzroki za to in kako le-te odpraviti? To so vprašanja, na katera je zdaj potrebno najti prave odgovore.

Preveč je razkošja

Dobre pol milijarde dolarjev od turizma je lepa vsota. Toliko si s turizmom doslej nobeno leto še nismo zaslužili. Toda kljub temu z minulo turistično letino ne moremo biti povsem zadovoljni. Od tujih turistov smo resda dobili za približno četrtno večjo devizno vsoto kakor leto dni prej, toda le-teh turistov je bilo hkrati tudi za odstotek manj kakor prejšnje leto. Potemtakem se je naš turizem podražil. Tej njegovi podražitvi pa je vredno posvetiti nekoliko več pozornosti. V zadnjem času smo — zlasti vzdolž naše več kakor 2.000 kilometrov dolge morske obale — zgradili nešteto novih turističnih objektov. Le-ti zvečine sodijo v luksuzno kategorijo in se po opremi ter razkošju lahko kosajo s hoteli v najbolj slovitih turističnih krajih sveta. Z gradnjo takih hotelov smo po eni strani odprli velike možnosti za letovanje zlasti petičnih gostov, po drugi strani pa kakor da smo pustili vnemar številne sloje manj petičnih turistov. Verjetno pa bo kazalo več pozornosti posvetiti prav tem, saj velja kakor ena glavnih zakonitosti turizma, da je potrebno razvijati tudi množičnost. Ali, povedano drugače: pravega turizma ni brez množičnega turizma. Konec koncev tudi k nam ne prihajajo na počitnice sami milijonarji, marveč se za počitnice na Jadranu vse bolj odločajo tudi srednje ali manj premožni sloji uslužbencev in delavcev držav zahodne ali severne Evrope.

Poleg vsega pa bo več pozornosti potrebno posvetiti tudi domačim turistom, kajti kot drugo glavno turistično zakonitost bi lahko navedli to, da pravega turizma tudi ni brez domačega turizma. Po eni strani sicer resda tuji turisti prinesejo tiste devize, ki so našemu gospodarstvu nujno potrebne, toda prav domači turisti so tista čvrsta pomoč, ki lahko drži turizem pokonci tudi pred sezono in po njej, kakor tudi takrat, kadar na mednarodnem tržišču po njem ni dovolj povpraševanja. Jugoslovanski turizem pa bi se k domačim gostom lahko toliko lažje obrnil prav zdaj, ko se je po dveh devalvacijah dinarja potovanje v tujino podražilo za skoraj 40 odstotkov. Po teh devalvacijah je za Jugoslovane veliko ugodneje kupovati blago in tudi letovati doma namesto v tujini.

Morje je zanimivo tudi pozimi

Uspehi in neuspehi minule turistične sezone so že sešteti in odšteti, za prihodnje poletje se šele pripravljajo načrti, obrežje Jadrana pa je kljub zimi obljudeno s turisti, z domačimi in s tujimi. Zdaj, v času zunaj sezone nudijo hoteli svoje usluge po močno znižanih cenah in stane dnevni penzion v glavnem od 50 do 100 dinarjev. V Portorožu je, na primer, v hotelu Lucija dnevni penzion v dvoposteljni sobi 62, v enoposteljni pa 77 dinarjev, medtem ko je v razkošnem Metropolu najvišja cena penziona 120 dinarjev. Večina hotelov pa ima svoj pokriti bazen z ogrevano morsko vodo, zato se ni čuditi, da je sredi zime ob morju mogore srečati turiste iz Ljubljane, Maribora, Zagreba, Beograda, Koelna, Dunaja, Londona, New Yorka ali kdove od kod drugod. Še zlasti radi prihajajo na morje pozimi starejši turisti, ki bi se tod radi v miru spočili ter si okrepili svoje zdravje. Spričo izredno nizkih cen pa je takšno »zimovanje« nadvse ugodno tudi za mnoge upokoјence, ki jih bivanje na morju ne stane skoraj nič več kakor jih pridejo vsakodnevni izdatki, če ostanejo doma.

Na morju tedaj turistična sezona nikoli v resnici ne miruje. Kmalu, ko bo v prvih predpomladnih sapicah začelo ob Jadranu zeleneti, pa je pričakovati prve izletnike, nato pa se bo že začel predsezonski čas, kmalu zatem pa bomo lahko že ugotavljali, kaj so nam turistični in gostinski delavci pripravili novega za leto 1973. Tačas pa nam preostane samo to, da se na novo sezono že pripravljamo tudi sami. Ali pa navsezadnje tudi to, da odidemo na kratek zimski oddih na morje. Konec koncev je v Sloveniji veliko možnosti tudi za to, da kopanje v morski vodi združimo z zimskimi športi: od Kranjske gore, najsevernejšega zimskošportnega središča do Kopra navsezadnje ni nič več kakor okroglih 200 kilometrov, od Črne vrha nad Idrijo, kjer so prav tako lepa smučišča, pa je do morja okrog 100 kilometrov. Smučanje, istega dne pa še kopel v ogrevani morski vodi, mar ni tudi to nekaj posebnega? Navsezadnje pa si je v Portorožu mogoče privoščiti tudi finsko savno, zdravilno masažo ali tudi termalne kopeli, ki pomagajo zdraviti različne bolezni.

Turistično leto nima ne konca ne kraja, s koledarskim letom ga omejujemo samo zato, da lahko seštejemo dohodek ali izgubo. V lanskem letu smo tako lahko našli za 580 milijonov dolarjev dohodka ali za okrog polovico vsega našega letnega deviznega priliva v letu 1972. Koliko tega dohodka bomo lahko sešteli ob koncu letošnjega leta, bi bilo zdaj še prezgodaj ugibati. Upamo pa lahko, da bomo iz lanske letne bilance znali potegniti vse koristne nauke in jih v letošnji sezoni pravilno uporabiti.

Jože Olaj

Kažipot na Veliki planini

Sloni pred hotelom »Slon« v Ljubljani — svojevrstna atrakcija. Po ljubljanskih ulicah so vabili na ogled cirkusa.

Vrhnika danes: domačini hočejo zadržati vsaj del množice, ki hiti skoz njihov kraj

Vrhnika iz trga v mesto

Če odštejemo Ljubljano, ki se je s svojimi predmestji že krepko stegnila na ljubljansko Barje, je največji kraj na obrobju te širne, rahlo močvirnate ravnine Vrhnika. Arheološki sledovi nas vodijo daleč v predrimske čase, največ pa v dobo, ko so naše kraje posedovali Rimljani. Le-ti so ob najpomembnejši poti, ki je iz Rima vodila v vzhodne province k nam in še naprej, zgradili pomembno postojanko Nauportus. Na Vrhniki namreč izvira Ljubljanka, ki je potem nosila čolne s težko pritorjenim blagom prav do vrat ljubljanske predhodnice Emone. Kako pomembna je bila Vrhnika in izvir Ljubljance, nam pove že to, da so Rimljani pri Podpeči premaknili rečno strugo kar precej k obrobju, kjer so lomili kamenje za gradnjo Emone. Podvig, ki bi bil gigantsko delo tudi za današnjo tehniko.

V zgodovini je ozemlje današnje Vrhniške doživljalo hude čase, saj so se tod valila plemena na vzhod in zahod. V mirnejših časih srednjega veka je Vrhnika dobro izkoristila svojo lego in se razvila v pomemben trg. Praktično je živela od tranzita, ki je romal tu čez na Logaško planoto in naprej skozi Postojnska vrata proti Dalmaciji in v Trst. Nazadnje je dobila celo lokalno železnico, ki jo je povezovala z Ljubljano, saj je šla glavna tržaška železnica precej proč, skoz Verd. Zaradi nepomembnosti so to železnico pred nekaj leti ukinili, tako da je »vrhniška« železniška postaja zdaj spet na Verdu.

Največji vzpon je mestece doživelo po zadnji vojni, ko ni bilo odvisno več le od tranzita in zastarele industrije, pač pa se je industrializacija naglo povečala in postavila na vodilno mesto. Danes je Vrhnika sedež občine, ki zavzema skoraj 17 tisoč hek-

tarjev površine in je deljena na trinajst krajevnih skupnosti s skoraj 14 tisoči prebivalcev. Trije največji kraji vrhniške občine so sama Vrhnika z nekaj manj kot pet tisoč prebivalci, osem kilometrov oddaljena Borovnica z dobrimi tri tisoči in Verd z dobrimi tisoč prebivalci.

Cankarjeva mati je šla peš ...

Če si na hitro ogledamo še zemljišča, vidimo da je več kot polovica vse površine gozdnate, ostalo pa so njive, vrtovi travniki. Nerodovitnega sveta je le štiri odstotke celotne občinske površine.

Od vseh prebivalcev vrhniške občine je kar 42 odstotkov zaposlenih, od tega 17 odstotkov zunaj meja občine, največ v Ljubljani. Zadnje čase, si na področju vrhniške občine gradi hiše vse več Ljubljančanov, saj je mesto samo prenatrpano, vrhniška okolica pa ima z Ljubljano tako dobre zveze, da ni nikak problem in ne strošek hoditi v službo ali šolo v Ljubljano. Skoraj vsakih deset minut odpelje z Vrhniške ali obratno avtobus primestnega prometa, ki potem pobere na vmesnih postajah še ljudi iz novih naselij, ki nastajajo ob glavni cesti. Temu največ botruje ugodna občinska politika do vseh, ki bi se naselili na področju občine Vrhnika. Građenj je toliko, da mnogi obetajo, da bo Vrhnika čez desetletje ali dve le še del Ljubljane.

Spomnimo pa se Vrhniške v prejšnjem stoletju, spomnimo se našega največjega pisatelja Ivana Cankarja, vrhniškega rojaka, ki je bil doma na Vrhniki, pa je moral med šolanjem stanovati v Ljubljani. Spomnimo se tudi njegove pretresljive črtice Mati, kjer je opisal svojo ubogo mater, ki je morala od doma zjutraj še v temi, da je nesla v Ljubljano sinu študentu prigarano dvajsetico za priboljšek. Peš po blatni cesarski cesti v belo Ljubljano in nazaj. Kajti Cankarjevi so bili ljudje s Klanca, kar nam je tudi lepo povedal Cankar v delu Na klancu, ljudje s Klanca pa so bili vrhniški proletariat, takrat reveži.

Vrhničani so na Cankarja ponosni, poleg spomenikov v mestu in poleg muzeja v njegovi rojstni hiši ima še spomenik na gričku, od koder zre na svojo Vrhniko.

Dva obraza rastočega mesta

Na sprehodu po Vrhniki dobimo vtis mirnega in urejenega mesta, ki ga je do nedavnega motila le glavna prometna žila, po kateri so se valile kolone osebnih avtomobilov in težkih tovornjakov. Odkar pa so odprli novo avtocesto, ki ima odcep slab kilometer pred Vrhniko, se je glavna vrhniška cesta precej

razbremenila. Mesto ima kot večina naših krajev dva obraza, tistega starega z strnjenimi hišami in ozkimi ulicami in novega prostranega z modernimi bloki in livadami, ki jim na obrobjih sledijo družinske hišice z vrtovi. V naselju samem so vse ceste asfaltirane, prav tako tudi pomembnejše na območju občine.

Od gospodarskih dejavnosti, ki jih je v občini precej, zavzema vodilno mesto industrija, saj jo predstavlja kar deset delovnih organizacij. Najmočnejše je zastopana usnjarska, sledijo pa ji lesnopredelovalna, živilska, gumarska, kemična in industrija gradbenega materiala od opekarn do parketarne.

Poleg vseh drugih panog, ki jih mora imeti tako napredna občina kot je Vrhnika, naj omenim posebej še dve kmetijski in eno gozdarsko delovno organizacijo. V zasebnem sektorju pa je še 746 kmetijskih gospodarstev, od tega devetdeset odstotkov takih, kjer je vsaj en družinski član tudi kje zaposlen. Ostanek pa bo po programu kmetijstva možno usposobiti za tržne proizvajalce, ki bodo nosilci sodobne kmetijske proizvodnje v občini.

Zasebna obrt je zastopana s 136 zasebnimi obrtnimi delavnicami v 54 strokah. Vrhničani pa so veseli še vsakega nadaljnje obrtnika, ki bi odprl delavnico na njihovem področju, saj se pritožujejo, da primanjkuje servisnih delavnic zlasti za gospodinjske stroje. Pa tudi še marsikako drugo področje je nepokrito, še bolj pa se bo to pokazalo z nadaljnjim porastom naselij.

Turistične možnosti še niso izkoriščene

Ko govorimo o turizmu, moramo poudariti, da obsega ozemlje Vrhniške izredno lepe geografske predele. Ob tem pa se moramo spomniti tudi neposredne bližine Ljubljane, kot industrijsko-upravnega središča, kjer je množica ljudi, ki si ob prostem času želijo razvedril in rekreacij v naravi. Zaradi dobrih cest je vrhniška okolica primerna tudi za poldnevne izlete, saj vožnja po prenatrpanih slovenskih cestah ni ravno primerna. Sama Vrhnika ima obsežno kopališče, kamping in športni park, nekaj kilometrov okrog pa so tihi in lepi kotički primereni za vse letne čase. Pozimi vedno bolj privlačita smučarje Ulovka in pa seveda Zaplana, kjer je zrasla množica počitniških hišic, saj tega področja ne zavzemajo kaki urbanistični načrti in zato na občini radi dajo dovoljenje. Pa tudi vlečnice za smučarje obratujejo. V prihodnosti pa se obeta obiskovalcem teh dveh krajev še več. Planinci imajo svoj dom na Planini, kjer je planinska

Cankarjeva rojstna hiša na Klancu

koča z razglednim stolpom, s katerega je lep razgled. Dostopna je po cesti ali po pešpoti eno uro.

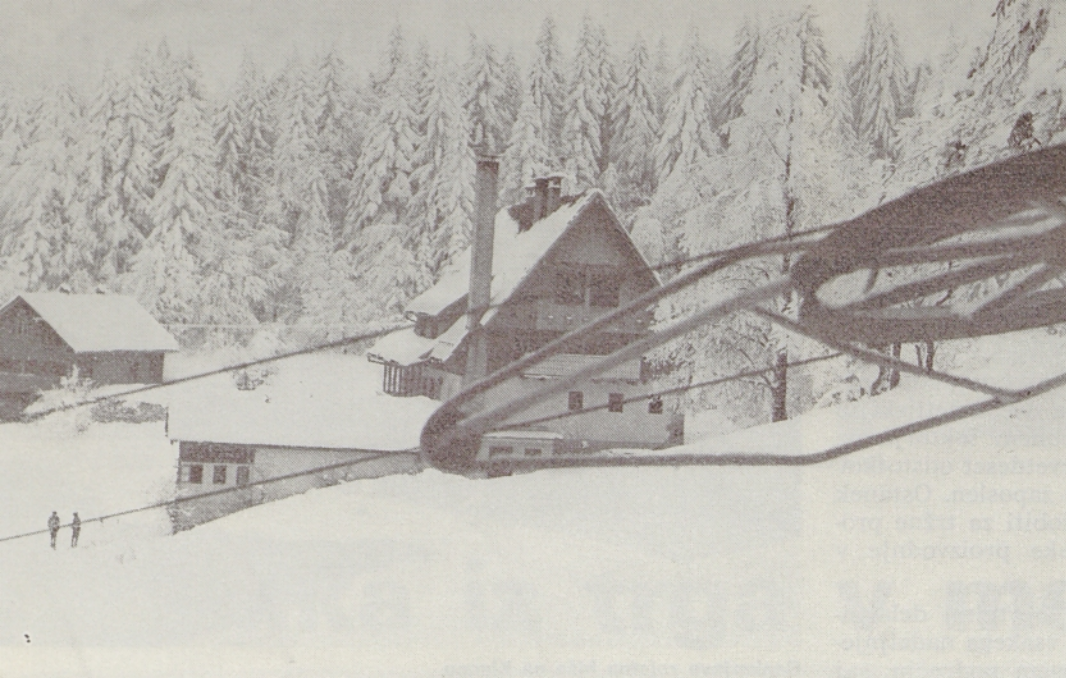
Po štirih kilometrih asfaltirane ceste pod gozdom pridemo v Bistro, nekoč mogočen samostan v gradu, ki je imel posestva po vsej Sloveniji. Po razpustu meniškega reda pa je naglo menjal lastnike, dokler po zadnji svetovni vojni ni dobil v njem prostorov edinstven, gozdarski, tehnični in lovski muzej, ki ga obiskujejo od vsepovsod. Štiri kilometre naprej pridemo v Borovnico, ki ima bolj vaški videz, razen trškega centra, močna lesna industrija pa ji daje povsem svoj pečat. Iz Borovnice vodi štiri kilometre makadamske ceste v Pekel, narodni park, kjer je gostišče s prenočišči, od naravnih lepot pa pet čudovitih slapov, mimo katerih so speljane pešpoti na vasice na planoti in pa naprej v Cerknico.

Na koncu same Vrhniške ne smemo prezreti odcepa k izvirom Ljublanice, Močilniku, kjer je tudi gostišče.

Na področju vrhniške občine je tudi precej zasebnih turističnih sob, ki jih oddaja Turistična informativna pisarna v središču Vrhniške.

Predvsem se okolica odlikuje po izredni prijaznosti in neokrnjenosti narave, kar je za kraj, kot je Vrhnika, ki spada še v turistično zaledje Ljubljane, izrednega pomena.

Medvedje pa niso edina lovska tarča v teh hostah. Tu živi vsa divjad značilna za srednjo Evropo in ne ustrašite se preveč, če tik pred vami skoči prek pota srnjak ali če boste videli v kaki globeli jelena, ki se brezbrizno pase.

Turista predvsem zanima, kako ga bodo postregli, kakšne so možnosti rekreacije. To smo pogledali tudi na Travni gori. 27 postelj imajo v sobah, 60 na skupnih ležiščih, posebnost pa sta dve malce odmaknjeni koči iz hlodov. Seveda sta pozimi ogrevani.

Poleg lova in sprehodov po mirni neokrnjeni naravi je Travna gora tudi obsežno smučišče. Pravzaprav jih je več, kjer si jih pač naredite. Zelo radi hodijo sem smučat tisti,

Travnogorski dom stoji sredi obširnih gozdov

Na Travno goro na smučanje

Travna gora nad Sodražico je bila že pred vojno priljubljeno smučišče turnih smučarjev, poleti pa so gor zahajali planinci, ki so pod stoletnimi drevesi nepreglednih gozdov ubirali stezice dol na Hrvaško. Dolga je bila tista pot, saj je bilo treba od izhodiščne železniške postaje v Žlebiču nekaj ur peščiti le do Travnne gore.

Dandanašnji planinci na Travno goro skoraj ne hodijo več. Stari so pomrli ali pa jim je pot prenaporna, mlajši pa se gor raje zapeljejo z avtomobilom, da jim ostane več časa za smučanje in za druge rekreacije.

Načrti izpred nekaj let predvidevali, da bodo v obsežnih gozdovih Travnne gore zgradili 200 počitniških hišic. Petdeset od teh je že postavljenih in prodanih zasebnim kupcem. Vendar je zanimanje tolikšno, da bo z leti teh hišic še več. Poslopja niso kdovekaj razkošna, zgrajena so v stilu, ki ne kvira travnogorskega gozdnega izgleda. Vsaj občutno ne, saj so gozdovi in jase tako razsežni, da se posejane hišice kar izgube.

Upravnik doma na Travni gori Alojz Kordiš je dejal: »Dom na Travni gori je že premajhen in bo v bližnji prihodnosti treba poslopje razširiti. Še preden bomo storili to in še preden bodo zgrajene vse počitniške hišice, bo treba gor potegniti vodo iz Sodražice. Navkreber bomo črpali vodo s črpalkami.«

Travnogorski gozdovi se raztezajo dol do Karlovca. Obiskovalca hotela, ki prvič vstopi v vežo, pritegnejo spominske lovske fotografije z uplenjenimi kosmatinci, medvedi, travnogorskimi rojaki. Precej medvedov hlača po teh gozdovih, vendar jih slučajni sprehajalec ne bo videl. Posebno pozimi ne, ko spijo. Pa tudi medvedje se zavedajo visoke cene, ki jim jo postavljajo lovci. Najtežja zverina je padla pod strelom pred devetimi leti za 2500 dolarjev. No saj niti tako draga ni bila, če povemo, da je tehtala prek 300 kilogramov.

ki še niso preveč trdnih nog pa tudi za bolj večje je mimo doma speljano smučišče, ki ima tudi vlečnico. Smučarji, ki so brez avtomobilov, se nazaj radi spuščajo na smučeh, celo več poti jim je na voljo.

Pol ure hoda od doma je vrh, s katerega se odpira lep razgled. V Novi Štifi pod Travno goro je znamenita baročna cerkev iz 17. stoletja.

Poleg stezic, ki jih ubirjo samotni planinci, vodijo do doma na Travni gori štiri ceste: iz Ribnice, iz Nove Štife, iz Loškega potoka, mimo Jelenovega žleba in pa zadnja, ki se odcepi z Vagovke.

Janez Zrnc

Ena od dveh brunaric v romantičnem okolju

Tartufi – istrska izvozna specialiteta

Gobe so svojevrstne, skrivnostne rastline. Zelena mušnica je strupena, da je kaj, jurček je postal kar »prava« goba, tako radi ga ljudje jedo, tartuf pa je menda celo spolno dražilo, sredstvo za zbujanje spolnega nagona. Prav zaradi te lastnosti afrodiziaka so tartufi tako dragoceni, da jih za dom skoraj nič ne ostane, škoda bi jih bilo, ko pa jih za drag denar pokupijo zlasti Italijani. Zanje so te podzemne gobe, ki rastejo v Istri, prvovrstna specialiteta.

Do konca decembra ali do sredine januarja jih bodo še nabirali, potem pa bo letošnje sezone konec. Tartufarji iz okolice Motovuna v Istri, kjer jih je največ, pravijo, da je letošnja letina poprečna; že tja do 20. novembra so jih nabrali okoli tisoč kilogramov, to pa ni malo. Letos jih plačujejo po 150, 300 in po 400 dinarjev, novih seveda, odvisno od kvalitete in velikosti. Sezona se je začela sredi septembra, najboljši čas za tartufe pa je druga polovica oktobra in prva polovica novembra. Takrat jih je vedno največ, takrat so najlepši in takrat je tudi cena najboljša. Takrat jih Italijani tudi na vsak način hočejo imeti, oni že vejo, kdaj so najboljši. V Istri so mi nabiralci povedali, da je tartuf dober takrat, ko moraš pihati v roke zjutraj, ko ga nabiraš, tedaj torej, ko je že malce hladneje.

Tartuf je podzemna gomoljasta gliva in raste v simbiozi z nekaterim gozdnim grmičevjem in drevjem, in sicer na koreninah, do globine približno 20 cm, redkeje globlje, včasih pa tudi tik pod povr-

šino. Za sožitje si najraje izbere razne vrste hrastov, beli in črni topol, razne vrbe in lesko. Tartufi imajo najraje glinena in ilovnata, plitva ter rahla tla, v katerih je dosti apnenca, pa umirjeno podnebje. Rastejo tja do 1000 m nadmorske višine, najraje ob vodotokih, kjer je zemljišče večkrat poplavljen.

V Jugoslaviji so jih odkrili tudi že v Vojvodini, manjše količine tudi ob izviru Rižane, ob Dragonji in drugje v Istri, vendar jih je največ ob Mirni, v okolici Motovuna, v obširnih motovunskih gozdovih. Tam so jih pred vojno odkrili Italijani. Tam so doma tartufarji, ki imajo posebej zdresirane pse, s katerimi gredo »na lov«. V vasi Livada blizu Motovuna ima gozdno gospodarstvo Buzet oz. njegova delovna enota Šumarija posebno odkupno postajo za tartufe. Odkupujejo jih trikrat na teden in jih sproti sortirajo v tri kategorije, po velikosti in kvaliteti, tam jih tudi očistijo in sveže takoj pošiljajo v Italijo, slabše pa, ki ostanejo, takoj konservirajo in te je včasih mogoče dobiti tudi na domačem trgu.

Pri nas poznamo v glavnem dve vrsti tartufov: črne in bele. Obe dozorita jeseni, in sicer beli tartuf (ki ga je več, boljši je in dražji, zato v glavnem nabirajo prav tega) nekako od sredine septembra pa do konca decembra ali še nekaj dlje, če je ugodna zima, črni pa nekoliko pozneje, od oktobra pa tja do konca februarja. Beli tartuf je lahko velik kot oreh, pa tudi kot krompir; lepi, a redki primerki so težki tudi po pol

V zbiralni postaji tartufe takoj preberejo

kilograma ali še več, celo nekaj kilogramov. Za velike, lepo oblikovane tartufe izplačujejo tudi posebne nagrade, ki niso majhne. Črni tartuf je manjši, nekako od velikosti lešnika pa največ do velikosti jajca.

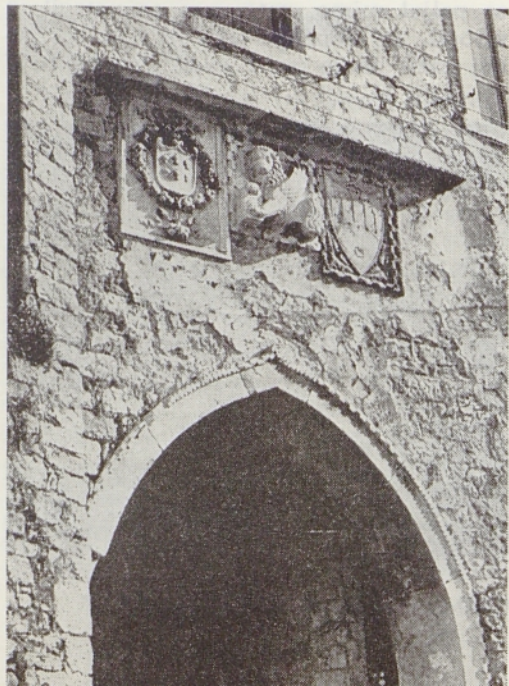
Za tartufe je karakterističen vonj, ki ni prav nič prijeten in za katerega je težko reči, na kaj spominja. Česen? Gnila jajca? Nabiralci pravijo, da ženskam ta vonj ni prijeten, moškim pa je, zlasti Italijanom.

Sreča za Italijane pa je, da so razen njih »nóri« na tartufe tudi psi. Sreča zato, ker jih Italijani ne bi jedli, če jih psi ne bi marali. Ko tartuf v zemlji dozori, ima značilen močan vonj, tega pa zavoha za ta posel posebno zdresiran pes in začne na tistem mestu grebsti s tacami v zemljo. S tem pokaže lastniku, tartufarju, kje je dragoceni sadež. Psa odstrani, da gomolja ne bi poškodoval ali ga celo pojedel, sam pa ga s posebno lopatico odkoplje. Tartufe »lovijo« zjutraj, navadno gredo že zelo zgodaj na teren, vsak zase, drug drugega hočejo prehiteti, drug pred drugim ljubosumno skrivajo, kje je mesto, kjer jih je veliko. Tam, kjer je kdo s psom že bil, ni tartufov, pravijo.

Tartufov, ki so zelo iskana specialiteta na svetovnem trgu in ki jim zlasti Italijani pripisujejo svojstvo afrodiziaka, bi bilo torej na trgu zelo malo ali nič, če ne bi bilo psov, posebej zdresiranih za ta »lov«. Za Istrane okrog Motovuna v dolini Mirne je to dohodek, ki jim veliko pomeni. Kraji tam okrog so revni, služka ni, zato se v sezoni potrudijo, da jih naberejo čimveč. Marsikdo razen od kmetijce namreč živi prav od tartufov.

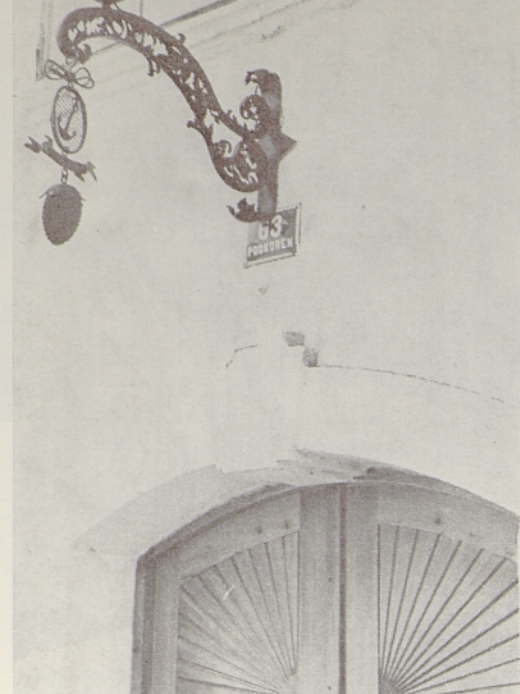
Andrej Triler

Motiv iz Motovuna

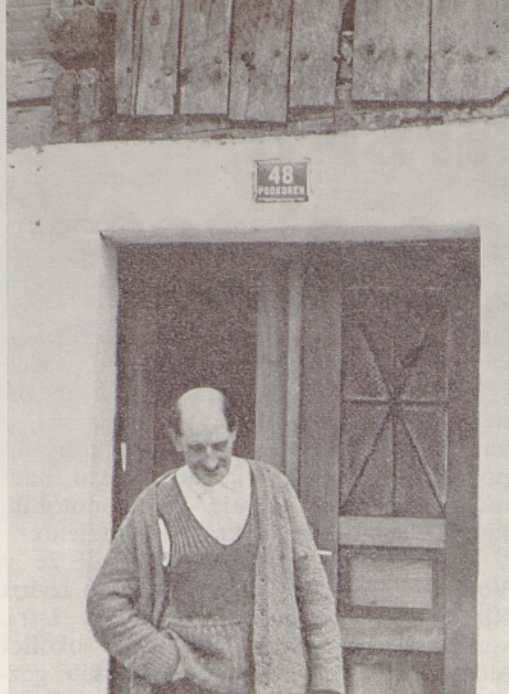

Pogled iz Motovuna na dolino Mirne — tu rastejo tartufi

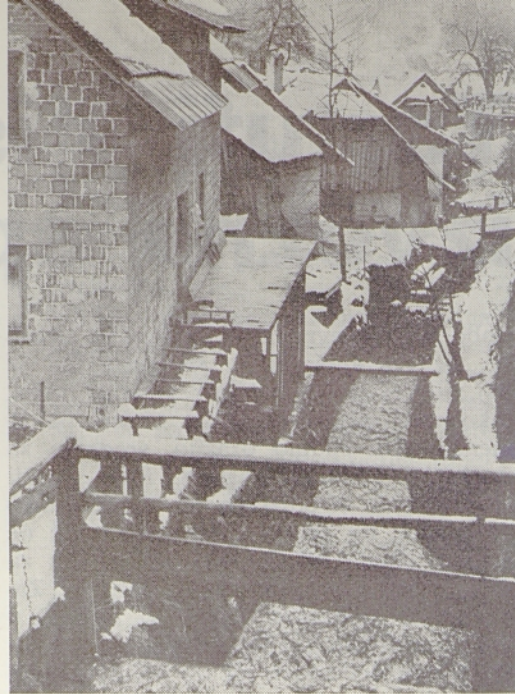

Izvesek na Čošeljnovi hiši izpričuje, da je bila tu nekdaj gostilna. Tu se je ustavljala poštna kočija

Osemdesetletni Franc Gregori pred svojo hišo: vse je še po starem kot včasih

Ob potoku Krotnejku: rake in veliko kolo, to je vse, kar je še ostalo od mlina. Nova hiša je kot tujek v starem okolju

»Staro, dobro gnezdo« v Podkorenu

Dolina od Jesenic naprej, proti Kranjski gori, Ratečam in Trbižu na italijanski strani mi je bila vedno všeč. Rad sem zahajal tja, vsakič sem videl ali slišal tam kaj novega. Zdaj se je zanj že kar udomačilo umetno skovano geografsko ime Zgornjesavska dolina, čeprav ji starejši domačini nikoli ne rečejo drugače kot Dolina. Končuje se z Ratečami, z vasjo, ki je znana predvsem po smučarskih skakalnicah — velikankah. Ratečani so pred dobrimi desetimi leti hoteli posnemati Bohinjce in njihov Kravji bal, zato so pripravili prireditve, ki so ji dali ime Pastirski rej. Skupna paša goveje živine in še zlasti ovc je bila namreč v teh krajih nekdaj zelo razširjena, zdaj pa je že skoraj povsem izumrla, še bolj kot planšarstvo v Bohinju.

Pastirski rej je bil dvakrat ali trikrat, potem pa je prireditev »zaspala«, menda zaradi premajhnega zanimanja zanjo. Škoda. Škoda predvsem zato, ker bi imeli Ratečani in sosednji Kórenci o nekdanji pastirski kulturi in o običajih v zvezi z njo prav toliko povedati in pokazati kot Bohinjci, če ne še več. Od takrat, s prvega Pastirskega reja, se spominjam, kako so strigli ovce, kako so iz volne delali tople nogavice, »žoke« so jim rekli, spominjam se nekaterih specialitet iz njihovih jedilnik, pa nekaterih zanimivih detajlov ženske narodne noše, ki so zelo podobni ziljski noši. Ratečani so takrat v prospekt za to prvo prireditev zapisali tudi tale verz: »Vesel mormo bit, veselga srca, smo z luštna kraja, iz Rateč doma.«

Zanimivost pod beležem

Kot že rečeno, vsakič sem slišal ali videl kaj novega v vaseh in med ljudmi Doline. Pred leti sem »odkril« v Podkorenu Čošeljnovo hišo, kot se ji po domače reče, sicer se pa pišejo Razinger. Visoka, enonadstropna je in prostorna, okna v pritličju so majhna, z lepo skovanimi starimi mrežami in z že malce okrušenimi okviri iz zelenega kamna, nad vrati pa je izvesek, ki z grozdom izpričuje, da je bila tam nekdaj gostilna.

Ko sem bil v novembru letos spet tam, sem bil razočaran: hiša je prebeljena in belež je zakril tudi sicer že obledelo podobno sončne ure na steni in navpično črto zraven vrat, ki je bila svojevrstna, menda edinstvena zanimivost na Gorenjskem. Škoda. Ta črta je kazala, da je padlo v zimi 1869—1870, ko so delali železnico od Jesenic do Rateč, v Podko-

renu skupaj skoraj 20,5 čevlja snega (čevlj = 0,305 m), se pravi 6 m in 25 cm. Vsakokrat, ko je snežilo, ga je neki inženir, ki je sodeloval pri gradnji železnice in ki je v tem času najbrž bival pri Čošeljnu, izmeril in zarisal na hišno steno črto, z datumom in podatkom, koliko ga je padlo. Prvič je padel menda že novembra (1869); 5. decembra je ponovno snežilo, 23. decembra ga je bilo skupno že 16,4 čevlja (5 metrov). Malo je snežilo potem še 9. januarja 1870, nato 7. februarja, zadnjič v tisti zimi pa je padel sneg 23. marca.

Konji za cesarsko poštno kočijo

Ta črta, ki jo je zdaj prekril belež, mi je pred leti vzbudila pozornost, ko sem se peljal mimo, zato sem se ustavil in vstopil, saj Razingerjeva hiša že na zunaj kaže, da je pravi muzej v malem. V

V središču Podkorena: odcep ceste na Korensko sedlo, lipa sredi vasi, avtobusna postaja

hiši na stropnem tramu je letnica 1721; po pripovedovanju sedanjih gospodarjev je tega leta hiša pogorela in so sezidali novo, sedanjo. V njej je bila včasih gostilna in pošta. Tam so se zadrževali potniki, ki so potovali čez Korensko sedlo. V Čošeljnovi hiši je bila tudi poštna postaja, kjer so imeli vedno 16 konj, da jih je bilo 8 vsak trenutek pripravljenih za zamenjavo z že utrujenimi, ki so cesarsko poštno kočijo pripeljali z one strani prelaza, iz Riegersdorfa, kjer je bila poštna postaja »Ričarjev ves«. Poštna pot je šla z Dunaja prek Korenskega sedla in Begunj v Kranj in naprej v Ljubljano.

»Gostilničar, ali kdor ima kakega tujca pri sebi, ima s svojo odgovornostjo za to skrbeti, da se potniku knjiga za tujce predloži, potnik pa je dolžan, ako hoče, da ga po postavi ne zadene kazen, predelke 1 do 5 za tujce resnično izpolniti ali izpolniti dati.«

Atentator na počitnicah pri Čošeljnu

Tako piše na začetku knjige za tujce, ki jih pri Čošeljnu v Podkorenu še vedno hranijo. Pokazali so mi jih, marsikaj zanimivega je notri. Veliko ljudi je nekaj potovalo skoz Podkoren in se zadrževalo v tej hiši. Najstarejša ohranjena knjiga za tujce je iz leta 1853.

Največ popotnikov je v knjigo zapisalo le ime in priimek, datum prihoda in datum odhoda, od kod in kam potujejo. Med takimi je bil tudi znani atentator iz Sarajeva Gavrilo Princip, ki je prišel k Čošeljnu 13. avgusta 1912, zadržal pa se je do 20. avgusta, torej teden dni. Napisal je tudi, kam potuje, vendar tako nerazložno in povrh tega je pisava s svinčnikom že tako zbledela, da tega nisem mogel prebrati. Verjetno pa je potoval kam prek meja tedanje Avstrije ali pa se je od tam vračal, zakaj v rubriko »Potno pismo« je napisal »pasuš«.

Spomin na angleškega naravoslovca

In še ene zanimivosti ne smemo prezreti, če si že ogledujemo Razingerjevo hišo v Podkorenu. Sir Humphry Davy, angleški naravoslovec (1778—1829), je v zadnjem desetletju pred smrtjo pogosto potoval po naših krajih. Večrat se je zadrževal tudi pri Čošeljnu v Podkorenu. Tam mu je bilo menda posebno všeč, saj je hišo imenoval »old haunt«, kar bi po naše v svobodnem prevodu rekli »staro, dobro gnezdo«.

Gorenjsko je imel Humphry Davy zelo rad. »Dolino od Kranja do Bleda imam za najlepšo, kar sem jih videl v Evropi,« je nekje zapisal. Na čelni steni Čošeljnovе hiše je spominska plošča temu znanstveniku, popotniku, lovcu, ljubitelju Gorenjske.

Zimski motiv z Vitranca — foto: Miroslav Zajec

»Be his memory held in honours!« (V svobodnem prevodu: »S spoštovanjem ga zadržimo v spominu!«) Tako piše na njej v stari angleščini, medtem ko so vsi drugi podatki o njem v slovenskem jeziku.

Novo in »grdo« v starem okolju

Pri Čošeljnu zdaj ni več gostilne, le izvesek nad vrati še spominja na nekdanje čase. Nad grozdom je v tem izvesku v elipsastem okviru tudi sidro. Zanimivo, čeprav ne vem, zakaj je sidro tam in kaj pomeni. O tem sem povprašal tudi skoraj osemdesetletnega Franca Gregorija, ki ima hišo in manjšo kmetijo v tem delu Podkorena, nekaj deset metrov višje proti sedlu in na drugi strani ceste, pa mi ni vedel povedati. Pravi pa, da je bila škoda prebeliti tisto črto, ki je na svojski način merila sneg, in sončno uro. To bi lahko ostalo zunaj beleža, pa kaj, če ljudje pri obnavljanju nimajo občutka za stare zanimivosti!

Njegova, Gregorijeva hiša, po domače se reče pri Štofu, je najbrž še starejša kot Čošeljnova, čeprav nikoli ni bila tako mogočna. Kmečke hiše so bile vedno skromnejše od gostilniških. Na stropu

v hiši je bila letnica, pa je tako prebeljena, da se je ne da razbrati. Gank, lesen pod nad zidanim spodnjim, stanovanjskim delom poslopja, leseni klini namesto žebeljev, zanimiva okenska mreža iz dveh diagonalnih železnih palic in palice v obliki kroga — vse to je ostalo takšno, kakršno je bilo nekaj, nič še ni popravljeno, priča pa o častitljivi starosti. Podobnih hiš z gankom je v tem delu Podkorena še precej, spomeniško varstvo bdi nad njimi, da ljudje s popravili ne bi preveč skazili nekdanje arhitekture.

Nad vasjo, pod Kozjim brdom, pa rastejo vikendi, šest jih je že, vseh pa bo menda 18. In kljub vsem varstvenim ukrepom so hišo ob potoku Krótnjeku, kjer je bil včasih mlin, tako »moderno« pozidali ali na novo zgradili, da res ne paše v tisto okolje. Franc Gregori, ki je bil borec za severno mejo, pol leta je bil na meji nad Podkorenem, se je ob vseh teh novostih samo nasmehnil, ne žalostno in tudi veselo ne, pač pa odpuščajoče, in rekel, da ljudem ne gre zameriti, če hočejo stanovati bolje, udobneje. In navsezadnje ima čisto prav.

Andrej Triler

Golica v znamenju narcis. Foto: Egon Kaše

Drago Kralj

Neznana domovina

svež je tudi sredi najbolj sušnih poletnih pripek.

Pozimi pa sneg zapade razmeroma kmalu in se tudi kar dolgo drži. Na osončnih vzpetinah Javornika so prav lepa smučišča, ki sicer ne morejo tekrovati s kranjskogorskimi, a so zato bližja Ljubljani in niso nikoli tako zasedena. Na smučiščih sta dve srednje veliki smuški vlečnici.

Vsako zimo je po tujskih sobah v Črnem vrhu veliko povpraševanje. Res, da so zgradili nov in moderen hotel, imenuje se »Bor«, vendar je to še vedno premalo. Nekaj tujskih sob imajo tudi v prijazni in še kar ceneni gostilni »Pri Metki« ter pri zasebnikih.

Prelepa je okolica Črnega vrha! Sprehodi in smuka po hostah in jasah blizu in daleč naokoli... Poleti se lahko povzpnete na vrh srednjega Javornika (1240 m), na katerem stoji planinska koča, ki se ji lahko zelo približate tudi z avtomobilom. Z vrha Javornika se ob lepih in jasnih dneh — pa tudi nočeh — vidi hkrati Ljubljana, vrh Triglava in precejšen del slovenske obale. Takih razglednih točk je v Sloveniji prav malo.

Smuški paradiž pod Golico

Drugi najbolj znamenit Črni vrh je nad Jesenicami. Tudi ta se je uveljavil predvsem v smučariji. Če se peljemo z Jesenic navkreber po deloma asfaltirani cesti, ki

Štirje beli – Črni vrhovi

Povsod so — nad Idrijo, Jesenicami, Polhovim Gradcem in Cerknim

Črnih vrhov je v Sloveniji toliko, da se skoraj že ne najdemo med njimi. Če povemo, da smo bili na izletu ali na smučanju na Črnem vrhu, nas takoj vprašajo: »Na katerem od Črnih vrhov?«

Od številnih Črnih vrhov — ti se za svoja imena lahko zahvalijo »črnim« smrekovim gozdovom — jih je več, ki so se v zadnjih letih — nekateri pa že prej — uveljavili tudi v turizmu. Sprehodili se bomo od enega do drugega ter jih skušali spoznati in doživeti.

»Bor« sredi smrekovih gozdov

Med vsemi Črnimi vrhovi je idrijski trenutno najbolj znamenit in sloveč. Vas ali skoraj vasica s tem imenom leži na razmeroma hriboviti planoti (okrog 700 metrov visoko) vzhodno od Trnovskega gozda, južno od Vojskarskega višavja in severno od Hrušice;

nekje na pol poti med Idrijo in Ajdovščino. Vas leži sredi skoraj deviških gozdov, a vendarle ob glavni in najbližji cesti, ki pelje iz Ljubljane proti Novi Gorici. Že pred vojno je Črni vrh, ki je takrat pripadal Italiji, postal smučarsko in nedeljsko izletišče ne le Idrijčanov ter Postojnčanov, temveč so sem prihajali izletniki tudi iz Trsta, Gorice in Vidma.

Med vojno je bila vas, v hudih bojih leta 1944, skoraj povsem podrta in je še po vojni več let kazalo, da si ne bo nikoli opomogla. Pa si je, in morda je bil prav turizem tisti, ki je imel pri tem najpomembnejši delež.

Črni vrh nad Idrijo, kakor se kraj uradno imenuje, je pravzaprav idealen počitniški, izletniški in tudi smučarski kraj. Blizu je velikim mestom, saj je od Ljubljane oddaljen komaj 52 kilometrov, od Nove Gorice pa nekaj manj. Ves v zelenju, miren in tih;

vodi v karavanške samote, pridemo najprej v vasico Planina pod Golico, ki je znana tudi pod starim imenom — Sv. Križ. Tu moramo presesti na sedežnico, ki nas povleče v nove višave. Prva postaja je Črni, druga pa Španov vrh. Na Črnem vrhu stoji planinska koča jeseniških smučarjev; pozimi je vedno priljubljeno zatočišče tistih, ki radi smučajo in tudi tistih, ki »dile« sploh ne pripno na noge, a vseeno radi hodijo v gore na sneg.

Vsenaokrog so lepi smrekovi gozdovi in vse polno je strmih jas, po katerih so speljane smuške smeri. Razen v koči imajo tujske sobe tudi v majhni hišici pri srednji postaji žičnice. Nekaj skupnih ležišč imajo tudi pri spodnji postaji. Največ prostora pa bo v novem penzionu, imenuje se »Ski«, ki ga gradi v Planini pod Golico znani smučar Stanko Klinar.

Jeseniški Črni vrh pa ni lep in privlačen le pozimi, temveč je čudovit pravzaprav vse leto. Najlepši pa je nemara takrat, ko na vsem tem območju, na pobočjih Golice in Črnega vrha — v pozni pomladi — zacvete tisočero narcis. Iz vse Slovenije se zgrinjajo radoveni izletniki in gorska straža ima včasih polne roke dela, ker hočejo nekateri vzeti s seboj preveč te lepote.

Načeloma je dovoljeno, da lahko vsakdo utrga le tri narcise, a še to je preveč takrat, ko se zbere veliko izletnikov. S Črnega vrha in z vasi pod njim je tudi zelo lep razgled na Triglav in na vse njegove sorodnike, ki mu delajo družbo onstran Savske doline. Lep in ne preveč naporen je tudi izlet na Golico, ki je dovoljen kljub obmejni legi. Z vrha je posebno lep razgled na precejšen del Koroške onstran meje.

Kjer cvete blagajev volčin

Tretji znani Črni vrh je nad Polhovim Gradcem. Hribovska in raztresena vasica na višavah med Toščem in Pasjo ravno, sredi Polhograjskih dolomitov. Vas je bila še pred zadnjo vojno komaj dostopna, po vojni pa so do nje speljali cesto iz Polhovega Gradca navkreber. Pred leti so cesto potegnili, zvečine so jo zgradili kmetje sami, mimo vrha Pasje ravni in potem nizdol skozi Vinharje v Poljansko dolino. Pozimi je cesta navadno neprevozna, ker je od Črnega vrha naprej ne plužijo. Poleti se tod vozijo mnogi izletniki, pa čeprav je cesta makadamska in je bolj viga-vaga. Kraji so tu mirni, tihi in lepi; vse polno je gob, jagod, smuških terenov in seveda širnih razgledov.

Pozimi na tem polhograjskem Črnem vrhu navadno ne manjka majhna smuška vlečnica. V majhni in skromni, a vedno dobro založeni vaški gostilnici pa imajo razen hrane in pijače tudi več tujskih sob. V nadmorski višini prek 850 metrov je vreme sončno tudi takrat, ko v komaj dobrih 30 kilometrov oddaljeni Ljubljani leži megla dneve in dneve.

Planinska namesto vojaške postojanke

Še četrti Črni vrh... Kje je skrit? Izhodišče je Cerkno v prostrani dolini pod Poreznom. Iz Cerknega po cesti najprej mimo spominke, partizanske bolnišnice »Franje« ter skozi Novake naprej in kvišku po vijugasti cesti — a ne prestrmo — do Črnega vrha (1288 m). Cesto so med obema vojnama zgradili italijanski vojaki, kajti Črni vrh je bil mejna gora, ki jo je Mussolini ukazal močno utrditi. Iz ene izmed vojašnic so po vojni cerkljanski planinci preuredili majhno, a prijazno kočjo, ki pa je žal odprta le poleti in bolj poredko tudi kdaj pozimi. Na vrhu, do kamor cesta pozimi ni vedno plužena, so čudovita smučišča ni pa nobene vlečnice.

Črni vrh pa čaka na podaljšek ceste. Le nekaj kilometrov je od Črnega vrha do slovite Blegoške vojaške ceste, ki so jo med obema vojnama zgradili jugoslovanski vojaki do tedaj utrjenega Blegoša; ta je bil takrat pomembna postojanka z jugoslovanske strani

Izletnik **Celje**

Golte nad Mozirjem — novi turistični center Slovenije

V neposredni bližini Mozirja je Avtoturistično podjetje IZLETNIK iz Celja uredilo izredno lep srednjegorski turistični center — GOLTE.

GOLTE so oddaljene od Ljubljane samo 75 km, od Maribora 100 km, od Zagreba 135 km in od Reke 200 km. Kranjska gora in Vogel sta torej od teh mest bolj oddaljena kot Golte. Na višini od 1350 m do 1570 m se na 12 ha razprostirajo čudovita travnata smučišča, ki jih urejujejo s posebnim teptalnim strojem.

Seveda pa to še ni vse. V ta prelepi srednjegorski svet vas namreč popelje najdaljša, najhitrejša in največja jugoslovanska gondolska žičnica. V pičlih sedmih minutah se v kabini za 60 oseb prepeljete od višine 497 m do višine 1402 m. Pot je dolga 3150 m! Pri spodnji postaji je lična restavracija in parkirni prostor za več kot 500 avtomobilov. Sestavni del gornje postaje je planinski hotel z 48 ležišči in veliko samopostrežno restavracijo s kapaciteto 1500 obrokov dnevno. V neposredni bližini gornje postaje in hotela se nahaja šest lepih depandans s kapaciteto 124 ležišč in planinski dom.

Gondolska žičnica vozi na Golte vsako uro. Cene niso visoke. Vožnja z gondolo v obe smeri stane 15 din, s sedežnico 3 din, z vlečnicami pa od 1 do 3 din. Penzijske cene v samopostrežni restavraciji so primerne za vsak žep.

nekdanje meje. Danes je med obema cestama občinska meja, ki je kar trdno začrtana saj izletniki in kmetje v teh krajih že celo desetletje in več moledujejo za pomoč, da bi tod čez lahko speljali cesto in tako povezali kraje, ki bi jih izletniki zelo radi obiskovali.

Novi Črni vrhovi — prihajajo!

Seveda seznam slovenskih Črnih vrhov še ni izčrpan, a opisani so tisti, ki so že zasloveli. Kakor kaže, se lepa — turistična — bodoč-

nost obeta pohorskega Črnemu vrhu, hribu v soseščini Velike Kope. Tam prav zadnja leta slovenjegraški gozdarji razpenjajo mnoge smuške vlečnice in speljujejo dolge gozdarske, a hkrati tudi izletniške ceste.

Tako je pri nas: Črni vrhovi nas razveseljujejo predvsem s svojo — zimsko belino.

**Po sledih
»Rodne Grude«
odkrivamo**

Kje povsod živijo Slovenci

V decembrski številki Rodne grude smo vas opozorili na našo odločitev in željo, da bi v letu 1973 z vami prepotovali svet in obiskali večje naselbine in mesta, kjer živijo Slovenci in če le mogoče ugotovili tudi njihovo število. Radi bi po dolgih letih izpolnili zemljevid slovenstva.

V ta namen bomo vsak mesec objavili v Rodni grudi zemljevid nekatere države in označili mesta, v katerih živijo in delajo naši izseljenci in njihovi potomci pa tudi naši delavci, ki so le začasno na delu v tujini, hkrati pa tudi njihovo število, če nam bo znano.

Že vnaprej se vam opravičujemo, za nepopolnost našega zemljevida. Potrebna nam je vaša pomoč, zato vas vabimo k sodelovanju. Prosimo vas, da vsak mesec skrbno pregledate objavljeni zemljevid držav s »slovenskimi« mestami in v primeru, da na njem ne boste našli mesta, v katerem ali v bližini katerega živite vi, nam nemudoma pišite in opozorite na pomanjkljivosti. Opozorite nas tudi na mesta, v katerih veste, da stanujejo vaši sorodniki, prijatelji in znanci, pa jih nismo označili na zemljevidu. K sodelovanju vabimo prav tako vsa izseljenska društva in organizacije, ki bodo verjetno vedela vsaj za približno število Slovencev na svojem območju. Oglasijo naj se tudi vsi, ki vedo, da njihov rod izhaja iz Slovenije, in živijo odmaknjeni od znanih slovenskih središč.

Vaše pripombe in dopolnitve bomo vsak mesec objavljali v rubriki z naslovom »Zemljevid slovenstva dopolnjujejo« in navedli tudi vaše ime

in kraj, kjer živite. Z vašim sodelovanjem izpopolnjen zemljevid slovenstva bomo objavili v januarski številki Rodne grude v letu 1974, najbolj prizadevne dopisovalce pa bomo nagradili z lepimi darili.

Danes je pred vami zemljevid sveta in na njem so označene države, v katerih žive in delajo naročniki »Rodne grude«. Kar nad 40 držav je! Hitro se je priljubila našim rojakom po svetu. Po 20 letih je kar petkrat več naročnikov kot konec prvega leta izhajanja. In povsod, kjer je

Rodna gruda, so tudi Slovenci! Vsak mesec se bomo odslej podrobneje posvetili vsaki državi, kjer živijo naši ljudje.

Že v februarski številki Rodne grude vam bomo predstavili zemljevid Belgije, Nizozemske in Luxemburga in na njih mesta, v katerih vemo, da živijo naši ljudje. Da ne bi šli preveč v podrobnosti, bomo načeloma označevali le mesta, ne pa naselij okrog njih. Kjer nam bo znano, pa bomo zapisali tudi število našega

(Nadaljevanje na strani 27)

Slovenski oktet tudi v Stockholmu

Pesem, ti si ponos slovenskega naroda. Ti nas budiš, ti nas živiš. Naše veselje si, ko razigrano domačo družbo poneseš s sabo v svetle višine, naš dom si, ko si mehka, kot so mehki griči, ki so te rodili, naše življenje si, ko si živa, kot so živi bistri potoki, ki so te pojili, naša mladost si, ker si vedno mlada in sveža, kot je sveža zelena trava tvoje zibelke: ostani za vedno v naših srcih in še bomo živeli. Nam zdomcem si dvakrat sveta...

V drugi polovici oktobra je Slovence v Stockholmu prevzel čuden občutek, poln mrzličnega pričakovanja in tihe negotovosti. — Pridejo! Naši fantje pridejo! Naš Oktet! Telefoni so zvonili sem in tja: »Kje? Kdaj?« Le nekaj je bilo gotovo: Slovenski oktet se bo po uspešnem gostovanju na Norveškem oglasil tudi v Stockholmu. Koncert bo že čez nekaj dni.

Tistega deževnega oktobrskega večera smo z nemalo treme v srcu in šopkom nageljnov v roki čakali na njihov prihod. »Jih bomo znali dostojno sprejeti?« smo se spraševali. Pa ni bilo vzroka za zadrževanje. Umetniki, vajeni potovanja in ljudi, so nam sami pomagali prebiti led. Ko pa je sredi Stockholma zadonel še njihov »Triglav moj dom«, so vse prepreke razpadle in bila srca odprta. Koncert, ki je bil kljub slabi obveščenosti in oddaljenosti dobro obiskan, je bil prvi, ki ga je Slovenski oktet imel v Stockholmu. Vendar ne zadnji. Obljubi-li so nam, da še pridejo.

V imenu vseh Slovencev v Stockholmu, hvala vam, osmero kristalno čistih grl, hvala vam za pesem, ki nam še danes zveni v srcih. Če bi prej zvedeli za vas, bi vas znali bolje sprejeti, ker pa se sedaj poznamo, vemo, da vam je že naša hvaležnost dovolj.

A. Jakše, Stockholm

Slovensko pustovanje v Švici

Slovensko planinsko društvo »Triglav« v Švici prisrčno vabi rojake in rojakinje, ki živijo v Švici in v drugih sosednjih državah, na tradicionalno slovensko pustovanje, ki bo 17. februarja 1973 v dvorani restavracije Stadthof 11 Oerlikon, Zürich. Začetek zabave je predviden za 8. uro zvečer, zaključek pa ob 4. uri zjutraj.

Zabaval nas bo ansambel »Mladi Gorenjci« (Junge Oberkrainer), ki že šest let uspešno nastopa v tujini. V preteklem novembru smo ga lahko poslušali tudi v restavraciji Wolf v Zürichu. Prepričani smo, da nas tudi na našem veselem pustovanju ne bo razočaral. V programu imajo tako slovenske narodno-zabavne viže kakor moderne ritme.

Upravni odbor SPD »Triglav« priča-kuje, da se bomo 17. februarja zbrali v kar največjem številu. Prepričani smo, da boste vsi preživeli nepozaben večer! Maske dobrodošle!

Upravni odbor SPD »Triglav« v Švici

Praznovali smo rojstni dan naše domovine

Rojstni dan naše domovine smo praznovali v Rohru. Zbrali smo se otroci iz slovenskih šol v Stuttgartu in okolici. Nastopili smo z zbornim petjem in deklamacijami, Bojan in Janez pa sta zaigrala na harmoniko. Tovariš Božič, predsednik društva Triglav, nam je povedal nekaj besed o rojstnem dnevu naše domovine. Tudi moški pevski zbor je zapel lepe slovenske pesmi, ki so nam vzbujale spomine na drago domovino. Končno so se pojavili na odru tudi naši muzikanti ter pričeli igrati poskočne polke in valčke. Vmes pa je bilo tudi nekaj modernih za nas mlade.

To nam bo ostalo v lepem spominu.

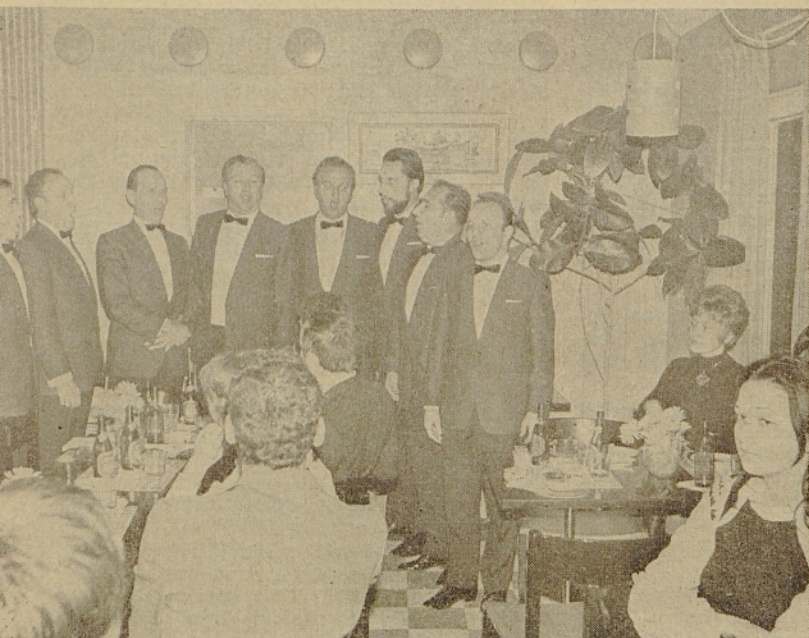
Lepo vas pozdravlja

Tutič Marjetka,
učenka 3. razreda
v Untertürkheimu

Voščilo

Srečno novo leto želim vsemu uredništvu in bralcem Rodne grude po svetu. Poseben pozdrav tudi vsem slovenskim učencem širom sveta.

Lojzek Štebe, Stuttgart

Na hitro pripravljen koncert Slovenskega okteta v Stockholmu je nad vsemi pričakovanji uspel. Iskrena zahvala za to gre predvsem prizadevnim stockholmskim rojakom, ki so žrtvovali precej svojega prostega časa za organizacijo koncerta. Vsi pa upajo, da se bo Oktet na Švedsko še vrniti!

Ansambel Lojzeta Slaka v Amriswilu

Ob novici, ki smo jo prejeli od Slovenske izseljenske matice iz Ljubljane, da bo prišel 4. nov. k nam gostovat ansambel Lojzeta Slaka, smo mnogi kar poskočili od veselja. Na vinski trgatvi, ki je bila 21. oktobra, smo to veselo novico tudi javno objavili. Ljudje so že takrat začeli spraševati, če si lahko rezervirajo vstopnice.

V soboto dopoldne je nekaj članov odbora okrasilo dvorano z velikimi slikami naših lepih slovenskih turističnih krajev. Velik napis »Dobrodošli« na odru, pa je veljal v pozdrav »Slakom« in obiskovalcem, ki so prišli celo iz daljnega Tesina, Davosa in Ženevskega jezera. Že takrat je bilo med nami veselo razpoloženje.

Zvečer je bila v hotelu Bären skupna večerja za goste iz domovine in člane našega odbora. V tem hotelu dela tudi naša Slovenka Majda Mogu, ki nam je servirala v narodni noši.

Ob 8. uri je bila dvorana že nabito polna. Veliko obiskovalcev je moralo med koncertom stati, ker ni bilo dovolj sedežev. Ljudje so nestrpni kar naprej ploskali in s tem končno le priklicali na oder priljubljeni trio Slak in Fante s Praprotna. Za vsako izvajano skladbo ploskanja skoraj ni bilo konec. Vmes pa je za smeh poskrbel humorist Milan Kalan, kateremu smo se morali res do solz nasmejati.

Med obiskovalci je bilo tudi nekaj švicarjev, ki so kljub temu, da naših pesmi niso razumeli, bili zelo navdušeni nad njimi. Ob koncu koncerta so tri dekleta v narodnih nošah izročila vsakemu članu ansambla švicarski kravji zvonček za spomin. Tajniku SIM tov. Francu Žuglu pa je predsednik podružnice Amriswil Dari Košorok izročil zahvalno plaketo za petletno uspešno sodelovanje z Slovensko izseljensko matico iz Ljubljane.

Po kratkem odmoru je ansambel Lojzeta Slaka s poskočno polko povabil na oder nestrpne plesalce, ki so ta večer res prišli na svoj račun, saj so fantje s kratkimi presledki igrali in peli kar naprej do 2. ure zjutraj. Potem so se pa morali žal posloviti, ker so zjutraj ob 7. uri že odpotovali naprej v Francijo.

Tega dogodka, ki je nam Slovencem v tujini prinesel nekaj veselih ur, vem, da ne bomo nikoli pozabili.

Ob 5 letnici svojega delovanja izreka,
jugoslovanski klub, podružnica Amriswil in Švica
SLOVENSKE IZSELJENSKO MATICE
iz Ljubljane
ZAHVALO

za vsestransko pomoč in podporo, pri razvijanju kulturno
žabačnega življenja med slovenskimi rojaki v Amriswilu

v imenu članstva
predsednik podružnice:

J. Zemlič

Slovenski izseljenski matici in RTV Ljubljana, ki sta finančno omogočili to gostovanje, se vsi prav iz srca zahvalujemo. Upamo, da to ni bilo zadnjikrat.

Kristina Kušar, Amriswil

Zahvala »Save«

Odbor slovenskega kulturno prosvetnega društva Sava v Frankfurtu ob Majni je na svoji seji dne 22. novembra 1972, ko je obravnaval obračun prireditve ob go-

stovanju ansambla Lojzeta Slaka sklenil, da izreče Slovenski izseljenski matici pismeno zahvalo za dano pomoč ob uradni ustanovitvi društva. Koncertno prireditve z gostovanjem ansambla Lojzeta Slaka, katero nam je omogočila, je Slovenca v Frankfurtu in okolici posebej navdušila za včlanjenje v društvo. Po Matici sporočamo zahvalo tudi ansamblu Lojzeta Slaka in Fantom iz Praprotna za tako bogat koncert in sodelovanje na kasnejši družabni zabavi s plesom.

J. Zemlič, predsednik
Robert Rožaj, tajnik

II. slovenski izseljenski veleslalom

Slovensko planinsko društvo »Triglav« v Švici tudi to zimo prireja smučarsko tekmovanje pod naslovom »II. slovenski izseljenski veleslalom«. Prireditve bo 4. marca 1973 v Oberibergu s pričetkom točno ob 11. uri. V ekipni konkurenci (ekipa šteje pet članov, trije najboljši se štejejo v konkurenci) se bodo ekipe potegovala za prehodni pokal Slovenske izseljenske matice (lani ga je osvojila ekipa SPD Triglav iz Aaraua). V konkurenci posameznikov pa bodo rojaki tekmovali za pokal SPD Triglav v Švici. (Časi tekmovalcev v ekipah se štejejo tudi za konkurenco posameznikov.) Najboljši tekmovalci bodo prejeli praktična darila.

Smučarke bodo tekmovala v konkurenci posameznic, in sicer za praktična darila. Praktična darila SPD Triglav bodo prejeli tudi najmlajši tekmovalci.

Ekipa, ki bodo tekmovala za prehodni pokal Slovenske izseljenske matice, morajo nastopati za neko društvo ali klub, ki je uradno registriran. To želimo zaradi tega, ker mora ekipa, ki osvoji pokal, le-tega dati na voljo na naslednjem tekmovanju. Pokal preide v trajno last društva po trikratni zaporedni ali petkratni osvojitvi v presledkih.

Tako kot lani bodo tudi letos vsi nastopajoči pogoščeni s kosilom v hotelu Post v Oberibergu. Po kosilu bomo imeli od 14. ure dalje

na voljo dvorano restavracije Alpina Haus, kjer bo razglasitev in podelitev nagrad.

Proga bo ozvočena tako, da bo tekmovanje potekalo nemoteno. SPD Triglav bo imelo z organizacijo tega tekmovanja znatno višje stroške kot lani, zato se je prireditelj odločil, da bo pobiral startnino 3—5 Sfr. Vsak tekmovalac jo bo plačal ob prejemu startne številke in bloka za kosilo eno uro pred startom, tj. ob 10. uri. Prosimo, da to odločitev sprejmete z razumevanjem.

Čas za prijavo ekip je omejen s 25. 2. 1972. Prosimo, da to upoštevate, ker bo žrebanje startnih števil za tekmovalce, ki bodo nastopali za ekipe kakor tudi za posameznike predhodno. Tekmovalci, ki pa se bodo prijavili pozneje, toda najkasneje do 9. ure na dan tekmovanja, bodo dobili startne številke po vrstnem redu.

V primeru, da bi prišlo do kakršnihkoli sprememb zaradi vremenskih nepravil, bomo vse, ki se bodo prijavili v roku, obvestili pismeno. Vse ostale pa prosimo, da poslušajo radio Ljubljana, kjer bomo sproti objavljali vse morebitne spremembe!

Vabimo vas k čim večji udeležbi. Prijave sprejema upravni odbor društva na naslov: SPD Triglav, Seestr. 358, 8706 Meilen, telefon 01-73 48 28 ali na naslov: Jože Jelovčan, Dammweg 81, 5000 Aarau.

Jožica in Martin Dolinšek v svoji gostilni v Rohru

»Gremo k Dolinšku . . .«

Pred kratkim sta v krajšem presledku praznovala rojstna dneva zakonca Jožica in Martin Dolinšek, ki vodita gostilno Kanonenbäck v Rohru, Stuttgart. Naj jima tokrat tudi mi iz srca čestitamo! Ob sobotah in nedeljah zahaja na ples v to gostilno zelo veliko naših ljudi, ki tako najdejo po napornem celotredenskem delu kako urico razvedrila. Zaplešje lahko ob taktih slovenskega kvarteta »Lotmerk«. Na vsaki plesni prireditvi pri Dolinšku je tudi žrebanje majhnega dobitka.

Oba, Jožica in Martin, sta tudi člana SKUD »Triglav« v Stuttgartu. Lani sta se udeležila tudi izleta na Triglav. Po tem izletu se je pri udeležencih porodila misel, da bi Martin lahko postal vodja planinske sekcije SKUD Triglav. Izražnemu predlogu je sledil tudi on in obljubil, da bo sprejel. Na sestanku uprav-

nega odbora, ki je bil 13. 10. 1972 je bil Martin Dolinšek tudi uradno izvoljen za predsednika planinske sekcije.

Prvega sestanka planinske sekcije pod Martinovim predsedstvom se je udeležilo nepričakovano veliko število prijateljev gora. Nekateri med njimi so se takrat tudi vpisali v SKUD »Triglav«. Ob tej priložnosti so mnogi prvič zvedeli, da je vsak član planinske sekcije tudi član Planinske zveze Slovenije. Naše matično planinsko društvo pa je RTV Ljubljana. Zato ima vsak član naše planinske sekcije enake popuste v vseh slovenskih planinskih postojankah kakor drugi člani planinske zveze. Sveda pa velja to tudi za dolžnost — kot pravi slovenski planinec mora naravo čuvati in negovati. Na sestanku so razpravljali tudi o delovnem programu za leto 1973. Dokončne datume bodo določili na naslednjem sestanku, ki bo 21. januarja v prostorih gostilne Kanonenbäck. V načrtu imajo tudi izlet v švicarske in avstrijske gore. Najpomembnejši izlet pa bo pohod na Triglav, ki naj bi trajal 5 do 7 dni v času letnih dopustov v avgustu.

»Naši izleti so primeni za vsakogar, ki ima rad naravo,« je zatrjeval Martin Dolinšek in še dejal, da pričakuje, da se bo v vrste planinske sekcije vključilo še veliko novih članov. Vsi, ki se za to zanimajo, se lahko prijavijo v prostorih SKUD Triglav na Filderstr. 1 vsak večer od 18. do 20. ure ali pa ob vsakem času v gostilni Kanonenbäck Rohr, Stuttgart pri družini Dolinšek.

Valentin Brojan

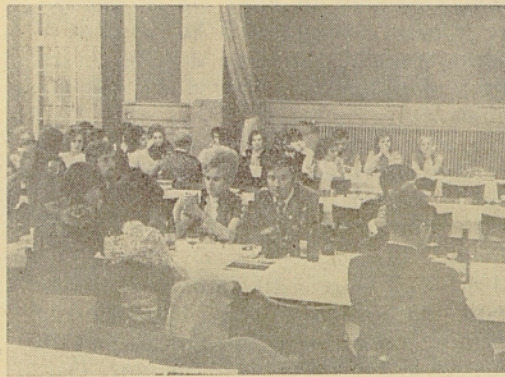
Sprejem v Berlinu

V počastitev rojstnega dneva SFR Jugoslavije je Vojna misija, ki opravlja posle predstavništva SFRJ v Berlinu, priredila 2. decembra ob 18. uri sprejem, ki se ga je udeležilo tudi veliko število naših delavcev, ki so zaposleni v Zahodnem Berlinu. Sprejem je bil zelo lep, prijetno smo se lahko pogovorili s predstavniki drugih jugoslovanskih narodov in s člani predstavništva. Vojni misiji se zahvaljujemo za povabilo na ta nepozabni sprejem, saj so tako pokazali, da skrbijo tudi za nas, ki živimo in delamo na tujem.

Rok Leskovšek
Richsstr. 58-A/615, 1/Berlin — 19

Sestanki in razgovori

Med novoletnimi prazniki so v več slovenskih krajih pripravili sestanke oziroma razgovore z rojaki, ki so bili na obisku v domovini. Največ zanimanja je bilo za konkretna vprašanja o gradbenih dovoljenjih, odpiranju obrti, stanovanjski gradnji, novih delovnih mestih idr. Občinske sindikalne organizacije, zavodi za zaposlovanje in drugi so se za sestanke dobro pripravili. Razgovori so bili v Brežicah, Domžalah, Gornji Radgoni, Krškem, Lendavi, Murski Soboti in v drugih krajih po Prekmurju, pa v Novem mestu, Ormožu, Slovenski Bistrici, Velenju in na Vrhniki. Obširnejše poročilo o teh sestankih bomo objavili v prihodnji številki.

Srečanja v Meilenu

Ob obisku na občnem zboru smo posneli hišo, kjer je sedež SPD Triglav v Švici — na Seestr. 358 v Meilenu. Druge tri fotografije pa so z občnega zbora. Kot vidite, so ob tej priliki tudi veselo zaplesali ob zvokih naših fantov, ki delajo v Švici. Zadnja slika (desno) pa prikazuje delovno predsedstvo na občnem zboru.

DOMOVINA JE ENA, NAM VSEM DODELJENA.

Slovenski otroci iz Stuttgarta in Sindelfingna nastopajo na proslavi dneva republike v Rohru pri Stuttgartu. Njihov program so pripravile slovenske učiteljice. Za vezno besedo programa je skrbela Dragica Nunčič.

Novoletna voščila iz Reutlingena

»Srečno novo leto 1973 vsem vam, ki tako zvesto mislite na nas male, mlade slovenske otroke v tujini!«

To pristrčno voščilo, ki nas je globoko ganilo, je podpisala slovenska učiteljica Dragica Nunčič in učenci: Franci Vidic,

Ljudje med seboj

Babica se ni smejala

Vstopili sta v trgovino — majhna punčka in starejša žena. Babica in vnučka. Videlo se je, da so ju v trgovini že poznali. Prodajalka se je sklonila k mali: »O, gutten Morgen, Marie!«

»Gutten Morgen!« je zažvrgolela punčka.

Ženske, ki so kupovale v trgovini, so se ozrle in nasmehnile. Prodajalka pa je rekla otroku: »No, boš zapela pesmico?«

In dekletce je z drobnim glaskom zapelo pesmico o sončku, seveda po nemško.

»Zdaj pa še tisto o mucku in ptički,« je silila prodajalka.

In slišali smo novo pesmico in tudi ta je bila nemška. Ko je mala odpela, so ženske zaploskale in prodajalka je dekletcu podarila čokoladni bombon.

»Ali je punčka iz Nemčije?« me je zanimalo.

»Ja, na obisk so prišli,« je povedala ženica, ki je bila z otrokom.

»Pa je Nemka?«

Ženica je nekam razburjeno odkimala.

»Kje neki! Od mojega sina je, ki dela

tam. Oba, oče in mati sta Slovenca,« se je njen glas čudno zvišal. V njem je očitno zvenela grenkoba. Ženske, ki so prej ploskale, so osramočeno sklonile glave.

»Brihtna punčka je, da toliko zna,« jo je ena pohvalila. Otroku se je videlo, da je takšnih pohval navajen.

»Ich bin brav,« je zadovoljno prikimala.

A nihče ji ni pritrdil. Babica je otroka potegnila k sebi in rekla trdo, kakor da pribija vsako besedo: »Ja, pridna in bistra je. Hitro si vse zapomni. Prav je, da jo učijo nemško, saj ji bo to pomagalo v šoli, če bodo še ostali tam gori. A najprej bi morala znati tudi slovensko, vsaj toliko slovenskih pesmic, kolikor zna nemških. Potem bi bila tudi jaz vesela in ponosna, tako pa...« Glas se ji je pretrgal. Dodala je še, kakor da se opravičuje. »No, Marička ni kriva. Otrok je otrok. Komaj tri leta ima...« Ženske so molčale zamišljene. Marička-Marie, ki je bila navajena, da jo vsi občudujejo in hvalijo, je opazila, da je nekaj narobe. Nakremžila se je in planila v jok.

Ina

Ferdi Požlep, Nataša Požlep, Rozia Sušteršič, Marija Kucler, Darinka Dobrajc, Silvija Dobrajc, Marjanca Cerovšek, Ida Žibek, Andrej Drobnič, Radivoj Vajda, Roteja Mihelič, Dušan Mihelič, Petra Strmljan, Cvetka Žibek, Ladi in Veronika Škulj, Zoran in Toni. Upamo, da nismo katerega izpustili ali ime napačno zapisali. Če se je to zgodilo, prosimo, da nam ne zamerite.

Iz srca smo veseli vašega voščila, katerega vračamo s toplimi željami, da bi bilo leto 1973 srečno in uspešno za vas in vaše skrbne in prizadevne starše. Se to naj vam povemo, da smo bili zelo veseli, ko so nas na Matici med novoletnimi prazniki obiskale vaše tovarišice učiteljice: Dragica Nunčič, Marija Kurent in Milica Pukelj. Pogovarjali smo se o vas, dragi otroci, in pomenek je bil tako živ, da smo vas kar videli pred seboj. Vsakega posebej, tako, kakor so tovarišice učiteljice vsakemu posebej od vas tudi iskrene, razumevajoče prijateljice, ki si s svojim strokovnim znanjem in z vso globoko domovinsko ljubeznijo prizadevajo, da bi tam daleč v tuji deželi ohranili in se izpopolnili v znanju materinega jezika.

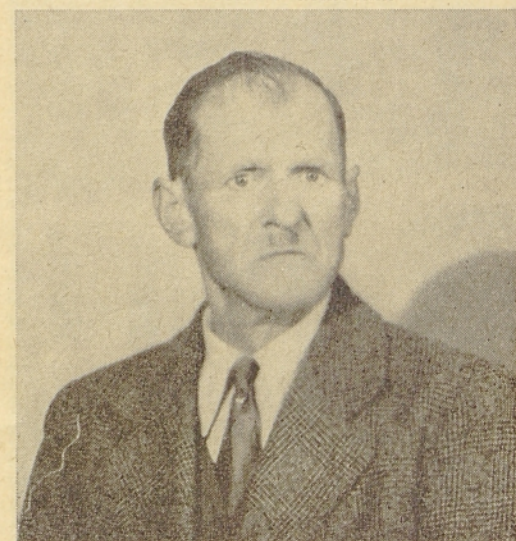
Govorili smo tudi o vaših starših, ki kljub temu, da jim je prosti čas zelo kratko odmerjen, znajo ceniti, kako pomemben je za vas slovenski dopolnilni pouk in si pritrگوjo čas, da vas vozijo z avtomobili do šole.

Prisrčna zahvala za vaše dopise in risbe, ki ste nam jih poslali. Kakor vidite, nekatere objavljamo danes, ostali pa pridejo na vrsto v prihodnjih številkah. Še nam pišite. Najboljše dopise in risbe bomo nagradili z lepimi slovenskimi knjigami.

Še enkrat: novoletno voščilo z željami, da bo novo leto prijetno in uspešno, za vas, dragi otroci, vaše tov. učiteljice in vaše dobre, zavedne starše.

Uredništvo

»Bolan sem. Živim v domu za ostarele. 'Rodna gruda' mi je edina vez z domovino,« je zapisal rojak Jean Trstenjak iz Francije. Pričakujemo, da se bomo kmalu srečali v domovini.

Moje počitnice v Sloveniji

Po vrnitvi z vzpona na Triglav, ki sem ga že opisal in ste objavili v Rodni grudi, sva 11. avgusta z mamico nakupovala v Ljubljani. Imel sem trden namen, da vas vse v uredništvu obiščem in pozdravim, pa je prišel sosed z avtomobilom in ni bilo nič. Doma sem zato godrnjal, pa so se mi smejali in rekli: Lojzek, obljubit pa strit je težko! Jaz pa sem šel k svojemu kužku in se raje z njim pogo-

Moj zvesti prijatelj Tarzan

varjal. V nedeljo 13. avgusta je prišel moj brat Danilo iz Stuttgarta in prinesel mamici pismo, da se mora takoj vrniti na delo. Mamica je s solzami v očeh odšla čez prag, jaz pa sem spet šel k svojemu Tarzanu in se poslovil in zajokal. Naročil sem mu: Čuvaj moj rojstni dom! Mislim, da me je razumel.

Naša skupina pri izviru Soče

Moji mamici so naredili krivico. Morala bi imeti 34 dni dopusta od lani in letos. Najprej so ji to obljubili in zapisali, od kdaj do kdaj ima dopust, ko pa smo že imeli avionske karte, so ji pa sporočili, da ima samo dva dni in pol prostega časa. Ker pa si je mami, ko smo šli na Triglav, malo nad Aljaževim domom zvila nogo, je telefonično sporočila v Nemčijo, da se ne more vrniti in naj ji dovolijo, da izkoristi svoj dopust, ker je v bolniški. Niso ji odobrili. Tako so se moje počitnice prehitro in žalostno končale.

Dne 15. avgusta je bilo v Stuttgartu hudo neurje in ni vozil noben tramvaj. Mamica je s svojo bolno nogo morala 8 km daleč domov. Drugi dan so ji morali punktirati vodo iz kolena in je ostala 3 tedne v bolniški. Ta njen šef ni dober in ni hotel razumeti, da imam jaz šolske počitnice v avgustu. Vsi nemški učitelji pa so dobri in skrbni.

Ko so po vašem posredovanju objavili moj dopis v Cicibanu, mi je kmalu pisala Miriam Jureš iz Križevcev, učenka 3. razreda osnovne šole. Zelo sem srečen, kadar dobim njeno pismo. Tudi tov. Zidarjeva iz 2. razreda osnovne šole Frančka Mevžlja iz Mokronoga mi je lepo pisala in vsi njeni učenci so se podpisali. Težko mi je le, ker se iz osnovne šole Moste-Komenda, kjer imam domače in prijatelje, nihče ne oglasi. Le zakaj? Lepo pozdravljam Slovence širom sveta, enako svoje sošolce v Stuttgartu ter starega ata in mamo v Kosišah pri Kamniku.

Lojzek Štebe, Stuttgart

Milan Dolinšek in jaz ob Aljaževem stolpu na vrhu Triglava

Lani poleti se je v Sloveniji poročil prizadevni predsednik društva sv. Barbare v Eisdnu, Belgija, Avgust Tanšek z Justino Lipovec. Res malo pozno, ker prej nismo imeli fotografije, vendar pa jima zdaj iz vsega srca čestitamo in želimo veliko sreče v zakonu. Letos nas zagotovo obiščita skupaj!

Ujeti v ritem časa

Marjanu

*Ujete v ritem časa
nas nese skozi leta.
In vendar čustev zlata nit
kot mreža se prepleta.*

*Prav dobro čutim, sine,
kljub veliki daljavi,
kdaj tvoja misel išče
si mater — vse mi pravi:*

*če si v opoju sreče,
če borbo trdo biješ,
ni kot v načrtih, siješ
s pogumno, novo vero.*

*Ko si nesrečen, vem.
Naj, sine, zdaj tvoj duh
se v gnezdo staro vrne.
V navadni kupi vino
naj ti pričara
vso družino,
zbrano pobožno
za tvoj jubilej.*

*In v tvoje novo gnezdo
naj se stara sreča prelije.
Fant, na tvoje zdravje,
na nove uspehe
se pije!*

Marija Hriberšek, Halmstad, Švedska

DOPISUJTE

V

RODNO GRUDO!

Kako je z zdravstvenim varstvom

Že več kot tri leta sem bil po bolnišnicah, ker sem bolan na pljučih. Zdaj sem ozdravel, ostal pa sem brez dela, ker sem star že 66 let. Nameravam se vrniti v Slovenijo, zato sem pisal na jugoslovanski konzulat v Marseille, kaj moram urediti. Odgovorili so mi, da imam doma pravico do pokojnine, nimam pa pravice do zdravstvenega zavarovanja. Mislim, da sem si po 35 letih dela v Franciji prislužil tudi pravico do tega. Prav tako me zanima, če sem oproščen carine, če se za stalno vrnem domov. Zdaj sem tu v domu za ostarele.

Jean Trstenjak, Aude, Francija

Izseljenci-povratniki, ki se po upokojitvi vračajo v domovino, imajo na osnovi konvencije, ki je bila sklenjena med Jugoslavijo in Francijo leta 1951, ter z nje-no dopolnitvijo iz leta 1967, pravico do zdravstvenega varstva v domovini — v breme naše države. Preden se boste dokončno odločili za vrnitev, se oglasite na uradu, ki vam izplačuje pokojnino, in jim povejte naslov, kjer boste živeli po vrnitvi in kamor naj vam nakazujejo pokojnino, obenem pa prosite za poseben obrazec, da ste upravičeni do zdravstvenega varstva. Ta obrazec in odločbo o pokojnini boste morali predložiti pristojnemu Komunalnemu zavodu za socialno zavarovanje v kraju, kjer se boste naselili. Tako boste imeli zdravstveno varstvo urejeno tudi doma.

Ker ste v tujini nepretrgano živeli več kot deset let, lahko ob vrnitvi v domovino uvozite vse svoje selitvene stvari (pohištvo, gospodinjsko opremo, aparate in stroje, televizor, radio ipd.) brez carine, vendar v roku 6 mesecev potem, ko ste se za stalno naselili v Jugoslavijo. Carinarnici pa morate predložiti potrdilo našega diplomatsko-konzularnega predstavništva (v vašem primeru v Marseilleu), da ste bili v tujini več kot deset let in da se za stalno vračate v domovino.

Kako je z mojo vojaščino

Ko sem bil star osemnajst let, sem ilegalno prestopil jugoslovansko mejo, brez potnih dokumentov, kljub temu, da sem imel že poziv za odsluženje vojaškega roka. Odšel sem v Avstralijo in čez nekaj let, pred sedemindvajsetim letom, sem reguliral svojo vojaško obveznost pri jugoslovanskem konzulatu v Melbourneu, kjer sem tudi dobil jugoslovanski potni list. Prosim odgovorite mi, če bom v primeru vrnitve domov v prihodnjih dveh letih klican na odsluženje vojaškega roka. Zanima me tudi, koliko časa se

lahko Jugoslovčan s tujim potnim listom zadržuje v Jugoslaviji ne da bi bil poklican v vojsko?

M. P. Melbourne

Po zakonu je služba v Jugoslovanski ljudski armadi obvezna za vse državljane, ki še niso dopolnili 35. leta starosti, in traja 15 mesecev. V tujini ne morete regulirati vojaške obveze. Na to ne vpliva niti sprejem tujega državljanstva, če niste prosili za izbris iz jugoslovanskega državljanstva. To je seveda načelno, obravnavajo pa tudi vsak posamezen primer. Vojaške obveznosti ste lahko oproščeni zaradi slabega zdravstvenega stanja (ob določenih boleznih), invalidnosti ali podobnega. Zato za vaš primer ne moremo dati povsem točnega odgovora.

Carine za stare obleke?

Med obiskom pri sorodnikih v Jugoslaviji sem videla precej starejših ljudi, ki bi jim jaz lahko pomagala s tem, da bi jim poslala nekaj svojih ponošenih oblek. Zanima me, če je za take stvari še potrebno plačati carino?

Julijana Borluk, Belgija

Sporočamo vam, da pošiljke starih oblek niso oproščene carine. Carinska osnova za stare obleke znaša 60,00 din za kilogram, od tega je dajatev približno 42 odstotkov ali 12,60 din.

Pravica do družinske pokojnine

Hčerka, ki naju je svojimi osebnimi prejemki vzdrževala, se je pred nekaj meseci na svojem delovnem mestu v Nemčiji, kjer je bila zaposlena, smrtno ponesrečila. Bila je še samska. Zanima naju, če sva upravičena do družinske pokojnine?

Nesrečna starša

Če lahko s kakšnim uradnim dokumentom dokažete, da vaju je hčerka vzdrževala, imata po nemških predpisih pravico do družinske pokojnine. Ta se prizna staršem, oz. zakonskemu tovarišu zavarovanca, ki se je smrtno ponesrečil na svojem delovnem mestu.

Se lahko upokojim?

Zaposlen sem v ZR Nemčiji že osem let. Star pa sem 64 let. Ali sem po nemških predpisih že upravičen do starostne pokojnine?

Ivan R. Stuttgart

Po nemških predpisih pripada starostna pokojnina zavarovancu, ki je bil najmanj 60 mesecev zavarovan in je star 65 let. Ker še niste stari 65 let, vam torej sta-

roštna pokojnina ne pripada. Če pa ste bolni in za delo nesposobni, lahko zaprosite za invalidsko upokojeitev. K vlogi priložite delovno knjižico o vaših prejšnjih zaposlitvah v Jugoslaviji. Po prejemu dokumenta o upokojitvi, se lahko vrnete v Jugoslavijo, kamor boste prejeli pokojnino. V primeru da boste izpolnjevali pogoje za pokojnino v Jugoslaviji, se vam bo priznala v odgovarja-jočem sorazmerju.

Želim odpreti svojo delavnico

V nekaj mesecih se nameravam za stalno vrniti v domovino, zato me zanima, če bom s svojimi prihranki doma lahko zgradil stanovanjsko hišo, v kateri bi si uredil avtomehanično delavnico. Tukaj se namreč širijo govorice, da se v Jugoslaviji zdaj več ne more imeti poslovnih prostorov v zasebni lasti. Ali bom imel kot zasebni avtomehaničnik pravico do socialnega zavarovanja?

Janko P. Švedska

Jugoslovanski pravni predpisi omogočajo Jugoslovancu doma in tistim, ki se za stalno vrnejo iz tujine, da si s svojimi prihranki zgrade in odpro obrtne delavnice, seveda pod pogojem, da v njih tudi sami delajo. Tako lahko vi kupite ali zgradite hišo, v kateri boste stanovali in si obenem v njej uredili tudi svojo avtomehanično delavnico. Kot osebno delo se smatra tudi delo ostalih članov vašega gospodinjstva, katere lahko zaposlite v svoji delavnici. V primeru potrebe (če se ta res izkaže), pa smete zaposliti še kakšnega delavca. Kot lastnik delavnice imate po predpisih tudi pravico, da jo po želji prodate ali jo komu podarite. Lahko jo tudi komu zapustite, le da tisti, ki jo bo podedoval, ne bo imel pravice, da bi delavnico oddal v najem. Glede drugega vprašanja vas obveščamo, da boste socialno zavarovani kakor so ostali zasebniki, ki se ukvarjajo z obrtno in podobnimi dejavnostmi.

Rada bi se omožila

Sem vdova. Na delu v Švici sem spoznala prijatelja, s katerim se želim poročiti. Moj mož je padel v zadnji vojni, a nimam o tem nobenega dokumenta. Kaj naj ukrenem, da dobim uradno potrdilo o smrti svojega moža?

Francka T. Švica

Da je vaš mož padel, mora biti registrirano v matičnih knjigah umrlih v kraju, kjer je bilo njegovo zadnje bivališče. Na vašo zahtevo vam bo matični urad poslal izpisek iz matične knjige. Če pa ni nikjer zapisana smrt vašega moža, morate poslati občinskemu sodišču v kraju, kjer je vaš mož padel, oziroma imel zadnje bivališče, zahtevek, da ga uradno proglase za mrtvega. V zahtevku morate navesti vse podatke, ki so vam znani o smrti vašega moža.

Sporazum o poklicnih boleznih med Jugoslavijo in Francijo

V letu 1969 je bila občutno spremenjena konvencija o socialni varnosti med Jugoslavijo in Francijo, posebno glede pravice do dajatev zaradi poklicne bolezni. Spremembe in dopolnitve so bile objavljene v Uradnem listu SFRJ, št. 17/71 z dne 15. aprila 1971. Spremembe in dopolnitve izboljšujejo predvsem pravno varnost obolelih za silikozo in točno določajo breme ene ali druge države v primerih, ko ta bolezen — kar je običajno — ni bila takoj ugotovljena. Prav zaradi poznega izbruha te bolezni so bili roki večkrat prekoračeni in jugoslovanski delavci zgolj iz formalnih razlogov niso prišli do svojih pravic iz zavarovanja za poklicno bolezen v Franciji.

Spremembe in dopolnitve konvencije olajšujejo pridobitev pravic iz zavarovanja za poklicno bolezen s tem, da upoštevajo tudi zaposlitve v drugi državi — podpisniki konvencije (torej tudi v Jugoslaviji), če je bila takšna zaposlitev istovrstna. Poleg tega se smatra v primerih, kadar zakonodaja ene od obeh držav (npr. Francije) pogojuje dajatev s tem, da je bila silikozo prvokrat ugotovljena medicinsko na njenem ozemlju, kot da je ta pogoj izpolnjen tudi takrat, kadar je bila bolezen prvokrat medicinsko ugotovljena na območju druge države podpisnice (torej Jugoslavije). Ker je bila silikozo v največ primerih pri jugoslovanskih rudarjih ugotovljena šele po njihovi vrnitvi v Jugoslavijo, bodo lahko sedaj uveljavljali ti upravičenci svoje pravice iz francoskega zavarovanja za poklicno bolezen tudi v teh primerih, kar dosedaj niso mogli.

Poleg tega prinašajo spremembe in dopolnitve konvencije novost, da se tudi renta za silikozo zdaj deli na sorazmerne dele med obe državi, in sicer takrat, kadar je ena država upoštevala za ugotovitev pravice tudi zaposlitve na območju druge države. Delitev se opravi v istem sorazmerju, kakor si stoje med seboj obdobja zavarovanja za starost, prebita na območju ene in druge države, nasproti celotnim zavarovalnim obdobjem na območju obeh držav. Delitev je torej ista, kakor jo poznamo pri ugotavljanju t.i. sorazmernih delov pokojnin in invalidnin in tudi sicer v konvencijah o socialni varnosti.

Pred kratkim je Jugoslavija ratificirala tudi administrativni sporazum k gornjim spremembam in dopolnitvam konvencije (objavljen v Ur. l. SFRJ, št. 59/72 z dne 9. novembra 1972). Administrativni sporazum določa nadrobnosti o uveljavljanju pravic iz spremenjene konvencije, ki

bo v prid marsikateremu našemu rudarju, ki je delal v Franciji in zbolel za silikozo.

LS.

Ugodnosti jugoslovanskih sezoncev v Franciji na področju socialne varnosti

Leta 1970 podpisani sporazum o jugoslovanskih sezoneh delavcih, ki so zaposleni v Franciji (Ur. l. SFRJ, št. 16/71 z dne 8. aprila 1971), je raztegnil določila splošne konvencije o socialni varnosti med Jugoslavijo in Francijo načelno tudi na jugoslovanske sezone delavce v Franciji (in obratno seveda tudi na francoske delavce, zaposlene v Jugoslaviji). Tako pridobivajo ti sezone delavci v času, ko so sezonsko zaposleni v drugi državi podpisniki (torej jugoslovanski delavci v času zaposlitve v Franciji) tudi otroške dodatke za otroke, ki so ostali v njihovi domovini, kakor tudi bolniško zavarovanje za družinske člane, ki so prav tako ostali v domovini. Bремена grédo v obeh primerih na račun tiste države, kjer je delavec zaposlen in zavarovan.

Pred nedavnim je bil podpisan in s strani pristojnih organov obeh držav tudi ratificiran administrativni sporazum za izvajanje temeljnega sporazuma o sezoneh delavcih. (Ur. l. SFRJ, št. 59/72 z dne 9. novembra 1972). Administrativni sporazum določa dvojezične obrazce, na podlagi katerih bodo sezone delavci uveljavljali pravice, ki so jim priznane s temeljnim sporazumom o sezoneh delavcih. Jugoslovanski delavec mora vlogi, napisani na predpisanem obrazcu, priložiti tudi potrdilo o trajanju delovne pogodbe, ki jo je bil sklenil za delo v Franciji. Jugoslovanski sezone delavec bo prejemal v Franciji otroške dodatke toliko časa, kolikor traja njegova delovna pogodba za sezonsko delo v Franciji, vendar se prvokrat izplača otroški dodatek šele potem, ko je jugoslovanski delavec že delal najmanj en mesec v Franciji (v tem primeru pa se seveda izplača tudi za prvi mesec dela).

Podobno je urejeno tudi za zdravstveno (bolniško) varstvo družinskih članov, ki ostanejo v Jugoslaviji. Tudi tem se prizna v breme francoskega bolniškega zavarovanja pravica do bolniškega varstva toliko časa, dokler traja delovna pogodba za delavca na sezoneh delih v Franciji. Tudi tu je potrebno vložiti zahtevo na predpisanem dvojezičnem obrazcu in priložiti potrdilo iz Jugoslavije (od pristojnega zavoda za socialno zavarovanje) o članih družine: s potrjenim obrazcem bo jugoslovanski delavec zagotovil svoji družini v Jugoslaviji zdravstveno varstvo po jugoslovanskih predpisih, jugoslovansko zdravstveno zavarovanje pa bo stroške poračunalo s francoskim.

LS.

Povečanje pokojnin in otroških dodatkov v Sloveniji

Skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja je v mesecu novembru t.l. že sprejela sklep o povečanju pokojnin in invalidnin v SR Sloveniji s 1. januarjem 1973 (t.i. valorizacija). Redno povečanje znaša za vse pokojnine 10 % decembrskega zneska, k temu pa se prišteje še znesek 85 din; to bo predvsem v korist nižjih pokojnin in invalidnin. V poprečju zneske namreč povečanje ca. 17,3 %, pri čemer bodo najvišje pokojnine povečane za ca. 12 %, najnižje pa kar za 21 %. To načelo je v skladu s smerjo odpravljanja pretiranih socialnih razlik v Jugoslaviji, ki naj bi odsevalo tudi na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Družinske pokojnine se bodo uskladile načelno enako, kakor starostne in invalidske pokojnine, s tem da se bo decembrski znesek povečal najprej za 10 %, nato pa še dodal znesek, odmerjen od 85 din glede na število družinskih članov:

— pri enem uživalcu	59,50 din,
— pri dveh uživalcih	68 din,
— pri treh uživalcih	76,50 din,
— pri štirih in več	85 din

(polni znesek).

K temu naj še dodamo, da so bile v decembrom 1972 izredno povečane v Sloveniji — podobno pa tudi v drugih republikah in pokrajinah Jugoslavije — podpoprečne pokojnine, katerih mesečni znesek je pod 1.100 din. Zaradi podražitev osnovnih življenjskih potrebščin se je k tem pokojninam priznal od oktobra do vključno decembra izredni dodatek po 20 din na mesec, tako da so dobili ti upokojenci z decembrsko pokojnino še skupni izredni dodatek 60 din.

Iz istega razloga kakor podpoprečne pokojnine, so bili od 1. oktobra 1972 naprej povečani tudi otroški dodatki v Sloveniji (podobno tudi v drugih republikah in pokrajinah) družinam s podpoprečnimi osebnimi dohodki in sicer takole:

— družinam, kjer dohodek na družinskega člana ne presega 600 din mesečno	za 20 din na mesec,
— družinam drugih upravičencev	za 10 din na mesec

Tako je bilo na področju socialne varnosti v Sloveniji že izpeljano priporočilo, naj se omilijo posledice porasta življenjskih stroškov družinam z najnižjimi in nizkimi dohodki. Seveda bo potrebno v letu 1973 vse te dajatve ponovno uskladiti z nadaljnjim gibanjem osebnih dohodkov in življenjskih stroškov v državi.

dr. L. S.

La chronique de Visoko

Extrait de «La chronique de Visoko» de notre écrivain Ivan Tavčar (1851, Poljane près Škofja Loka — 1923, Ljubljana).

Nous les gosses, nous n'étions pas autorisés à monter au château. Pourtant, ce gigantesque édifice avec son imposante tour excitait ma curiosité. On me racontait combien de canons puissants étaient posés sur la muraille et dans quelle pompe demeurait là monsieur le gouverneur du château. On racontait aussi des choses incroyables sur les salles, dans lesquelles résidait monseigneur l'évêque lui-même, quand il arrivait à cheval à Loka et que les doyens de la ville le recevaient près des Vodna vrata.

Malheureusement il n'y eut pas de telle visite dans ma période d'apprentissage chez Langerholz. Mais malgré cela, j'allai souvent sur le haut pont en arc, dont on dit qu'il n'a pas son pareil dans toute l'Allemagne. A la baignade, les garçons de Loka sautaient de ce pont dans l'eau, mais on ne savait dire que quelqu'un y aurait été victime d'un accident. On m'engageait aussi à sauter, mais on n'y réussit pas, parce que c'était tout de même trop haut.

Mais je parvins quand même à monter au château! Le geôlier Mihol Schwaiffstrigkh avait commandé auprès de notre maître un nouveau marteau. Un matin, je le lui apportai.

Mon cœur battait lorsque derrière l'en ceinte urbaine je grimpais et arrivai devant la sombre entrée du château, qui bâillait en face de moi comme un gouffre noir. Avec épouvante je me glissai dans la vaste cour, où le geôlier Mihol, assis sur un tabouret, tirait son fil poissé. Il avait son service; dans ses loisirs cependant, il pratiquait le métier de cordonnier, acquérant ainsi avec son alêne une partie de son pain quotidien. Malgré son métier impitoyable, il était toujours de bonne humeur et on aimait le voir dans les sociétés de Loka, bien qu'il fût proche du bourreau que c'était une honte de toucher et un malheur de fréquenter.

Il prit le marteau et me demanda qui j'étais et d'où je venais. Je lui dis que j'étais de Visoko. Il s'écria gaiement:

«Tu es donc le fils de Polikarp! Pour quoi diable ne vient-il plus jamais à Loka pour payer quelque chose, car il y a déjà longtemps qu'il n'a pas pavé à boire?!»

Il se leva et enleva son tablier.

«Mon garçon,» me dit-il, tu es tombé un bon jour. Monsieur le gouverneur est à Ljubljana. S'il est ici, le vieux ne me laisse pas raccommoder dans la cour! A Ljubljana il esta à la diète où, quant à moi, il peut faire tous les ennuis qu'il veut.»

Il remarqua que mon regard s'attardait sur la haute tour et les bâtiments qui comme des poussins se pressaient autour de la tour, Jovialement il fit observer: «Tu aimerais bien jeter un coup d'oeil autor de toi? Bien, bien! Tu arriveras à l'âge où le péché te pourchassera de tous côtés; ça ne te nuira donc pas si je te montre aujourd'hui quels bons remèdes nous avons au château de Loka contre les vices de toutes sortes. Nous guérissons les meurtres, les homicides, les vols et encore tout ce que toi maintenant tu ne dois pas même savoir.»

Il alla chercher la lanterne et une lourde clef.

Puis il me traîna à l'escalier qui menait tout contre la tour profondément sous terre. Là, il ouvrit la porte en fer et nous entrâmes dans une cave, où le soleil ne pénètre pas le jour, ni les étoiles la nuit. Il alluma la lanterne, mais même à la lumière je ne déplaçais qu'avec difficulté mes jambes qui tremblaient. De la voûte tombaient des gouttelettes et un souffle froid tirait je ne sais d'où.

«Ici arrivent les plus grands pécheurs!» En disant ces mots, le geôlier souleva un couvercle en bois. «Là-dedans,» poursuivit-il en montrant une espèce de puits, «nous descendons les criminels condamnés à mort. Dieu te garde, mon gars, de m'arriver un jour dans les mains! Avec une corde nous le descendons dans ce gouffre, après quoi il lui est charitablement permis de se faire un nid agréable dans ce beau logis, comme il le veut.

Nous sommes toujours des juges équitables! Il ne peut certes pas se coucher, ni s'asseoir; mais il a toute liberté de se poser tantôt sur un pied tantôt sur l'autre. Ordinairement il y a en bas aussi un peu d'eau, de façon que le détenu est debout dans l'eau, ce qui est bon si le sang lui monte à la tête. Nous le lavons pendant quelque temps, puis nous le remettons, lavé, à la justice, pour qu'elle le pendre sur l'échafaud de

Loka. Oui, mon garçon, nous travaillons avec précision et sûreté!»

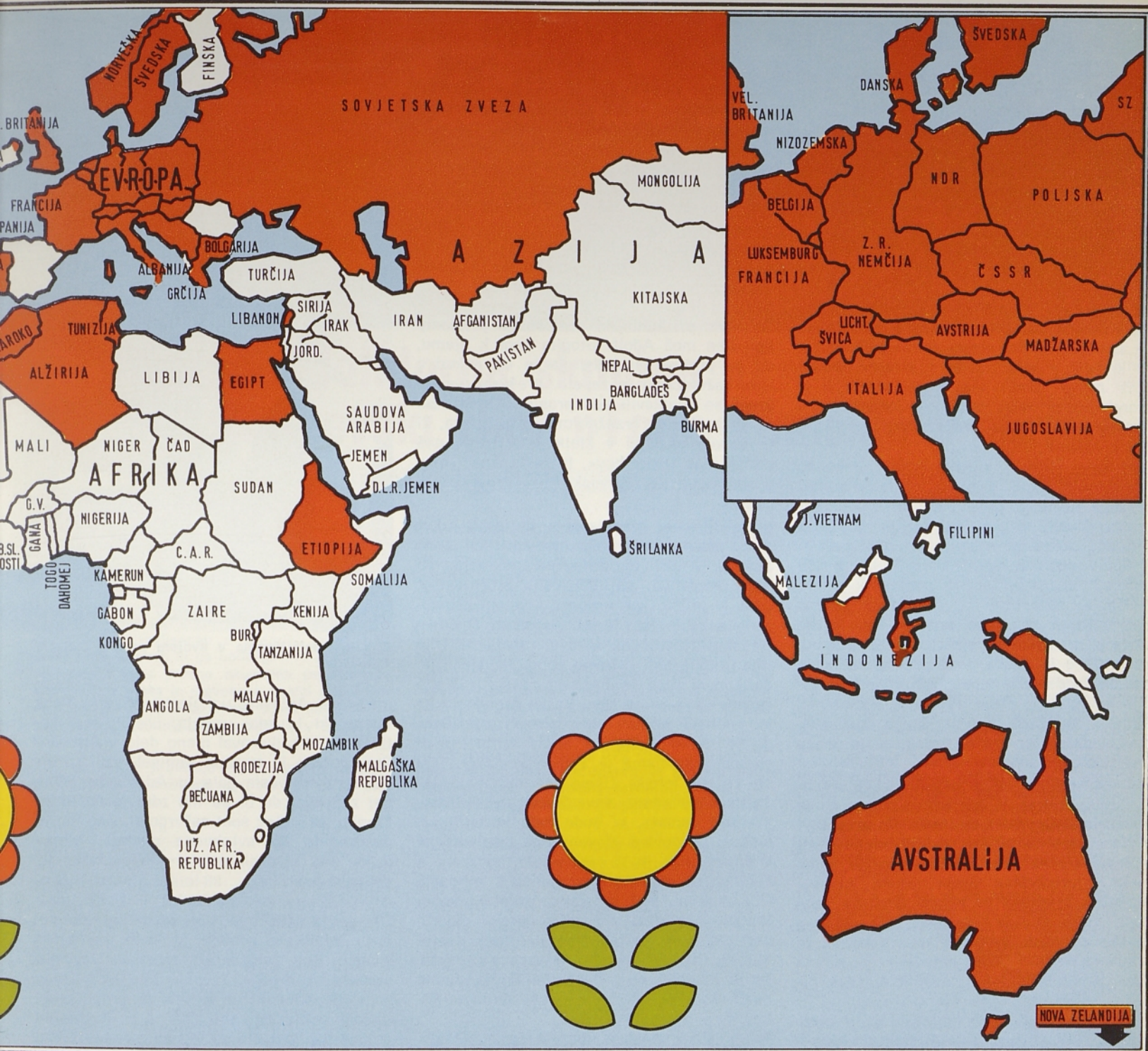
Il me montra encore d'autres cellules, rien que des trous étroits et sombres, dans lesquels on jetait les détenus comme des cochons dans la porcherie. Quand il les éclaira, des rats et des souris s'enfuirent dans les lézardes des murs. Dans ces cellules on ne pouvait être ni couché ni debout. Chacune d'entre elles était si courte qu'on ne pouvait y allonger les jambes. On ne pouvait dormir que courbé, si toutefois on pouvait s'endormir avec la tête sur la pierre froide et dure!

«Et maintenant je vais te montrer encore une chambrette particulière,» se vanta Mihol en ouvrant le guichet de la dernière cellule.

C'était une chambre vide, mais haute, comme si elle était taillée dans le roc. Au plafond se trouvaient deux grands anneaux de fer, et un en bas dans le pavé.

«Ici,» racontait Schwaiffstrigkh, «on amène les malfaiteurs, quand monsieur le gouverneur les interroge dans les tourments.» Il ajouta aussitôt: «Mais cela n'est nullement mon affaire; tout est fait par le bourreau qu'ordinairement on appelle de Ljubljana et que je ne regarde même pas. Je ne veux pas regarder l'interrogatoire, bien que j'y sois autorisé, parce que je n'aime pas voir un homme s'il est assis sur un cheval de frise, si on lui broie les doigts ou les pieds dans une presse ou s'il est suspendu à ces anneaux. Garçonnet, crois-moi, si l'on est suspendu aux anneaux du plafond et qu'on tire par les pieds avec une corde à travers l'anneau inférieur au point que les membres commencent à craquer, ce n'est pas un plaisir paradisiaque! — Tu vois donc, nous n'avons que de bonnes choses, mais il y en a trop. On doit avoir un estomac solide pour les supporter toutes!»

Traduit par Viktor Jesenik

(Nadaljevanje s strani 18)

življa. Vas pa prosimo, da nam sporočate vse kraje, v katerih veste, da so tudi naši rojaki, tudi manjša naselja in seveda število, če ga boste vedeli. Pri tem pa, prosimo navedite vire, odkod vam je znano število Slovencev. V marcu bo na vrsti Avstrija, v aprilu Nemčija, v maju Italija, Švica, Francija in Lichtenstein, v juniju Vel. Britanija, Skandinavске in vzhodne države, od julija naprej pa pridejo na vrsto prekmorske dežele.

Dragi rojaki! Sodelujte v čim večjem številu, da bomo v enem letu sestavili čim popolnejšo sliko slovenstva.

Vnaprej iskrena hvala in lep pozdrav!

Na karti rdeče:

1. Anglija
2. Avstrija
3. Belgija
4. Bolgarija
5. ČSSR

6. Danska
7. Francija
8. Grčija
9. Holandija
10. Italija

11. Jugoslavija
12. Lichtenstein
13. Luxemburg
14. Madžarska
15. Nemčija
16. Norveška
17. Poljska
18. SSSR
19. Škotska
20. Švedska
21. Švica
22. Španija
23. Afrika
24. Argentina
25. Avstralija
26. Brazilija

27. Columbia
28. Chile
29. Ecuador
30. Egipt
31. Ghana
32. Honduras
33. Kanada
34. Libanon
35. Mexico
36. Nova Zelandija
37. Peru
38. Tunizija
39. Urugvaj
40. Venezuela
41. ZDA
42. Maroco

Pri Ani in Adolfu v Ajdovščini

V letošnjem poletju sta se vrnila v svojo rodno Vipavsko dolino po več kot petih desetletjih, ki sta jih preživela v Ameriki, zakonca Praček-Krašna. Ana Praček-Krašna je med ameriškimi Slovenci in tudi doma znana kulturna delavka — pesnica, pisateljica, časnikarka, prevajalka. Vrnila sta se, po počitek in zdravje. Mož Adolf namreč že vrsto let boluje za sklepnim revmatizmom in upata, da mu bo domače podnebje pomagalo.

V mislih smo spremljali dvajsetletno dekle iz Dolge poljane, ki je po nepisanem zakonu, da morajo številni otroci siromašnih družin za kruhom v svet, odšla s skupino deklet prek morja. Čutili smo, kako tesno ji je moralo biti pri srcu, ko se je v Johnstownu v Pennsylvaniji znašla med rudarji in jeklar-skimi delavci.

Trdo delo podnevi, učenje zvečer, tako so ji minevali dnevi. Kdaj je v kratki minuti predaha napisala prve stihe in o čem so pripovedovali? Ali o hrepenenju po svoji Vipavski dolini, ali o trpljenju naših mož in fantov v globokih rudniških rovih daljne tuje dežele? Vsekakor so ji pesmi pomenile olajšanje, sprostitev in obogatitev trtega življenjskega vsakdana posebej še, ko je zanje iz uredništev prejela pohvale in spodbude. Tako je mlada pesnica Ana Pračkova postala sodelavka slovenskih listov in revij — Majskega glasa, Prosvete, Proletarca, Mladinskega lista in Ameriškega družinskega koledarja, ter l. 1950 izdala svojo pesniško zbirko.

Triindvajsetletna se je omožila z Vipavcem Adolfom Krašno. V dobrem in hudem ju je povezovalo življenje in tudi delo. Po preselitvi v New York se je Ana začela udeleževati v časnikarstvu. Leta 1942 je postala sodelavka v uredništvu Glasa naroda, kasneje pomožna urednica in zatem urednica tega lista. Vmes je bila eno leto (1951—52) pomožna urednica Prosvete, zatem pa se je ponovno vrnila h Glasu naroda, ki ga je leta 1954 prevzela v svoje lastništvo. Glas naroda, »stari fant«, je takrat že umiral, v Ani pa je našel novo oporo. Delo v uredništvu, v stavnici, v upravi in celo pri ekspeditu, je bilo trdo. Sahtelevalo je veliko požrtvovalnosti in samozatrekanja. Tudi Adolf je pomagal, čeprav je bil takrat že bolan. Vsi so takrat z občudovanjem govorili o Ani. Saj le z njeno pomočjo je »najstarejši list slovenskih delavcev v Ameriki« doživel svojo sedemdesetletnico. Zadnja številka je izšla 24. oktobra 1963. Ana in Adolf sta mu za devet let podaljšala življenje, a dalj žal ni šlo več.

O vsem tem sem razmišljala tisti sončni jesenski dopoldan, ko sem se z avtobusom peljala v Ajdovščino na kratek obisk k Ani in Adolfu.

Povprašala sem po Tovarniški ulici; ljudje so neodločno kimali in odkimavali. Povprašala sem po novih stanovanjskih blokih, pokazali so mi sem in tja. Zatem sem pa

povprašala po Ani. Pa so se spomnili: Oh, ja, pisateljica, ki se je vrnila iz Amerike. In so mi pokazali smer.

Tako sem našla Ano in Adolfa v novem predelu Ajdovščine, v neposredni bližini novega hotela in zdravstvenega doma. Štirje stanovanjski bloki so tam. Dva sta že naseljena, dva pa še gradijo.

Odprla mi je Ana, visoko zravnana, nasmejana, s kitami krog glave, prav takšna, kakršno sem spoznala ob prvem srečanju pred devetnajstimi leti.

Ob oknu pri kuhinjski mizi se mi je smehljajal njen mož Adolf. Stopila sem k njemu, da ga pozdravim, tedaj pa je od nekod z leve zažvrgolelo in zapelo. Prešerni, veseli zvoki so preplavili ves prostor. Ozrla sem se in zagledala oranžnorumenega ptička, ki je veselo skakljal v kletki. »O, to je naš ptiček, naš Dicky boy«, je rekla Ana, »navdušen pevec je in vsakomur zapoje v pozdrav.«

Kramljali smo. Zvedela sem, da je bil Adolf pred dnevi hudo bolan, pa je kar hitro okreval. V bližnjem zdravstvenem domu so dobri zdravniki, pa tudi volja stori svoje. Zdaj je Adolf kar krepak. Trisobno stanovanje s kabinetom je lepo, prostori so funkcionalno razvrščeni. V svoji spalnici si je Ana uredila tudi delovno sobo. Navajena je, da ponoči piše in bere in to še iz tistih časov, ko je bila v New Yorku časnikarka in je podnevi imela toliko drugih opravkov, da je redko prišla do tega. Kabinet med obema spalnicama je zvrhan kovčkov. Tam so vezani letniki Glasa naroda, Ameriški družinski koledarji, stari Sakserjevi koledarji, razni zapiski, ki bodo zelo koristili pri pisanju zgodovine slovenskega izseljenstva. V dnevni sobi, ki je neposredno povezana s kuhinjo, so ob vsej steni police s knjigami. Oba, Ana in Adolf, sta velika prijatelja knjig. Na spodnji polici v sredi stojita v okvirih portreta dveh deklet: Anine in njene sestre Marije. Ob Marijini sliki je vaza s cvetjem. To je deklinski portret Marije Rumo, Anine mlajše sestre, ki je nedavno umrla v Fribourgu v Švici.

Tekel je pomenek o tem in onem. O slovenski šoli, ki jo je tri leta vodila v Brooklyn. O delu za pomoč domovini, ki je tako razgibalo ameriške Slovence. Pa o akcijah za osvoboditev Primorske, za Koroško itd. V New Yorku so začeli Jugoslovani že kmalu po okupaciji Jugoslavije z agitacijo za moralno pomoč domovini. Izdali so tudi posebne letake, od katerih še enega hrani. O, tisto delo takrat: po celodnevem delu v uradu, je hodila zvečer na sestanke, sestavljala resolucije, pozno ponoči pisala članke itd. A vse to, čeprav dostikrat zelo naporno, se je vsakomur od naših ljudi v Ameriki zdelo tako potrebno, da je bilo kar samoumevno. Še in še bi kramljali, a čas se je odmikal.

Ob koncu je Ana omenila, da je prejela od občine vabilo, da bi v spominski sobi zna-

Ana in Adolf Krašna v svojem novem domu v Ajdovščini

menitega Ajdovca, pokojnega slikarja Vena Piona, ki jo zdaj urejajo, uredili tudi kotiček, ki bi prikazoval njeno delo v Ameriki. Prav gotovo je to lepa zamisel.

Ko sem se poslavljala in Adolfu še posebej zaželela, da bi se mu zdravje še in še krepilo, je ptiček spet zažvrgolel. Ana me je pospremila do avtobusne postaje. Mimogrede sva obiskali najstarejšo ajdovsko izseljenko-povratnico, 88-letno Marijo Slemičevo. Drobna, živahna ženica, ki živi pri družini svoje nečakinje, ima za seboj zelo pestro življenjsko zgodbo, ki je že kar pravi roman. Kot uslužbenka tržaške Lloydove paroplovne družbe, kjer je bila nadzornica ženskih oddelkov na ladjah, je prepotovala malone ves svet. Leta 1930 pa se je izselila v Ameriko, kjer sta se srečali z Ano Krašno. In zdaj sta se pred meseci spet srečali v domači Ajdovščini. Dneve in dneve bi lahko pripovedovala Marija, pa še ne bi vsega povedala. Dogovorili smo se, da bi nam o njej za Rodno grudo napisala Ana. Ni dokončno obljubila, saj pravi, da ji je bolečina ob izgubi sestre Micke kar nekam otrdela možgane in se težko pripravi k pisanju, še celo k odgovorom na pisma, ki jih dobiva z vseh strani, največ seveda od prijateljev iz Amerike.

V aprilu letos bosta Ana in Adolf proslavljala zlati dan petega desetletja skupne življenjske poti. Takrat se bosta prav gotovo že počutila kot prava Ajdovca.

Draga Ana in Adolf, toplo želimo, da bi bila zadovoljna in bi vama bilo lepo med nami!

Ina S.

Akademsko folklorna skupina »France Marolt« in akademski pevski zbor »Tone Tomšič« v Ameriki

Februarja in marca 1973 se bodo v mnogih večjih mestih ZDA zvrstili skupni koncerti dveh izmed najboljših in najbolj priljubljenih slovenskih umetniških skupin: akademsko folklorna skupina »France Marolt« in akademski pevski zbor »Tone Tomšič«. Veliko dvomesečno turnejo pripravlja managrska firma Pittluck comp., toda tudi organizacije naših izseljencev v Ameriki imajo svoj delež pri pripravi in ga bodo gotovo imele tudi pri izvedbi tega prvega skupnega popotovanja slovenskega plesa in slovenske pesmi podolgem in počez po ZDA, ki bo hkrati sploh največji pohod naše umetniškega ansambla v zgodovini Slovenije.

Kdo so ti, ki prinašajo tudi rojakom v ZDA vznemirjenja in občutenja ob pesmi in plesu stare domovine?

Obe skupini sodita med prve pa tudi najbolj zveste in delovne otroke slovenske kulture, odkar smo Slovenci dobili svojo državo. Bilo je pač logično, da so prav študentje kmalu po vojni sklenili organizirano nadaljevati bogato tradicijo slovenskega zborovskega petja, ki ji je tudi že predvojni akademski pevski zbor služil z blestecim uspehom — pod vodstvom Franceta Marolta. Bilo pa je tudi modro, da je France Marolt prav med študenti ljubljanske Univerze zasadil misel, naj slovenski narodni ples, ko zgineta s kmetijskih dvorišč in s travnikov pred cerkvami, toliko bolj ljubeče in vneto oživljajo in obnavljajo na domačih in tujih odrih. Kakor je torej na tradiciji Maroltovega predvojnega APZ nastal povojni APZ Tone Tomšič, tako je iz Maroltove zamisli in pobude nastala Akademsko folklorna skupina — Maroltovega imena. Obe skupini sta bili in ostali

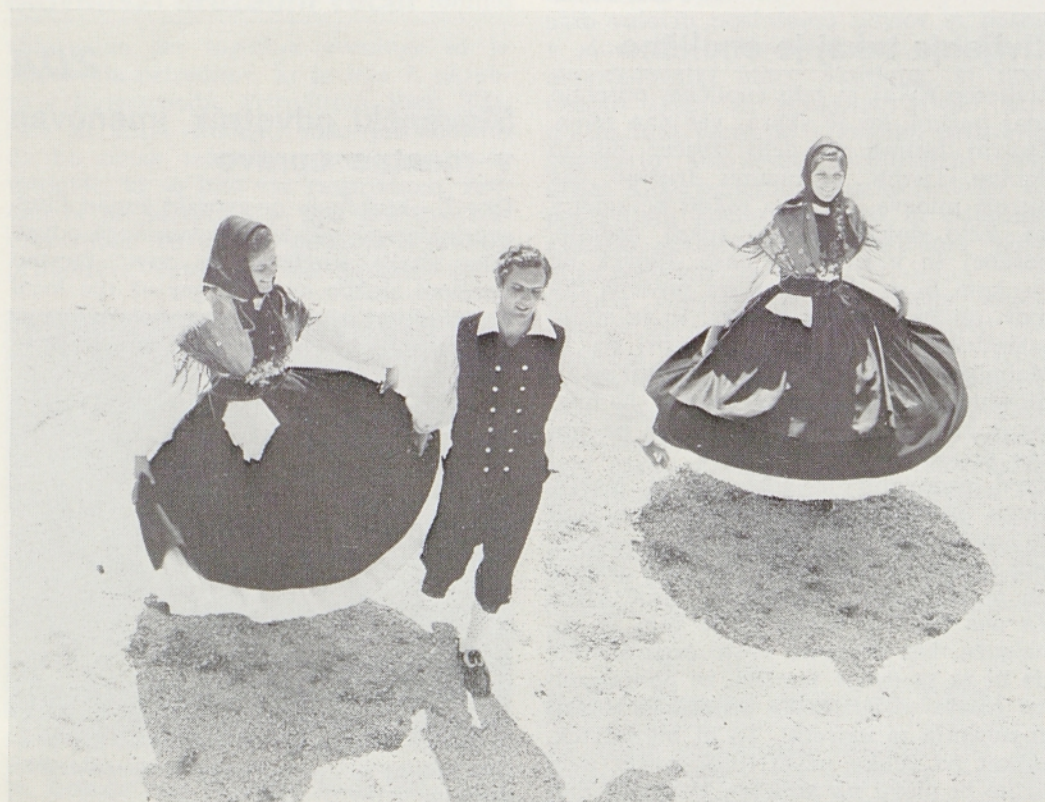
amaterski, kar pomeni, da jima gre za stvar, ne za denar. To se v njunem umetniškem izrazu kajpada pozna. Obe sta tipično študentski, kar pomeni, da znata razlikovati med kičem in biseri in da niso nikoli zadovoljni s seboj, pomeni pa tudi, da se njun sestav nenehno obnavlja in ostaja mlad, z vsem tistim, kar mladosti po pravici pripisujemo: zagnanost, polet, ljubezen, iskričnost in iskrenost.

Vse to so bile in ostajajo ne le karakteristike vsakdanjega dne obeh skupin, notranjega utripa njunega življenja, temveč so tudi značilnosti njunega petja in plesa. In sestavina njune kvalitete, zaradi katere sta APZ in AFS zaželeni in dobrodošli takorekoč v slehernem kraju Slovenije. Prav domačemu občinstvu, naj bo v velikih središčih ali na podeželju, pa je tudi namenjen dober del njunega koncertnega udejstvovanja. Zaradi tega — pa še zaradi pogostih radijskih in televizijskih snemanj ter plošč, ki sta jih posneli obe skupini — jih danes v Sloveniji res ni treba nikomur predstavljati.

APZ in AFS pa sta si že zdavnaj utrlj pot tudi na tuje koncertne odre in na mednarodna pavska in plesna srečanja. Kjerkoli so gostovali v vseh teh letih, na Finskem, v Sovjetski zvezi, Poljski, Franciji, ZR Nemčiji, ČSSR, Romuniji, Avstriji, Italiji, Veliki Britaniji, Švici, vselej so zadovoljili organizatorje, ogreli strokovnjake, navdušili občinstvo. Njihovi uspehi so kajpak vselej tudi uspehi jugoslovanskih, predvsem pa slovenske plesne in pavske kulture.

Prav njuni mednarodni uspehi pa so seveda tudi pripeljali do tega, da ju je angažiral ameriški manager in jima pripravil bližnje turnejo. Čeprav bo turneja izredno naporna in umetniško zahtevna — vrstila se bodo vsakodnevna potovanja in pogosto posejani nastopi — pričakujejo slovenski študentje, pevci in plesavci, da bo vendarle kaj časa in prilike tudi za prijateljsko besedo z rojaki, za bežno toplo srečanje z njimi. Predvsem pa seveda računajo, da se rojaki v Ameriki ne bodo odtegnili srečanju z njihovo pesmijo in plesom, kjerkoli bodo že nastopali v njihovi veliki novi domovini.

Jože Humer

Francija

Uspela proslava dneva republike

Veličastna in nadvse uspela proslava dneva republike, ki jo je dne 19. novembra organiziralo Združenje Jugoslovancev v Severni Franciji, je za nami. Prepričani smo, da bo ostala vsem, ki so se je udeležili, v trajnem spominu. Slavje je bilo pod pokroviteljstvom jugoslovanskega ambasadorja.

V uvodu je predsednik v imenu Združenja pozdravil zbrane in se zahvalil rojakom in rojakinjam, ki so se od blizu in daleč zbrali, da skupaj proslave ta zgodovinski dan rojstne domovine. Posebej je pozdravil vidne predstavnike: novega veleposlanika SFR Jugoslavije R. Dizdarevića in generalnega konzula Nedeljka Zorića, župana Sallauminesa J. Tella in glavnega tajnika Nonona ter delegacijo iz Trbovelj pod vodstvom trboveljskega župana Laznika in predstavnike rudarskih Trbovelj, ki so pobratene s Sallauminesom. Naša najmlajša članica Karolina, hčerka Rudolfa in Marije Zimzak, je podarila jugoslovanskemu ambasadorju šopek rdečih nageljnov. V znak priznanja mu je predsednik Združenja podaril rudarsko svetilko in mu zaželel, da bi mu mnogo let svetila in ga spominjala na naše rudarje — izseljence v Franciji.

Ker na žalost nismo uspeli, da bi se Slakova skupina, ki je bila v tistem času na turneji po zahodni Evropi, ustavila tudi pri nas, smo poskrbeli za godbo priznanega domačega ansambla. Zelo pa smo bili veseli, ko smo zvedeli, čeprav pozno, da pripelje trboveljska delegacija s seboj tudi godbo. Ansambel Martina Jelena se je res odlično odrezal. Topla zahvala trboveljski občini, ki nam s to godbo prinaša košček nepozabne domovine. Tudi domačini, Francozi, so bili navdušeni nad programom.

Veseli smo bili, da so se poleg članov Združenja udeležili proslave tudi številni člani posmrtninskega fonda, ki šteje kar 240 družin, ter tudi člani drugih društev. To je vsekakor dokaz vzajemnega sodelovanja. Odbor Združenja se vsem, ki so kakorkoli pomagali k uspehu prireditve, najtopleje zahvaljuje, posebej še tajniku Demšarju, ki je kljub oddaljenosti in rahlemu zdravju pripomogel, da so bile vse prijave in razne formalnosti urejene. V okviru pobratimstva dveh rudarskih občin Trbovelj in Sallauminesa je bilo več prireditev. Najbolj pomembno je bilo vsekakor poimenovanje ene izmed ulic v Sallauminesu z imenom Trbovlje. Ob navzočnosti predstavnikov iz Trbovelj in Sallauminesa in naših tamkajšnjih izseljencev, sta župan iz Sallauminesa Jules Tell in jugoslovanski ambasador Dizdarević odkrila spominsko ploščo, ki priča o tem pobratenju. Ob tej priložnosti je župan Tell poudaril solidarnost, ki povezuje naše in francoske delavce. Jugoslovanski ambasador pa se je zahvalil za priznanje, ki ga je občina izkazala našim ljudem s tem, da je z imenom našega rudarskega mesta poimenoval eno svojih ulic.

Justin Čebul, Lievin

Navdušili so nas

Kaj takega še ni bilo med nami izseljenci v Freyming-Merlebachu, kakor smo doživeli v petek 10. novembra, ko nas je obiskal ansambel Lojzeta Slaka in Fantje iz Praprotna. Dvorana Vitkovski je bila do zadnjega kotička zasedena. V počastitev gostov je otroški pevski zbor Jadrana zapel pozdravno pesem, zatem pa so nastopili naši dragi gostje. Slovenska pesem in glasba, ki so nam jo zapeli in zaigrali Fantje iz Praprotna in Slaki, nam je vsem segla globoko v srca. Prav tako nas je navdušil humorist Milan Kalan. Tako je bilo tudi mnogo smeha. Koncert in zatem družabna zabava sta nas navdušila, da smo tisto noč skoraj pozabili iti domov.

Vsi tukajšnji Jugoslovani, posebej še društvo Jadran, izreka toplo zahvalo organizatorjem gostovanja: Slovenski izseljenski matici in Radiu Ljubljana, ki so k temu lepemu koncertu pripomogli. Prav tako tudi ansamblu Slak najlepša hvala z željo, da bi se še srečali.

Anton Škruba, Merlebach

Švedska

Življenje tukaj je enolično

Življenje tukaj je zelo enolično, posebno zdaj pozimi, ko je skoraj ves dan tema. Zjutraj hitimo na delo, zvečer hitimo domov. Tistim, ki imamo družine, čas hitreje mineva, saj dela nikoli ne zmanjka. Zelo dolgočasne so tukaj nedelje, posebej še v zimskem času. Človek ne ve, kam bi se dal. Če koga povabiš domov, ali če kdo nas povabi, to je edino razvedrilo. Ni pa tako samo pri nas v Malmöju, v glavnem smo vsi tukajšnji Slovenci na tem. Ostali imajo namreč svoje klube in kakšne prireditve, pa jim čas prijetneje mineva.

Pred nedavnim je gostoval na Norveškem Slovenski oktet. Nastopili so tudi v Stockholmu in ponudili, da bi nastopili še kje na Švedskem. Za vsak nastop pa je bilo treba odšteti dva tisoč kron. Za nas tukaj v Malmöju je bilo to nemogoče, ker nimamo svoje organizacije, da bi za ta denar jamčila, za posameznika pa je to prevelika vsota. Tudi dan gostovanja ni ustrezal. To bi bil četrtek, takrat pa veliko naših ljudi zvečer dela in ne bi mogli na koncert. V imenu Slo-

vencev iz Malmöja se za ponudbo Oktetu lepo zahvaljujem. Upamo, da nas bodo kdaj obiskali ob bolj ustreznem dnevu in pod bolj sprejemljivimi pogoji. Naj napišem še nekaj vrstic o slovenski šoli. Tu pri nas zanjo žal ni dovolj zanimanja. Pouk slovenskega jezika obiskujejo le štirje otroci, med temi oba moja sinova.

Z veseljem pozdravljam vašo zamisel za krožek mladih dopisnikov Rodne grude. Upam, da bo veliko otrok z veseljem sodelovalo pri tem krožku. Med njimi bo seveda tudi moj starejši sin, seveda pa bom dala pobudo za to še kakšnemu našemu otroku tukaj. Zato prosim, da me ob priliki še kaj obvestite o tem.

M. K. Malmö

Želimo zdravja!

Poleti sta nas v uredništvu obiskala draga naročnika iz Švedske Marija in Justin Hriberšek. Srečanja, čeprav je bilo zelo kratko, smo bili zelo veseli, saj nam rojakinja Marija včasih pošlje tudi kakšno lastno pesem. Zdaj smo prejeli od nje pismo, da njene letošnje počitnice v domovini niso bile vesele, ker ji je kmalu po prihodu umrl mlajši brat, s katerim sta bila srčno navezana. Ta izguba jo je zelo prizadela. Ko sta se z možem vrnila, je komaj zmagovala delo v uradu in doma, dokler ni obležala. Morala je v bolnišnico, kjer pa po mesecu dni, kljub skrbni negi, tako nam piše, ni nobenega vidnega izboljšanja. Draga rojakinja Marija, upamo, da je zdaj že vse dobro, ali pa vsaj mnogo bolje. Iz srca vam to želimo!

ZDA

Slovenski odvetnik imenovan v mestno upravo

Dne 2. oktobra je newyorški župan Lindsay imenoval mladega slovenskega odvetnika Emila Ručigaja za novo mestno upravno službo — Manager of the local Community Government of Greater Ridgewood. Slovesna zaprisega je bila v

Emil Ručigaj na dan zaprisege pred newyorškim županom

Progresivne Slovenke, krožek št. 9 v Chicagu na dan proslave 25-letnice obstoja. Na sliki: ustanoviteljica in prva predsednica Frances Vider v sredini, na njeni desni prva podpredsednica in nato predsednica, ter zdaj ponovno podpredsednica Tončka Garden, poleg nje zapisnikarica Mary Andres. Na levi od Vidrove sedanja predsednica Jennie Soso, poleg nje pa Frances Rak, krožkova tajnica.

mestni hiši dne 7. oktobra popoldne. Emil J. Ručigaj je zelo znan v Brooklynu in okolici, posebej še, odkar ima tam svojo odvetniško pisarno. Udeleževal se je v raznih organizacijah, kjer je zavaljal vidna mesta. Pred leti je bil aktiven tudi pri pevskem zboru Slovan. Rojen je v Ridgewoodu. Njegova starša sta doma iz Domžal, to sta Minka in Ivan Ručigaj. Mati mu je že pred leti umrla. Oče Ivan Ručigaj je že večkrat obiskal svoj stari kraj. To imenovanje, s katerim je naš rojak Emil Ručigaj postal najvišji upravni funkcionar v Ridgewoodu, je zelo pomembno, zlasti še, ker tam ni veliko Slovencev. Čestitamo!

Slovenski družabni večer

»Slovenian get together evening« se je imenovala prireditev, ki je bila 7. oktobra v Ridgewoodu. Prireditelji Birk, Klarich in Emil Ručigaj niso pričakovali, da bo obisk tako lep. Imeli so tristo vstopnic, ki so bile vse razprodane. Prodali bi jih še več, a je bila žal, dvorana premajhna. To je bila prijetna družabna prireditev. Vstopnice so prodali že v

Poleti nas obišče tudi velika skupina rojakov iz Kalifornije, ki jo bo vodil Frank Horzen. Skupino bo spremljal tudi ansambel Mlakar-Zeitz Polka Band. Očitno radi nastopajo tudi kot kavboji.

predprodaji in to samo Slovincem, oziroma družinam, kjer je vsaj eden Slovenec. Pri vstopu so udeleženci prejeli značke, ki jim bodo prav gotovo v prijeten spomin.

Ponosni na radijsko oddajo

Katie Kral iz Library, Pa. piše v Prosveti: »Ponosni smo, da imamo slovensko radijsko oddajo, ki oddaja vsako nedeljo od 12. do 13. ure na radijski postaji ULAA v Braddocku. Hvaležni smo Mary Prašnikarjevi in pokojnemu Antonu Rednaku, ki imata velike zasluge za radijski program v slovenščini. Pred tridesetimi leti sta začela s to plemenito akcijo in danes smo ponosni, da lahko po radijskih valovih poslušamo novice in pesni v slovenščini. Hvaležni smo tajnici in napovedovalki Mary Skerlong, ki tako vzorno skrbi za program. Hvalo smo dolžni tudi vsem, ki s svojimi prispevki pomagajo vzdrževati priljubljeni program. Kako prijetno je vsako nedeljo, ko postavljam kosilo na mizo in odpremo radijski sprejemnik pa zaslišimo našo milo govorico...«

Oddaja Slovenskega radijskega kluba obstaja že od leta 1947 in pokriva vse območje zahodne Pennsylvanije, West Virginije in vzhodni del države Ohio. V njej nastopajo tudi slovenska pevska društva, občasno pa govorijo v oddaji tudi člani glavnega odbora slovenskih podpornih organizacij. Ta slovenska radijska oddaja je odgovorna za svoj program organizaciji »Ameriški slovenski dan«, v kateri je včlanjenih 25 slovenskih društev. Vzdržuje se s prostovoljnimi prispevki.

Božičnice za mladino SNPJ

Za člane mladinskih oddelkov so pri društvih SNPJ letos pripravili božične proslave z ustreznim programom, na ka-

terem so nastopili sami mladi talenti. Člani so prejeli tudi darila. V ta namen je prispevala organizacija SNPJ iz glavne blagajne za vsakega člana 1 dolar. Te božičnice naj bi okrepile pobudo za ustanavljanje novih mladinskih krožkov pri društvih SNPJ.

Prvikrat kot mešani zbor

Slovenski pevski zbor Prešeren, ki je bil leta 1929 ustanovljen v Chicagu kot moški zbor, je na svojem koncertu 5. novembra prvokrat nastopil kot mešani zbor. Nastopili so v dvorani Jugoslovanskega kluba v Chicagu, pod vodstvom prof. Kubine.

Na koncertu so nastopili še najmlajši člani krožka št. 26 SNPJ pod vodstvom Ann Kramer, Grace Doerk in Preradovičev zbor iz Gary, Indiana.

Kramljanje ob tihih večerih

Pomožna urednica Prosvete Zdenka Miheličeva je v tem listu uvedla zanimivo in koristno novo rubriko »Kramljanje ob tihih večerih«. Kakor piše v uvodu, so ji pobudo za to rubriko dali tečaji za pouk slovenščine, ki so širom ZDA pri naših društvih in šolah, kar dokazuje, kako živo je med našimi ljudmi zanimanje za slovenski jezik. Tako želi tudi urednica Zdenka, ki je poklicni pedagog, doprinesiti k temu s svojimi tedenskimi »kramljanji«. V obliki zgodbe, v kateri imajo nekatere besede in stavke angleški prevod, skuša avtorica nevsiljivo seznanjati in poglobljati v bralcu znanje slovenščine. Kasneje napoveduje tudi slovarček besed. Koristno in zanimivo.

Kar osem bratov in sester

Lepo je tukaj, a najlepše je doma, tako sta rekla moja sestra Tončka in njen mož, ko sta nas letos v septembru obiskala v Kaliforniji. Kar osem bratov in sester se nas je zbralo. Tudi sestra, ki živi v Vancouvru v Kanadi, je priletela z letalom. Ostalih šest pa živimo vsi v

Uspešna slovenska razstava v Wollongongu

Društvo Planica je v Wollongongu priredilo slovensko razstavo, ki je bila kar uspešna. Seveda so imeli mnogo dela. A poleg odbornikov so pridno poprijeli tudi nekateri člani. Tu naj omenimo Franca in Jožeta Žabkarja, Franca Koprivca, zakonca Oblesčakova in Franetičeva, Zvonka Groznika in še nekatere. Posebna zahvala velja tudi društvu Triglav iz Sydneya za pomoč, posebej še za narodne noše. Na sliki vidite, da je bila razstava res prizadevno urejena. Imela je veliko obiskovalcev. Mnogi so obljubili, da pridejo sami pogledat to mikavno slovensko deželo. Tudi spreved skoz mesto v narodnih nošah, pred katerimi smo nosili zastavo našega društva »Planica«, je vzbujal splošno pozornost in so gledalci navdušeno ploskali.

Na slovenski razstavi v Wollongongu v Avstraliji

TRIGLAV PTY. LIMITED — REG. OFFICE 101 GRIFFIN ST., BOND, 2026.

Incorporating

SLOVENIAN NEWSPAPER
"TRIGLAV"

SLOVENSKI KLUB
TRIGLAV — SYDNEY

All correspondence to be addressed to The Secretary, Box 40, P.O. Summer Hill, N.S.W., 2130.

Sydney 4.11.72.

Predsednik
Slovenske izseljenke matice
J. JUBIČANA, Canberra, ul. 1/II.

Dragi predsednik !

Zabi in vseh MATICI slovenskega pozdrav s prve seje odbora Triglavske Skupnosti na "MAŠI" zemlji v Sydneyu na kateri s ponosom raste bor povezave med nami in domovino, ki si ga ob obisku v Sydneyu, posadil. Po dolgi in včasih težki poti smo danes le na svoji zemlji. Veliko je še pred nami dela, saj vemo, da smo si s tem koškom zemlje nasprtili neizmerne težave. Pa nam vendar to ne moti. V vseh naših in poštvalnih delih jih bomo drugo za drugo premagali in zgradili bodočemu rodu dostojno kulturno središče in slovensko lanišče naseljenec naše domovine v Avstraliji. Ob tem seveda računamo na pomoč in iskreno sodelovanje Matice, ki nam je v preteklosti vedno stala ob strani !

Domovini sinovi :

Odborniki Triglavne Skupnosti :

(List of names and signatures of the Triglav Club members, including J. Jubičana, J. Skerbinek, and others.)

Triglavani iz Sydneya so poslali pozdravno pismo predsedniku SIM ob začetku graditve lastnega doma

Sestanek članov Slovenskega društva v Vancouvr, ko so sklenili, da bodo kupili lasten dom

Svečana otvoritev Slovenskega doma v Vancouvr

Louis Majcen sklical množični sestanek, na katerem je predlagal, da bi društvo kupilo dvorano.

Predlog je bil sprejet in odborniki so se vneto lotili zbiranja sredstev in to v obliki delnic ter prostovoljnih prispevkov. Nabirka je bila več kot zadovoljiva. Zbrali so 20.000,00 dolarjev. Za ostalo so vzeli posojilo. Zatem je bilo treba poiskati primerno dvorano. Pri tem je bila zelo požrtvovalna društvena blagajničarka Eva Fidel, ki je našla primerno stavbo, ki je danes naš Slovenski dom.

Na stavbi je bilo potrebnih precej popravil in preureditve v notranjosti. Za to je poskrbel tričlanski delovni odsek, v katerega smo izvolili J. Plešca, F. Noča in J. Pistotnika. Z veseljem so se lotili potrebnih del. Pri tem so jim pridno pomagali s prostovoljnim delom člani, skozi celo poletje ob večerih.

Tako smo imeli otvoritev Slovenskega doma lani 23. septembra. z lepim govorom predsednika ter nekaterih prejšnjih predsednikov. Govorila sta J. Skerbinek in R. Tushek, ki je predsedoval društvu sedem let.

Imeli smo tudi lep in pisan program. Leta 1972 je bilo naše društvo zelo delavno. Za kulturni program so poskrbeli člani kulturnega odbora: Frida Noč, Karli Črepnjak, Olga Selokonik, Štefan Božič in Janez Skrbinek.

Veliko truda in požrtvovalnosti so pokazali vsi odborniki in člani društva. A saj ni nobena žrtev prevelika za to veliko skupno dobro: imeti svoj društveni dom. Zdaj bo naše društveno delo res potekalo veliko lažje. Pod našo lastno streho se bo zbirala naša mladina, tukaj se bo širila in razcvetela naša slovenska kultura — daleč od matične domovine.

J. Skerbinek

sončni Kaliforniji. Tako lepo menda nikoli ne bomo več skupaj. Kramljali smo in se spominjali domačega kraja, staršev in dveh sester z družinami, ki živijo v okolici Ljutomer. Tudi slovenskih pesmi ni manjkalo in tako smo bili za kratke trenutke kakor doma v prelepi Sloveniji. A dnevi so nam nepopisno hitro minevali, saj vse, kar je prijetno, prehitro mine. Tudi slikali smo se skupaj in vam prilagam sliko. Prva od leve je sestra iz domačega kraja, prva z desne pa sestra iz Vancouvra, vsi ostali pa smo slovenski Kalifornijčani.

Gabriela Pressler z družino
Torrance, Kalifornija

Železni zakonski jubilej

Šestdeset let skupne življenjske poti sta lani v Euclidu praznovala naš znani ameriški rojak dr. Frank Kern, zdravnik v Clevelandu in njegova žena Agnes, rojena Wertinova. Dr. Frank Kern je bil leta 1887 rojen v Breznici pri Škofji Loki. Šolal se je v Kranju in Ljubljani. Leta 1903 pa je odšel v ZDA, kjer je v Clevelandu promoviral za zdravnika. Leta 1912 se je v Calumetu, država Michigan, poročil z Agnes Wertinovo, doma iz Doblič pri Črnomlju, ki je kot 16-letno dekle prišla k očetu v Ameriko in bila takrat druga Slovenka v državi Michigan. Dr. Frank Kern ni znan v Ameriki in doma le kot ugleden zdravnik temveč tudi kot zelo plodovit kulturni delavec. Leta 1919 je izdal Angleško-slovenski besednjak, sedem let kasneje pa Angleško-slovensko berilo. Obe knjigi sta bili izredno potrebni in dobrodošli za naše priseljence, ki so se v tistih letih v velikem številu priseljevali v Ameriko in so imeli velike težave z učenjem angleščine. V Colinwoodu je Frank Kern vodil tudi tečaj za pouk angleščine. Skozi desetletja je bil prizadeven dopisnik številnih tamkajšnjih slovenskih in angleških listov. Leta 1937 je izdal zanimivo knjigo svojih spominov. Z jubilejantoma so lepi jubilej praznovali hčerka, osem vnukov in šestnajst pravnukov, ki žive v različnih ameriških deželah. Uglednemu slovenskemu paru pristočno čestitamo k jubileju!

Kanada

O delu Slovenskega društva v Vancouvr

Vseh štirinajst let odkar obstaja naše društvo, ki nosi ime »Slovenian Society«, je bila želja vseh naših tukajšnjih rojakov, da bi imeli svojo društveno dvorano. Leto za letom smo prirejali plesne zabave, piknike, občasno tudi kakšne igre, pevske in folklorne nastope in pri tem res zelo pogrešali lastne društvene prostore. Počasi se je v društveni blagajni nabralo nekaj denarja. Kmalu po lanskem občnem zboru je predsednik

Pohvala našim konzulatom

Letos v poznem poletju je v Gorjah pri Bledu osemdesetletna mati po petintri-desetih letih spet objela sina, ki jo je prišel obiskat iz daljne Braziliije. Kdo je bil srečnejši, mati ali sin? Najbrž oba enako, oba zelo.

V Santosu, največjem pristanišču v Braziliji, je Boris Černe specializiran plavžarski inženir. Tam ima družino: sina in hčerko. Tam ima svoj dom. Rojen pa je bil v Ljubljani, kjer je preživel deset svojih prvih let. Vse to je zdaj daleč. Vmes so morja in tuje dežele, kjer je živel ali jih je prepotoval. Njegov poklic zahteva veliko potovanj. Precej časa je preživel v Avstraliji, zdaj pa je v Braziliji.

O vsem tem smo se pomenkovali ob srečanju na Matici.

In spomnili smo se pri tem njegove mame, sivolase gospe, kako je pred nekaj leti prišla zanj naročit Rodno grudo. »Tako redko mi piše,« je takrat mimogrede potožila, pa ga takoj pred nami in samo seboj opravičila: »Seveda, saj tudi ne utegne, ko pa je toliko na poti.« In še je dodala: »Da bi ga le še kdaj videla...«

In letos ga je končno dočakala.

Na Matici nas je obiskal še pred srečanjem z mamo. Povedal je, da je prispel nenapovedan, pa se boji, da bi bil nepričakovano obisk za mamo preveč razburljivo doživetje. Zato je prej telefoniral prijatelju in ga prosil, da jo na to pripravi. Tako se je prav gotovo vse izteklo v redu, v veliko srečo obeh — matere in sina.

Tudi srečanje z domačim krajem po tako dolgih letih je polno presenečenj. »Na vsakem koraku odkrivam v svoji rojstni Ljubljani kaj novega,« nam je dejal inženir Černe. »Postala je res veliko, moderno mesto. In vaši univerzitetni inštituti, pa ljudje, ki v njih delajo. Ponosni ste lahko nanje. To vam lahko zatrdim, ker sem videl že veliko modernih mest in znanstvenih ustanov.«

In še je dejal, da si je marsikaj precej drugače predstavljal. Tam zunaj je namalokrat slišal pripombo, češ da pri nas v Jugoslaviji ni nobene svobode. Zdaj pa se je prepričal prav o nasprotnem.

»Zapišite prosim še to,« je poudaril ing. Černe, »da se iskreno zahvaljujem naši konzularni službi v Sao Paulu in Zürichu, kjer so mi tako hitro posredovali vse potrebno za to potovanje. Veliko sem že prepotoval. Bil sem v več ko dvajsetih evropskih in več kot dvajsetih izvenevropskih deželah. Moral sem pri tem

Ena izmed noveletnih voščilnic, ki žele mir v svetu

skozi desetine konzulatov, a tako vljudnega in ažurnega poslovanja kakor na jugoslovanskih konzulatih nisem naletel nikjer. To bi drugim moralo služiti za vzgled.

Zatem se je beseda ustavila pri gorenjskih nageljnih, tistih, ki kakor zeleni slapovi lijejo z oken starih kmečkih domov in imajo velike živordeče cvetove. V Braziliji je ing. Černe velikokrat mislil nanje. Tam je veliko cvetja, a naši nageljni tam umro. Nekateri so že poskušali in so jih sadili in negovali, pa niso uspeli. Zato je, ko je na letališču Brnik stopil z letala, najprej pomislil na te nageljne. Ko so se vozili proti Ljubljani, je s pogledom iskal po oknih hiš, pa ni videl nageljnove. »Kaj tudi pri vas ni več nageljnove?« nas je vprašal zaskrbljen. Potolažili smo ga, da bo videl nageljne, ko se bo peljal k materi na Gorenjsko. Še imamo na oknih nageljne, čeprav morda ne več toliko kakor nekoč. Ko je odhajal mu je njegova mati prav gotovo pripela na prsi nagelj za slovo in za spomin.

Hvala za obisk, rojak Černe in na svidenje!

Ina S.

Na jesenskih počitnicah

Nad sto slovenskih upokoencev iz Amerike, članov Federacije klubov slovenskih upokoencev, je v oktobru tri tedne letovalo v Sloveniji. Federacija jim je oskrbela zelo ugodne posezonske počitniške aranžmaje za dva ali tri tedne. Lahko so se odločili za Portorož, za Rogaško Slatino ali Čateške toplice. Največ jih je seveda šlo na morje. Nekaj jih je šlo tudi kar k sorodnikom. Najstarejša potnica v skupini je bila, kakor smo zvedeli, 93-letna Premrujeva, ki je prišla s svojim 70-letnim sinom po dolgih letih pogledat svoj rodni Bled.

S to skupino je prišla četrtič obiskat svojo rodno deželo in domače tudi zna-

na društvena delavka Helen E. Arkova iz Cicera, Ill. Ostala je pri sorodnikih in se med svojimi kratkimi počitnicami večkrat oglasila tudi pri nas na Matici.

Prosili smo jo, naj nam malo pove o sebi. Rada nam je ustregla. Od tam, kakor znani Avseniki, je doma — iz Begunj na Gorenjskem. Cvenklova. Kup otrok je bilo v družini in tako je Helenca že kot drobno dekletce odromala čez morje v Ameriko k stricu Grilcu, ki ni imel svojih otrok in je Helenco posvojil. Helenca je postal Grilčeva. Njena teta, Nežka Grilčeva, ki ji je bila dobra krušna mati, že dolga leta živi pri nas. Ko je ovdovala in osamela, se je preselila v dom za ostarele na Jesenicah, od koder se je prejšnja leta večkrat oglašala z dopisi v Prosveti. Tudi mi smo jo nekoč že obiskali in objavili tudi njeno sliko v Rodni grudi. Veseli smo bili, da je bila tako čvrsta kljub visokim letom. Letos na Silvestrovo bo praznovala že 91. leto. Seveda jo je Helen obiskala in je bilo srečanje prav pristrčno. Obe sta bili veseli in ganjeni. Teta Nežka je še kar pri močeh in zadovoljna v domu.

Helen je bila dvainšestdeset let poročena z Edwardom Arkom, s katerim sta se spoznala v Ameriki, ko ji je bilo šestnajst let. Edd je bil sin slovenskih staršev, a rojen v Ameriki. Bil je vedre narave, zelo družaben. Sedemindeset let je delal pri železnici, trinajst let zatem užival zaslužen pokoj. Leta 1969 sta praznovala zlato poroko. Tudi Helen je bila zaposlena: najprej v tovarni slamnikov, zatem, ko je dokončala večerno šolo, pa v banki do upokojitve. Ves čas sta se oba pridno udeleževala pri društvih: pri društvu št. 48 SNPJ, pri pevskem zboru Prešeren, Helen je ustanovna članica krožka št. 9 Progresivnih Slovenk v Chicagu, tajnica pri klubu upokoencev, zapisničarica pri Jednoti itd.

Moč in nemoč za volanom

Azra Kristančič
dipl. psiholog

»Glej ga, norca, kako vozi!«

Kolikokrat to rečemo in kolikokrat to slišimo.

»Zaradi nekega norca sem se moral toliko umakniti, da me je vrglo s ceste,« je maja pripovedoval Lojze T., ki je delal in še dela v Frankfurtu.

Kupil je avtomobil, ker ga je hotel imeti. Zakaj avtomobil? Kakšno vprašanje! Vsi ga imajo! Tudi Lojze T. se je odločil za delo v tujini, da bi si čimprej zaslužil vozilo s streho, nato pa še hišo...

Spoznala sem ga v vlaku. Razbitine njegovega nezavarovanega avtomobila so ostale nekje blizu Otočca. Tisti »norec« je odpeljal dalje in... Zdaj pa naj dokažem, da sem moral zaradi njega s ceste na njivo, se je jezil Lojze. Potoval je nazaj v Frankfurt in premišljeval o letu dni trdega dela. V trenutku je izgubil vse, kar je zaslužil. Treba bo znova.

»Čudni smo ljudje,« je rekel. »Razmišljamo, kako bomo kupili avtomobil, hladilnike, pralne stroje, stanovanja! Pogledajte, pa sploh ne vem za koga delam! Kdo bo živel z menoj! Dekleta še nimam! Najprej štalca, potem pa kravca?! Tako so rekli včasih. Ne vem, če sem na pravi poti! Ali ne bi bilo bolje, če bi se z zasluženim denarjem šolal, pogledal doma malo za dekleti... Bom izbral dobro ženo?«

Bilo je maja. Zdaj, za praznike bo Lojze prišel spet domov. Z drugim avtomobilom, je dejal. V domačo vas bi se rad sam pripeljal. On in še mnogi drugi. Drveli bodo po očiščenih cestah med zasneženimi griči in gorami, včasih videli kje kakšno nesrečo... Noga bo sama od sebe popustila na pedal za plin... Toda, čez nekaj trenutkov se bo povrnil pogum, češ, kaj pa se meni, dobremu šoferju, lahko pripeti? Plin — in hitreje dalje.

Nesreče »človeškega faktorja«

V vseh časnikih dežel z razvitim prometom redno beremo statistične podatke o številu nesreč, statistično so obdelani vzroki in tako ni težko ugotoviti, da se pripeti 80 % nesreč zaradi »človeškega faktorja«. Po domače bi lahko rekli — zaradi nepravilne vožnje. Najpogostejši vzrok je začasna ali kronična alkoholizirana, bolezenska stanja (zlasti epilepsija psihomotorične oblike, ki se ne odkrije tako hitro). Tudi nezadostna inte-

ligentnost je pogost vzrok nesreč, kajti šofer ni sposoben dojeti prometnih predpisov, ni sposoben pravilno opazovati, presojati in reagirati.

Na srečo velika večina ne pije, kadar vozi, ni bolna... Večina voznikov zna opazovati in ob pravem času reagirati. Malo pa jih ve, da na vožnjo še kako vplivajo čustva! Da, čustva.

Čustva vplivajo na človekove obrambne mehanizme, ki so pri nekaterih posameznikih bolezenski in tipični za nevrotične osebnosti. Tako na primer potreba po moči, agresivnost, občutek krivde, frustracija (občutek, da nam drugi onemogočajo izpolnitev različnih teženj in želja) pogosto določajo reakcije voznika. Gre za tiste čustvene in nerazumne strani naše osebnosti, ki vedno znova potrjujejo ugotovitve: vozimo tako, kot se vedemo!

Vozimo tako, kot se vedemo!

Če je za osebnost značilno, da je neodgovorna nasploh, bo to neodgovornost kazala tudi za volanom. Neodgovoren voznik sicer vidi nevarnost, ima pa preveč zaupanja vase in premalo spoštovanja do prometnih pravil ter predpisov. Samoljubnež bo svojo samoljubnost prenašal tudi v vožnjo: prezira »drobnjarije«, nima rad, da ga drugi prehitava, odloča se za nevarne »poteze« in ne zmanjša hitrosti, ko bi jo moral.

Redki ljudje se spomnijo, da bi po reakcijah v vsakdanjem življenju sklepali, kakšne bodo reakcije nekega človeka za volanom. Koliko jih v jezi sede v avtomobil, ker so prepričani, da jih bo vožnja pomirila. Morda jih res. Premišljujejo o pravkar storjenem dejanju in ugotavljajo, da se ni bilo treba tako razjeziti, da so sploh preveč razdražljivi... Pozabljajo pa, da se razdražljivi ljudje za volanom vedejo tipično: menijo, da so drugi nespretni, da imajo slabe namene. Razdražljiv voznik za druge nima opravičila, agresiven je in preklinja ter vedno znova in znova ugotavlja »... kakšni osli so vsi drugi!«

»Veličina« kubikov

Ljudje nasploh premalo razmišljamo o sebi in razčlenjujemo svoja dejanja, svoje motive. Mnogi zato bolje poznajo druge kot sebe. In če bi se spoznali, bi marsikdo bržkone zelo presenečen ugotovil, da je »srž« njegove osebnosti, njegov »jaz« izven njega, v stvarih, ki ga obkrožajo: v hiši, avtomobilu, obleki itd.

Za mnoge je avtomobil na primer prevozno sredstvo; so pa ljudje (ki jih tudi ni tako malo!), ki jim avtomobil pomeni mnogo več. Mislijo, da bodo z njim izrazili osebno veličino, standard in sploh razne kvalitete, vrednosti in sposobnosti, pa tudi moč! Poudarjanje »kubikov«, »konjskih moči« in »maksimalne hitrosti« je zelo značilno. Glejte, nekdo ki misli, da je zapostavljen, da ga v življenju vsi prehitujejo, ima na enkrat v rokah nekaj, kar mu pomaga, da prehitava on vse druge; res da samo na cesti, toda zanj tisti trenutek to sploh ni pomembno. Če ima avtomobil premalo kubikov, potem jih skušajo nadomestiti s preveč predrzno in vratolomno vožnjo. Kje in kako se bo vožnja končala, o tem takšni ljudje ne premišljujejo. Posledice nevrotičnih reakcij za volanom so navadno zelo hude. Še bolj žalostno pa je, da največkrat postane žrtev tudi tisti, ki vse življenje vozi tako kot je treba in ki je »kriv« samo to, da je takrat pripeljal mimo.

Lojze T. se je maja odpeljal v Frankfurt z vlakom. Za novoletne praznike, je dejal, bo spet prišel s svojim, drugim avtomobilom. On in mnogi drugi. Z veliko željo: da se bo zdrav in s celim avtomobilom vrnil v kraj začasnega dela.

Če kdo ne bo za volanom sebi in drugim dokazoval svoje »veličine«!

Naš Slovenski dom

Daleč od nas domača je gruda in vonj njen mamljivi...

V večnem spominu nam bosta ostala, čeprav smo deželo tujo vzljubili, srce se od časa do časa še vrača.

Korenin globokih še nismo dobili, pa vendar sadeže zdrave rodili. Tebi in nam v veliko so čast, a svetu za zgled bodo služili.

S skupno močjo ta dom smo kupili; v njem še bliže rojak bo rojaku. S prijazno besedo in toplim nasmehom Slovenec Slovincu bo segel v roko.

Pokazal potomcem bo dela pradedov, besedo slovensko v tujini bo širil. Naj bog blagoslovi ta dom naš slovenski in vse, ki v njem bodo vedrili.

Slavica Scurek
Vancouver, Kanada

Ob otvoritvi Slovenskega doma v Vancouveru

Zgodbice za Janka in Metko

»Živimo daleč na severu Kanade. Lepo je, a tudi mrzlo in zelo samotno. Raje ne govorim o tem, kako težko sem se tukaj privadila. Vse dneve, ko je bil mož na delu, sem samevala. Naš dom je bil precej na samem, daleč od ljudi in še bolj od rojakov, ki jih v tistem kraju sploh ni bilo. Tukajšnje zime, tako tihe in dolge, so mi kar srkale kri iz žil. Včasih sem si zaželela, da bi kar umrla. Vse in edino, kar sem imela, je bila ljubezen mojega moža Janka. Počasi sem se privajala. Potem sva pa dobila sinka Jan-ka in leto za tem hčerko, ki je dobila ime — Metka. O, koliko svetlobe in veselja sta prinesla otročka v najino življenje. Rasla sta, da je bilo veselje. Čeprav nismo težko živeli, saj je mož lepo zaslužil, najini otroci niso imeli dragih igrac. Pa jih nista niti pogrešala. Igrala sta se s tem, kar sta pač dobila v roke. Pa vse bolj zgovorna in radovedna sta postajala. Vpraševala sta in vpraševala, da sem jima kar težko sproti odgovarjala.

Včasih sem pomislila na druge otroke njunih let, ki imajo polne police pisanih slikanic in pravljič. Najina otroka jih ni sta imela, kakor sva tudi midva z možem odrasla brez njih, saj za bajtarske otroke je bil včasih kos pšeničnega kruha najlepša pravljičica. A zdaj tukaj, v tem daljnem tujem kraju, ko sem se nenehoma spominjala domačega kraja in svojih otroških let, sem naenkrat občutila, da je bilo takrat tudi moje preprosto mlado življenje z vsem, kar ga je obdajalo, ena sama pestra slikanica in pravljičica. Vidite, tako sem lahko svojima otrokoma pripovedovala zgodbe.

Dan za dnem sem segala med spomine svojih otroških let. Nikoli mi ni zmanjkalo zgodbic in moj Janko in Metka se nikoli nista naveličala poslušati.

Kaj vse sem na primer vedela povedati o naši stari kmečki peči, ki je bila pozimi tako prijetno topla, če si posedel ob njej ali ležaj na njej. Kaj vse je mati s svojimi dobrimi spretnimi rokami pričarala iz njene notranjosti: zajetne hlebce črnega, dišečega kruha, ob prazničnih dnevih pa cvrčeče koline, pogače in še in še. Celu koruzni močnik, skuhan v tej peči je bil tako posebej dober.

Pa hruška pred hišo, prava medenka. Že ko je zacvetela, smo otroci ugibali, koliko bo plodu in se veselili. Ko je šeka dobila telička, je bil pravi praznik pri hiši. Šekec smo imenovali telička in se veselili, ko nam je oče obljubil, da ga ne bomo prodali. Kakšne norčije je uganjal ta šekec, da smo se otroci valjali od smeha. Če smo bili posebno pridni, nam

je včasih babica dovolila, da smo odprli njeno skrinjo in si ogledali vse tiste lepote, ki jih je dolga leta tam hranila. To so bile židane rute, ki so se srebrno lesketale. Šopek suhega cvetja, ki je bilo čisto kot sveže. Veliko pisano lectovo srce z zrcalom v sredi. Cel kup razglednic s čudovitimi podobami. Zlata verižica z medaljonom, ki je imel okence in v njem dedovo podobo z dolgimi brki. Pa še in še toliko lepih stvari.

Na spomlad smo si otroci iz mladega bezgovja urezali piščalke. To smo piskali. Cel orkester je bil. Pa murne smo lovili, jim naredili hlevčke in jih krmili. Z vseh strani hiše so se oglašali. Mati je godrnjala in jih iskala po kotih, oče in babica sta se pa samo nasmihala.

Hiša je stala v bregu, od jutra do večera je sonce sijalo nanjo. Od hiše je vodila steza do studenca, kamor smo hodili po vodo, pa dalje do kolovoza. Po njem si prišel skozi tri doline do železniške postaje. Tam blizu je bila tudi šola in cerkev. Dolgo, dolgo smo morali vsak dan hoditi do šole in se spet vračati. A bili smo navajeni in vsak kos te dolge poti je bil po svoje zanimiv, posebno takrat, ko smo se vračali. V gozdu smo lovili veverice in plezali po drevesih, na travniku so fantje igrali nogomet z žogo iz cunj, ki so bile nekoč materino krilo, ob potoku smo postavljali mlinčke in spuščali po vodi papirnate ladjice.

Se in še sta hotela vedeti otroka podrobnosti o tem in onem. Rada sem jima ustregla. Potem sta risala in seveda sem jima morala pomagati in svetovati. Narisali smo kmečko hišo, pručko za babičine noge, njeno čudežno skrinjo, telička šekca, domačo hišo vrh griča, hruško medenko in vse drugo. Ko je prišla razglednica iz domačega kraja, sta otroka kar poskočila od veselja, potem sta jo nosila s seboj med svojimi rečmi, zdaj eden, zdaj drugi kot nekaj posebno lepega.

Kako hitro se je pretakal čas. Otroka sta dorasla za šolo. Preselili smo se bliže mestu in šoli. Janko in Metka sta postala John in Margareth. A tistih zgodbic iz prvih otroških let se še dobro spominjata in veselita se prvega obiska slovenske dežele in srečanja s tisto hišico vrh brega, ki je bila materin rojstni dom.

Draga rojakinja Margareth! Iz več vaših pisem sem zbrala drobce in sestavila to zgodbo. Zdaj sta vaša Janko in Metka bržkone že odrasla. Morda nam enkrat sama opišeta, kako je bilo z obiskom doma. Topel pozdrav!

Ina

Kosilo na dolenski način

Kurja obara s cvičkom
Štruklji z dolensko gorčico
Češpljev kompot

Kurja obara s cvičkom

Odraslo kokoš (če je mastna, samo polovico) očistimo in narežemo na kose. Dodamo tudi drobovino. Jušno zelenjavo (korenček, peteršilj, zeleno, košček cvetače, 1 do 2 krompirja) očistimo in tudi narežemo na kosce. Zatem segrejemo v kozici maščobo in na njej rahlo zarumenimo manjšo sesekljano čebulo, dodamo meso in drobovino, narezano zelenjavo, solimo in pražimo. Ko meso zarumeni, ga pomagamo (2 žlici moke), prepražimo in zalijemo s toplo vodo. Odišavimo z majaronovimi plevkami, koščkom lovorjevega lista, limonino lupinico in poprom. Nazadnje prilijemo obari četrt litra cvička, prevremo in postrežemo.

Dolenski štruklji

Iz 1 do 2 jajc, mlačne vode, žlice olja, ščepa soli in primerne količine mehke moke zamesimo mehko vlečno testo, ki ga dobro obdelamo in pustimo pol ure počivati. Spočito testo razvlečemo in namažemo s četrt litra pregrete goste smetane. Na maščobi (mast, maslo ali olje) prepražimo skodelico drobtin, ki jim med praženjem vmešamo dve raztepeni jajci, ki naj sami zakrknijo. Drobtine z jajci potresemo po smetani, nato pa testo zvijemo. Štruklje kuhamo zavite v prtču v osoljenem kropu pol ure.

Ti štruklji so bili včasih na Dolenskem zelo priljubljena praznična jed. Poleg so ponudili domačo gorčico. Če te nimamo, je seveda dobra tudi običajna gorčica. Pa tudi ta ni nujno potrebna.

Dolenska gorčica (ženof)

To gorčico so po dolenskih domovih pripravljali po trgatvi. Pripravljali so jo tako: dva litra grozdnega ali sadnega mošta, ki še ne kipi, kuhamo tako dolgo, da povre do polovice. Zatem ga odstavimo in ohladimo, da je mlačen. Dodamo pol kaveine žličke mletega cimeta in ščep mletih klinčkov ter pet do šest velikih žlic zmletega gorčičnega semena (pol belega in pol črnega). Vse dobro premešamo in nalijemo v steklenice. Te zamašimo z novimi prekuhanimi zamaški in ležeče shranimo v hladnem prostoru. Po treh tednih gorčica dozori za uporabo. Če želimo imeti gostejšo, primešamo nekaj več zmletega gorčičnega semena.

Dom in tujina

Že kot mlad fantič sem vedno sanjal o tem, da bom šel v tujino. »Tujina! Oh, kako lepo mora biti tam: bogastvo, denar...« Vse te moje želje so me resnično pripeljale v tujino. Komaj osemnajst let mi je bilo, ko sem odšel v ta »pravljичni« svet. Materinih besed nisem poslušal. Kolikokrat me je prosila, naj ostanem doma, zagotovo da mi bo lepo. Jaz pa sem se vedno nasmehnil. »Kaj boš govorila... Grem, pa konec!«

Njeno srce je bilo žalostno in kolikokrat sem na njenem licu videl solze. Nisem si je upal vprašati: »Mama, zakaj jočeš?« Vedel sem, da sem vsega kriv jaz.

V svet sem odšel že pred nekaj leti. Še poslednjič sem se ozrl na vaško cerkev, ki že stoletja sameva na griču nad vasjo. Pot me je vodila po lepih predelih Avstrije do Nemčije. Na veliki postaji sem v množici komaj našel svojega prijatelja. Na ulicah tisoči ljudi, moderne zgradbe s tisočnimi čudovitimi prodajalnami.

Toda kmalu so se pričeli dnevi mojega samotnega življenja. Sredi te ogromne množice, ki je nisem bil vajen, sem ostal sam, kajti moj prijatelj je kmalu zatem odšel prek luže v Ameriko. Nastopili so najtežji dnevi mojega življenja v tujini. Šele tedaj mi je prišlo v zavest: domovina in dom, to je nekaj neizmerno lepega. Nič več ne slišim slovenske besede, ki sem jo tako ljubil in ki jo zdaj tako pogrešam. Ko se ob nedeljskih popoldnevih sprehajam po čudovitih parkih in opazujem ljudi, se mi zdi, da sem med njimi kakor berač. Zdi se mi, da ne spadam med te ljudi. V tem širokem svetu smo resnično kakor berači, ki prosijo kruh in denar.

Vajeni smo krivic, zato prenesemo marsikaj. To samoto pa je nemogoče prenašati. Nobeno oko se ne ozre nate. Tisoči bežijo mimo tebe, vedri in nasmejani. Rad bi jim rekel: »po-

Mirko Kambič: Na Pokljuki

čakajte, tudi jaz živim tukaj, tudi jaz sem človek!« Ob tihih večerih se mi misli vračajo domov k materi in njenim besedam. Zeleni holmi, šumeči gozdovi, v katerih smo jeseni nabirali kostanje. Vse to me dan za dnem spominja na domovino. V glavi se mi nenehno vrtijo podobe te moje domovine. Kamnita prašna cesta in kolovoz, po katerem se pride do stare hiše, v kateri živijo moji starši in kjer je tekla moja zibelka. Na križnih oknih rdeče pelargonije in rožmarin. Košata lipa, ki že desetletja kljubuje viharjem. Pod njo smo posedali ob nedeljskih popoldnevih. Mati, suhljata žena že nekoliko zgubanega obraza in temnih oči, iz katerih je vedno sijala ljubezen do nas otrok... Tu, v tujini nas ni malo, ki smo enako tuji temu svetu. Pa vendar je težko najti prijatelja, ki bi te hotel razumeti. Nekateri niti govoriti nočejo več s teboj po slovensko. Kot da bi jih bilo sram, da so Slovenci. Hoté pozabljajo materinsko besedo, češ da je tukaj ne potrebujejo. Menijo, da s tem ne bodo več »auslenderji«. Edino, česar še niso pozabili, so domače klobase in domače žganje. Le čemu še segajo po tem?

Pogosto razmišljam, zakaj nas tako vleče v svet. Ali ni lepše doma, kjer se iz leta v leto bolje živi in kjer se vedno laže najde delo? Mnogi smo se vse prezigodaj odločili in sedli na vlak v tujino. Upam, da bodo imeli mlajši več možnosti kot mi. Nihče se ne vpraša, kako živimo mi v tujini. Zatrдно pa vem, da si vsi želijo delati doma. Tujina je zanimiva, ko pa si v njej služiš kruh, spoznaš tudi vse grenkosti in zaničevanja. Rad bi rekel vsem mladim v domovini: ne sanjajte o milijonih in sreči v tujem svetu!

Milenko Pegan: Zimski motiv

Mohorjeva družba

Zidanškova 7, p. p. 36, 63000 Celje, Jugoslavija
telefon (063) 23 029 in 21 397

Ustanovljena 1852

Mohorjeva družba v Celju pozdravlja rojake v tujini z željo, da bi jim tudi mohorjevske pri-pomogle k ohranjanju materinega jezika in slovenske narodne zavesti!

Tudi za leto 1973 smo pripravili bogat knjižni dar, ki bo obsegal naslednje knjige:

MOHORJEV KOLEDAR 1974

Lepo, privlačno, poučno branje z raznih področij, obilo dragocenih podatkov in napotkov za vsakdanjo rabo, bogato ilustrativno gra-divo, 32 strani in ovitek v 4-barvnem tisku. Mohorjev koledar bo spet obogaten vsebinsko in oblikovno.

SLOVENSKE VEČERNICE

Mohorjani bodo tudi tokrat prejeli izvirno slovensko leposlovno delo, zanimivo, privlačno povest, dostopno najširšemu krogu bralcev.

APOSTOLSKA DELA

Nadaljevanje nove, dopolnjene in barvno ilustrirane izdaje sv. pisma (prva knjiga je bila JEZUSOV EVANGELIJ), z uvodi, opombami, barvnimi ilustracijami in zemljevidi. Tudi ta knjiga bo natisnjena v barvah in bo obsegala nove, nič manj lepe in zanimive ilustracije in zemljevide.

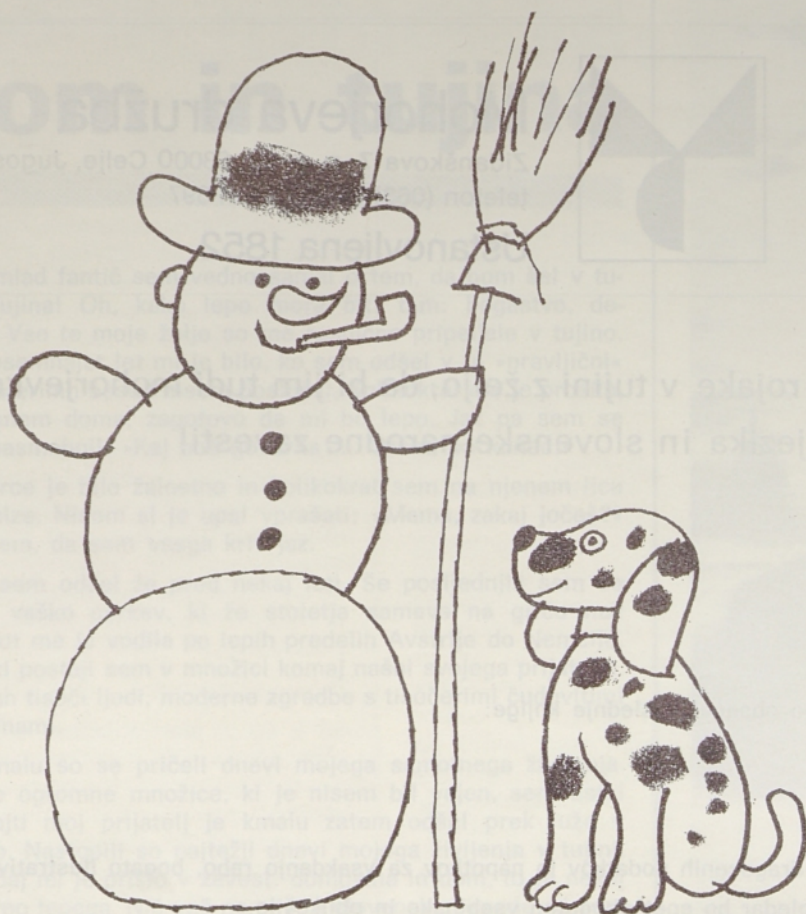
VELIKI SLOVENSKI UMETNOSTNI SPOMENIKI — I. Sakralni spomeniki

V tej, prvi knjigi (delo pod skupnim naslovom se bo v prihodnjih letih nadaljevalo) prikazuje priznani strokovnjak — umetnostni zgodovinar dr. Marijan Zadnikar naše najznačilnejše sakralne spomenike (cerkve, znamenja, freske itd.), ki bi jih moral poznati vsak slovenski človek. Novo, izvirno, privlačno, v poljudni besedi napisano delo bo razkošno opremljeno z ilustracijami.

AKONTACIJA za vse navedene knjige znaša za člane-naročnike redne letne knjižne zbirke din 60,00 za broširane in din 85,00 za vezane knjige (naročila iz tujine plačljiva v dolarski protivrednosti).

MOHORJANI IN VSI LJUBITELJI LEPE, DOBRE SLOVENSKE KNJIGE!

Zagotovite si redni letni knjižni dar Mohorjeve družbe za leto 1973! Prosimo, pišite nam, poslali vam bomo tudi cenik drugih knjig!

Branka Jurca

Snežko in Čuj na straži

Katka in Čuj sta stekla pred hišo, in en dva tri je Katka naredila snežnega moža. Postavila ga je ob poti, ki je peljala proti hiši, in šla pisat domačo nalogo.

Snežko je ostal sam. V tem je šel proti hiši dimnikar, ki si je požvižgal. Zagledal je slepega Snežka, segel v žep in zataknil Snežku dva koščka premoga za oči. Snežko je spregledal. Videl je dimnikarja z dvema omeloma, s črno bleščečo se obleko in okroglo kapo na glavi, vtem pa je že pritekla Minca. Grizla je korenček, a ko je zagledala Snežka brez nosu, se je vzpela na prste in mu zataknila rdeč koren — naj ima Snežko nos! In je že za dimnikarjem stekla še Minca h Katki.

Za njo je prišla mimo Snežka stara Micka, imela je brezovo metlo. Pometala je sneg spred hiše, zagledala je Snežka brez metle in mu dala brezovko v roke. Snežko bo z njo podil tatove in postopače.

Večerilo se je, zarja na nebu je ugasla, postajalo je mrzlo. Vtem je prišel mimo Snežka sosod. Zagledal je Snežka, a brez pokrivala — v takem mrazu! Vzpel se je in mu posadil svoj klobuk na glavo. Snežko je bil imeniten, sosod ga je samo gledal.

Vtem je prišel mimo Snežka Katkin oče s pipo, v kateri je tlel tobak. Zagledal je Snežka in mu dal v usta pipo.

Čuj je zaslišal gospodarja, pritekkel je k njemu in zagledal Snežka, sneženega moža s pipo, s klobukom in z brezovko, in že je stekel v hišo, pocukal je Katko in jo vlekel naravnost pred Snežka.

»Snežko,« mu je rekla Katka, »tako, tu boš zdaj in boš odganjal tatove in postopače, ne?«

Čuj je veselo zalajal. Katka in vsa družina so lahko zdaj res mirno zaspali. Dom sta čuvala zdaj dva: Čuj in še Snežko!

Otroci, sodelujte z nami!

Pridružite se Krožku mladih dopisnikov Rodne grude! Pišite nam o vsem, kar se vam zdi, da bo zanimalo naše bralce, predvsem seveda vaše vrstnike. Povejte nam kaj o kraju, kjer živite, o svojih prijateljih, šoli, kakšnih posebnih doživetjih itd. Lahko nam tudi kaj narišete. Zgodbice in risbe, ki jih bomo objavili, bomo nagradili z lepimi slovenskimi knjigami. Na željo vam lahko posredujemo tudi dopisovanje z otroki iz drugih dežel ali pa s kako šolo v Sloveniji. Veseli bomo tudi tistih dopisnikov, ki ne znajo več toliko slovensko, da bi nam pisali v našem jeziku. Napišite v jeziku, ki ga govorite, mi pa bomo dopis objavili obenem s slovenskim prevodom.

Lep pozdrav slovenskim otrokom po svetu!
Pišite nam čimprej! **Uredništvo**

Kajetan Kovič:

MAČJA DLAKA

Sneži. Sneži.

Kot da perje iz pernic leti.
Kot da mlinar iz velike vreče
belo moko po svetu meče.
Kot da pek iz krušne doline
melje iz belega kruha drobtine.
Kot da na nebu Kljukec sedi
in na debelo nam pamet soli.
Ali kot da bi Cigu-Migu
celo noč bele mačke strigel —
pa se zdaj v štrenah vali iz oblaka
mehka in puhasta mačja dlaka.

Oton Župančič

CICIBAN ZASPI

Ciciban

je zaspan.

Dajte mu blazino —
mehko mahovino;
dajte mu odejo —
jablanovo vejo.
Veter z gore piha,
jablano razniha,
veja se uvije,
Cicibana skrije,
z listjem ga prevleče,
s cvetjem ga omeče.

PESEM

ki jo je Bogdan Kamin lani v jeseni
recitiral v Aumetzu

V tujini sem rojen,
v tujini sem vzgojen,
Slovenskih sem staršev,
star sem devet let.
Hočem vam nekaj zapet',
da vam bo v spomin
zato, ker sem slovenski sin.

Karel Grabeljšek

OTROK SE JE IZGUBIL

»Lansko zimo sem marsikatero noč prebil zunaj, na opazovališčih,« mi je pripovedoval star lovec. »Prinesel sem kostanj na krmišče, potem pa kar ostal. Nekateri so me zvedavo spraševali: Kaj počne France vso noč v gozdu? Kaj? Opazoval sem. Naj ti povem en sam doživljaj.

Mesečna noč je bila in sneg, videlo se je kakor podnevi. Mraz je pritiskal, a me ni zeblo, ko sem ždel v skrivališču. Trop za tropom je prihajal na krmišče, eden za drugim. Srne z mladiči. Pride prvi trop, si uteši glad in izgine med drevjem. Tiho, kakor je prišel. Samo en mladič je ostal. Ali pa je bila mladica. Zamotil se je s kostanji. Že pride naslednji trop. Mladič kar med njim. Ko pa se skuša približati stari srni, kakor je bil vajen pri materi, ga ta neusmiljeno odrine z glavo, da se je revež kar prekopicnil. Druga in tret-

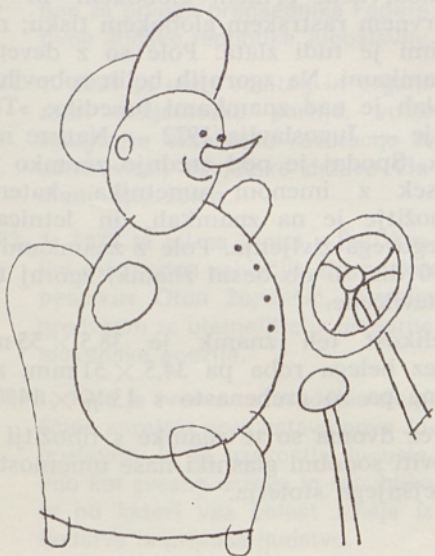
ja prav tako. Kar zasmilil se mi je. Rad bi mu pomagal, če bi mu mogel. Tudi drugi trop se je nasitil. Oddaljuje se. Mladič bi rad z njim, morda ga je samega strah. Tistikrat so mladiči že veliki, a brez matere še ne morejo. Zdi se mi, da bo kar zajokal. Ne upa se pomešati v trop. Zastajajoč počasi stopica za njim. Gre in obstane, gre in obstane. Zdi se mi, da se ves trese od strahu, kakor otrok, ki se boji šibe. Tedaj zaslišim iz gozda: Piv, piv, piv... Aha, stara ga je pogrešila in gre ponj, si pravim. Mladič je dvignil glavo, čisto drug je postal. Stara je še zmeraj pivkala, a vse bliže in bliže. Mladič se oglašja, a še kar stoji. Stara pride na jaso, se približa mladiču, povohata se, nato pa drug za drugim izgine med drevjem.«

Obmolknil je, nato pa tiho dejal: »Vidiš, take stvari opazujem, ko sem sam v gozdu, kar naprej bi jih opazoval.« Z globokim pogledom je obšel gozd in umolknil.

NOVOLETNI AVTOBUS

Debelega snežaka sem narisal za volan. So potniki se zbal: — Kam nas pelje? Kam? — V srečno novo leto! je snežak dejal. Pa je prišel miličnik, snežaka v sneg pognal.

Neža Maurer

TRIKRAT JUHEJ — IN ŠE ENKRAT ZA POVRHU

Prvi juhej za veselo slovo od starega leta in za srečne dni v novem letu — juhej!
Drugi juhej za vse otroke — velike in majhne, suhe in debele, pridne in nagajive — da bi bili zmerom zdravi in veseli — juhej!
Tretji juhej za vse očete in mame, dedke in babice, tete in strice, bratce in sestrice in za vse vesele in dobre ljudi — juhej!
In še zadnji juhej za vse želje, ki smo si jih privoščili v teh veselih novoletnih dneh, da bi se nam vsem izpolnile in nam naklonile toliko srečnih in zdravih dni, kolikor je dni v tem letu! Juhej!

Alojzij Bolhar

PLUGA

V kolarnici sta stala dva pluga: prvi se je svetil, kot bi bil nov, drugi pa je žalosten sameval v kotu in rjav. Nekoč pa vpraša rjaveči plug svojega svetlega tovariša: »Kako je to, da se tako svetiš, jaz pa tako rjavim?« Ta pa mu odgovori: »Delo me plemeniti, da se svetim. Če pa bi počival, bi rjav.«

Moj prvi zajtrk

Pišem se enostavno Borut Kokalj. Rojen sem v Ravensburgu. Ljubljana pa je mesto. Tja grem na sladoled s staro mamo. Tudi ona gre na tortico v Ljubljano. Drugače ima ona v Zalogu pri Ljubljani tri mlade mucke, ena je moja. V Nemčiji hodita očka in mamica delat in jaz si sam pripravim zajtrk. Ker sem samo devet let star, ne pojem veliko: samo dva jajčka, ponev, mast, jajčka seveda tudi štedilnik in čaj s kruhom, saj ni veliko, bil sem pa sit. Čaj je bil grenak, jajčka uspela. Seveda mi sedaj tudi očka pomagata, saj jaz znam samo nemško, slovensko pa se bom sedaj učil z veseljem, zato bi bil čudež, če bi vam boljše pisal kot v šoli. Tam imam tudi napake.

Borut Kokalj
7981 Torkenweiler

Borut s prijateljico Juto

Slikarstvo – tihožitja

V novembru je bila bera na filatelističnem polju dokaj bogata. Dobili smo kar osem novih priložnostnih znamk, in sicer eno za 150-letnico rojstva Grge Martića, drugo za otvoritev nove stavbe srbske narodne knjižnice ob njeni 140-letnici in šest znamk s tihožitji v počastitev praznika republike, 29. novembra. Spominska znamka za 140-letnico srbske narodne knjižnice bi po načrtu morala iziti že v aprilu, pa je zaradi tedaj še nedokončanih gradbenih del morala biti preložena na pozneje, ko je bilo poslopje gotovo.

Prva priložnostna znamka v novembru je bila znamka v počastitev 150-letnice Grge Martića. Izšla je 3. novembra s ceno 80 par in v milijonski nakladi. Grga Martić je bil frančiškan in rojen v Hercegovini v Rastovači pri Posušju. Filozofijo in teologijo je študiral v Zagrebu in Stolnem belem gradu ob Blatnem jezeru. Kot frančiškan je bil v raznih bosenskih krajih, najdlje pa v Sarajevu kot župnik. Ustanovil je frančiškansko klasično gimnazijo v Visokem v Bosni. Bil je tudi pesnik in pridobil velik sloves, vendar njegova pomembnost tega ni odtehtala. Oznanjal je versko strpnost in si prizadeval za dobre verske odnose med verstvi v Bosni in Hercegovini. Ogromno je pričakoval od avstrijske zasedbe Bosne in Hercegovine leta 1878, a je bil kmalu razočaran, se umaknil iz političnega življenja v kreševski samostan, v katerem je leta 1905 umrl.

Na znamki je njegov kip, ki ga je napravil naš znani kipar Ivan Meštrović.

Znamke so v polah po devet znamk in tiskane v dvobarvnem ofsetu. Nad prvo in zadnjo znamko zgoraj in pod istima znamkama spodaj je na belih robovih pol napis: »Stopetdeseta obletnica rojstva«. Nad srednjo znamko zgoraj je »Jugoslavija«, pod srednjo znamko spodaj pa je privesek »Fra Grga Martić 1922—1905«. Znamke so podolgovate in velike 37×30 mm, brez belega roba pa 33×26 mm. Zobci so grebenasti $12 \frac{1}{2}$. Druga novembrska priložnostna znamka je izšla 25. novembra, na dan pred svečano otvoritvijo novega poslopja srbske narodne knjižnice ob njeni 140-letnici.

Natisnjenih je bilo dva milijona znamk po 50 par v enobarvnem črtnem tisku. Srbska narodna knjižnica je bila ustanovljena leta 1832 v Beogradu. Med prvo svetovno vojno je bila preseljena v Niš, kjer so okupatorji del njenega zaklada uničili. V drugi svetovni vojni pa je bila s svojim knjižnim bogastvom do tal uničena pri prvem nemškem letalskem napadu na Beograd in našo državo 6. aprila 1941. Od njenih zakladov je ostal samo pepel in prah. Po vojni je bila ponovno odprta 30. aprila 1947. Na znamki je njeno novo poslopje, ki so ga odprli 26. novembra, zamisel beograjskega univerzitetnega profesorja Iva Kurtovića.

To kot prvo novembrsko priložnostno znamko je natisnila beograjska kovnica denarja, tudi v dvobarvnem ofsetu in v polah po devet znamk. Nad vogalnimi znamkami zgoraj in pod istimi spodaj je na robovih pol napis: »Narodna knjižnica SR Srbije« v naših narodnih jezikih. Pod srednjo znamko spodaj pa je privesek z besedilom »Beograd 1832—1972«. Znamke so podolgovate in velike $40 \times 30,5$ mm, brez belega roba pa $36 \times 26,5$ mm in grebenasto nazobčane z $12 \frac{1}{2}$.

V počastitev 29. novembra, dneva republike, je 28. novembra izšla spet serija priložnostnih znamk s stoletno umetnostjo v naših krajih. To je že enajsta taka serija. Letošnja praznična serija je posvečena tihožitjem in sicer vrhunskim stvaritvam naših najpomembnejših umetniških snovalcev iz XIX. stoletja.

Na prvi znamki za 50 par je RAZBITA MAJOLIKA, delo srbskega slikarja Miloša Tenkovića (1849—1890).

Na drugi znamki za 1,25 din je tihožitje, umetnina slovenskega slikarja Jožefa Petkovška (1861—1898). Slika je v ljubljanski Narodni galeriji.

Na tretji znamki za 2,50 din je KOŠARA Z GROZDJEM izpod čopiča prve srbske slikarke Katarine Ivanovićeve (1817 do 1882).

Na četrti znamki za 3,25 din je LUBENICA, stvaritev srbskega mojstra Konstantina Danila (1798—1873).

Na peti znamki za 5 din je odlomek iz hleva, ki ga je upodobil hrvatski likovni snovalec Nikola Mašić (1852—1902).

Na zadnji znamki za 6,50 din je tihožitje hrvatskega umetniškega mojstra palete Celestina Medovića (1857—1920).

Skupna cena vseh šestih znamk je 18,50 din. Celih serij je bilo dvesto tisoč. Tiskala jih je dunajska državna tiskarna v enobarvnem črtnem globokem in petbarvnem rastrskem globokem tisku; med njimi je tudi zlata. Pole so z devetimi znamkami. Na zgornjih belih robovih na polah je nad znamkami besedilo: »Tihožitje — Jugoslavija 1972 — Nature morte«. Spodaj je pod srednjo znamko privesek z imenom umetnika, katerega tihožitje je na znamkah, in letnicama njegovega življenja. Pole z znamkami po 6,50 din so ob desni znamki zgoraj tudi oštevilčene.

Velikost teh znamk je $38,5 \times 55$ mm, brez belega roba pa $34,5 \times 51$ mm, zobčane pa so grebenasto s $13 \frac{1}{2} \times 14$.

Brez dvoma so te znamke s tihožitji čudoviti sodobni glasniki naše umetnosti iz prejšnjega stoletja.

Spominski koledar januar 1973

1. 1. 1942 so bile objavljene temeljne točke Osvobodilne fronte slovenskega naroda; z njimi so bili postavljeni dokončni cilji narodno-osvobodilnega boja: popolna nacionalna in socialna osvoboditev Slovencev.
4. 1. 1797 je pod uredništvom pesnika Valentina Vodnika začel izhajati v Ljubljani prvi slovenski časopis »Ljubljanske novice«.
4. 1. 1967 se je v bližini Sremske Mitrovice v avtomobilski nesreči smrtno ponesrečil pomembni slovenski politik Boris Kraigher.
7. 1. 1943 je umrl v New Yorku svetovnoznani znanstvenik in elektrotehniški izumitelj jugoslovanskega rodu Nikola Tesla.
7. 1. 1958 je umrl v Ljubljani znameniti slovenski arhitekt Jože Plečnik; v Ljubljani so njegove storitve med drugim Križanke ter stavba Narodne in univerzitetne knjižnice.
8. 1. 1943 je v junaškem, čeprav neenakem boju z nemškimi okupatorji padel do zadnjega moža legendarni pohorski bataljon.
8. 1. 1819 je umrl v Ljubljani prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik, ki je uspešno deloval tudi na številnih drugih področjih.
11. 1. 1942 so Nemci po srditih bojih s partizanskimi enotami zavzeli Dražgoše, požgali in porušili vse hiše v vasi, prebivalce, ki se niso umaknili, pa pobili.
14. 1. 1953 je bil Josip Broz Tito izvoljen za prvega predsednika Federativne ljudske republike Jugoslavije.
21. 1. 1924 je umrl voditelj in organizator boljševiske partije, vodja zmagovite oktobrske revolucije in ustanovitelj sovjetske države Vladimir Iljič Lenin.
23. 1. 1878 je bil na Vinici v Beli Krajini rojen eden največjih slovenskih pesnikov Oton Župančič, ki velja predvsem za utemeljitelja moderne slovenske poezije.
30. 1. 1946 je zvezna ustavodajna skupščina sprejela prvo ustavo nove Jugoslavije, ki je uzakonila Jugoslavijo kot zvezno državo in republiko in po kateri vsa oblast izhaja iz ljudstva in pripada ljudstvu.

vaš kotichek

Želim se dopisovati

Stara sem 15 let in se želim dopisovati z rojaki iz Amerike, po možnosti v slovenščini, nekaj razumem tudi angleško.

Marija Lešnjak
Žerjalova 30
61210 Šentvid pri Ljubljani
Jugoslavija

Poizvedba

Znance, ki se spominjajo Franca FONDA (oziroma FUNDA), umrlega v West Frankfurtu, rudarja pri C. W. and F. Coal Company Orient, Illinois, ZDA, prosi njegova hčerka, da opišejo njegovo nesrečo v rudniku, naslove njegovih zavarovalnic in banke. V naprej hvaležna za uslugo.

Justi ŠIMENC
Verovškova 43
61000 LJUBLJANA Jugoslavija

Nekaj za šalo

Pri zdravniku

Prileten mož pride k zdravniku. Zdravnik takoj opazi, da se pacientu tresejo roke. »Vi pa precej pijete, kajne?« mu pravi.

»Oh, kje pa,« odvrne pacient, »večino polijem!«

Gluha

Starka se pelje z vlakom proti Mariboru. Nasproti ji v kupeju sedi mladenič, ki neprestano žveči žvečilni gumi. Starka ga pozorno gleda. Pred zadnjo postajo ga končno ogovori: »Lepo je od vas, da ste se hoteli z menoj pogovarjati, ampak jaz sem gluha.«

Ukraden avto

Mlado dekle priteče na policijsko postajo. »Halo, pojdite z menoj na parkirni prostor. Ujela sem fanta, ki se vozi z ukradenim avtom!«

»Kako pa veste, da je avto ukraden?« jo vpraša miličnik.

»Ko pa ni znal spraviti sedežev v ležalni položaj.«

mali oglasi mali oglas

Prevajanje

Sodni prevajalec za slovenščino v Münchnu je:

Milena Gratz, 8 München 50, Menzingerstr. 195, tel.: 812 1820

61000 Ljubljana, Slomškova ulica 14/I. — c/o Šulgaj.

Hiša na prodaj

Nujno prodam takoj vseljivo hišo s 512 m² zemlje v Smartnem pri Slovenjgradcu, blizu avtobusne postaje. Hiša ima centralno kurjavo in toplo vodo.

Naslov:

Angela ARLIČ
Gubčeva 2 b
63320 VELENJE

Podobnost

Sonja obišče prijateljico v porodnišnici. Ko zagleda otročička, se razveseli: »Oh, kako je luštkan in čisto podoben očetu!«

»Ali res?« se začudi mlada mamica, »moj mož pa je prepričan, da je podoben njemu!«

Ne zna

»Kaj pa delata vidva?« zavpije mož, ko zaloti ženo z ljubčkom v postelji.

»Saj sem ti rekla,« reče žena ljubčku, »moj mož o tem še pojma nima.«

Umor

Gospod Lupnik se pozno zvečer sprehaja po parku, ko zasliši stokanje za nekim grmom. Ves prestrašen vpraša v temo: »Bo tu kdo umorjen?« Glas iz teme odgovori: »Ne, nasprotno!«

Kristina Duh, Avstrija

Knjige Cankarjeve založbe za vas

ŽIVI ORFEJ

Antologija slovenske poezije

Knjiga ni konvencionalna zbirka najbolj znanih in najbolj priljubljenih pesmi najpomembnejših pesnikov, ampak je na novo pregledano in pretehtano celotno slovensko pesniško gradivo, ki je z novim vrednotenjem na novo predstavljeno.

Knjiga je opremljena s kritično uvodno študijo Draga Šege, ki zajema glavne probleme in rezultate slovenske poezije, kakor se kažejo v antologiji.

Knjiga obsega nad tisoč strani z več kot tisoč pesmimi. Iz tega je razvidno, da gre za prvo celotno izdajo slovenske poezije, ki je tako po zasnovi kot po kritični presoji obširen moderen pretres slovenskih pesnikov. Nepogrešljiva je za vsakogar, ki mu je prebiranje poezije resnično estetsko doživetje.

Knjiga je vezana v umetno usnje, obsega 1260 strani, stane pa 180 din.

Marijan Mušič

ARHITEKTURA SLOVENSKEGA KOZOLCA

V svoji knjigi je inž. arh. Marijan Mušič detaljno in izčrpno obdelal razvoj, namen in arhitekturo slovenskega kozolca, kakor tudi njegovo organsko, poetično vkomponiranost v slovensko pokrajino. Knjiga odločno poudarja, da bo ostal naš kozolec v naši zavesti za vselej kot fenomen, kot pomemben spomenik slovenske ljudske ustvarjalnosti.

Piščevo obravnavanje snovi je sicer znanstveno, toda nikakor suhoparno in hladno. Nasprotno: njegova razprava se bere kot imenitno napisan esej. Knjigo krasi obilo fotografij, med njimi tudi precej v barvah. Za opremo je poskrbel inž. arh. Jože Brumen, znani oblikovalec grafičnih izdelkov.

V platno vezana knjiga obsega 172 strani, stane pa 125 din.

Janez Trdina

BAJKE IN POVESTI O GORJANCIH

KAKOR JIH JE SLIKARSKO POSPREMIL BORIS KOBE

Ob Kobetovi razstavi v novomeški Dolenjski galeriji se je kar sama utrnila misel, da bi podobe, nastale spontano ob umetnikovem srečanju s Trdinovimi teksti, povezali v knjigo. Da pa bi ne bile samo grafična mapa — kar bi sama po sebi lahko bila — so se povezale z izbiro devetnajstih najlepših bajk in povesti. Tako skrbne in bogate obleke ni dobil menda še nobeden naših pravljicarjev. Za knjigo, ki je bogato opremljena, je z izbranim okusom poskrbel arhitekt Dušan Omahen. Knjige ne bodo veseli samo Dolenjci, temveč vsi, ki jim je pri srcu Trdina in lepa slovenska beseda, prav gotovo pa tudi tisti, ki cenijo Kobetovo ilustracijo.

Elegantna, v domače platno vezana knjiga obsega 150 strani, stane pa 100 din.

Kmečki glas

Časopisno založniško podjetje
Ljubljana, Miklošičeva 4, p. p. 47/I

vas vabi med naročnike svojih izdaj:

»KMEČKI GLAS«, osrednji tednik za bralce na podeželju. Izhaja od leta 1943. Bere ga nad 300.000 ljudi. Tekoča obvestila o dogodkih doma in po svetu ter pet prilog s strokovnimi nasveti.

»MOJ MALI SVET«, priljubljena revija, ki izhaja vsak mesec za ljubitelje narave, vrtičkarje, rejce malih živali.

»KMEČKA KNJIŽNA ZBIRKA«, obsega kmetijski priročnik in pet strokovnih knjižic. Izide vsako leto.

»SODOBNO KMETIJSTVO«, mesečna strokovna revija za pospeševanje kmetijstva, živalstva in gozdarstva.

Poleg rednih izdaj, izdaja podjetje še knjige za ljubitelje dobre literature.

»PAPIGE«
»MESO NA ŽARU«

ter povesti iz kmečkega življenja

»CIGANKA«
»KDO JE IZDAJALEC«
»SKRIVAC«
»KDAJ BO SNEG SKOPNEL«

470 PRODAJALN

NOVI VELEBLAGOVNICI — BEOGRAD
— PTUJ

*Vsem rojakom na tujem
kličemo srečno 1973*

translurist

IMATE OTROKE, VNUKE, PRIJATELJE,

ki govorijo, pišejo, berejo angleško, radi pa bi znali tudi materin jezik in se tako lažje spoznali z domovino svojih prednikov?

Naročite zanje učbenik slovenskega jezika

ZAKAJ

NE

PO

SLOVENSKO

SLOVENE

BY

DIRECT

METHOD

Učbenik sestoji iz albuma s šestimi gramofonskimi ploščami slovenskih lekcij in iz knjige s poljudnimi razlagami slovenskega jezika v angleščini.

UČBENIK naročite pri SLOVENSKI IZSELJENSKI MATICI

Cankarjeva 1/II.
61000 LJUBLJANA

Cena za inozemstvo: 15,60 US dolarjev.

DRAGI BRALCI!

Slovenski koledar 1973

Koledar za Slovence po svetu lahko naročite pri:

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA
Cankarjeva 1/II. 61001 LJUBLJANA Jugoslavija

in pri vseh svojih zastopnikih.

V ZDA boste koledar najhitreje prejeli od:

PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave.
CHICAGO, Illinois 60632

TIVOLI ENTERPRISES, Inc.
6419 St. Clair Ave.
CLEVELAND, Ohio 44103

TONY'S POLKA VILLAGE
591 E. 185 St.
CLEVELAND, Ohio 44119

Želite redno prejemati lepo slovensko mesečno ilustrirano revijo?

— Naročite zase, za sorodnike, prijatelje revijo

Rodna gruda

Revija za Slovence po svetu

Odrežite naročilnico,

čitljivo izpolnite

in nemudoma odpošljite na naš naslov.

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

61000 LJUBLJANA Cankarjeva 1/II.

Jugoslavija

Naročam

SLOVENSKI KOLEDAR za leto 1973

RODNO GRUDO od dalje

Pošiljajte mi na naslov:

Prosimo, čitljivo izpolnite!

Podpis:

Vaš oglas v reviji RODNA GRUDA vaše okno v svet!

Mesečna revija »Rodna gruda« ima svoje bralce v 40 državah na vseh kontinentih! Enkrat na leto potuje v svet tudi bogato opremljen »Slovenski koledar.«

»Rodno grudo« in »Slovenski koledar« izdaja Slovenska izseljenska matica, ki ima tesne stike s številnimi slovenskimi rojaki po vsem svetu, slovenskimi organizacijami in društvi, potovalnimi agencijami, podjetniki.

Številni bralci naših publikacij, predvsem v tujini začasno zaposleni, se nameravajo za stalno vrniti v domovino in iščejo informacije o možnosti nakupa hiše, stanovanja, avtomobilov, pohištva, gospodinjskih strojev in vsega, kar potrebujejo za življenje in delo doma.

Izkoristite tudi vi stike, ki jih ima z vsem svetom Slovenska izseljenska matica! In zapomnite si:

Vaš oglas v publikacijah Slovenske izseljenske matice vaše okno v svet!

Naš naslov je: Slovenska izseljenska matica
61001 Ljubljana, Cankarjeva 1/II.
Telefon: 21-234

Zahtevajte cenik in podrobnejše informacije.

Srečno novo leto 1973 vam želi
Happy New Year wishes

Europa Travel Service

911 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
Phone: 692-1700

Najuspešnejše Helidonove plošče

HELIDON

LONG PLAY GRAMOFONSKE PLOŠČE

1. Ansambel Vadnal: V soboto zvečer FLP 04-025
2. Štirje kovači: Pesem doline FLP 04-022
3. Ansambel bratov Avsenik: Zlati zvoki FLP 04-021/1-2
4. Ansambel Lojzeta Slaka: Pod Gorjanci je otoček FLP 04-020
5. Slovenski oktet: Sedem rož FLP 09-009
6. Ansambel bratov Avsenik: Odmev s Triglava FLP 04-005
7. Ansambel Lojzeta Slaka: Visoko nad oblaki FLP 04-001
8. Martin Böttcher: Love Story SLE 14690-P
9. Martin Böttcher: Dr. Živago SLE 14549-P
10. The Les Humphries Singers: Singing Revolution SLK 16692-P

SINGLE PLAY GRAMOFONSKE PLOŠČE

1. Marjetka Falk: Mož naj bo doma FSP 5-055
2. New Swing Quartet: Naj, naj naj FSP 5-060
3. Jože Kobler: Spomin na Marjano FSP 5-056
4. Jože Kobler: Skril v srce sem solze svoje FSP 5-050
5. Ljupka Dimitrovska: Ljubljanski zvon FSP 5-049
6. Ansambel T. Kmetca: Ljubica lahko noč FSP 4-017
7. Srce: Gvendolina, kdo je bil FSP 5-050
8. Erazem in potepuh FSP 2-002
9. Ansambel T. Kmetca: Roža nežna FSP 4-023
10. Oto Pestner: Imel sem jo rad FSP 5-033

Plošče lahko naročite tudi prek Slovenske izseljenske matice, Ljubljana, Cankarjeva 1/II, p. p. 169.

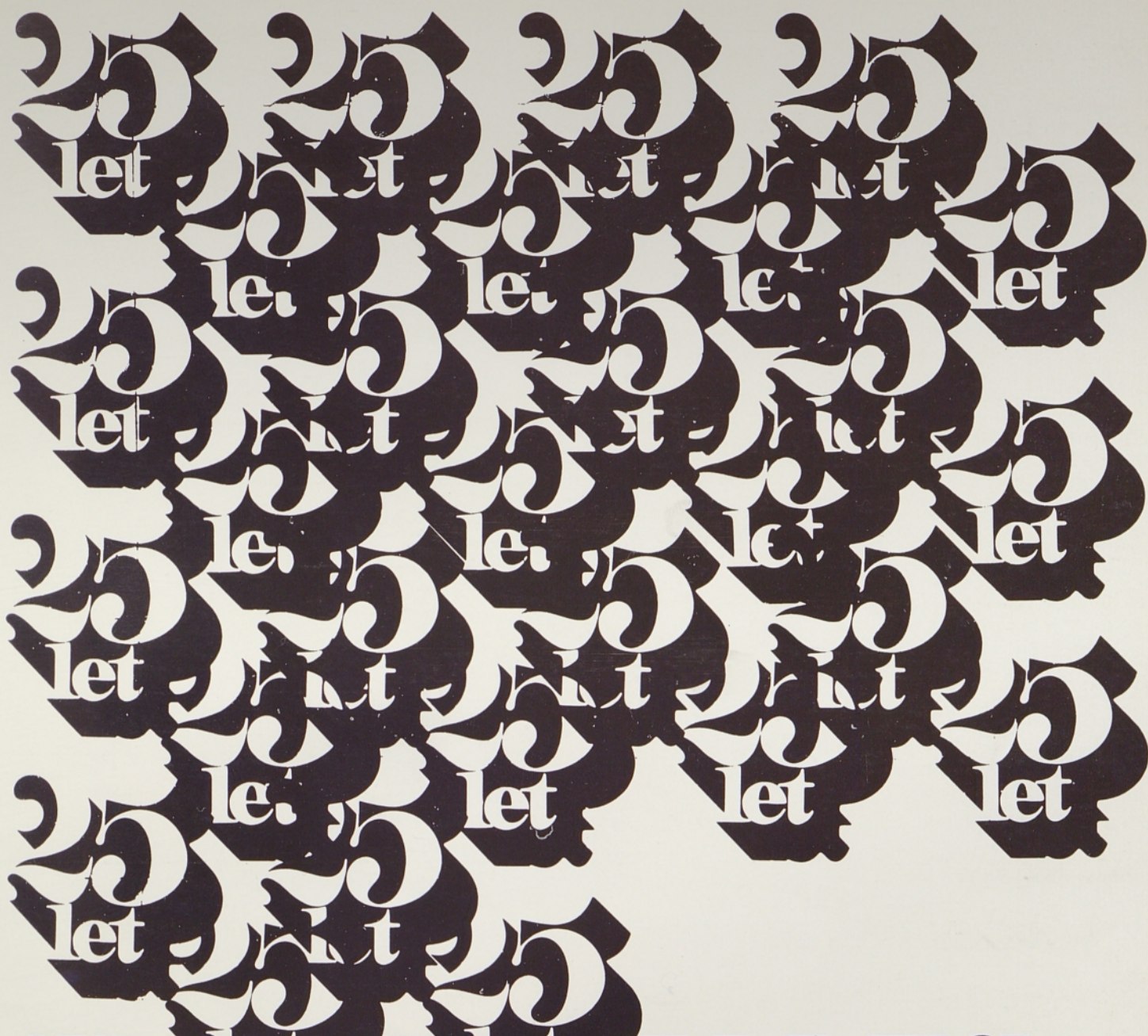
Založba Obzorja

Maribor

Helidon HELIDON Tovarna gramofonskih plošč
Ljubljana
Slovenija, Made in Yugoslavia

SLOVENJALE

ATHENS
BEIRUT
CAIRO
ISTANBUL
MOSCOW
SOFIA
TRIPOLI
TUNIS
WARSAW
PRAGUE
BERLIN
BUDAPEST

YUGOSLAV AIRLINES 1947 1972 **25**

rodna gruda

revija za Slovence po svetu

januar
1
1973

SLOVENIJA

Smučišča na Krvavcu so že oživila. Do njih je bila že pred nekaj leti zgrajena prva slovenska žičnica, kmalu pa bo do krvavških smučišč zgrajena tudi cesta. Okrepčate se lahko v obnovljenem hotelu in lepi brunarici.

Foto: Edi Šelhaus

Če varčujete – potem varčujte pri Jugobanki

ZAKAJ?

Zato, ker je JUGOBANKA:

- najstarejša specializirana jugoslovanska banka,
- na prvem mestu po višini skupnih deviznih vlog in banka z največjim poprečjem deviznega in dinarskega varčevanja v Jugoslaviji,
- banka, ki ima 90 poslovnih enot na območju vse Jugoslavije, v vseh republikah in pokrajinah,
- banka, ki poslovno sodeluje s 1.100 bankami v 116 državah,
- znana po dobrem poslovanju in ekspeditivnosti ter vedno izpolnjuje svoje obveznosti.

JUGOBANKA DAJE:

- na vse hranilne vloge najvišje možne obrestne mere.

Poleg tega JUGOBANKA:

- zavaruje varčevalce vezanih vlog pri zavarovalnicah v Jugoslaviji,
- omogoča sodelovanje pri loteriji za varčevalce,
- daje varčevalcem potrošniška posojila in kredite za stanovanjsko in komunalno gradnjo.

Vse nam zaupane bančne posle bomo izvršili z vso pozornostjo!

rodna gruda

revija za Slovence po svetu

LETO XX — JANUAR 1973

REVILJA ZA SLOVENCE PO SVETU
MAGAZINE FOR SLOVENES ABROAD

REVUE POUR LES SLOVENES DANS LE MONDE
REVISTA PARA LOS ESLOVENOS EN EL MUNDO

Iz vsebine

Iz vaših pisem	2
Na kratko	4
Izbiramo himno	7
Jože Olaj: Kakšna ocena za jugoslovanski turizem?	8
Vrhnika iz trga v mesto	11
Janez Zrnc: Na Travno goro na smučanje	12
Andrej Triler: Tartufi — istrska izvozna specialiteta	13
Andrej Triler: »Staro, dobro gnezdo« v Podkorenu	14
Drago Kralj: Štirje beli — Črni vrhovi	16
Kje povsod živijo Slovenci	18
ZAČASNO NA TUJEM (I)	21
ENGLISH SECTION (II)	21
Ina S.: Pri Ani in Adolfu v Ajdovščini	28
Jože Humer: AFS »France Marolt« in APZ »Tone Tomšič« v Ameriki	29
Naši po svetu	30
Izseljenska srečanja	33
Azra Kristančič: Moč in nemoč za volanom	34
S. B. P. Künzelsau: Dom in tujina	36
Otroci berite	38
Branka Jurca: Snežko in Čuj na straži	38
Kajetan Kovič: Mačja dlaka	38
Oton Župančič: Ciciban zaspi	38
Karel Grabeljšek: Otrok se je izgubil	39
Neža Maurer: Novoletni avtobus	39
Borut Kokalj: Moj prvi zajtrk	39
Filatelija	40
Spominski koledar	40
Vaš kotiček	41

RODNA GRUDA

revija za Slovence po svetu

Izdaja — Publisher:

Slovenska izseljenska matica

Naslov — Address:

61000 Ljubljana
Cankarjeva 1/II, p. p. 169
Jugoslavija

Telefon:

23 102 — uredništvo, 21 234 — uprava

Glavni urednik:

Drago Seliger

Odgovorni urednik:

Jože Prešeren

Urednica:

Ina Slokan

Uredniški odbor:

Dragan Flisar, Anton Ingolič, Branka Jurca,
Janez Kajzer, Tone Krašovec, Zvone
Kržišnik, Stane Lenardič, Ernest Petrin,
Boštjan Pirc, Anton Rupnik, Mila Šenk,
France Vurnik

Upravnica publikacij:

Vera Valenci

Oblikovalec:

Jože Boncelj

Prevajalci:

Milena Milojevič-Sheppard / angleščina
Albert Gregorič / španščina

Revija izhaja mesečno — 7. in 8. številka
izideta skupno

Cena posameznega izvoda:

5 din

Letna naročnina:

Jugoslavija: 50 din

Inozemstvo: 5 am. dolarjev

Argentina: 5 USA dol.

Avstralija: 4,5 avstr. dol. ali 2,2 Lstg

Avstrija: 115.— Asch

Belgija: 220.— Bfr

Brazilijska: 5.— dol.

Danska: 35.— Dkr

Finska: 20.— Fm

Francija: 25.— FF

Holandija: 16.— Hfl

Italija: 2.900.— Lit

Nemčija: 16.— DM

Norveška: 33.— Nkr

Švedska: 24.— Skr

Švica: 19.— Sfr

ZDA — USA: 5.— dol.

Plačila naročnine:

za dinarje tekoči račun: 50100-678-45356
iz inozemstva: dev. račun 501-620-7-32002-
-10-575 pri Ljubljanski banki, po medna-
rodni poštni nakaznici ali s čekom v pri-
poročenem pismu

Payment from abroad:

assignment to our account no. 501-620-
-7-32002-10-575 at Ljubljanska banka or by
international money order or by check
in registered letter

Tisk — Printed by

Kočevski tisk, Kočevje

Po praznikih

Jože Prešeren
odgovorni urednik

V dneh po praznikih se skoraj vsi naši pogovori vrtijo okrog tega, kako smo jih preživeli. Vsi vemo povedati toliko zanimivega, razburljivega in veselega. Tako pomembno se nam zdi vse to praznovanje, toliko pričakujemo od teh prazničnih dni, potem pa od vsega ostane le kupček bolj ali manj lepих besed. Tako je pri nas in prav gotovo ni veliko drugače tudi pri vas v tujini. Želimo vam, da bi vse lepe trenutke, ki ste jih preživeli med prazniki, še dolgo ohranili v spominu, tisto grenčico, s katero se včasih srečujete, pa čimprej pozabite. Nanjo mislim predvsem zaradi vaših zgodb, ki nam jih zdaj že kar pridno pošiljate, v vseh pa opazam neko grenkobo, obup, domotožje. Vesel sem jih kljub temu, rad pa bi, da bi kdaj kdo napisal tudi kaj veselega...

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil tudi za goro voščilnic, ki so pred in po praznikih prihajale v naše uredništvo ali na Matico. Žal se ne bomo mogli zahvaliti vsakemu posebej, čeprav bi vsakemu radi napisali dolgo in iskreno pismo. V vseh vaših voščilih je bilo toliko zahval za naše delo in želja po uspehih v prihodnosti, da si prav želimo, da bi nekaj tega v resnici dosegli. Tudi mi vam iz srca želimo, da bi se vam uresničile vse vaše skrite želje. V predprazničnih dneh so se v Jugoslavijo zgrinjale dolge kolone avtomobilistov, med katerimi so seveda prevladovali naši ljudje, ki so začasno zaposleni v tujini. Pravijo, da je skupno — z letali, avtobusi in vlaki prispelo na zimske počitnice v domovino približno 400.000 Jugoslovancev. Razveseljivo je, da je bilo to število tolikšno kljub temu, da je sovražna propaganda razširjala, da se delavci ne bodo smeli več vrniti na delo v tujino. Večina je odkrila, da so bili ti glasovi izmišljeni. Vsaj ena desetina te množice je bilo prav gotovo Slovencev. Skoraj v vsakem kraju je bilo po nekaj avtomobilov s tujimi registracijami in že to je bil praktičen dokaz o tem, koliko naših ljudi je na tujem. Upamo, da so (ste) praznike v domovini vsi srečno preživeli.

Zaradi obilice dela ob koncu leta še nismo uspeli pripraviti seznama knjižnih nagrad za tiste, ki nam pridobivajo nove naročnike. Lahko pa mi verjamete, da si vse naše prijatelje skrbno zapisujemo. Nagrade boste prejeli v kratkem. Naj še ponovim, za kaj gre: vsakdo, ki nam bo letos pridobil vsaj enega novega naročnika, dobi lepo knjižno nagrado, ki si jo bo lahko sam izbral. Veliko sreče!

iz vaših pisem

Hvala za Lendavske gorice

Najlepša hvala za prelepo sliko iz Lendavski goric. Vaša priljubljena revija me razveseli vsak mesec. Zdaj sem naročnica že tretje leto. Hranim jo tudi za otroke. Dva sinka imam. Mož na žalost ne zna slovensko, toda otroka bosta znala — že zdaj se učita slovensko, madžarsko in nemško. Moja velika želja je, da bi se vrnili v domovino. Toda kdo ve, kako še bo. Mož ne bi šel rad, ker je Nemec. Taka je pač usoda. Toda jaz čutim, da je prava sreča edinole v domovini. Zelo mi je hudo, ker smo morala mlada dekleta v svet zaradi kruha. Ni nam bil toliko mar denar, hotele smo le delati. Iskreno želim, da bi se nekega dne vrnili vsi, ki ljubijo domovino. Vsi čutimo, da smo le dobra delovna sila, večina Nemcev pa nas gleda zviška, mnogi celo ne morejo skriti svojega prezira.

Tukaj sem že peto leto in ker sem poročena z Nemcem, me mnogi smatrajo že za Nemko. Vendar jaz vsem jasno povem, da sem Slovenka in da bom to tudi ostala. Ko sem še delala v tovarni, sem vedno vsem pripovedovala, da je pri nas lepše in boljše, čeprav standard ni tako visok; pri nas znajo ljudje tudi živeti, ne pehajo se samo za denarjem. Do solz me ganejo uspehi doma, ves napredek, lepote naših krajev. Hvaležna sem vsem, ki se toliko trudite, da nam vsaj malo olajšate bivanje v tujini. V besedah, ki nam jih posvečate, je vedno polno toplin.

Rada bi še nekaj vprašala: sem tudi fotograf-amater, pa me zanima, če so za objavo dobre tudi barvne fotografije ali morajo biti samo črno-bele. Rada bi vam predstavila svoja sinka, Tomislava in Aleksandra, stara sta dve leti in pol ter leto in pol.

Moja velika ljubezen so tudi knjige. Imam jih že precej, pa vendar še premalo. V svoji knjižnici bi rada imela kar vse slovenske knjige.

Erika Leist (roj. Škraban)
Götzingen, ZR Nemčija

Hvala za pristrčno pismo. V reviji lahko objavimo tako barvne kot črno-bele fotografije, važno je le, da so ostre in kontrastne. Priporočamo se tudi za obljubljeno zgodbo!

Včasih kaj iz Koroške

Lepo se vam zahvaljujem za redno pošiljanje »Rodne grude«, ki mi je zelo všeč. Slike v reviji so zelo lepe, želel pa bi, da bi bilo včasih kaj tudi s Koroške (Dravograd, Mežica, Črna, Žerjav...), kjer imam sorodnike, pa tudi iz Celja in okolice. Rad bi tudi, da bi bila v vsaki

številki Rodne grude slika od enega slovenskega ansambla (Slak, Avsenik, Frank, Kovačič) z imeni vseh muzikantov. Imam veliko slovenskih plošč, pa ne vem točno, kdo igra harmoniko, kdo kitaro, kdo bas...

Oprostite napakam v pismu, v Jugoslaviji nisem delal nobene šole.

Fridérik Jošt
Marchienne-Docherie, Belgija

Na Koroško se že odpravljamo. Že za eno izmed prihodnjih številčk imamo v načrtu reportažo s slovenske Koroške. Prav tako bomo v prihodnji številki začeli predstavljati bolj znane slovenske ansamble. Z vašo slovenščino pa je kar v redu; glavno je, da se razumemo.

Dopisovanje

Rodna gruda mi je zelo všeč. Bil sem na pikniku v Škofji Loki leta 1972, pridem pa tudi prihodnje leto. Pozdravljam vse Slovence po svetu. Rad bi, da bi mi pisala kaka vdova ali samka, rad ji bom odpisal. Pozdrav

Frank Setina
439 W. Reynold St.
Springfield, Ill. 62 702, U.S.A.

Vleče nas nazaj

Letos smo bili zelo zaposleni. Že tako imamo veliko dela, letos pa smo še gradili hišo, zdaj pa delamo okrog nje. Čeprav imamo veliko dela, je za branje Rodne grude še vedno dovolj časa. Zelo je lepa. Kar naprej jo krasite in nas s tem čimbolj vežite z našo lepo domovino. Če bi le kdaj prej vedel, kakšno je življenje in kaj nas čaka, vam po pravici povem: nikoli ne bi zapustil svoje rodne dežele. Zdaj pa me veže tudi družina. Tudi oni bi se radi vrnili, vendar zdaj še ne. Upamo vsaj, da se bomo vrnili, ko bomo šli v pokoj.

Lepa je tujina, a nikoli tako kot domovina. Poznal sem človeka, ki je rekel: Vse je lepo, vendar upam, da ne bom tukaj umrl. In je šel na obisk domov in umrl. Vsaj ta želja se mu je izpolnila...

Anton Borkovic
Victoria, B. C., Kanada

Pozdravi iz Švedske

Oglašam se vam kot dolgoletni naročnik iz Švedske in vas lepo pozdravljam v imenu svoje družine. Hvala vam za redno pošiljanje Rodne grude, ki nam v srcu budi spomine na našo mladost. Ne morem vam povedati, kako nas razveseli. Komaj, komaj čakamo, da pride mesec naokrog in da spet beremo novice iz naše lepe domovine. Dnevi nam hitro minevajo, posebno pa še takrat, ko bomo Rodno grudo.

Jože Ciglar
Malmö, Švedska

Jugoslovanski center

Imel sem priložnost, da sem dobil v roke Rodno grudo, ki mi je zelo všeč, najbolj pa slike, ki jih objavljate iz naše dežele. Slovenijo in njene običaje zelo dobro poznam, čeprav sem doma iz Istre, iz okolice Buzeta. Zdaj sem v Argentini med našimi Jugoslavani. Tu v Rosariu imamo hišo, ki se imenuje »Centro Jugoslavo«, tu pa se zbiramo sami poštteni Jugoslavani. Aktivnih članov nas je okrog 200. Jaz sem ravno predsednik tega našega društva. Ustanovili so ga Slovenci: Anton Brišar, Ivan Krebelj, Franjo Mezgec in še številni drugi, od katerih mnogi že niso več med živimi. Iskrena hvala vsem Slovencem, ki so toliko žrtvovali za izgradnjo tega doma.

Prisrčno pozdravljam v imenu Jugoslovanskega centra vse rojake po svetu in doma.

Vladimir Medica
Rosario, Argentina

»Prelepa je Loška dolina«

Kadar boste pisali kaj o Loški dolini na Notranjskem, bi želel, da objavite tudi tole mojo pesem, ki sem jo posvetil mojemu stricu, pisatelju Matevžu Hecetu, ki živi v vasi Podcerkev.

*Ko sem odšel v svet,
spominjam se nate,
spominjam se na svoj dom,
ti tebi želim si spet.*

*Ko pride mesec maj,
takrat se vrnem spet,
v rožah ves objet
v prelepi ta naš kraj.*

*Dolina mirna ta,
ti bistra, mila si,
kot cvet se razcveti,
res bajna si prav vsa.*

*Zato ves srečen sem,
ko bival v kraju sem,
kam vzre se ti oko,
vse krasno je tako.*

Ivan Hace,
Melbourne, Avstralija

Obisk iz Slovenije v Clevelandu

V tem mesecu (v oktobru) je v Clevelandu gostoval ansambel Henček iz Slovenije. S svojim programom je zelo navdušil naše rojake in škoda, da tega gostovanja niso podprli vsi, ki k temu lahko kaj pripomorejo. Tu pri nas so imeli fantje nekaj nastopov, ki pa niso bili vsi enako dobro obiskani. Pohvalila bi lahko vse, posebej pa še napovedovalca in humorista Marjana Robleka. Mnogim v Clevelandu bo ta kvalitetni in skromni ansambel ostal v lepem spominu. Henčkov ansambel je brezplačno nastopil tudi v domu za ostarele in tam ustvaril nepozabno razpoloženje. Marjan Roblek je znal s svojimi šalami prav vse spraviti v smeh. Vsega je bilo dovolj —

glasbe, narodnih pesmi, veselega kramljanja in šal, ki so kar vžigale. Henčkovim fantom želimo še veliko uspehov in se jim še enkrat zahvaljujemo za njihovo gostovanje, ki je bilo več kot uspešno.

Jana in Frank Bricelj, Cleveland

V Clevelandu so se pričeli jesenski koncerti in midva z ženo Jenny jih bova obiskala čimveč. Pred dnevi je tu gostoval ansambel Henček iz Slovenije. Vse, ki pridejo iz Slovenije z dobrim namenom, radi sprejmemo in tako smo tudi ta ansambel. A Slakovi fantje pred dvema leti so bili sprejeti lepše, ker so prišli s posredovanjem Matice. Ob njihovih nastopih smo bolj uživali in še zdaj ob vsaki priložnosti vrtimo njihove plošče.

Felix in Jenny Strumbel, Cleveland

Glas iz Mt. Ise

»Rodno grudo« redno prejemam po 6 do 8-tedenskem potovanju, a sem je zato ravno tako vesel. Tu v Mt. Isi je veliko novega, vendar pa, ker me čas priganja, naj vam omenim le to, da je med našimi ljudmi še vedno živ spomin na obisk Slakov in Fantov iz Praprotna. Preselil sem se iz Mt. Ise ven v »bush«, a sem si obdržal isti naslov. Prihodnjič se oglasi kaj več! Lepo pozdravljam vse v uredništvu in vse bralce Rodne grude.

Stanko Leben
Mt. Isa, Avstralija

Od kod ime Avsenik?

Moja radovednost, ki sem jo hotel potešiti, me je privedla do našega »strica Matice« (publicista Franka Česna iz Clevelanda, op. ur.), ki ima vsevedno staro knjigo, ki ji on pravi bukve. V njej je tudi razlaga, od kod izvirajo razni priimki. Po dolgem pregovarjanju mi je dovolil, da sem prelistal te bukve.

Že prej sem večkrat razmišljal od kod priimek Avsenik? Ali ima kaj zveze z žitom ovsom ali kaj? Pa sem v teh bukvah prebral, da je na Gorenjskem pod hribom stala lepa vas, kjer so živeli pridni in dobri ljudje. Le Pogačarjev Gašper, ki je še v šolo hodil in bil najmočnejši od vseh šolarjev, je bil pravi razgrajač. Ni bil dober učenec in zato jih je večkrat dobil po zadnji plati. A ni prav nič pomagalo. Gašper je ostal razgrajač in najbolj prebrisan, če je bilo v vasi treba narediti kakšno neumnost. Če je pri svojih podvigih potreboval družino, je fantiče pridobil zlepa ali zgrda. Tudi z bunkami, če ni šlo drugače. Za to pa jo je tudi Gašper večkrat skupil od staršev teh fantinov, pa ga to ni prav nič spravilo k pameti.

Enkrat je sklical fantine, da bi šli h Gorenčevim, za katere je menil, da so šli vsi z doma na delo. Pripeljal je svojo dru-

ščino na dvorišče Gorenjčeve kmetije in jim razložil svoj načrt: šli bodo v senik, kjer se bodo skrivali, zatem pa (v zahvalo!) Gorencu vse razmetali, da bo moral pospravljati. Pa so se zmotili. Kajti Gorenc je bil doma in jih je videl skoz okno, ko so šli proti seniku. Ko so bili že blizu senika, pa je odprl okno in nanje zavpil: »A v senik, a v senik!«

Presenečeni fantini so se seveda razbežali. Gašper razgrajač pa je za maščevanje Gorencu od takrat pridjal priimek: Avsenik! Kjerkoli so ga zagledali, so fantini, seveda iz primerne razdalje, kričali nanj: Avsenik, Avsenik!

V tisti vasi so imeli modrega župana, ki je Gorencu svetoval, naj svoj priimek spremeni v Avsenik. Saj je, to kar čedno ime in še začne se s prvo črko v abecedi. Seveda se bo pa pri hiši še vnaprej reklo pri Gorencu. Ker so se medtem na ta priimek v vasi že splošno navadili in že zdavnaj ni več pomenilo samo zmerjanja paglavcev, je Gorenc, ki je bil preudaren možak, v to privolil. Od tistikrat so ljudi z Gorenčeve kmetije zapisovali v krstne in sodne bukve s priimkom Avsenik. Zahvaljujem se »stricu Maticu« za tiste vsevedne bukve, da sem dognal izvor priimka Avsenik. Upam, da mi popularni in po vsem svetu znani bratje Avseniki ne bodo zamerili, da sem razkril to »skrivnost«.

Jack Tomšič, Cleveland

(Oproščamo se, ker je zaradi pomanjkanja prostora izostala pesem - uredništvo).

Če ste se preselili...

Če ste se preselili, izpolnite spodnji obrazec in ga v kuverti pošljite na naslov naše uprave: Rodna gruda, 61000 Ljubljana, Cankarjeva 1/II, p.p. 169

Ime in priimek:

Stari naslov:

Novi naslov:

France Popit

»Ne: koliko imaš, temveč: kako si si pridobil«

Na zborovanju v počastitev občinskega praznika v Metliki, 26. novembra, je govoril predsednik centralnega komiteja ZKS France Popit. V svojem govoru je med drugim dejal, da bi morali vsi imeti stalno pred očmi tista leta, ko si je naše ljudstvo začelo samo ustvarjati svojo zgodovino. Govoril pa je tudi o zadnjih političnih dogodkih v Sloveniji in Jugoslaviji, o katerih je poudaril:

»Sedanji čas je dokazal, da imajo delovni ljudje razvit občutek za pravičnost, za vrednotenje dela in delovanje posameznika, za njegovo moralnopolitično podobo. To je trdna opora v boju proti birokratizmu in sploh vsakemu prilaščanju tujega dela. Prav tako nasprotujemo vsakemu pretiravanju, vsakemu lovu na čarovnice. Ne delamo vprašanja iz tega, kaj kdo ima, marveč iz tega, kako si je to pridobil. Vztrajamo pri načelu, da naj vsak dela po svojih sposobnostih in dobi po svojem delu. To velja tudi za naše delavce zunaj domovine. Kar so prislužili s svojimi žulji, jim socialistična družba ne bo nikoli vzela, ona jim lahko samo pomaga, da se vključijo v vrste delovnih ljudi — samoupravljalcev. Odločeni smo napraviti tak socialistični samoupravni red, v katerem bo zagotovljena pravna varnost vsakemu človeku, ki živi od svojega dela.«

Andrej Marinc

Andrej Marinc, novi predsednik slovenske vlade

Po posvetovanjih s predstavniki slovenskih družbenopolitičnih organizacij, slovenske skupščine, gospodarske zbornice in republiške konference Socialistične zveze je bil predlagan za kandidata za predsednika slovenske vlade Andrej Marinc, ki je mandat tudi dobil. Andrej Marinc je sestavil novo vlado, ki bo delovala do prihodnjih skupščinskih volitev v letu 1973. V novem slovenskem izvršnem svetu so trije podpredsedniki: Tone Tribušon, Aleksandra Kornhauser in Rudi Čačinovič.

Andrej Marinc se je rodil v Celju 4. oktobra 1930. Po diplomu na fakulteti za agronomijo, gozdarstvo in veterino je služboval v Celju, v Šmarju pri Jelšah in že v tem času sodeloval v družbenopolitičnih organizacijah v domačem kraju. Od leta 1968 je bil sekretar CK Zveze komunistov Slovenije.

Koroški Slovenci v Beogradu

Predsednik zveznega izvršnega sveta Džemal Bijedić je 19. novembra v Beogradu sprejel delegacijo slovenske narodnostne manjšine na Koroškem, ki so jo sestavljali: dr. Joško Tišler, dr. Franc Zwitter, ing. Franc Ein-

spieler in Filip Warasch. Delegati so predsednika Bijedića seznanili z razmerami na Koroškem in težavami, na katere je natečela slovenska manjšina zaradi gonje šovinističnih in neonacističnih sil na Koroškem. Predsednik zvezne vlade je poudaril, da jugoslovanska vlada nenehno upošteva interese slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in da jih bo tudi v prihodnje odločno podpirala v njihovih zahtevah.

Todorović v Londonu

Predsednik zvezne skupščine Mijalko Todorović je 11. decembra odpotoval na uraden obisk v Veliko Britanijo, kjer se je zadržal pet dni. Med njegovim obiskom ga je sprejel tudi premier Heath, pogovarjal pa se je tudi z zunanjim ministrom Homom in laburističnim voditeljem Wilsonom. Mijalko Todorović se je v Londonu sestal tudi s poslanci britanskega spodnjega doma.

slovenija v svetu

Ulica »Trbovlje« v Sallauminesu

V novembru so med obiskom trboveljske delegacije v pobratenem francoskem mestu Sallaumines, Pas de Calais, eno izmed ulic v tem mestu poimenovali po Trbovljah. Ulično ploščo sta svečano odkrila župan Sallauminesa Jules Tell in jugoslovanski veleposlanik v Franciji N. Dizdarević. Odkrit-

Odkrivanje plošče v Sallauminesu

ja plošče se je udeležilo tudi veliko število naših rojakov, ki živijo v tem mestu; odkritje je bilo v sklopu proslav jugoslovanskega dneva republike.

zanimivosti iz domovine

Uspešna presaditev ledvice

V ljubljanskih kliničnih bolnišnicah sta urološka in kardiovaskularna kirurška ekipa v začetku decembra uspešno presadili ledvico hudemu ledvičnemu bolniku Vojku Cotiču, 24 let, ki mu jo je darovala njegova mati iz Savodenj ob Soči. Presajena ledvica je začela delovati že na operacijski mizi.

To je bila že tretja uspešna presaditev ledvice v ljubljanski bolnišnici. V juniju so izvedli dvojno presaditev ledvic, ki je popolnoma uspela. V prihodnjem letu nameravajo izvesti še četrto tako operacijo.

Zdravniki so koncertirali

V dvorani Narodne galerije v Ljubljani so 9. decembra priredili koncert slovenski zdravniki, ki so s tem počastili svojega stanovskega kolega, letošnjega avnojskega nagrajenca, akademskega profesorja dr. sc. in dr. med. Franca Novaka. Poslušalci so ta nenavaden koncert izredno toplo sprejeli.

Izvoz zdravilne vode

Kladanjska voda, za katero trdijo mnogi medicinski strokovnjaki, da je zdravilna zlasti za sladkorne bolezni, za visok krvni pritisk in za bolezni prebavil, si uspešno utira pot na mnoga tuja tržišča. Pred kratkim so 20.000 litrov te vode prodali v Kanado, v večjih količinah pa jo izvažajo tudi v Belgijo, Francijo, Izrael in drugam. Uvoz je odobrila tudi francoska akademija za medicino.

Leverkusen—Ljubljana

Mestna skupščina v zahodnonemškem mestu Leverkusen je pred kratkim objavila reprezentativno publikacijo, v kateri so zbrani vsi dokumenti o prijateljskem sodelovanju med Leverkusnom in Ljubljano. Omenjeni mesti sodelujeta tri leta in sta v tem času izmenjali obiske številnih političnih, gospodarskih in kulturnih delavcev.

Slovenski gospodarstveniki v CAR

Pred kratkim se je iz Centralnoafriške republike vrnila slovenska gospodarska delegacija, ki je ob tej priložnosti s to državo navezala tesnejše gospodarske odnose. Poleg predstavnikov gospodarske zbornice so bili v delegaciji tudi predstavniki podjetij Slovenijales, Unitex, Iskra, TAM, Toko, Emona in Kemofarmacija. Delegacija si je med drugim ogledala tudi delovišče podjetja Slovenijales, ki ima v zakupu obširne gozdove v tej državi. Dragoceni les podjetje Slovenijales deloma proda, deloma pa ga predeluje v lastnih tovarnah.

120 let Mohorjeve družbe

Z izrednim občnim zborom in s posebno slovesnostjo so v Ljubljani počastili 120-letnico Mohorjeve družbe, ki tako velja za najstarejšo slovensko založbo. Mohorjeva družba je bila ustanovljena leta 1852 v Celovcu, danes pa ima svoj sedež v Celju, sestrski družbi pa še v Celovcu in Gorici. Poleg redne vsakoletne knjižne zbirke izdaja družba še dve reviji — Nova Mladika in Znamenja. Letos je Mohorjeva družba redni knjižni zbirki priložila še stenski koledar z reprodukcijami slik akademskega slikarja Staneta Kregarja.

Najvišji most v Evropi

Na gradbišču železniške proge Beograd—Bar je bil pred kratkim dograjen zadnji meter jeklene konstrukcije mostu — najvišjega tovrstnega objekta v Evropi. Most je visok približno 220 metrov, dolg pa 500 metrov. V temelje in nosilce mostu so vgradili skoraj 40.000 kubičnih metrov betona in 1000 ton betonskega železa. Jeklena konstrukcija tehta 5200 ton.

Prešeren v italijanščini

Prešernov »Krst pri Savici« so pred kratkim skupno izdale založbe Lipa iz Kopra, Tržaški tisk v Trstu in Mladinska knjiga iz Ljubljane v italijanskem prevodu. Pesnitev je prevedel naš rojak Franc Huso, ki deluje kot župnik v Rimu, doma pa je iz okolice Trsta. Na kratki tiskovni konferenci v Ljubljani ob izidu te knjige je prevajalec dejal, da se je slovenščine naučil sam, ker ni hodil v slovenske šole in ob učenju jezika ga je pritegnilo naše pesništvo. Začel je prevajati Prešerna, Gregorčiča, Cankarja in druge. Italijanski prevod Prešernovega »Krst pri Savici« bo brez dvoma prispeval k zbliževanju Slovencev in Italijanov.

Žnidaršičeve nagrajene fotografije

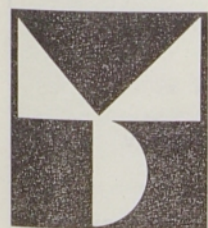
Na razstavi novinarske fotografije Jugoslavije, za katero je posebna komisija izbrala 71 posameznih fotografij ali kolekcij, je dobil prvo nagrado ljubljanski fotoreporter Joco Žnidaršič za vsa razstavljena dela. Pred tem je dobil ta fotoreporter, ki s svojimi fotografijami sodeluje tudi pri naši reviji, že vrsto domačih in mednarodnih nagrad in priznanj.

Ljubljanski plesalci ob nastopu v Leverkusnu

Ena izmed fotografij Jocota Žnidaršiča

Himalajska odprava doma

V novembru se je vrnila v domovino četrta slovenska himalajska odprava. Slovenski planinci so preplezali mogočno južno steno 8475 metrov visokega Makaluja, vrha pa zaradi slabega vremena niso dosegli, čeprav sta bila Janko Ažman iz Mojstrane in Matija Maležič iz Ljubljane le 250 metrov pod vrhom. Poleg omenjenih dveh so odpravo sestavljali: vodja Aleš Kunaver, Stane Belak, Janez Brojan, Danilo Cedilnik, Janez Kunstelj, Marjan Manfreda, dr. Borut Pirc, Janez Gregori, dr. Julij Kunaver, dr. Tone Wraber in Zoran Jerin. Odprava se je iz Nepala vrnila s posebnim letalom Inex-Adrie.

MATJAŽEVA

KNJIŽNICA

Matjaževa knjižnica

Založba »Partizanska knjiga« v Ljubljani je v letu 1972 začela izdajati tudi knjižno zbirko, ki je posebej namenjena mladim. V tej zbirki izhajajo domače otroške povesti, ki prikazujejo svet odraslih, gledan z otroškimi očmi. Poudarek je na zgodbah iz zadnje vojne. Urednica zbirke je mladinska pisateljica Branka Jurca, izbirajo pa najboljše otroške povesti znanih slovenskih pisateljev. V letu 1972 so v Matjaževi knjižnici izšle naslednje knjige: Sandi Sitar: Mala vojna poštevanka, Vida Brest: Oreho vo leto, Milan Šega: Zgode in nezgode kraljevskega dvora, Branka Jurca: V pasti in Janez Vipotnik: Zgodbe o Diku. Za letos imajo v načrtu naslednje knjige: Anton Ingolič: Udar na brigado, Ivo Zorman: Nedeljska jutra, Leopold Suhadolčan: Mornar na kolesu in Tomo Rebolj: Goldenbruk in Sanja.

Laze ob Cerkniškem jezeru so majhna vasica pod gozdnim masivom Javornika

Mate Parlov športnik leta

V tradicionalni anketi časopisa Sport (Beograd) je bil za najboljšega športnika Jugoslavije v letu 1972 razglašen Mate Parlov, član boksarskega kluba Pulj.

Mate Parlov je dobil naslov najboljšega športnika leta povsem zaslužen. Že vrsto let nima enakopravnega nasprotnika, saj je kar petkrat osvojil naslov državnega prvaka. Vrsto uspehov je kronal letos v Münchnu z osvojenim zlato medaljo.

Državna založba Slovenije

predstavlja svoje knjižne novosti:

FRANCE MIHELIČ

Monografija z reprodukcijami avtorjevih grafik in risb ter z uvodno študijo Marjana Tršarja.

244 strani velikega formata, cena pl. 220 din

Ivo Andrić: GOYA

Bibliofilsko opremljena knjiga z avtorjevim esejem o velikem španskem slikarju in z reprodukcijami Goyevih slik je izšla v počastitev Andrićeve 80-letnice.

cena: pl. 85 din

SLOVENSKI ŠAH

zgodovinski prerez, partije, problemi, najvidnejši predstavniki

224 strani, cena: pl. 120 din

Janko Jurančič: SRBSKOHRVATSKO-SLOVENSKI SLOVAR

nova, razširjena izdaja

1320 strani, cena: pl. 200 din

Zmaga Glogovac: TESNOBA

Knjižni prvenec mlade pisateljice je roman v obliki dnevniških zapiskov.

176 strani, cena: broš. 40 din

Alojz Gradnik: EROS TANATOS

pesniška zbirka

76 strani, cena: pl. 38 din

Vse knjige lahko naročite na naslov

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Mestni trg 26, 61000 Ljubljana

Naprej

Prebudniško pesem Slovincem iz časa taborskega gibanja Simona Jenka je uglasbil Davorin Jenko.

Naprej zastava slave,
na boj, junaška kri!
Za blagor očetnjave
naj puška govori!

Z orožjem in desnico
nesemo vragu grom,
zapisat v kri pravico,
ki terja jo naš dom.

Zdravljica

Zgodovinsko besedilo Prešernove pesmi je glasbeno priredil Stanko Premrl.

Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da, koder sonce hodi,
prepirl iz sveta bo pregnan.
Da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

Naša zemlja

Marjan Kozina je snoval himno nove Jugoslavije, pesnik Mile Klopčič pa je za spev napisal verze.

Dolga stoletja ječali smo sužnji,
tujec nam hotel je vsiliti oblast.
V boj pohiteli pod Titom smo družni,
v boj za pravico, prostost in čast.
Zdaj so resnica postale nam sanje,
prosti ustvarjamo nove si dni.
Mimo je naše trpljenje nekdanje,
zdaj si urejamo svet sami.
Refren:
Naša zemlja, zemlja draga,
tebi smo v ljubezni svoji vdani.
Nihče več te ne premaga,
vsak z življenjem ti prostor ubrani.

Kužno znamenje, kozolec, planine v ozadju — eden izmed tipičnih slovenskih motivov. Foto: J. Klemenčič

Izbira himne

Ob prelomu leta tečejo v vsej Sloveniji živahne razprave o tem, katera pesem naj bo slovenska himna, zapisana v slovenski ustavi. Po znanih političnih in sistemskih spremembah v Jugoslaviji je namreč vsaka republika postala država, ki ima tudi svoje formalne državne simbole — zastavo, grb in himno. Slovenci so že v prejšnjem stoletju izbrali pesem »Naprej« za našo narodno himno, pred drugo svetovno vojno je en njen del veljal za jugoslovansko državno himno, to pesem pa so kot himno peli tudi med narodnoosvobodilno vojno. Ali bo »Naprej« tudi himna SR Slovenije, potrjena v republiški ustavi?

Posebna komisija, ki je bila ustanovljena pri Socialistični zvezi Slovenije, je razpravljala o vseh predlogih za in proti tej himni, zbirala nove predloge, dokončen predlog pa dala v javno razpravo. Radio in televizija sta med prazniki ob dnevu republike predvajala tri predloge za novo slovensko himno, ki so dobili v razpravi največ podpore. Očitno pa so ti trije predlogi tudi najbolj odgovarjali temeljnim merilom za izbor himne. Naj jih nekaj navedemo:

- Pesem mora upoštevati historično kontinuiteto in mora biti povezana s prelomnimi obdobji v zgodovini slovenskega naroda pa tudi s sedanjim časom.
- Himna naj bo kratka.
- Himna naj ima ustrezen himnični značaj; temu mora ustrezati tako melodija kot pevnost in vsebina.
- Himno izbiramo iz že obstoječih pesmi.

V javnosti so predvajali tri predloge za slovensko himno: »Naprej zastava Sla-

ve« (tekst Simon Jenko, glasba Davorin Jenko, v poštevi pride prva in druga kitica). Pesem je nastala v času narodnega prebujenja. Po svoji zgodovinski funkciji pesem ustreza, po muzikalni plati pa je eden izmed najlepših primerov himnične skladbe; besedilo je manj primerno. Treba jo je vzeti kot pesem, ki živi med Slovenci že več kot sto let in je na tej dolgi poti dobila veljavo himne.

»Zdravljica« (tekst France Prešeren, glasba Stanko Premrl, kot himna naj bi bila predzadnja kitica). Besedilo povsem ustreza, glasbeno je pesem precej zahtevna.

»Naša zemlja« (tekst Mile Klopčič, glasba Marjan Kozina). Melodija in besedilo ustrezata osnovnim kriterijem himne, vendar pa je glasba v molovskem ritmu, kar je malce nenavadno za himno.

Dokončna odločitev slovenske javnosti glede himne bo znana v februarju, do takrat pa bo na vseh ravneh še dovolj razprav o tem, katera je najprimernejša. Po odmevih v nekaterih listih sodimo, da se mlajši ljudje ogrevajo predvsem za Prešernovo »Zdravljico«, tisti, ki jim je kaj do tradicije, zagovarjajo »Naprej«, tretja pesem skoraj nima pravih zagovornikov. Številni drugi predlagajo spremembo besedila za katero izmed pesmi (celo za »Zdravljico«, predvsem pa za »Naprej«), precejšen del pa je mnenja, da ni primerna za himno nobena izmed predlaganih pesmi in da bi bilo treba razpisati javen natečaj za novo pesem. No, stvari bodo, upamo, jasne v februarju. Naj vam zaupamo še to, da smo se uslužbenci Slovenske izseljenske matice izrekli za pesem »Naprej« — predvsem zaradi tradicij, ki med našimi ljudmi po svetu veliko veljajo.

Na Brniku je bilo živahno vse leto. Nenehno so se vrstile skupine naših izseljencev in tujih turistov.

Kranj je prvo večje mesto za turiste, ki prihajajo k nam iz Avstrije

Kakšna ocena za jugoslovanski turizem?

Minulo, 1972. leto je Jugoslaviji prineslo tudi več kakor milijardo dolarjev neblagovnega deviznega priliva. Nekako polovico tega zneska so v svojo domovino poslali ali prinesli delavci, ki delajo v tujini. Drugo polovico dolarske milijarde pa smo v lanskem letu zaslužili s turizmom. Je to veliko ali malo? Nam je turizem prinesel dovolj ali bi nam lahko še več? In, če smo zaslužili premalo, kje tičijo vzroki za to? Vsa taka in podobna vprašanja postajajo najbolj aktualna prav zdaj, ko se v resnici moramo že v naglici pripravljati na novo poletno sezono. Zdaj, ko so pred nami že skoraj vse lanskoletne turistične številke, lahko že veliko lažje vidimo tudi vse dobre in slabe strani naše turistične ponudbe. Zato se je »pet minut« pred novo sezono vredno za hip ustaviti ob razmišljanjih o njih.

Če polistamo v spominu za leto dni nazaj, lahko ugotovimo, da smo takrat na prihajajočo turistično sezono gledali dokaj optimistično. Predvidevali smo, da bomo potolkli vse dotedanje rekorde. Pomladni meseci pa so nato prinesli hladno prho...

To so najprej izzvale črne koze. Epidemija te hude bolezni je pri nas izbruhnila v mesecu aprilu, torej prav v zadnjem trenutku pred začetkom turistične sezone. Primere črnih koz smo sicer v naglici izolirali ter se takoj lotili velikanske akcije cepljenja prebivalstva. Tako smo do sredine meseca maja izključili sleherno nevarnost okužbe in so bila tedaj jugoslovanska turistična vrata lahko že odprta za svet. Toda strah ima zmerom velike oči in zato je prišlo do odpovedi nešteti-
že dogovorjenih letovanj tujih turistov pri nas. Mnogi tujci so se — čeprav pri nas ni bilo več nobene bolezenske nevarnosti — raje odločili letovati drugje. Naš turizem je tedaj že v maju in juniju hudo občutil posledice črnih koz.

Morda še bolj kakor črne koze pa so našemu turizmu v lanskem letu škodovali naši sovražniki v tujini. Ti so na vse načine poskušali odvrčati tujce od tega, da bi šli na počitnice v Jugoslavijo. Pri svoji sovražni propagandi so se posluževali marsičesa. Izkoristili so tudi epidemijo črnih koz, ki smo jo tedaj že premagali, in tuje turiste strašili z veliko ne-

varnostjo te bolezni v Jugoslaviji. Razen tega so raznašali govorice o hudih gospodarskih in političnih težavah v naši državi, zaradi katerih da prav tako niti malo ni varno potovati v Jugoslavijo. Vsa ta sovražna propaganda je v lanskem letu lahko imela med tujimi turisti še več odmeva prav zato, ker je lanskoletna svetovna turistična ponudba visoko presega-
la povpraševanje.

Rekordni dohodek od turizma

Začetek turistične sezone tedaj vsekakor ni bil preveč obetaven za nas. Poleg tega so se kazale tudi naše domače slabosti — zviševanje cen, na primer. Zaradi večje draginje pa se je znižalo zlasti število domačih turistov, kajti tujci so bili v primerjavi z domačini vendarle v neprimer-
no boljšem položaju, zlasti zaradi svojega plačila v devizah.

Toda naj je sprva kazalo še tako slabo in naj je bilo tudi pozneje čutiti to ali ono pomanjkljivost, se je položaj v našem turizmu sčasoma normaliziral. Meseca »visoke« sezone, julij in (še zlasti) avgust sta pokrpala neštete luknje in septembra se je že pokazalo, da bo sezona po svoje vendarle rekordna. Ker je sončnemu in suhemu septembru sledil še enak oktober, se je dohodek od turizma počasi jel približevati polovici milijarde dolarjev. Že prve dni oktobra je bilo videti, da smo s turizmom zaslužili več kakor 335 milijonov dolarjev, kar je za 65 milijonov več od prejšnjega leta. Toda tudi z oktobrom turizem še ni odšel na zimsko spanje, marveč se je letovanje ob morju polagoma spreminjalo v »zimovanje«. Pokazalo se je, da je morje lahko zanimivo tudi v pozni jeseni ali celo pozimi, še zlasti za tiste turiste, ki bolj kakor poletni vrvež in vročino ljubijo zatišje in mir.

In tako se je leto počasi bližalo svojemu koncu, pod dohodke od turizma pa smo lahko potegnili črto in jih sešteli. Tako smo ugotovili, da smo v letu 1972 dobili od turizma okrog 430 milijonov dolarjev,

Izseljenci s seboj neredko pripeljejo tudi celo vrsto prijateljev in znancev druge narodnosti. Tako je letos prišlo prek clevelandске agencije »Europa Travel« tudi štirinajst članov neke irske družine na počitnice v Slovenijo.

k temu znesku pa lahko prištejemo še za okrog 150 milijonov dolarjev, ki smo jih dobili od prometa ter od zasebnega kliringa in od dinarjev, ki so jih tujci prinesli s seboj. Skupne dohodke od turizma v letu 1972 lahko tedaj zaokrožimo na 850 milijonov dolarjev. Je to veliko ali malo? Smo od turizma dobili dovolj ali bi lahko še več? In, če smo zaslužili premalo, kje so vzroki za to in kako le-te odpraviti? To so vprašanja, na katera je zdaj potrebno najti prave odgovore.

Preveč je razkošja

Dobre pol milijarde dolarjev od turizma je lepa vsota. Toliko si s turizmom doslej nobeno leto še nismo zaslužili. Toda kljub temu z minulo turistično letino ne moremo biti povsem zadovoljni. Od tujih turistov smo resda dobili za približno četrtno večjo devizno vsoto kakor leto dni prej, toda le-teh turistov je bilo hkrati tudi za odstotek manj kakor prejšnje leto. Potemtakem se je naš turizem podražil. Tej njegovi podražitvi pa je vredno posvetiti nekoliko več pozornosti. V zadnjem času smo — zlasti vzdolž naše več kakor 2.000 kilometrov dolge morske obale — zgradili nešteto novih turističnih objektov. Le-ti zvečine sodijo v luksuzno kategorijo in se po opremitvi ter razkošju lahko kosajo s hoteli v najbolj slovitih turističnih krajih sveta. Z gradnjo takih hotelov smo po eni strani odprli velike možnosti za letovanje zlasti petičnih gostov, po drugi strani pa kakor da smo pustili vnemar številne sloje manj petičnih turistov. Verjetno pa bo kazalo več pozornosti posvetiti prav tem, saj velja kakor ena glavnih zakonitosti turizma, da je potrebno razvijati tudi množičnost. Ali, povedano drugače: pravega turizma ni brez množičnega turizma. Konec koncev tudi k nam ne prihajajo na počitnice sami milijonarji, marveč se za počitnice na Jadranu vse bolj odločajo tudi srednje ali manj premožni sloji uslužbencev in delavcev držav zahodne ali severne Evrope.

Poleg vsega pa bo več pozornosti potrebno posvetiti tudi domačim turistom, kajti kot drugo glavno turistično zakonitost bi lahko navedli to, da pravega turizma tudi ni brez domačega turizma. Po eni strani sicer resda tuji turisti prinesejo tiste devize, ki so našemu gospodarstvu nujno potrebne, toda prav domači turisti so tista čvrsta pomoč, ki lahko drži turizem pokonci tudi pred sezono in po njej, kakor tudi takrat, kadar na mednarodnem tržišču po njem ni dovolj povpraševanja. Jugoslovanski turizem pa bi se k domačim gostom lahko toliko lažje obrnil prav zdaj, ko se je po dveh devalvacijah dinarja potovanje v tujino podražilo za skoraj 40 odstotkov. Po teh devalvacijah je za Jugoslovane veliko ugodneje kupovati blago in tudi letovati doma namesto v tujini.

Morje je zanimivo tudi pozimi

Uspehi in neuspehi minule turistične sezone so že sešteti in odšteti, za prihodnje poletje se šele pripravljajo načrti, obrežje Jadrana pa je kljub zimi obljudeno s turisti, z domačimi in s tujimi. Zdaj, v času zunaj sezone nudijo hoteli svoje usluge po močno znižanih cenah in stane dnevni penzion v glavnem od 50 do 100 dinarjev. V Portorožu je, na primer, v hotelu Lucija dnevni penzion v dvoposteljni sobi 62, v enoposteljni pa 77 dinarjev, medtem ko je v razkošnem Metropolu najvišja cena penziona 120 dinarjev. Večina hotelov pa ima svoj pokriti bazen z ogrevano morsko vodo, zato se ni čuditi, da je sredi zime ob morju mogore srečati turiste iz Ljubljane, Maribora, Zagreba, Beograda, Koelna, Dunaja, Londona, New Yorka ali kdove od kod drugod. Še zlasti radi prihajajo na morje pozimi starejši turisti, ki bi se tod radi v miru spočili ter si okrepili svoje zdravje. Spričo izredno nizkih cen pa je takšno »zimovanje« nadvse ugodno tudi za mnoge upokoјence, ki jih bivanje na morju ne stane skoraj nič več kakor jih pridejo vsakodnevni izdatki, če ostanejo doma.

Na morju tedaj turistična sezona nikoli v resnici ne miruje. Kmalu, ko bo v prvih predpomladnih sapicah začelo ob Jadranu zeleneti, pa je pričakovati prve izletnike, nato pa se bo že začel predsezonski čas, kmalu zatem pa bomo lahko že ugotavljali, kaj so nam turistični in gostinski delavci pripravili novega za leto 1973. Ta čas pa nam preostane samo to, da se na novo sezono že pripravljamo tudi sami. Ali pa navsezadnje tudi to, da odidemo na kratek zimski oddih na morje. Konec koncev je v Sloveniji veliko možnosti tudi za to, da kopanje v morski vodi združimo z zimskimi športi: od Kranjske gore, najsevernejšega zimskošportnega središča do Kopra navsezadnje ni nič več kakor okroglih 200 kilometrov, od Črnega vrha nad Idrijo, kjer so prav tako lepa smučišča, pa je do morja okrog 100 kilometrov. Smučanje, istega dne, pa še kopel v ogrevani morski vodi, mar ni tudi to nekaj posebnega? Navsezadnje pa si je v Portorožu mogoče privoščiti tudi finskih savno, zdravilno masažo ali tudi termalne kopeli, ki pomagajo zdraviti različne bolezni.

Turistično leto nima ne konca ne kraja, s koledarskim letom ga omejujemo samo zato, da lahko seštejemo dohodek ali izgubo. V lanskem letu smo tako lahko našli za 580 milijonov dolarjev dohodka ali za okrog polovico vsega našega letnega deviznega priliva v letu 1972. Koliko tega dohodka bomo lahko sešteli ob koncu letošnjega leta, bi bilo zdaj še prezgodaj ugibati. Upamo pa lahko, da bomo iz lanskoletne bilance znali potegniti vse koristne nauke in jih v letošnji sezoni pravilno uporabiti.

Jože Olaj

Kažipot na Veliki planini

Sloni pred hotelom »Slon« v Ljubljani — svojevrstna atrakcija. Po ljubljanskih ulicah so vabili na ogled cirkusa.

Vrhnika danes: domačini hočejo zadržati vsaj del množice, ki hiti skoz njihov kraj

Vrhnika iz trga v mesto

Če odštejemo Ljubljano, ki se je s svojimi predmestji že krepko stegnila na ljubljansko Barje, je največji kraj na obrobju te širne, rahlo močvirnate ravnine Vrhnika. Arheološki sledovi nas vodijo daleč v predrimske čase, največ pa v dobo, ko so naše kraje posedovali Rimljani. Le-ti so ob najpomembnejši poti, ki je iz Rima vodila v vzhodne province k nam in še naprej, zgradili pomembno postojanko Nauportus. Na Vrhniki namreč izvira Ljubljana, ki je potem nosila čolne s težko pritovorjenim blagom prav do vrat ljubljanske predhodnice Emone. Kako pomembna je bila Vrhnika in izvir Ljubljane, nam pove že to, da so Rimljani pri Podpeči premaknili rečno strugo kar precej k obrobju, kjer so lomili kamenje za gradnjo Emone. Podvig, ki bi bil gigantsko delo tudi za današnjo tehniko.

V zgodovini je ozemlje današnje Vrhniko doživljalo hude čase, saj so se tod valila plemena na vzhod in zahod. V mirnejših časih srednjega veka je Vrhnika dobro izkoristila svojo lego in se razvila v pomemben trg. Praktično je živela od tranzita, ki je romal tu čez na Logaško planoto in naprej skozi Postojnska vrata proti Dalmaciji in v Trst. Nazadnje je dobila celo lokalno železnico, ki jo je povezovala z Ljubljano, saj je šla glavna tržaška železnica precej proč, skoz Verd. Zaradi nepomembnosti so to železnico pred nekaj leti ukinili, tako da je »vrhniška« železniška postaja zdaj spet na Verdu.

Največji vzpon je mestece doživelo po zadnji vojni, ko ni bilo odvisno več le od tranzita in zastarele industrije, pač pa se je industrializacija naglo povečala in postavila na vodilno mesto. Danes je Vrhnika sedež občine, ki zavzema skoraj 17 tisoč hek-

tarjev površine in je deljena na trinajst krajevnih skupnosti s skoraj 14 tisoči prebivalcev. Trije največji kraji vrhniške občine so sama Vrhnika z nekaj manj kot pet tisoč prebivalci, osem kilometrov oddaljena Borovnica z dobrimi tri tisoči in Verd z dobrimi tisoč prebivalci.

Cankarjeva mati je šla peš...

Če si na hitro ogledamo še zemljišča, vidimo da je več kot polovica vse površine gozdnote, ostalo pa so njive, vrtovi travniki. Nerodovitnega sveta je le štiri odstotke celotne občinske površine.

Od vseh prebivalcev vrhniške občine je kar 42 odstotkov zaposlenih, od tega 17 odstotkov zunaj meja občine, največ v Ljubljani. Zadnje čase, si na področju vrhniške občine gradi hiše vse več Ljubljančanov, saj je mesto samo prenatrpano, vrhniška okolica pa ima z Ljubljano tako dobre zveze, da ni nikak problem in ne strošek hoditi v službo ali šolo v Ljubljano. Skoraj vsakih deset minut odpelje z Vrhniko ali obratno avtobus primestnega prometa, ki potem pobere na vmesnih postajah še ljudi iz novih naselij, ki nastajajo ob glavni cesti. Temu največ botruje ugodna občinska politika do vseh, ki bi se naselili na področju občine Vrhnika. Gradenj je toliko, da mnogi obetajo, da bo Vrhnika čez desetletje ali dve le še del Ljubljane.

Spomnimo pa se Vrhniko v prejšnjem stoletju, spomnimo se našega največjega pisatelja Ivana Cankarja, vrhniškega rojaka, ki je bil doma na Vrhniku, pa je moral med šolanjem stanovati v Ljubljani. Spomnimo se tudi njegove pretresljive črtice Mati, kjer je opisal svojo ubogo mater, ki je morala od doma zjutraj še v temi, da je nesla v Ljubljano sinu študentu prigarano dvajsetico za priboljšek. Peš po blatni cesarski cesti v belo Ljubljano in nazaj. Kajti Cankarjevi so bili ljudje s Klanca, kar nam je tudi lepo povedal Cankar v delu Na klanecu, ljudje s Klanca pa so bili vrhniški proletariat, takrat reveži.

Vrhničani so na Cankarja ponosni, poleg spomenikov v mestu in poleg muzeja v njegovi rojstni hiši ima še spomenik na gričku, od koder zre na svojo Vrhniko.

Dva obraza rastočega mesta

Na sprehodu po Vrhniku dobimo vtis mirnega in urejenega mesta, ki ga je do nedavnega motila le glavna prometna žila, po kateri so se valile kolone osebnih avtomobilov in težkih tovornjakov. Odkar pa so odprli novo avtocesto, ki ima odcep slab kilometer pred Vrhniko, se je glavna vrhniška cesta precej

razbremenila. Mesto ima kot večina naših krajev dva obraza, tistega starega z strnjenimi hišami in ozkimi ulicami in novega prostranega z modernimi bloki in livadami, ki jim na obrobjih sledijo družinske hišice z vrtovi. V naselju samem so vse ceste asfaltirane, prav tako tudi pomembnejše na območju občine.

Od gospodarskih dejavnosti, ki jih je v občini precej, zavzema vodilno mesto industrija, saj jo predstavlja kar deset delovnih organizacij. Najmočnejše je zastopana usnjarska, sledijo pa ji lesnopredelovalna, živilska, gumarska, kemična in industrija gradbenega materiala od opekarn do parketarne.

Poleg vseh drugih panog, ki jih mora imeti tako napredna občina kot je Vrhnika, naj omenim posebej še dve kmetijski in eno gozdarsko delovno organizacijo. V zasebnem sektorju pa je še 746 kmetijskih gospodarstev, od tega devetdeset odstotkov takih, kjer je vsaj en družinski član tudi kje zaposlen. Ostanek pa bo po programu kmetijstva možno usposobiti za tržne proizvajalce, ki bodo nosilci sodobne kmetijske proizvodnje v občini.

Zasebna obrt je zastopana s 136 zasebnimi obrtnimi delavnicami v 54 strokah. Vrhničani pa so veseli še vsakega nadaljnjega obrtnika, ki bi odprl delavnico na njihovem področju, saj se pritožujejo, da primanjkuje servisnih delavnic zlasti za gospodinjske stroje. Pa tudi še marsikako drugo področje je nepokrito, še bolj pa se bo to pokazalo z nadaljnjim porastom naselij.

Turistične možnosti še niso izkoriščene

Ko govorimo o turizmu, moramo poudariti, da obsega ozemlje Vrhniko izredno lepe geografske predele. Ob tem pa se moramo spomniti tudi neposredne bližine Ljubljane, kot industrijsko-upravnega središča, kjer je množica ljudi, ki si ob prostem času želi razvedril in rekreacij v naravi. Zaradi dobrih cest je vrhniška okolica primerna tudi za poldnevne izlete, saj vožnja po prenatrpanih slovenskih cestah ni ravno primerna. Sama Vrhnika ima obsežno kopališče, kamping in športni park, nekaj kilometrov okrog pa so tihi in lepi kotički primereni za vse letne čase. Pozimi vedno bolj privlačita smučarje Ulovka in pa seveda Zaplana, kjer je zrasla množica počitniških hišic, saj tega področja ne zavzemajo kaki urbanistični načrti in zato na občini radi dajo dovoljenje. Pa tudi vlečnice za smučarje obratujejo. V prihodnosti pa se obeta obiskovalcem teh dveh krajev še več. Planinci imajo svoj dom na Planini, kjer je planinska

Cankarjeva rojstna hiša na Klancu

koča z razglednim stolpom, s katerega je lep razgled. Dostopna je po cesti ali po pešpoti eno uro.

Po štirih kilometrih asfaltirane ceste pod gozdom pridemo v Bistro, nekoč mogočen samostan v gradu, ki je imel posestva po vsej Sloveniji. Po razpustu meniškega reda pa je naglo menjal lastnike, dokler po zadnji svetovni vojni ni dobil v njem prostorov edinstven, gozdarski, tehnični in lovski muzej, ki ga obiskujejo od vsepovsod. Štiri kilometre naprej pridemo v Borovnico, ki ima bolj vaški videz, razen trškega centra, močna lesna industrija pa ji daje povsem svoj pečat. Iz Borovnice vodi štiri kilometre makadamske ceste v Pekel, narodni park, kjer je gostišče s prenočišči, od naravnih lepot pa pet čudovitih slapov, mimo katerih so speljane pešpote na vasice na planoti in pa naprej v Cerknico.

Na koncu same Vrhniko ne smemo prezreti odcepa k izviru Ljubljanice, Močilniku, kjer je tudi gostišče.

Na področju vrhniške občine je tudi precej zasebnih turističnih sob, ki jih oddaja Turistična informativna pisarna v središču Vrhniko.

Predvsem se okolica odlikuje po izredni prijaznosti in neokrnjenosti narave, kar je za kraj, kot je Vrhnika, ki spada še v turistično zaledje Ljubljane, izrednega pomena.

Travnogorski dom stoji sredi obširnih gozdov

Medvedje pa niso edina lovska tarča v teh hostah. Tu živi vsa divjad značilna za srednjo Evropo in ne ustrašite se preveč, če tik pred vami skoči prek pota srnjak ali če boste videli v kaki globeli jelena, ki se brezbrizno pase.

Turista predvsem zanima, kako ga bodo postregli, kakšne so možnosti rekreacije. To smo pogledali tudi na Travni gori. 27 postelj imajo v sobah, 60 na skupnih ležiščih, posebnost pa sta dve malce odmaknjeni kočici iz hlodov. Seveda sta pozimi ogrevani.

Poleg lova in sprehodov po mirni neokrnjeni naravi je Travna gora tudi obsežno smučišče. Pravzaprav jih je več, kjer si jih pač naredite. Zelo radi hodijo sem smučat tisti,

Na Travno goro na smučanje

Travna gora nad Sodražico je bila že pred vojno priljubljeno smučišče turnih smučarjev, poleti pa so gor zahajali planinci, ki so pod stoletnimi drevesi nepreglednih gozdov ubirali stezice dol na Hrvaško. Dolga je bila tista pot, saj je bilo treba od izhodiščne železniške postaje v Žlebiču nekaj ur pešačiti le do Travne gore.

Dandanašnji planinci na Travno goro skoraj ne hodijo več. Stari so pomrli ali pa jim je pot prenaporna, mlajši pa se gor raje zapeljejo z avtomobilom, da jim ostane več časa za smučanje in za druge rekreacije.

Načrti izpred nekaj let predvidevajo, da bodo v obsežnih gozdovih Travne gore zgradili 200 počitniških hišic. Petdeset od teh je že postavljenih in prodanih zasebnim kupcem. Vendar je zanimanje tolikšno, da bo z leti teh hišic še več. Poslopja niso kdovekaj razkošna, zgrajena so v stilu, ki ne kvari travnogorskega gozdnega izgleda. Vsaj občutno ne, saj so gozdovi in jase tako razsežni, da se posejane hišice kar izgube.

Upravnik doma na Travni gori Alojz Kordiš je dejal: »Dom na Travni gori je že premajhen in bo v bližnji prihodnosti treba poslopje razširiti. Še preden bomo storili to in še preden bodo zgrajene vse počitniške hišice, bo treba gor potegniti vodovod iz Sodražice. Navkreber bomo črpali vodo s črpalkami.«

Travnogorski gozdovi se raztezajo dol do Karlovca. Obiskovalca hotela, ki prvič vstopi v vežo, pritegnejo spominske lovske fotografije z uplenjenimi kosmatinci, medvedi, travnogorskimi rojaki. Precej medvedov hlača po teh gozdovih, vendar jih slučajni sprehajalec ne bo videl. Posebno pozimi ne, ko spiyo. Pa tudi medvedje se zavedajo visoke cene, ki jim jo postavljajo lovci. Najtežja zverina je padla pod strelom pred devetimi leti za 2500 dolarjev. No saj niti tako draga ni bila, če povemo, da je tehtala prek 300 kilogramov.

ki še niso preveč trdnih nog pa tudi za bolj večje je mimo doma speljana smučišče, ki ima tudi vlečnico. Smučarji, ki so brez avtomobilov, se nazaj radi spuščajo na smučeh, celo več poti jim je na voljo.

Pol ure hoda od doma je vrh, s katerega se odpira lep razgled. V Novi Štifti pod Travno goro je znamenita baročna cerkev iz 17. stoletja.

Poleg stezic, ki jih ubirjo samotni planinci, vodijo do doma na Travni gori štiri ceste: iz Ribnice, iz Nove Štife, iz Loškega potoka, mimo Jelenovega žleba in pa zadnja, ki se odcepi z Vagovke.

Janez Zrnec

Ena od dveh brunaric v romantičnem okolju

Tartufi – istrska izvozna specialiteta

Gobe so svojevrstne, skrivnostne rastline. Zelena mušnica je strupena, da je kaj, jurček je postal kar »prava« goba, tako radi ga ljudje jedo, tartuf pa je menda celo spolno dražilo, sredstvo za zbujanje spolnega nagona. Prav zaradi te lastnosti afrodiziaka so tartufi tako dragoceni, da jih za dom skoraj nič ne ostane, škoda bi jih bilo, ko pa jih za drag denar pokupijo zlasti Italijani. Zanje so te podzemne gobe, ki rastejo v Istri, prvovrstna specialiteta.

Do konca decembra ali do sredine januarja jih bodo še nabirali, potem pa bo letošnje sezone konec. Tartufarji iz okolice Motovuna v Istri, kjer jih je največ, pravijo, da je letošnja letina poprečna; že tja do 20. novembra so jih nabrali okoli tisoč kilogramov, to pa ni malo. Letos jih plačujejo po 150, 300 in po 400 dinarjev, novih seveda, odvisno od kvalitete in velikosti. Sezona se je začela sredi septembra, najboljši čas za tartufe pa je druga polovica oktobra in prva polovica novembra. Takrat jih je vedno največ, takrat so najlepši in takrat je tudi cena najboljša. Takrat jih Italijani tudi na vsak način hočejo imeti, oni že vejo, kdaj so najboljši. V Istri so mi nabiralci povedali, da je tartuf dober takrat, ko moraš pihati v roke zjutraj, ko ga nabiraš, tedaj torej, ko je že malce hladneje.

Tartuf je podzemna gomoljasta gliva in raste v simbiozi z nekaterim gozdnim grmičevjem in drevjem, in sicer na koreninah, do globine približno 20 cm, redkeje globlje, včasih pa tudi tik pod povr-

šino. Za sožitje si najraje izbere razne vrste hrastov, beli in črni topol, razne vrbe in lesko. Tartufi imajo najraje glinena in ilovnata, plitva ter rahla tla, v katerih je dosti apnenca, pa umirjeno podnebje. Rastejo tja do 1000 m nadmorske višine, najraje ob vodotokih, kjer je zemljišče večkrat poplavljeno.

V Jugoslaviji so jih odkrili tudi že v Vojvodini, manjše količine tudi ob izviru Rižane, ob Dragonji in drugje v Istri, vendar jih je največ ob Mirni, v okolici Motovuna, v obširnih motovunskih gozdovih. Tam so jih pred vojno odkrili Italijani. Tam so doma tartufarji, ki imajo posebej zdresirane pse, s katerimi gredo »na lov«. V vasi Livada blizu Motovuna ima gozdno gospodarstvo Buzet oz. njegova delovna enota Šumarija posebno odkupno postajo za tartufe. Odkupujejo jih trikrat na teden in jih sproti sortirajo v tri kategorije, po velikosti in kvaliteti, tam jih tudi očistijo in sveže takoj pošiljajo v Italijo, slabše pa, ki ostanejo, takoj konservirajo in te je včasih mogoče dobiti tudi na domačem trgu.

Pri nas poznamo v glavnem dve vrsti tartufov: črne in bele. Obe dozorita jeseni, in sicer beli tartuf (ki ga je več, boljši je in dražji, zato v glavnem nabirajo prav tega) nekako od sredine septembra pa do konca decembra ali še nekaj dlje, če je ugodna zima, črni pa nekoliko pozneje, od oktobra pa tja do konca februarja. Beli tartuf je lahko velik kot oreh, pa tudi kot krompir; lepi, a redki primerki so težki tudi po pol

V zbiralni postaji tartufe takoj preberejo

kilograma ali še več, celo nekaj kilogramov. Za velike, lepo oblikovane tartufe izplačujejo tudi posebne nagrade, ki niso majhne. Črni tartuf je manjši, nekako od velikosti lešnika pa največ do velikosti jajca.

Za tartufe je karakterističen vonj, ki ni prav nič prijeten in za katerega je težko reči, na kaj spominja. Česen? Gnila jajca? Nabiralci pravijo, da ženskam ta vonj ni prijeten, moškim pa je, zlasti Italijanom.

Sreča za Italijane pa je, da so razen njih »nóri« na tartufe tudi psi. Sreča zato, ker jih Italijani ne bi jedli, če jih psi ne bi marali. Ko tartuf v zemlji dozori, ima značilen močan vonj, tega pa zavoha za ta posel posebno zdresiran pes in začne na tistem mestu grebsti s tacami v zemljo. S tem pokaže lastniku, tartufarju, kje je dragoceni sadež. Psa odstrani, da gomolja ne bi poškodoval ali ga celo pojedel, sam pa ga s posebno lopatico odkoplje. Tartufe »lovijo« zjutraj, navadno gredo že zelo zgodaj na teren, vsak zase, drug drugega hočejo prehiteti, drug pred drugim ljubosumno skrivajo, kje je mesto, kjer jih je veliko. Tam, kjer je kdo s psom že bil, ni tartufov, pravijo.

Tartufov, ki so zelo iskana specialiteta na svetovnem trgu in ki jim zlasti Italijani pripisujejo svojstvo afrodiziaka, bi bilo torej na trgu zelo malo ali nič, če ne bi bilo psov, posebej zdresiranih za ta »lov«. Za Istrane okrog Motovuna v dolini Mirne je to dohodek, ki jim veliko pomeni. Kraji tam okrog so revni, zaslužka ni, zato se v sezoni potrudijo, da jih naberejo čimveč. Marsikdo razen od kmetijice namreč živi prav od tartufov.

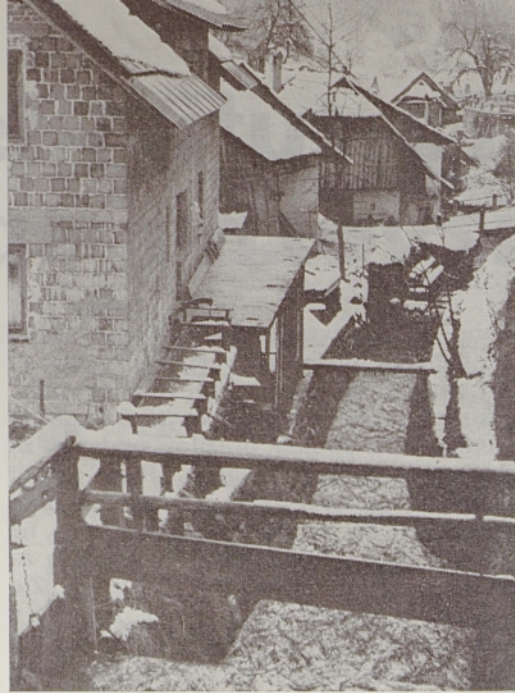
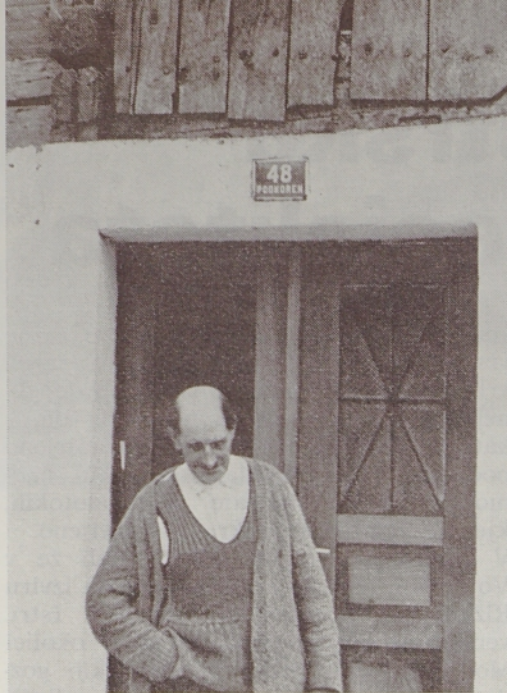
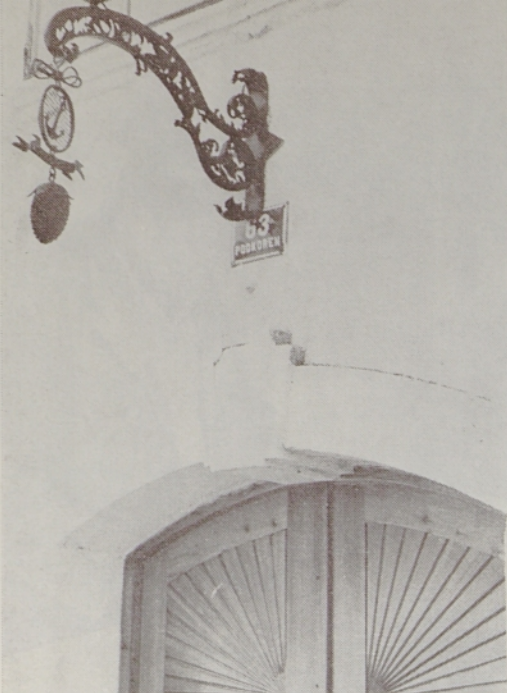
Andrej Triler

Motiv iz Motovuna

Pogled iz Motovuna na dolino Mirne — tu rastejo tartufi

Izvesek na Čošeljnovi hiši izpričuje, da je bila tu nekdanj gostilna. Tu se je ustavljala poštna kočija

Osemdesetletni Franc Gregori pred svojo hišo: vse je še po starem kot včasih

Ob potoku Krotnjeku: rake in veliko kolo, to je vse, kar je še ostalo od mlina. Nova hiša je kot tujek v starem okolju

»Staro, dobro gnezdo« v Podkorenu

Dolina od Jesenic naprej, proti Kranjski gori, Ratečam in Trbižu na italijanski strani mi je bila vedno všeč. Rad sem zahajal tja, vsakič sem videl ali slišal tam kaj novega. Zdaj se je zanj že kar udomačilo umetno skovano geografsko ime Zgornjesavska dolina, čeprav ji starejši domačini nikoli ne rečejo drugače kot Dolina. Končuje se z Ratečami, z vasjo, ki je znana predvsem po smučarskih skakalnicah — velikankah. Ratečani so pred dobrimi desetimi leti hoteli posnemati Bohinjce in njihov Kravji bal, zato so pripravi prireditve, ki so ji dali ime Pastirski rej. Skupna paša goveje živine in še zlasti ovce je bila namreč v teh krajih nekdanj zelo razširjena, zdaj pa je že skoraj povsem izumrla, še bolj kot planšarstvo v Bohinju.

Pastirski rej je bil dvakrat ali trikrat, potem pa je prireditev »zaspala«, menda zaradi premajhnega zanimanja zanjo. Škoda. Škoda predvsem zato, ker bi imeli Ratečani in sosednji Kórenci o nekdanji pastirski kulturi in o običajih v zvezi z njo prav toliko povedati in pokazati kot Bohinjci, če ne še več. Od takrat, s prvega Pastirskega reja, se spominjam, kako so strigli ovce, kako so iz volne delali tople nogavice, »žoke« so jim rekli, spominjam se nekaterih specialitet iz njihovega jedilnika, pa nekaterih zanimivih detajlov ženske narodne noše, ki so zelo podobni ziljski noši. Ratečani so takrat v prospekt za to prvo prireditev zapisali tudi tale verz: »Veseli mormo bit, veselga srca, smo z luštnega kraja, iz Rateč doma.«

Zanimivost pod beležem

Kot že rečeno, vsakič sem slišal ali videl kaj novega v vaseh in med ljudmi Doline. Pred leti sem »odkril« v Podkorenu Čošeljnovo hišo, kot se ji po domače reče, sicer se pa pišejo Razinger. Visoka, enonadstropna je in prostorna, okna v pritličju so majhna, z lepo skovanimi starimi mrežami in z že malce okruženimi okviri iz zelenega kamna, nad vrati pa je izvesek, ki z grozdom izpričuje, da je bila tam nekdanj gostilna.

Ko sem bil v novembru letos spet tam, sem bil razočaran: hiša je prebeljena in belež je zakril tudi sicer že obledelo podobno sončne ure na steni in navpično črto zraven vrat, ki je bila svojevrstna, menda edinstvena zanimivost na Gorenjskem. Škoda. Ta črta je kazala, da je padlo v zimi 1869—1870, ko so delali železnico od Jesenic do Rateč, v Podko-

renu skupaj skoraj 20,5 čevlja snega (čevlj = 0,305 m), se pravi 6 m in 25 cm. Vsakokrat, ko je snežilo, ga je neki inženir, ki je sodeloval pri gradnji železnice in ki je v tem času najbrž bival pri Čošeljnu, izmeril in zarisal na hišno steno črto, z datumom in podatkom, koliko ga je padlo. Prvič je padel menda že novembra (1869); 5. decembra je ponovno snežilo, 23. decembra ga je bilo skupno že 16,4 čevlja (5 metrov). Malo je snežilo potem še 9. januarja 1870, nato 7. februarja, zadnjič v tisti zimi pa je padel sneg 23. marca.

Konji za cesarsko poštno kočijo

Ta črta, ki jo je zdaj prekril belež, mi je pred leti vzbudila pozornost, ko sem se peljal mimo, zato sem se ustavil in vstopil, saj Razingerjeva hiša že na zunaj kaže, da je pravi muzej v malem. V

V središču Podkorena: odcep ceste na Korensko sedlo, lipa sredi vasi, avtobusna postaja

hiši na stropnem tramu je letnica 1721; po pripovedovanju sedanjih gospodarjev je tega leta hiša pogorela in so sezidali novo, sedanjo. V njej je bila včasih gostilna in pošta. Tam so se zadrževali potniki, ki so potovali čez Korensko sedlo. V Čošeljnovi hiši je bila tudi poštna postaja, kjer so imeli vedno 16 konj, da jih je bilo 8 vsak trenutek pripravljenih za zamenjavo z že utrujenimi, ki so cesarsko pošto kočijo pripeljali z one strani prelaza, iz Riegersdorfa, kjer je bila poštna postaja »Ričarjev ves«. Poštna pot je šla z Dunaja prek Korenskega sedla in Begunj v Kranj in naprej v Ljubljano.

»Gostilničar, ali kdor ima kakega tujca pri sebi, ima s svojo odgovornostjo za to skrbeti, da se potniku knjiga za tujce predloži, potnik pa je dolžan, ako hoče, da ga po postavi ne zadene kazen, predelke 1 do 5 za tujce resnično izpolniti ali izpolniti dati.«

Atentator na počitnicah pri Čošeljnu

Tako piše na začetku knjige za tujce, ki jih pri Čošeljnu v Podkorenu še vedno hranijo. Pokazali so mi jih, marsikaj zanimivega je notri. Veliko ljudi je nekdanj potovalo skoz Podkoren in se zadrževalo v tej hiši. Najstarejša ohranjena knjiga za tujce je iz leta 1853.

Največ popotnikov je v knjigo zapisalo le ime in priimek, datum prihoda in datum odhoda, od kod in kam potujejo. Med takimi je bil tudi znani atentator iz Sarajeva Gavrilo Princip, ki je prišel k Čošeljnu 13. avgusta 1912, zadržal pa se je do 20. avgusta, torej teden dni. Napisal je tudi, kam potuje, vendar tako nerazločno in povrh tega je pisava s svinčnikom že tako zbledela, da tega nisem mogel prebrati. Verjetno pa je potoval kam prek meja tedanje Avstrije ali pa se je od tam vračal, zakaj v rubriko »Potno pismo« je napisal »pasuš«.

Spomin na angleškega naravoslovca

In še ene zanimivosti ne smemo prezreti, če si že ogledujemo Razingerjevo hišo v Podkorenu. Sir Humphry Davy, angleški naravoslovec (1778–1829), je v zadnjem desetletju pred smrtjo pogosto potoval po naših krajih. Večkrat se je zadrževal tudi pri Čošeljnu v Podkorenu. Tam mu je bilo menda posebno všeč, saj je hišo imenoval »old haunt«, kar bi po naše v svobodnem prevodu rekli »staro, dobro gnezdo«.

Gorenjsko je imel Humphry Davy zelo rad. »Dolino od Kranja do Bleda imam za najlepšo, kar sem jih videl v Evropi,« je nekje zapisal. Na čelni steni Čošeljnov hiše je spominska plošča temu znanstveniku, popotniku, lovcu, ljubitelju Gorenjske.

Zimski motiv z Vitranca — foto: Miroslav Zajec

»Be his memory held in honours!« (V svobodnem prevodu: »S spoštovanjem ga zadržimo v spominu!«) Tako piše na njej v stari angleščini, medtem ko so vsi drugi podatki o njem v slovenskem jeziku.

Novo in »grdo« v starem okolju

Pri Čošeljnu zdaj ni več gostilne, le izvesek nad vrati še spominja na nekdanje čase. Nad grozdom je v tem izvesku v elipsastem okviru tudi sidro. Zanimivo, čeprav ne vem, zakaj je sidro tam in kaj pomeni. O tem sem povprašal tudi skoraj osemdesetletnega Franca Gregorija, ki ima hišo in manjšo kmetijo v tem delu Podkorena, nekaj deset metrov višje proti sedlu in na drugi strani ceste, pa mi ni vedel povedati. Pravi pa, da je bila škoda prebeliti tisto črto, ki je na svojski način merila sneg, in sončno uro. To bi lahko ostalo zunaj beleža, pa kaj, če ljudje pri obnavljanju nimajo občutka za stare zanimivosti!

Njegova, Gregorijeva hiša, po domače se reče pri Stofu, je najbrž še starejša kot Čošeljnova, čeprav nikoli ni bila tako mogočna. Kmečke hiše so bile vedno skromnejše od gostilniških. Na stropu

v hiši je bila letnica, pa je tako prebeljena, da se je ne da razbrati. Gank, lesen pod nad zidanim spodnjim, stanovanjskim delom poslopja, leseni klini namesto žeblicev, zanimiva okenska mreža iz dveh diagonalnih železnih palic in palice v obliki kroga — vse to je ostalo takšno, kakršno je bilo nekdanj, nič še ni popravljeno, priča pa o častitljivi starosti. Podobnih hiš z gankom je v tem delu Podkorena še precej, spomeniško varstvo bdi nad njimi, da ljudje s popravili ne bi preveč skazili nekdanje arhitekture.

Nad vasjo, pod Kozjim brdom, pa rastejo vikendi, šest jih je že, vseh pa bo menda 18. In kljub vsem varstvenim ukrepom so hišo ob potoku Krótnjeku, kjer je bil včasih mlin, tako »moderno« pozidali ali na novo zgradili, da res ne paše v tisto okolje. Franc Gregori, ki je bil borec za severno mejo, pol leta je bil na meji nad Podkorenem, se je ob vseh teh novostih samo nasmehnil, ne žalostno in tudi veselo ne, pač pa odpuščajoče, in rekel, da ljudem ne gre zameriti, če hočejo stanovati bolje, udobneje. In navsezadnje ima čisto prav.

Andrej Triler

Golica v znamenju narcis. Foto: Egon Kaše

Drago Kralj

Neznana domovina

svež je tudi sredi najbolj sušnih poletnih pripek.

Pozimi pa sneg zapade razmeroma kmalu in se tudi kar dolgo drži. Na osojnih vzpetinah Javornika so prav lepa smučišča, ki sicer ne morejo tekrovati s kranjskogorskimi, a so zato bližja Ljubljani in niso nikoli tako zasedena. Na smučiščih sta dve srednje veliki smuški vlečnici.

Vsako zimo je po tujskih sobah v Črnem vrhu veliko povpraševanje. Res, da so zgradili nov in moderen hotel, imenuje se »Bor«, vendar je to še vedno premalo. Nekaj tujskih sob imajo tudi v prijazni in še kar ceneni gostilni »Pri Metki« ter pri zasebnikih.

Prelepa je okolica Črnega vrha! Sprehodi in smuka po hostah in jasah blizu in daleč naokoli... Poleti se lahko povzpnete na vrh srednjega Javornika (1240 m), na katerem stoji planinska koča, ki se ji lahko zelo približate tudi z avtomobilom. Z vrha Javornika se ob lepih in jasnih dneh — pa tudi nočeh — vidi hkrati Ljubljana, vrh Triglava in precejšen del slovenske obale. Takih razglednih točk je v Sloveniji prav malo.

Smuški paradiž pod Golico

Drugi najbolj znamenit Črni vrh je nad Jesenicami. Tudi ta se je uveljavil predvsem v smučariji. Če se peljemo z Jesenic navkreber po deloma asfaltirani cesti, ki

Štirje beli – Črni vrhovi

Povsod so — nad Idrijo, Jesenicami, Polhovim Gradcem in Cerknim

Črnih vrhov je v Sloveniji toliko, da se skoraj že ne najdemo med njimi. Če povemo, da smo bili na izletu ali na smučanju na Črnem vrhu, nas takoj vprašajo: »Na katerem od Črnih vrhov?«

Od številnih Črnih vrhov — ti se za svoja imena lahko zahvalijo »črnim« smrekovim gozdovom — jih je več, ki so se v zadnjih letih — nekateri pa že prej — uveljavili tudi v turizmu. Sprehodili se bomo od enega do drugega ter jih skušali spoznati in doživeti.

»Bor« sredi smrekovih gozdov

Med vsemi Črnimi vrhovi je idrijski trenutno najbolj znamenit in sloveč. Vas ali skoraj vasica s tem imenom leži na razmeroma hriboviti planoti (okrog 700 metrov visoko) vzhodno od Trnovskega gozda, južno od Vojskarskega višavja in severno od Hrušice;

nekje na pol poti med Idrijo in Ajdovščino. Vas leži sredi skoraj deviških gozdov, a vendarle ob glavni in najbližji cesti, ki pelje iz Ljubljane proti Novi Gorici. Že pred vojno je Črni vrh, ki je takrat pripadal Italiji, postal smučarsko in nedeljsko izletišče ne le Idrijčanov ter Postojnčanov, temveč so sem prihajali izletniki tudi iz Trsta, Gorice in Vidma.

Med vojno je bila vas, v hudih bojih leta 1944, skoraj povsem podrt in je še po vojni več let kazalo, da si ne bo nikoli opomogla. Pa si je, in morda je bil prav turizem tisti, ki je imel pri tem najpomembnejši delež.

Črni vrh nad Idrijo, kakor se kraj uradno imenuje, je pravzaprav idealen počitniški, izletniški in tudi smučarski kraj. Blizu je velikim mestom, saj je od Ljubljane oddaljen komaj 52 kilometrov, od Nove Gorice pa nekaj manj. Ves v zelenju, miren in tih;

vodi v karavanške samote, pridemo najprej v vasico Planina pod Golico, ki je znana tudi pod starim imenom — Sv. Križ. Tu moramo presesti na sedežnico, ki nas povleče v nove višave. Prva postaja je Črni, druga pa Španov vrh. Na Črnem vrhu stoji planinska koča jeseniških smučarjev; pozimi je vedno priljubljeno zatočišče tistih, ki radi smučajo in tudi tistih, ki »dile« sploh ne pripno na noge, a vseeno radi hodijo v gore na sneg.

Vsenaokrog so lepi smrekovi gozdovi in vse polno je strmih jas, po katerih so speljane smuške smeri. Razen v koči imajo tujske sobe tudi v majhni hišici pri srednji postaji žičnice. Nekaj skupnih ležišč imajo tudi pri spodnji postaji. Največ prostora pa bo v novem penzionu, imenuje se »Ski«, ki ga gradi v Planini pod Golico znani smučar Stanko Klinar.

Jeseniški Črni vrh pa ni lep in privlačen le pozimi, temveč je čudovit pravzaprav vse leto. Najlepši pa je nemara takrat, ko na vsem tem območju, na pobočjih Golice in Črnega vrha — v pozni pomladi — zacvete tisočero narcis. Iz vse Slovenije se zgrinjajo radoveni izletniki in gorska straža ima včasih polne roke dela, ker hočejo nekateri vzeti s seboj preveč te lepote.

Načeloma je dovoljeno, da lahko vsakdo utrga le tri narcise, a še to je preveč takrat, ko se zbere veliko izletnikov. S Črnega vrha in z vasi pod njim je tudi zelo lep razgled na Triglav in na vse njegove sorodnike, ki mu delajo družbo onstran Savske doline. Lep in ne preveč naporen je tudi izlet na Golico, ki je dovoljen kljub obmejni legi. Z vrha je posebno lep razgled na precejšen del Koroške onstran meje.

Kjer cvete blagajev volčin

Tretji znani Črni vrh je nad Polhovim Gradcem. Hribovska in raztresena vasica na višavah med Toščem in Pasjo ravno, sredi Polhograjskih dolomitov. Vas je bila še pred zadnjo vojno komaj dostopna, po vojni pa so do nje speljali cesto iz Polhovega Gradca navkreber. Pred leti so cesto potegnili, zvečine so jo zgradili kmetje sami, mimo vrha Pasje ravni in potem nizzol skoz Vinharje v Poljansko dolino. Pozimi je cesta navadno neprevozna, ker je od Črnega vrha naprej ne plužijo. Poleti se tod vozijo mnogi izletniki, pa čeprav je cesta makadamska in je bolj viga-vaga. Kraji so tu mirni, tihi in lepi; vse polno je gob, jagod, smuških terenov in seveda širnih razgledov.

Pozimi na tem polhograjskem Črnem vrhu navadno ne manjka majhna smuška vlečnica. V majhni in skromni, a vedno dobro založeni vaški gostilnici pa imajo razen hrane in pijače tudi več tujskih sob. V nadmorski višini prek 850 metrov je vreme sončno tudi takrat, ko v komaj dobrih 30 kilometrov oddaljeni Ljubljani leži megla dneve in dneve.

Planinska namesto vojaške postojanke

Še četrti Črni vrh... Kje je skrit? Izhodišče je Cerkno v prostrani dolini pod Poreznom. Iz Cerknega po cesti najprej mimo spominke, partizanske bolnišnice »Franje« ter skozi Novake naprej in kvišku po vijugasti cesti — a ne prestrmo — do Črnega vrha (1288 m). Cesto so med obema vojnama zgradili italijanski vojaki, kajti Črni vrh je bil mejna gora, ki jo je Mussolini ukazal močno utrditi. Iz ene izmed vojašnic so po vojni cerkljanski planinci preuredili majhno, a prijazno kočo, ki pa je žal odprta le poleti in bolj poredko tudi kdaj pozimi. Na vrhu, do kamor cesta pozimi ni vedno plužena, so čudovita smučišča ni pa nobene vlečnice.

Črni vrh pa čaka na podaljšek ceste. Le nekaj kilometrov je od Črnega vrha do slovič Blegoške vojaške ceste, ki so jo med obema vojnama zgradili jugoslovanski vojaki do tedaj utrjenega Blegoša; ta je bil takrat pomembna postojanka z jugoslovanske strani

Izletnik **Celje**

Golte nad Mozirjem — novi turistični center Slovenije

V neposredni bližini Mozirja je Avtoturistično podjetje IZLETNIK iz Celja uredilo izredno lep srednjegorski turistični center — GOLTE.

GOLTE so oddaljene od Ljubljane samo 75 km, od Maribora 100 km, od Zagreba 135 km in od Reke 200 km. Kranjska gora in Vogel sta torej od teh mest bolj oddaljena kot Golte. Na višini od 1350 m do 1570 m se na 12 ha razprostirajo čudovita travnata smučišča, ki jih urejujejo s posebnim teptalnim strojem.

Seveda pa to še ni vse. V ta prelepi srednjegorski svet vas namreč popelje najdaljša, najhitrejša in največja jugoslovanska gondolska žičnica. V pičlih sedmih minutah se v kabini za 60 oseb prepeljete od višine 497 m do višine 1402 m. Pot je dolga 3150 m! Pri spodnji postaji je lična restavracija in parkirni prostor za več kot 500 avtomobilov. Sestavni del gornje postaje je planinski hotel z 48 ležišči in veliko samopostrežno restavracijo s kapaciteto 1500 obrokov dnevno. V neposredni bližini gornje postaje in hotela se nahaja šest lepih depandans s kapaciteto 124 ležišč in planinski dom.

Gondolska žičnica vozi na Golte vsako uro. Cene niso visoke. Vožnja z gondolo v obe smeri stane 15 din, s sedežnico 3 din, z vlečnicami pa od 1 do 3 din. Penzijske cene v samopostrežni restavraciji so primerne za vsak žep.

nekdanje meje. Danes je med obema cestama občinska meja, ki je kar trdno začrtana saj izletniki in kmetje v teh krajih že celo desetletje in več moledujejo za pomoč, da bi tod čez lahko speljali cesto in tako povezali kraje, ki bi jih izletniki zelo radi obiskovali.

Novi Črni vrhovi — prihajajo!

Seveda seznam slovenskih Črnih vrhov še ni izčrpan, a opisani so tisti, ki so že zasloveli. Kakor kaže, se lepa — turistična — bodoč-

nost obeta pohorskemu Črnemu vrhu, hribu v soseščini Velike Kope. Tam prav zadnja leta slovenjegraški gozdarji razpenjajo mnoge smuške vlečnice in speljujejo dolge gozdarske, a hkrati tudi izletniške ceste.

Tako je pri nas: Črni vrhovi nas razveseljujejo predvsem s svojo — zimsko belino.

**Po sledeh
»Rodne Grude«
odkrivamo**

Kje povsod živijo Slovenci

V decembrski številki Rodne grude smo vas opozorili na našo odločitev in željo, da bi v letu 1973 z vami prepotovali svet in obiskali večje naselbine in mesta, kjer živijo Slovenci in če le mogoče ugotovili tudi njihovo število. Radi bi po dolgih letih izpolnili zemljevid slovenstva.

V ta namen bomo vsak mesec objavili v Rodni grudi zemljevid nekatereh držav in označili mesta, v katerih živijo in delajo naši izseljenci in njihovi potomci pa tudi naši delavci, ki so le začasno na delu v tujini, hkrati pa tudi njihovo število, če nam bo znano.

Že vnaprej se vam opravičujemo, za nepopolnost našega zemljevida. Potrebna nam je vaša pomoč, zato vas vabimo k sodelovanju. Prosimo vas, da vsak mesec skrbno pregledate objavljeni zemljevid držav s »slovenskimi« mestni in v primeru, da na njem ne boste našli mesta, v katerem ali v bližini katerega živite vi, nam nemudoma pišite in opozorite na pomanjkljivosti. Opozorite nas tudi na mesta, v katerih veste, da stanujejo vaši sorodniki, prijatelji in znanci, pa jih nismo označili na zemljevidu. K sodelovanju vabimo prav tako vsa izseljenska društva in organizacije, ki bodo verjetno vedela vsaj za približno število Slovencev na svojem območju. Oglasijo naj se tudi vsi, ki vedo, da njihov rod izhaja iz Slovenije, in živijo odmaknjeni od znanih slovenskih središč.

Vaše pripombe in dopolnitve bomo vsak mesec objavljali v rubriki z naslovom »Zemljevid slovenstva dopolnjujejo« in navedli tudi vaše ime

in kraj, kjer živite. Z vašim sodelovanjem izpopolnjen zemljevid slovenstva bomo objavili v januarski številki Rodne grude v letu 1974, najbolj prizadevne dopisovalce pa bomo nagradili z lepimi darili.

Danes je pred vami zemljevid sveta in na njem so označene države, v katerih živijo in delajo naročniki »Rodne grude«. Kar nad 40 držav je! Hitro se je priljubila našim rojakom po svetu. Po 20 letih je kar petkrat več naročnikov kot konec prvega leta izhajanja. In povsod, kjer je

Rodna gruda, so tudi Slovenci! Vsak mesec se bomo odslej podrobneje posvetili vsaki državi, kjer živijo naši ljudje.

Že v februarški številki Rodne grude vam bomo predstavili zemljevid Belgije, Nizozemske in Luxemburga in na njih mesta, v katerih vemo, da živijo naši ljudje. Da ne bi šli preveč v podrobnosti, bomo načeloma označevali le mesta, ne pa naselij okrog njih. Kjer nam bo znano, pa bomo zapisali tudi število našega

(Nadaljevanje na strani 27)

The »France Marolt« Academic Folk-dancing Group and the »Tone Tomšič« Academic Singing Group Visit America

In February and March, 1973 two of the best and most popular Slovene artistic groups, the »France Marolt« Academic Folk-dancing group and the »Tone Tomšič« Academic Singing Group, will together give several concerts in many bigger towns in the United States. The big two-months' tour is being organized by the »Pittluck Company« management firm. The organizations of our emigrants in America will also play an important part in the arrangements for this first common journey of Slovene dance and song up and down the United States. At the same time this will be the biggest »expedition« by a Slovene artistic ensemble in our history.

Who are these people bringing with them songs and dances from their native country and giving excitement and new experiences to our country-men in the States?

Both groups belong to the first and also most faithful and industrious children of the Slovene culture since we got our own state. Quite logically, it was the students who soon after the war decided to continue the rich tradition of Slovene group-singing which had been carried on before the war by the Academic Singing Group under the guidance of France Marolt with brilliant success. It was wise of France Marolt to inspire the students of Ljubljana University to cultivate Slovene folk-dancing and, while it is disappearing from the farm-yards and lawns in front of country churches, to revive and renew it with great love and enthusiasm on stages at home and abroad. Just as the present »Tone Tomšič« Academic Singing Group is based on the tradition of Marolt's pre-war Academic Singing Group, the Academic Folk-Dancing Group bearing his name came into being through to his inspiration.

Both groups have always been and still are amateur which means that they work for the idea and not for the money. This, of course, can be well seen in their artistic expression. These are two typically student groups and, as such they can distinguish false folk-art from the real thing. They are never satisfied with themselves and their composition

is being constantly renewed and remains young, full of the characteristics that we justly attribute to youth: eagerness, enthusiasm, love, vivacity and sincerity.

All these qualities have always been not only the characteristics of the everyday work of the two groups and the inner pulse of their activity but also the characteristics of their singing and dancing and the core of their artistic quality which makes them welcome and popular over all Slovenia. It is to the home audiences in big town centers as well as in the country that the main part of the groups' concert activity is devoted. Because of these concerts and frequent radio and TV recordings and making records, the groups really don't have to be introduced to anybody in Slovenia.

The »Tone Tomšič« Academic Singing Group and the »France Marolt« Academic Folk-dancing Group have been appearing on foreign concert stages and at international singing and dancing meetings for ages. Whichever country they have visited in all these years, Finland, the Soviet Union, Poland, France, Western Germany, Czechoslovakia, Rumania, Austria, Italy, Great Britain, and Switzerland, they have always satisfied their organizers, attracted the attention of experts and excited their audiences. Of course, their repeated successes represent also the success of Yugoslav and particularly of Slovene singing and dancing art.

It was their international success which induced the American management firm to invite them to the states and to organize their forthcoming tour. This tour will be extremely tiring and artistically program includes some travel every day and very frequent performances. In spite of this, the Yugoslav students dancers and singers hope that they'll have some time and opportunities for friendly talks with our countrymen, for brief but warm exchanges of thoughts. Of course, they are sure our countrymen in America won't want to miss the chance to see and hear the groups' dances and songs wherever they perform in our countrymen's big new homeland.

Itinerary of the Tour

February:

4. — Chicago, Ill. (Orchestra Hall)
5. — Vincennes, Indiana (University)
6. — Terre Haute, Ind. (Indiana State University)
7. — Lima, Ohio (Friends of Music Hall)
8. — East Lansing, Mich. (Michigan State University)
9. — Detroit, Mich. (Museum Concert Series)
11. — Cleveland, Ohio (Slovenian sponsorship)
12. — De Kalb, Ill. (University)
13. — Edwardsville, Ill. (University)
14. — Forest Park, Ill. (College)
15. — Fort Wayne, Ind. (Stellar Concert Series)
20. — Salina, Kans. (Sacred Heart College)
21. — Wayne, Neb. (University)
22. — Chadron, Neb. (University)
23. — Boulder, Colo. (University of Colorado)
24. — Pueblo, Colo. (Slovenian group)
25. — Fort Wingate, Ariz. (Indian Reservation)
26. and 27. — Fort Wingate, Ariz. (Indian Reservation)

March:

2. — Berkeley, Calif. (University of California)
3. — Santa Barbara, Cal. (University of Calif., Santa Barbara)
4. — San Diego, Calif.
- 5.—12. — Fort Wintage, Indian Reservation
15. — Pittsburgh, Kans. (University)
16. — Iola, Kans. (Music Foundation)
17. — Lawrence, Kans. (University)
18. — Dubuque, Iowa (Clerke College)
21. — Huntington, West Virginia (University)
23. — Washington, D.C. (Kennedy-Arts Center)
24. — Pittsburgh, Pa. (Music of Mt. Lebanon)
26. — New York (?)

Pace and Precision in Performance

»Musical Moments with Eileen and Gary« provided a brand new innovation and stage production for the Slovenian Society Home in Euclid, Ohio.

Mrs. Frank (Eileen) Ivančič and Gary Jaketič teamed as partners in four Broadway musical scenes from »Oliver« by Lionel Hart, »West Side Story« by Leonard Bernstein, »Carousel« and »Oklahoma« by Richard Rodgers and fourteen American tunes by Sigmund Romberg, Bert Bacharach, Robert Merrill, George Gershwin and Irving Berlin.

Three Slovenian folk songs

Sem se Rajtov Ženiti,
Ko Lani Sem Tam Mimo Šel,
Oj, Ljub'ca Moja

with Don Kotnik as accordionist were also included in the unique production advised by pianist Valentina Fillinger.

Eileen Ivančič and Gary Jaketič

Eileen Ivančič, who is a regular member of Glasbena Matica, also appears as a featured soloist with the male Slovan Singing Society in Euclid, Ohio.

A bright future is ahead for the young baritone Gary Jaketič who is a member of the Cleveland Orchestra Chorus and a recent Glasbena Matica member.

Stage manager Joe Petrič is to be commended for his settings and decor. The numerous replacements were maneuvered in one minute while two minutes were used by Eileen and Gary to effect costume changes between scenes.

The two hour concert was flawlessly and precisely executed on Sunday, October 8, 1972.

Jo Mišič

The »martinovanje« of Štajerski klub

for membership,« stated Mrs. Olga Mauser. »We have fifty members and we own our white linen Slovenian costumes.« The small group has already presented a peasant wedding and planted flax seed in Cleveland's empty fields. When the plant was in bloom, it was pulled and prepared for beating. »Regretfully, we do not own a loom (statve) in order to complete the job,« smiled Mrs. Mauser. Vineyards of Ormož and Jeruzalem and the wineries (zidanice) of Semič are now within a hand reach of its natives, but it is a far cry from the early 1930s when an economic depression silenced many a Cleveland »Martinovanje« celebration.

Slovenian wineries delivered barrels of fermenting Ohio Concord grape-juice in horse-drawn wagons or light-weight trucks directly a householder's basement. A passer-by would recognize the event when a youngster would climb a wooden fence and announce »pri nas je že zamašek počil.« (Our cork has already popped.)

Jo Mišič

The active treasurer of Belokranjski klub Mrs. Olga Mauser

The »martinovanje« in the Cleveland's Belokranjski klub

»Martinovanje« in Cleveland

Early November days call for »Martinovanje« — a tasting and celebrating of the new vintage wines. In Cleveland, Ohio U.S.A. the Štajerski and Belokranjski Clubs met the occasions in a most subtle and charming manner.

The tables were filled with delicate homemade pastries and Yugoslav and Spanish wines. »Štajerci« feasted on tiny geese but the traditional »gibanica« (cheese-cake) was omitted from the menu. At several tables »Prekmurje« born guests became »Štajerci« for the evening.

»Belokranjci« savored pork, beef, potatoes and sauerkraut with »Šipon« and »Laški Rizling — 1967 Vintage« during their festivities.

The »Štajerski Klub« originated in 1952 and its membership totals 139 families. Their annual summer picnics are held near the grape-growing regions of Harpersfield and Cork in Northeastern Ohio. Six years ago »Belokranjci« formed their own club. »You must be a descendant or spouse of the Bela Krajina to qualify

Silva Savernik, Silva Graselli and Maria Walentschak at »martinovanje«

Jadran Singing Society float in the Slovenian parade last year in Cleveland

Jadran Singing Society before the Slovenian Tour

Reginald Resnik will direct the forty-eight voice Jadran Singing Society of Cleveland (Collinwood) Ohio in three concerts during a tour of Slovenia July 14 through August 4, 1973.

Jadran's annual fall concert was presented on November 19, 1972 at the Slovenian Workingmen's Home. Included in the program was a musical scene »Evening in the Village« with melodies written by L. Slak, A. Blumauer, M. Stare and V. Avsenik.

Excitement and expectations mount as the fifty-two year old singing society awaits its concert tour. Before they pack their bags, a spring dinner-dance is scheduled for March 3, 1973 at the Slovenian Workingmen's Home.

Jo Mišič

Jadran's director — Reginald Resnik

The famous duet Angie Žabjek and Florence Unetič

Cinderella (Pepelka)

S.N.P.J. »Spartans« Lodge No. 576 held their starlite dinner-dance on November 18, 1972 at the Slovenian National Home auditorium in Cleveland, Ohio.

Five hundred diners looked on as fourteen year old »Cinderella« Deborah Debevc emerged from a carriage drawn by six white horses into prince charming Ken Kleinhenz's arms.

Pretty »Pepelka« appropriately lost her slipper while fifty fashion-plate ladies hurried on stage hoping they would fit the tiny low-cut shoe.

Proceeds from »Spartans« annual glamour ball benefits Slovenian Home for the Aged, the S.N.P.J. Recreation Center in Chardon, Ohio and the Slovenian National Home on St. Clair Ave. Officers of the club are President — Ann Opeka, Vice President — Kenneth Kleinhenz, Secretary-Treasurer — Rose Rozance and Recording Secretary — Agnes Flanders.

Jo Mišič

Prince Charming Kenneth Kleinhenz and Cinderella Deborah Debevc

Which will be the Slovene National Anthem?

During this year and last year a more or less intensive discussion has been going on among members of the Slovene public on the subject of which national anthem should be written into the Slovene constitution. After the well-known political and system changes in Yugoslavia every republic has actually become a country, so each country is entitled to its own national anthem among other things as a sign of its independence. In the eighteen-sixties Slovenes somehow without discussion just like that chose »Naprej« (»Forward!«) as their national song and anthem. It was written by Simon Jenko in 1860 and set to music in the same year Davorin Jenko. At least a part of it was used as the Yugoslav National Anthem in old Yugoslavia before the Second World War and, as is well known, it was sung as a National Anthem during the National War of Liberation.

How will the Slovenes decide now, when, for the first time in history they have their own country? Its national anthem is probably one of the external markings of a country, so it is not surprising the nationally awakened public obviously strongly feels a need for a suitable national anthem. Up to now to all appearances viewpoints haven't converged to such an extent in public discussion that debaters and proposers of words and melodies could support one or another idea.

Anyway, it will be necessary to legalize a chosen national anthem when the second part of the constitutional amendments in Slovenia takes place. Three songs are now proposed for selection by the public: Jenko's »Naprej, zastava slave« (»Forward, Flag of Glory«), France Prešeren's »Zdravljica« (»A Toast«) and »Naša zemlja« (»Our Land«) by Mile Klopčič.

»UPPER ADRIATIC« Project Finished

The inter-republic co-ordination committee of Croatia and Slovenia for the project »Upper Adriatic« has recently accepted the final report with which the work, lasting for two and a half years, has been finished.

The inter-republic co-ordination committee has pointed out that this project presents a social-economic urban document which will serve as a basis for new activities. The project is also of great importance for the carrying out of the regional plan of Slovenia.

As is known, the »Upper Adriatic« Project includes thirty-three Croatian and thirteen Slovene Local Concils with a total area of twenty-five thousand square kilometers.

How Is Yugoslav Tourism To Be Rated?

In the past year of 1972 over 1,000 million dollars' worth of foreign currency flowed into Yugoslavia, not including foreign currency from sales of goods. About half this sum was either sent or brought home by our workers employed in foreign countries. We earned the second half of the 1,000 million dollars by tourism during last year. Is that a lot or a little? Did tourism bring us enough or could it have brought us still more? And, if we earned too little, where can we find the reasons for this? All such and similar questions are becoming important current affairs right now when we really must be getting ready as fast as we can for the new summer season.

Now, when almost all the last year's figures from tourism are in front of us, we can much more easily see all the good and bad sides of our touristic offers. Therefore it's worth pausing and considering them for a moment while we've got just »five minutes« before the new season.

If we flip through the pages of the last year's diary we can see that we were greatly optimistic about the coming tourist season then. We forecasted that we were going to break all present records. But the spring months then poured cold water on our plans...

We were first challenged by smallpox. An epidemic of this bad disease broke out here in the month of April, in other words just at the last minute before the start of the tourist season. The cases of smallpox were in fact speedily isolated and the vast job of mass inoculation of the population was started at once. Thus, by the middle of May, all danger of infection had been eliminated and the doors to Yugoslav tourism were already able to open again to the world. But fear had as big eyes as ever and so there were countless holiday cancellations by foreign tourists who had already booked their holidays here. Lots of tourists decided to go somewhere else for

their holidays, although there were no longer any indications of danger from smallpox. In May and June our tourism was already feeling the painful consequences of smallpox.

Perhaps our enemies in foreign countries did even more damage to our tourism last year than smallpox. The former were trying by all available means to put foreigners off going on holiday to Yugoslavia. They used all sorts of things in their hostile propaganda. They made the most they could out of the smallpox epidemic, which had already stamped out, and frightened foreign tourists with the great dangers of catching this disease in Yugoslavia. As well as this, they spread rumours about serious economic and political difficulties in our country, on account of which any journey to Yugoslavia should be put completely out of the question from the safety point of view. All this hostile propaganda was able to have an even stronger echo last year among foreign tourists just because in the world tourist industry last year supply was far ahead of demand.

Record Income from Tourism

Anyway, the start of the tourist season at that time wasn't too promising for us. Besides this, some weaknesses became apparent at home as well, such as the increases in prices, for example. Because of the prevailing high prices, the number of Yugoslav tourists in particular decreased, for foreigners were nevertheless in an incomparatively better position than Yugoslavs, especially on account of their pay in foreign currency. But, however bad things seemed from the start and whatever sorts of deficiencies became apparent later, the position of our tourism gradually came back to normal.

The two 'high season' months, July and especially August, patched up the countless holes and in September it became

apparent that the season was going to be a record one in spite of all expectations to the contrary. Because a sunny and dry September was followed by a similar October, the income from tourism slowly started to approach the magic figure of 500 million dollars. It was already obvious in the first days of October that we had earned more than 335 million dollars with tourism; this was 65 million dollars more than the amount earned in the corresponding period the year before. But even with October tourism still hadn't gone to sleep for the winter, for »summer-holidaying by the sea« turned gradually into »wintering«. It appears that the seaside can also be interesting in late autumn or even winter specially for those tourists who prefer a peaceful time to the summer throngs and heat.

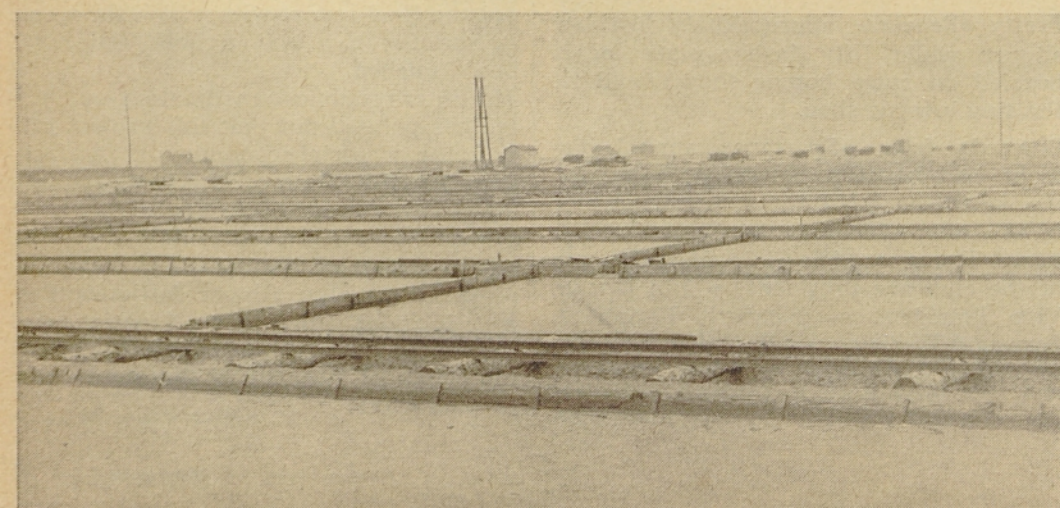
And so the year slowly came to its close and we were able to draw a line under our income from tourism and add it up. Thus we determined that in 1972 we got about 430 million dollars from tourism, to which sum we can add about 150 million dollars, which we got from trade, private clearing and dinars which tourists brought with them. We can therefore round off total income from tourism in 1972 to about 580 million dollars. Is that a lot or a little? Did we get enough from tourism or could we have got still more? And, if we earned too little, what are the causes for this and how can we get rid of them? These are questions to which we must now find the right answers.

Too Much Luxury

Over half a thousand million dollars from tourism is a good achievement. We've never managed to earn so much with tourism ever before in any year. But, in spite of this, we can't be completely satisfied with the past tourist year. We really did get about a quarter larger sum of foreign currency from foreign tourists than in the year before, but, at the same time, there were 1% fewer tourists this year compared with last year. Obviously the price of our tourism has gone up. It is therefore necessary to pay greater attention to this rise in prices.

Recently, particularly along our more than 2000 kilometres long seacoast, we have built innumerable new hotels and other facilities for tourists. The majority of these are in the luxury class and with their sumptuousness and fittings are equal to hotels in the most famous tourist spots around the world. On the one hand we have opened up great opportunities for holiday-making by rich

The salterns in Seča near Portorož

visitors in particular by building such hotels; on the other hand it appears as though we have neglected our more numerous visitors belonging to the less well-off classes. It seems that it will be necessary to pay more attention to the need for the development of mass-tourism, which is one of the main rules of tourism. Or, in other words, there is no real tourism without mass tourism. When all's said and done, it's not only millioners who come here for their holidays. More and more of our visitors coming on holiday to the Adriatic belong to the middle or less well-off classes, employees and workers from the countries of Northern or Western Europe. Besides this, it will also be necessary to pay more attention to Yugoslav tourists, for the second rule of tourism runs like this: there's no real tourism without tourism by natives. No one can deny that it's the foreign tourists who bring the foreign exchange we need for our economy, but Yugoslav tourists provide that solid support which can keep tourism going before and after the main season as well as whenever there's a reduced demand in international tourism. Yugoslav tourism could very easily turn to its native guests right now when, after two devaluations of the dinar, the costs of travelling outside Yugoslavia have gone up by almost 40 %.

The Seaside Is Attractive In Winter Too

The successes and failures of the past tourist season have now been added up or subtracted, plans for next summer are still only being prepared, but, in spite of the winter, the shores of the Adriatic are still populous with native and foreign tourists. Now, while we're in the off-season, hotels are offering their services at very much reduced prices. For instance, daily full pension costs around 50 to 100 dinars. A day's full pension in the Hotel Lucija in Portorož, for example, in a twin-bedded room costs 62 dinars, in a single-bedded room 77 dinars, meanwhile, at the luxurious Metropol Hotel, the highest pension price is 120 dinars. The majority of the hotels have their own heated sea-water swimming pools, so it's no wonder that it's possible to find tourists from Ljubljana, Maribor, Zagreb, Belgrade, Köln, Vienna, London and New York, to mention just a few places, by our seaside in wintertime. Elderly tourists specially like to spend some time by the sea; they like to have a nice restful time there to improve their health. In view of the extremely low prices, old-age pensioners can just as easily afford to stay by the sea to stay at home and pay all the usual bills. Thus tourism never actually quiets down completely. Soon, with the first early Spring breezes, the Adriatic coast will

Ski-fields at Kranjska gora

start to turn green and we'll be able to expect the first trippers, then the pre-season time will start, and then soon after that we'll be able to determine what sort of novelties our tourist and catering workers have got lined up for us for 1973. Now the only thing left for us is to get ready ourselves. Or, last of all, we might even go for a short winter break by the seaside. After all, there are plenty of opportunities in Slovenia for combining sea-water bathing with winter-sports: after all, from Kranjska Gora, our northernmost winter-sports centre, to Koper is no more than a round 200 kilometres. From Črni vrh nad Idrijo, where there are just as nice ski-ing fields, it's only 100 kilometres to the sea. Ski-ing, following by a swim in a heated sea-water swimming-pool the same day, that's something special too, isn't it? In Portorož you can afford to go for a Finnish sauna bath, a health massage or a dip in the thermal baths, which help to cure all sports of illnesses.

The tourist season hasn't got a proper end, we only use the calendar year to very demanding for the performers; the count up and determine gains or losses. Thus last year we were able to add up a total income of 580 million dollars, or about half our foreign currency inflow in 1972. It still too early to guess how much this income will come to at the end of this year. However we can hope that we are going to learn all the instructive lessons from last year's balance sheet and then to apply them properly in this year's season.

Jože Olaj

ORDER NOW!
SLOVENIAN SINGING SOCIETY
ZARJA
PRESENTS ITS
STEREO RECORD

»Songs by Zarja« Vol. II

Featuring traditional Slovenian Grape Festival »Vinska trgatev« Songs:

En Hribček Bom Kupil
Bratci Veseli Vsi

Mi Slovenci Vinca Ne Prodamo
Ne Grem Domov
Živijo, oj Živijo!

PLUS 11 OTHER SLOVENIAN
MELODIES
WORDS INCLUDED FOR ENTIRE
ALBUM

TO ORDER COPY, PLEASE EN-
CLOSE \$ 5.00 AND MAIL YOUR
ORDER FORM TO:

JOE BRADDOCK

20290 BLACKFOOT ROAD — EUCLID,
OHIO 44117

CUT HERE

ORDER FORM—SONGS BY ZARJA—
VOL. II

Your Name
Street Address
City
State Zip

Emigrants' Children at Ljubljana University

Three years ago Ljubljana University celebrated fifty years of its existence. On that occasion we wrote in some detail about the history of this university. So let's just recapitulate some interesting points.

The history of Ljubljana University reaches back to the end of 16th century when the Jesuits organized philosophical and theological studies. Various academic activity was being carried on until 1919 when, after years of requests and demands, Slovenes finally got their own University. Since the foundation of Ljubljana University opportunities for the taking-up of various new studies have been greatly increased and the new buildings with many classrooms, studies and laboratories for professors and students have been built. At present the University includes ten faculties: the Faculties of Philosophy, Law Studies, Sociology, Political Studies and Journalism, Mechanical Engineering, Electrotechnical Engineering, Natural Sciences and Technology, the Faculty for Architecture, Civil Engineering and Surveying, the Faculty for Medical Studies, and the Biotechnical Faculty. The University employs 2500 pedagogical-scientific workers who are real experts in their fields for they have to undergo numerous selection tests.

During the past few years some eleven thousand students have been enrolled each year. Apart from Yugoslav students there are about two hundred foreign students. They come mostly from the underdeveloped Arabian and African countries and also from other parts of the world; they are either Slovenes living in our neighbouring countries or else they are descendants of our emigrants. The main reasons which induce them to study at our University are:

- 1 — international aid to and co-operation with underdeveloped countries,
- 2 — personal and political reasons,
- 3 — desire for getting to know better their mother tongue and the way of life in their parents' native land.

All foreign students and those who want to specialize in a particular field come to Ljubljana University through the arrangements of the ZANTES international organization. In order to study at our University they have to apply first to their own Governments. Then the ZANTES agency in their country forwards their applications to the ZANTES agency in Ljubljana and the latter forwards them to the University. Here a special committee discusses the applications, accepts them or turns them down and informs the applicants about the outcome.

Special advantageous offers are available to Slovene students from our neighbouring countries and to our emigrants' descendants. They are given scholarships,

rooms in students' halls of residence and some other facilities. However, they must all attend obligatory classes in the Slovene language.

Ljubljana University has official connections with the universities in Budapest, Minsk, Temishvar, Bratislava and Leipzig. Besides this our University has well-established relations with numerous other university centers in Europe and North America. Official connections include exchange visits by professors as well as the exchange of pedagogical-scientific workers and students.

It is interesting to mention here how the evaluation of secondary school certificates and university degrees is carried out at our own at foreign universities respectively. A foreign citizen who wishes to enroll at Ljubljana University has to supply a secondary school leaving certificate which is then checked by the university authorities in order to see whether it really corresponds to this stage of education. For needs outside the university the secondary school certificates are evaluated by the Secretariat for Culture and Education SRS. The evaluation of our certificates abroad depends on the particular country where the applicant may be claiming his rights.

According to the law for evaluation of university degrees, the faculties for different scientific fields give their opinion on degrees obtained in a foreign country. As far as the evaluation of our degrees abroad is concerned it again depends on the individual foreign country as to whether it recognizes them or not. This question has so far been most satisfactory settled with Italy where every leaving certificate is credited.

At the present time it's encouraging to know that the number of Slovene students from our neighbouring countries and of students — our emigrants' descendants have been increasing. This year fifty students from Italy and four from Austrian Carinthia have been enrolled at our university.

More information for all who are interested and would like to study at Ljubljana University, can be obtained at the Administration Office of Ljubljana University, Trg Revolucije 11/2, Ljubljana.

Our University as well as the Slovene public wish that these kind of links between Slovene emigrants and their native country may become even firmer.

What Is Slovene Cuisine?

Our cuisine is not so famous around the world as, for instance, the French but, nevertheless, our cooks were far ahead of the French and many others at the Olympics for Cooking which took place in Frankfurt, West Germany in October. Yugoslavs won the gold medal for cold dishes and the gold Oscar for national

dishes. The latter were so interesting for the visitors of Frankfurt Fair that they were snatched up as soon as they were put out for sale.

»Why did you attract so much attention in Frankfurt« we asked the technical leader of our cooking team, Tone Strajnar, the head chef of the »Slon« Hotel in Ljubljana.

»We were taking part in these Olympics for the first time and this fact alone attracted plenty of attention. As far as our national dishes are concerned, they are unknown, just spicy enough for most people to enjoy them and also their names sound quite attractive.«

The visitors were so excited about the Yugoslav cuisine that the German T.V. arranged a special show. Two of our chefs were beating, whisking and baking and prepared Yugoslav specialities for forty-five minutes in a studio with eight hundred visitors.

»When the recording was over the German housewives and also men queued in order to get some recipe or advice from us. It was so crowded we almost had to run out through the side exit,« tells us Tone Strajnar.

Among our specialities which were the most successful in Frankfurt are the Serbian »džuveč«, the Macedonian »žetvarska zakuska« and, in third place, the Slovene »Lükarsko« meat from Prekmurje. »Džuveč« is made of lamb ribs, potatoes, rice, tomatoes, bell-peppers, special small hot peppers, squash, green beans, oil, pepper, and onions. All this must be first stewed on low heat and afterwards baked in the oven.

»Žetvarska zakuska« is also made of lamb cut into pieces and fried on onions together with tomatoes, bell-peppers, special small hot peppers and sliced lamb liver. It is served with fried buns on top of it.

»Lükarsko« meat is back of pork baked in the oven together with special onions (»šalotka«) and potatoes. It has to be baked for one and a half hours and with the frequent addition of white wine.

These were the Yugoslav national specialities from the Olympics for Cooking in Frankfurt. It is interesting to mention that foreigners often talk about »Yugoslav cuisine« although it is difficult to define such a thing. »In our country we divide it up into Macedonian, Serbian, Bosnian, Slovene cuisine and then even further into the cuisine of individual districts«, remarked Tone Strajnar.

»What exactly is Slovene cuisine?«

»We have a Slovene cuisine which is reasonably rich with dishes mainly owing to the influence of our neighbours, Italians and the Hungarians.«

»Can we then speak about a Slovene national cuisine?«

»I'd rather describe it with some Slovene national dishes; these can be divided into the dishes our peasants prepare during

their working day and into those cooked on the occasion of religious holidays.«

»Could you mention some other Slovene specialities apart from »potica« (nut-roll), »zelje« (Sauerkraut) and »kranjska klobasa« (Carniolian Sausage)?

»We mustn't forget »kolone« (sausage making). There are many different sorts of »kolone«, especially in Prekmurje where people make buckwheat, millet, liver and other pork sausages, the so called »bujta repa« »(bujta« turnips), etc. Well, for example, let's have a look at a Bela Krajina mower's breakfast. It consists of a thick slice of cornbread with an omelette made with elder-tree blossoms and sausage. The drink which goes well with this is »belokranjska črnina« (Bela Krajina black wine).«

Tone Strajnar could enumerate many more dishes, for each district has its »own« dish which is a speciality. However, »potica« is known all over Slovenia. Many people would sometimes like to try a national dish but, unfortunately, our restaurants don't pay much attention to this. There have been a few pretty unsuccessful attempts in the past like in the restaurant of the »Slon« Hotel in Ljubljana.

»Here it is mostly the service which is to blame. The waiters can't explain what the dishes are like particularly not if the guest is a foreigner because most them can't speak foreign languages well. Of course, it is easiest to order Wiener-schnitzel with potatoes.«

»Does this mean that Wienerschnitzel is almost a Slovene national dish?«

»Considering the orders in restaurants I have to say that this really is the most frequently ordered meal.«

Thus in Slovenia, for the time being, there are only the attempts of individual restaurants to prepare national dishes. The restaurants should be specialized but this would be very expensive. Also, experienced cooks with high qualifications would be needed and it is not easy to find them. Well, let's hope the situation will improve with time.

More Than One Million Cars Will Be Registered This Year In Yugoslavia

Slovenia is way ahead in first place with one car per nine inhabitants. The greatest concentration of vehicles is in the bigger towns and in the industrial centres.

In the last decade Yugoslavia has seen a strong swing towards motorization. In the period between 1963 and 1971 the number of cars registered increased from 111,532 to 873,554 and by the end of this year the number will probably exceed one million.

Car production has thus very much increased, whereas in 1963 there was only one

private car per 169 inhabitants, last year there was one car per 23 inhabitants.

It's interesting to note that the number of newly-registered cars in the country rose steeply up to the year before last, but last year the rate of growth started to decrease somewhat. In 1968 this annual increase came to 84,017 cars or 24 % of the total number of cars running the year before. In 1969, the increase came to 122,617 cars or 27 % of the total number of cars running in 1968 and in 1970 the increase came to 158,303 cars or 28 %. Last year the increase lagged behind both in the absolute and the relative sense: in fact, 152,680 private cars were registered, or 21 % of the total number of cars running in 1970.

This year frozen prices and import restrictions have receded the activity of assembly plants and the import of ready assembled vehicles. Nevertheless the sale of home-manufactured vehicles, mainly encouraged by the launching of the new »Zastava 101« model, showed a suitable increase. Thus it is estimated that there will be altogether around 170,000 cars registered in this country up to the end of this year. This would come to about 20 % of last year's total number of registered cars. The likelihood of this statement coming true is also to be seen in the following figures. In the first eight months of this year 74,000 cars were manufactured and 22,000 cars were imported. If we take away the number of cars exported, around 3000, then the total number of cars available for purchase was altogether 93,000. In the last four months of the year, judging by experience from previous years' production, assembly and import of cars increases with no significant drop in sales, it is estimated that the number of registrations will this year lie somewhere between 150,000 and 160,000. Thus the total number of private cars will exceed one million.

If we take into consideration that the average Yugoslav family has somewhat less than four members, then this means that by the start of 1973 every fifth or sixth family here will have its own car. The number of cars registered should then have reached 1,040,000, out of which 600,000 should be »Zastava-Fiat« models. The distribution of cars according to republics and districts is very uneven; this particularly applies to the distribution of cars between the bigger towns or industrial centres and the smaller towns and the country districts.

Serbia had the greatest number of cars registered at the end of last year, 336,402 with a total population of 8,460,000 there is a car density of one car per 26 inhabitants. Thus, by car density, Serbia is in third place after Slovenia (1,730,000 inhabitants; 177,284 cars; car density of one car per 9 inhabitants) and Croatia (4,530,000 inhabitants; 217,926 cars; car

density of one car per 20 inhabitants). After Serbia come Macedonia (1,655,000 inhabitants; 51,163 cars; car density of one car per 32 inhabitants), Montenegro (535,000 inhabitants; 13,500 cars; car density of one car per 38 inhabitants) and finally Bosnia and Hercegovina (3,760,000 inhabitants; 77,275 cars; car density of one car per 48 inhabitants).

Of course, there are also significant differences between districts within individual republics. Here we see that the total number of cars and car density are by far the smallest in Kosovo. In contrast to these figures, the highest concentration and density of cars occur in towns and industrial centres. According to particulars for the start of 1971, 37 % of all cars in Yugoslavia were concentrated in seven towns: Belgrade, Zagreb, Ljubljana, Novi Sad, Rijeka, Maribor and Zrenjanin. In Ljubljana there is one private car per five inhabitants and in Zrenjanin (Vojvodina) one car per 9 inhabitants.

Meeting of Slovene Historians on the Thousand-Year Jubilee of the town of Škofja Loka

Recently, Slovene historians have been getting together at Škofja Loka: This time they chose Škofja Loka as the location for their professional meeting. They wanted to pay tribute to the town on the occasion of its 1000th year of existence and at the same time to remember the 500-year anniversary of the Peasants' Revolts.

The majority of the lectures, prepared by those taking part in the meeting, were closely connected with these two jubilees. On the first day the problematics of the history of the town Škofja Loka were dealt with; besides this, the history of museum-keeping was discussed and a historical cross-section of the Freising-Škofja Loka Estates was given for the period up to the start of the 19th Century. Some interesting factors in the National Liberation War in Gorjnsko were also dealt with. The second day of the meeting was devoted to papers on the Peasants' Revolts: the Peasants' Revolt in Slovenia with special regard to the rebels' plans and how far they were realized, Peasant Trade as background material for the Peasants' Revolt, Škofja Loka and the Peasants' Revolt, Štatenberg and the Slovene-Croat Peasants' Revolt, and Tolminsko in the All-Slovenia Peasants' Revolt of 1515.

On the third day there were lectures on the elements of the Revolutionary Movement in political life in Slovenia and on the problems of the Revolutionary Idea of Slovenes from the March Revolution to the end of the Second World War.

Números y Estadística

Algunos datos sobre Eslovenia y Yugoslavia:

Durante el año 1971 se han recogido varios datos y efectuado censos en toda la república. Hemos extraído los que creímos más esenciales. Es así que no hemos entrado en detalles inútiles.

TURISMO: en relación con años anteriores ha progresado de sobremanera. Haciendo una comparación vemos que en el año 1939 hubo p. ej. 3.99 millones de pernoctamientos, de huéspedes yugoslavos y 1.45 mill. de extranjeros. En el 1971 en cambio tuvimos 29 mill. del país y 26 mill. de extranjeros. En Eslovenia en los mismos años hubo: 1939 1.12 mill. de pernoct. del país, en el 1971: 5.44 mill. De éstos: 0.48 mill. de eslovenos y 0.28 mill. de extranjeros. En el año 1971 hubo 2.87 mill. de pernoct. del país 2.58 mill. de extranjeros.

CAMINOS y RUTAS: En el 1952 había en Eslovenia 7749 km. de caminos, en el 1971 ya 13.786 km. En toda Yugoslavia se han asfaltado o encofrado más de 27.000 km. de carreteras, caminos y rutas.

INDUSTRIA: la producción industrial fue en aumento. Es así que, en el año 1971 la producción industrial alcanzó el 1006 % mayor que en el año 1939. Esto significa que el aumento fue 11 veces mayor que hace 32 años atrás. En Eslovenia fue del 865 %, es decir 9,7 veces mayor que en el 1939. En el año 1953 hubo empleados en la industria y en el comercio 231.000 personas, mientras que en el 71 hubo 489.800 empleados, o sea el 125 % más. Entre ambos (comercio e industria): 572.800 personas.

FERROCARRIL: en el 1939 había 9647 km. de vías útiles, en el 71 ya 10.332 km. de vías férreas. En Eslovenia en el 1952 había 1427 km. de vías, en el 1971 sólo 1061 km. y esto porque se han eliminado las vías y relaciones de corta distancia que no eran rentables, es decir que daban pérdidas. Además se las ha suplido por modernas y rápidas rutas y carreteras.

HOSPITALES: en Yugoslavia hay 138. En Eslovenia 13. Con respectivamente 73.941 y 10.242 camas. Y también 6.857 y 2.588 médicos respectivamente. Además debemos agregar el personal auxiliar, enfermeras, etc. que alcanza al número de 14.192 y 5.944 respectivamente. **EDUCACION:** en el 1971 se han recibido en Eslovenia 2798 estudiantes en las distintas facultades y escuelas superiores.

Noticiero Esloveno

«De todo un poco...»

Maribor. El 29 de noviembre pxmo. pdo. tuvo lugar en esta ciudad la inauguración oficial de una de las más codiciadas pretensiones de la zona: la pileta de natación cubierta. Hasta el momento es la más moderna de su tipo en Eslovenia. Tiene 25 metros de largo y posee entre otros adelantos, chorro de agua automáticamente regulable, iluminación subacuática, entrada y salida del agua por sistema de remoción continua, etc. Junto a la misma también ya funciona otra pileta del mismo tamaño, pero para niños. En breve se comenzarán con cursos de natación y práctica de deportes varios. En Eslovenia se están construyendo varias piscinas de este tipo, es decir cubiertas. Hosta ahora sin embargo la nueva pileta de natación de Maribor figura sin competencia.

Gira por América

Ljubljana. Los renombrados conjuntos como lo son el Coro «Tone Tomšič» y la agrupación folklórica «France Marolt», ambos académicos, partirán a principios del año venidero hacia EEUU de N. América. En las ciudades Chicago y Cleveland tendrán conciertos para nuestros emigrados. Puede ser que también en la ciudad de Pittsburgh. En éstas no sólo les esperarán nuestros eslovenos y sus descendientes, sino también un gran número de americanos que esperan con su aplauso premiar la labor de estos dos magníficos conjuntos. Estos están formados por 76 estudiantes. Treinta y cinco folkloristas y 40 cantantes. Estos últimos son dirigidos desde hace tiempo por el talentoso y ya conocido director coral: Marko Munih. Justamente hace pocos días de esto (última semana de noviembre) que debutaron con éxito extraordinario en París. Inclusive fueron invitados a cantar a la Catedral de Notre Dame. También irá con ellos, el dirigente y bailarín M. Ramovž, conocido folklorista que además de cumplir la función de director técnico es un experto en cuestiones de folklore y su ejecución. La gira durará siete semanas. Además de las ciudades mencionadas, también actuarán en 26 salas de concierto que están desparramadas a lo largo y ancho de N. América. Las actuaciones se extenderán también a las Universidades y centros estudiantiles. Como premio al esfuerzo que realizan pasarán

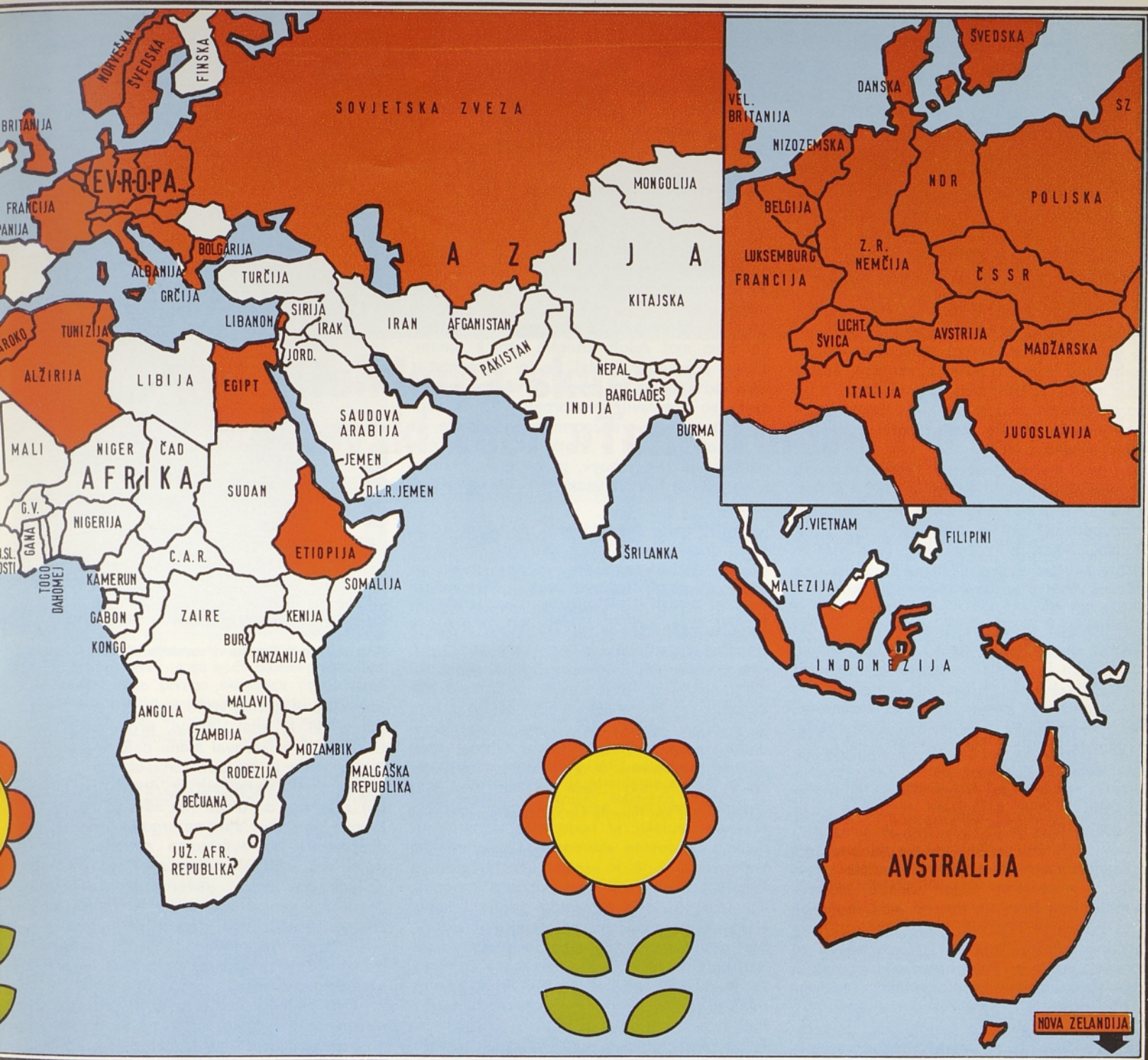
dos semanas de vacaciones en la hermosa Arizona y lugares adyacentes. **Nova Gorica.** Entre los conjuntos teatrales de mayor calidad, de Eslovenia, figura sin lugar a dudas el Teatro Dramático de Primorska. Su sede: Nova Gorica. Su mayor éxito: la obra de Jurčič-Robov «DESETI BRAT» (el décimo hermano). Este drama lo están representando ya por trigésima vez, y esto con un éxito extraordinario. Desde la actuación inaugural de esta temporada (12 de sept.) hasta la fecha han visitado además de Ljubljana, las principales ciudades del interior de Eslovenia. Lo interesante del caso es que tienen en éstas un auditorio completo. La gira terminará el próximo año con la visita de los principales pueblos en Eslovenia.

Ljubljana. Durante todo el mes de noviembre y parte del mes de diciembre se viene tratando en todo tipo de ambiente el asunto sobre «...cuál será el himno esloveno»? Tanto en las esferas culturales, como el pueblo todo, están pendientes de la elección del mismo. Por ahora se están haciendo encuestas, cuestionarios, etc. Hasta el momento han llegado a la selección final tres composiciones, a saber: «Naprej Zastava Slave» (Davorin y Simon Jenko), «Zdravljica» (Prešeren) y «Naša Zemlja» (Kozina-Klopčič). El público en general, que es en cuestión el que elegirá el himno, ha votado hasta ahora casi en un 80 % la primera de ellas, es decir «Naprej Zastava Slave». Sin lugar a dudas todavía habrá debates, discusiones, críticas y comentarios, pero lo esencial de todo esto es que entre todos, encontremos el denominador común del espíritu del pueblo esloveno. En breve publicaremos el resultado de la elección final. **Črni Vrh.** En esta localidad cercana a Col se ha comenzado con la práctica intensiva del esquí. Con el nuevo hotel que se ha inaugurado — «BOR» — ha conquistado esta zona una de las ventas turísticas mas importantes para este invierno. Los alambres carriles y las sillas portadoras permitiran a los esquiadores llegar hasta las cimas mas elevadas del Mte. Negro y sus colinas vecinas.

Novedad!

En nuestro próximos números podrán ustedes leer interesantes artículos sobre «Vipava y su historia».

PAGINA EN ESPAÑOL y su traductor les desean a todos los lectores del habla hispana y latinoamericana un FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO!

(Nadaljevanje s strani 18)

življa. Vas pa prosimo, da nam sporočate vse kraje, v katerih veste, da so tudi naši rojaki, tudi manjša naselja in seveda število, če ga boste vedeli. Pri tem pa, prosimo navedite vire, odkod vam je znano število Slovencev. V marcu bo na vrsti Avstrija, v aprilu Nemčija, v maju Italija, Švica, Francija in Lichtenstein, v juniju Vel. Britanija, Skandinavske in vzhodne države, od julija naprej pa pridejo na vrsto prekmorske dežele.

Dragi rojaki! Sodelujte v čim večjem številu, da bomo v enem letu sestavili čim popolnejšo sliko slovenstva.

Vnaprej iskrena hvala in lep pozdrav!

Na karti rdeče:

1. Anglija	6. Danska
2. Avstrija	7. Francija
3. Belgija	8. Grčija
4. Bolgarija	9. Holandija
5. ČSSR	10. Italija

11. Jugoslavija	27. Columbia
12. Lichtenstein	28. Chile
13. Luxemburg	29. Ecuador
14. Madžarska	30. Egipt
15. Nemčija	31. Ghana
16. Norveška	32. Honduras
17. Poljska	33. Kanada
18. SSSR	34. Libanon
19. Škotska	35. Mexico
20. Švedska	36. Nova Zelandija
21. Švica	37. Peru
22. Španija	38. Tunizija
23. Afrika	39. Urugvaj
24. Argentina	40. Venezuela
25. Avstralija	41. ZDA
26. Brazilija	42. Maroco

Pri Ani in Adolfu v Ajdovščini

V letošnjem poletju sta se vrnila v svojo rodno Vipavsko dolino po več kot petih desetletjih, ki sta jih preživela v Ameriki, zakonca Praček-Krašna. Ana Praček-Krašna je med ameriškimi Slovenci in tudi doma znana kulturna delavka — pesnica, pisateljica, časnikarka, prevajalka. Vrnila sta se, po počitek in zdravje. Mož Adolf namreč že vrsto let boluje za sklepnim revmatizmom in upata, da mu bo domače podnebje pomagalo.

V mislih smo spremljali dvajsetletno dekle iz Dolge poljane, ki je po nepisanem zakonu, da morajo številni otroci siromašnih družin za kruhom v svet, odšla s skupino deklet prek morja. Čutili smo, kako tesno ji je moralo biti pri srcu, ko se je v Johnstownu v Pennsylvaniji znašla med rudarji in jeklarskimi delavci.

Trdo delo podnevi, učenje zvečer, tako so ji minevali dnevi. Kdaj je v kratki minuti predaha napisala prve stihe in o čem so pripovedovali? Ali o hrepenenju po svoji Vipavski dolini, ali o trpljenju naših mož in fantov v globokih rudniških rovih daljne tuje dežele? Vsekakor so ji pesmi pomenile olajšanje, sprostitev in obogatitev trdega življenjskega vsakdana posebej še, ko je zanje iz uredništev prejela pohvale in spodbude. Tako je mlada pesnica Ana Pračkova postala sodelavka slovenskih listov in revij — Majskega glasa, Prosvete, Proletarca, Mladinskega lista in Ameriškega družinskega koledarja, ter l. 1950 izdala svojo pesniško zbirko.

Triindvajsetletna se je omožila z Vipavcem Adolfom Krašno. V dobrem in hudem ju je povezovalo življenje in tudi delo. Po preselitvi v New York se je Ana začela udeleževati v časnikarstvu. Leta 1942 je postala sodelavka v uredništvu Glasa naroda, kasneje pomožna urednica in zatem urednica tega lista. Vmes je bila eno leto (1951—52) pomožna urednica Prosvete, zatem pa se je ponovno vrnila h Glasu naroda, ki ga je leta 1954 prevzela v svoje lastništvo. Glas naroda, »stari fant«, je takrat že umiral, v Ani pa je našel novo oporo. Delo v uredništvu, v stavnici, v upravi in celo pri ekspeditu, je bilo trdo. Zahtevalo je veliko požrtvovalnosti in samoodrekanja. Tudi Adolf je pomagal, čeprav je bil takrat že bolan. Vsi so takrat z občudovanjem govorili o Ani. Saj le z njeno pomočjo je »najstarejši list slovenskih delavcev v Ameriki« doživel svojo sedemdesetletnico. Zadnja številka je izšla 24. oktobra 1963. Ana in Adolf sta mu za devet let podaljšala življenje, a dalj žal ni šlo več.

O vsem tem sem razmišljala tisti sončni jesenski dopoldan, ko sem se z avtobusom peljala v Ajdovščino na kratek obisk k Ani in Adolfu.

Povprašala sem po Tovarniški ulici; ljudje so neodločno kimali in odkimali. Povprašala sem po novih stanovanjskih blokih, pokazali so mi sem in tja. Zatem sem pa

povprašala po Ani. Pa so se spomnili: Oh, ja, pisateljica, ki se je vrnila iz Amerike. In so mi pokazali smer.

Tako sem našla Ano in Adolfa v novem predelu Ajdovščine, v neposredni bližini novega hotela in zdravstvenega doma. Štirje stanovanjski bloki so tam. Dva sta že naseljena, dva pa še gradijo.

Odprla mi je Ana, visoko zravnana, nasmejana, s kitami krog glave, prav takšna, kakršno sem spoznala ob prvem srečanju pred devetnajstimi leti.

Ob oknu pri kuhinjski mizi se mi je smehljajal njen mož Adolf. Stopila sem k njemu, da ga pozdravim, tedaj pa je od nekod z leve zažvrgolelo in zapelo. Prešerni, veseli zvoki so preplavili ves prostor. Ozrla sem se in zagledala oranžnorumenega ptička, ki je veselo skakljal v kletki. »O, to je naš ptiček, naš Dicky boy«, je rekla Ana, »navdušen pevec je in vsakomur zapoje v pozdrav.«

Kramljali smo. Zvedela sem, da je bil Adolf pred dnevi hudo bolan, pa je kar hitro okreval. V bližnjem zdravstvenem domu so dobri zdravniki, pa tudi volja stori svoje. Zdaj je Adolf kar krepak. Trisobno stanovanje s kabinetom je lepo, prostori so funkcionalno razvrščeni. V svoji spalnici si je Ana uredila tudi delovno sobo. Navajena je, da ponoči piše in bere in to še iz tistih časov, ko je bila v New Yorku časnikarka in je podnevi imela toliko drugih opravkov, da je redko prišla do tega. Kabinet med obema spalnicama je zvrhan kovčkov. Tam so vezani letniki Glasa naroda, Ameriški družinski koledarji, stari Sakserjevi koledarji, razni zapiski, ki bodo zelo koristili pri pisanju zgodovine slovenskega izseljenstva. V dnevni sobi, ki je neposredno povezana s kuhinjo, so ob vsej steni police s knjigami. Oba, Ana in Adolf, sta velika prijatelja knjig. Na spodnji polici v sredi stojita v okvirih portreta dveh deklet: Ane in njene sestre Marije. Ob Marijini sliki je vaza s cvetjem. To je dekliški portret Marije Rumo, Anine mlajše sestre, ki je nedavno umrla v Fribourg v Švici.

Tekel je pomenek o tem in onem. O slovenski šoli, ki jo je tri leta vodila v Brooklyn. O delu za pomoč domovini, ki je tako razgibalo ameriške Slovence. Pa o akcijah za osvoboditev Primorske, za Koroško itd. V New Yorku so začeli Jugoslovani že kmalu po okupaciji Jugoslavije z agitacijo za moralno pomoč domovini. Izdali so tudi posebne letake, od katerih še enega hrani. O, tisto delo takrat: po celodnevem delu v uradu, je hodila zvečer na sestanke, sestavljala resolucije, pozno ponoči pisala članke itd. A vse to, čeprav dostikrat zelo naporno, se je vsakomur od naših ljudi v Ameriki zdelo tako potrebno, da je bilo kar samoumevno. Še in še bi kramljali, a čas se je odmikal.

Ob koncu je Ana omenila, da je prejela od občine vabilo, da bi v spominski sobi zna-

Ana in Adolf Krašna v svojem novem domu v Ajdovščini

menitega Ajdovca, pokojnega slikarja Vena Piona, ki jo zdaj urejajo, uredili tudi kotiček, ki bi prikazoval njeno delo v Ameriki. Prav gotovo je to lepa zamisel.

Ko sem se poslavljala in Adolfu še posebej zaželela, da bi se mu zdravje še in še krepilo, je ptiček spet zažvrgolel. Ana me je pospremila do avtobusne postaje. Mimo grede sva obiskali najstarejšo ajdovsko izseljenko-povratnico, 88-letno Marijo Slemičevo. Drobná, živahna ženica, ki živi pri družini svoje nečakinje, ima za seboj zelo pestro življenjsko zgodbo, ki je že kar pravi roman. Kot uslužbenka tržaške Lloydove paroplovne družbe, kjer je bila nadzornica ženskih oddelkov na ladjah, je prepotovala malone ves svet. Leta 1930 pa se je izselila v Ameriko, kjer sta se srečali z Ano Krašno. In zdaj sta se pred meseci spet srečali v domači Ajdovščini. Dneve in dneve bi lahko pripovedovala Marija, pa še ne bi vsega povedala. Dogovorili smo se, da bi nam o njej za Rodno grudo napisala Ana. Ni dokončno obljubila, saj pravi, da ji je bolečina ob izgubi sestre Micke kar nekam otrdela možgane in se težko pripravi k pisanju, še celo k odgovorom na pisma, ki jih dobiva z vseh strani, največ seveda od prijateljev iz Amerike.

V aprilu letos bosta Ana in Adolf proslavljala zlati dan petega desetletja skupne življenjske poti. Takrat se bosta prav gotovo že počutila kot prava Ajdovca.

Draga Ana in Adolf, toplo želimo, da bi bila zadovoljna in bi vama bilo lepo med nami!

Ina S.

Akademska folklorna skupina »France Marolt« in akademski pevski zbor »Tone Tomšič« v Ameriki

Februarja in marca 1973 se bodo v mnogih večjih mestih ZDA zvrstili skupni koncerti dveh izmed najboljših in najbolj priljubljenih slovenskih umetniških skupin: akademska folklorna skupina »France Marolt« in akademski pevski zbor »Tone Tomšič«. Veliko dvomesečno turnejo pripravlja managerska firma Pittluck comp., toda tudi organizacije naših izseljencev v Ameriki imajo svoj delež pri pripravi in ga bodo gotovo imele tudi pri izvedbi tega prvega skupnega popotovanja slovenskega plesa in slovenske pesmi podolgem in počez po ZDA, ki bo hkrati sploh največji pohod našega umetniškega ansambla v zgodovini Slovenije.

Kdo so ti, ki prinašajo tudi rojakom v ZDA vznemirjenja in doživetja ob pesmi in plesu stare domovine?

Obe skupini sodita med prve pa tudi najbolj zveste in delovne otroke slovenske kulture, odkar smo Slovenci dobili svojo državo. Bilo je pač logično, da so prav študentje kmalu po vojni sklenili organizirano nadaljevati bogato tradicijo slovenskega zborovskega petja, ki ji je tudi že predvojni akademski pevski zbor služil z blestčim uspehom — pod vodstvom Franceta Marolta. Bilo pa je tudi modro, da je France Marolt prav med študenti ljubljanske Univerze zasadil misel, naj slovenski narodni ples, ko zgineva s kmetijskih dvorišč in s travnikov pred cerkvami, toliko bolj ljubeče in vneto oživljajo in obnavljajo na domačih in tujih odrih. Kakor je torej na tradiciji Maroltovega predvojnega APZ nastal povojni APZ Tone Tomšič, tako je iz Maroltove zamisli in pobude nastala Akademska folklorna skupina — Maroltovega imena. Obe skupini sta bili in ostali

amaterski, kar pomeni, da jima gre za stvar, ne za denar. To se v njunem umetniškem izrazu kajpada pozna. Obe sta tipično študentski, kar pomeni, da znata razlikovati med kičem in biseri in da niso nikoli zadovoljni s seboj, pomeni pa tudi, da se njun sestav nenehno obnavlja in ostaja mlad, z vsem t'stim, kar mladosti po pravici pripisujemo: zagnanost, polet, ljubezen, iskričnost in iskrenost.

Vse to so bile in ostajajo ne le karakteristike vsakdanjega dne obeh skupin, notranjega utripa njunega življenja, temveč so tudi značilnosti njunega petja in plesa. In sestavina njune kvalitete, zaradi katere sta APZ in AFS zaželeni in dobrodošli takorekoč v slehernem kraju Slovenije. Prav domačemu občinstvu, naj bo v velikih središčih ali na podeželju, pa je tudi namenjen dober del njunega koncertnega udejstvovanja. Zaradi tega — pa še zaradi pogostih radijskih in televizijskih snemanj ter plošč, ki sta jih posneli obe skupini — jih danes v Sloveniji res ni treba nikomur predstavljati.

APZ in AFS pa sta si že zdavnaj utrli pot tudi na tuje koncertne odre in na mednarodna pevska in plesna srečanja. Kjerkoli so gostovali v vseh teh letih, na Finskem, v Sovjetski zvezi, Poljski, Franciji, ZR Nemčiji, ČSSR, Romuniji, Avstriji, Italiji, Veliki Britaniji, Švici, vselej so zadovoljili organizatorje, ogreli strokovnjake, navdušili občinstvo. Njihovi uspehi so kajpak vselej tudi uspehi jugoslovanskih, predvsem pa slovenske plesne in pevske kulture.

Prav njuni mednarodni uspehi pa so seveda tudi pripeljali do tega, da ju je angažiral ameriški manager in jima pripravil bližnjo turnejo. Čeprav bo turneja izredno naporna in umetniško zahtevna — vrstila se bodo vsakodnevna potovanja in pogosto posejani nastopi — pričakujejo slovenski študentje, pevci in plesavci, da bo vendarle kaj časa in prilike tudi za prijateljsko besedo z rojaki, za bežno toplo srečanje z njimi. Predvsem pa seveda računajo, da se rojaki v Ameriki ne bodo odtegnili srečanju z njihovo pesmijo in plesom, kjerkoli bodo že nastopali v njihovi veliki novi domovini.

Jože Humer

Francija

Uspela proslava dneva republike

Veličastna in nadvse uspela proslava dneva republike, ki jo je dne 19. novembra organiziralo Združenje Jugoslovancev v Severni Franciji, je za nami. Prepričani smo, da bo ostala vsem, ki so se je udeležili, v trajnem spominu. Slavje je bilo pod pokroviteljstvom jugoslovanskega ambasadorja.

V uvodu je predsednik v imenu Združenja pozdravil zbrane in se zahvalil rojakom in rojakinjam, ki so se od blizu in daleč zbrali, da skupaj proslave ta zgodovinski dan rojstne domovine. Posebej je pozdravil vidne predstavnike: novega veleposlanika SFR Jugoslavije R. Dizdareviča in generalnega konzula Nedeljka Zorića, župana Sallauminesa J. Tella in glavnega tajnika Nonona ter delegacijo iz Trbovelj pod vodstvom trboveljskega župana Laznika in predstavnike rudarskih Trbovelj, ki so pobratene s Sallauminesom. Naša najmlajša članica Karolina, hčerka Rudolfa in Marije Zimzak, je podarila jugoslovanskemu ambasadorju šopek rdečih nageljnov. V znak priznanja mu je predsednik Združenja podaril rudarsko svetilko in mu zaželel, da bi mu mnogo let svetila in ga spominjala na naše rudarje — izseljence v Franciji.

Ker na žalost nismo uspeli, da bi se Slakova skupina, ki je bila v tistem času na turneji po zahodni Evropi, ustavila tudi pri nas, smo poskrbeli za godbo priznanega domačega ansambla. Zelo pa smo bili veseli, ko smo zvedeli, čeprav pozno, da pripelje trboveljska delegacija s seboj tudi godbo. Ansambel Martina Jelena se je res odlično odrezal. Topla zahvala trboveljski občini, ki nam s to godbo prinaša košček nepozabne domovine. Tudi domačini, Francozi, so bili navdušeni nad programom.

Veseli smo bili, da so se poleg članov Združenja udeležili proslave tudi številni člani posmrtninskega fonda, ki šteje kar 240 družin, ter tudi člani drugih društev. To je vsekakor dokaz vzajemnega sodelovanja. Odbor Združenja se vsem, ki so kakorkoli pomagali k uspehu prireditve, najtopleje zahvaljuje, posebej še tajniku Demšarju, ki je kljub oddaljenosti in rahlemu zdravju pripomogel, da so bile vse prijave in razne formalnosti urejene. V okviru pobratimstva dveh rudarskih občin Trbovelj in Sallauminesa je bilo več prireditev. Najbolj pomembno je bilo vsekakor poimenovanje ene izmed ulic v Sallauminesu z imenom Trbovlje. Ob navzočnosti predstavnikov iz Trbovelj in Sallauminesa in naših tamkajšnjih izseljencev, sta župan iz Sallauminesa Jules Tell in jugoslovanski ambasador Dizdarevič odkrila spominsko ploščo, ki prča o tem pobratenju. Ob tej priložnosti je župan Tell poudaril solidarnost, ki povezuje naše in francoske delavce. Jugoslovanski ambasador pa se je zahvalil za priznanje, ki ga je občina izkazala našim ljudem s tem, da je z imenom našega rudarskega mesta poimenoval eno svojih ulic.

Justin Čebul, Lievin

Navdušili so nas

Kaj takega še ni bilo med nami izseljenci v Freyming-Merlebachu, kakor smo doživeli v petek 10. novembra, ko nas je obiskal ansambel Lojzeta Slaka in Fantje iz Praprotna. Dvorana Vitkovski je bila do zadnjega kotička zasedena. V počastitev gostov je otroški pevski zbor Jadrana zapel pozdravno pesem, zatem pa so nastopili naši dragi gostje. Slovenska pesem in glasba, ki so nam jo zapeli in zaigrali Fantje iz Praprotna in Slaki, nam je vsem segla globoko v srca. Prav tako nas je navdušil humorist Milan Kalan. Tako je bilo tudi mnogo smeha. Koncert in zatem družabna zabava sta nas navdušila, da smo tisto noč skoraj pozabili iti domov.

Vsi tukajšnji Jugoslovani, posebej še društvo Jadran, izreka toplo zahvalo organizatorjem gostovanja: Slovenski izseljenski matici in Radiu Ljubljana, ki so k temu lepemu koncertu pripomogli. Prav tako tudi ansamblu Slak najlepša hvala z željo, da bi se še srečali.

Anton Škruba, Merlebach

Švedska

Življenje tukaj je enolično

Življenje tukaj je zelo enolično, posebno zdaj pozimi, ko je skoraj ves dan tema. Zjutraj hitimo na delo, zvečer hitimo domov. Tistim, ki imamo družine, čas hitreje mineva, saj dela nikoli ne zmanjka. Zelo dolgočasne so tukaj nedelje, posebej še v zimskem času. Človek ne ve, kam bi se dal. Če koga povabiš domov, ali če kdo nas povabi, to je edino razvedrilo. Ni pa tako samo pri nas v Malmöju, v glavnem smo vsi tukajšnji Slovenci na tem. Ostali imajo namreč svoje klube in kakšne prireditve, pa jim čas prijetneje mineva.

Pred nedavnim je gostoval na Norveškem Slovenski oktet. Nastopili so tudi v Stockholmu in ponudili, da bi nastopili še kje na Švedskem. Za vsak nastop pa je bilo treba odšteti dva tisoč kron. Za nas tukaj v Malmöju je bilo to nemogoče, ker nimamo svoje organizacije, da bi za ta denar jamčila, za posameznika pa je to prevelika vsota. Tudi dan gostovanja ni ustrezal. To bi bil četrtek, takrat pa veliko naših ljudi zvečer dela in ne bi mogli na koncert. V imenu Slo-

vencev iz Malmöja se za ponudbo Oktetu lepo zahvaljujem. Upamo, da nas bodo kdaj obiskali ob bolj ustreznem dnevu in pod bolj sprejemljivimi pogoji. Naj napišem še nekaj vrstic o slovenski šoli. Tu pri nas zanjo žal ni dovolj zanimanja. Pouk slovenskega jezika obiskujejo le štirje otroci, med temi oba moja sinova.

Z veseljem pozdravljam vašo zamisel za krožek mladih dopisnikov Rodne grude. Upam, da bo veliko otrok z veseljem sodelovalo pri tem krožku. Med njimi bo seveda tudi moj starejši sin, seveda pa bom dala pobudo za to še kakšnemu našemu otroku tukaj. Zato prosim, da me ob priliki še kaj obvestite o tem.

M. K. Malmö

Želimo zdravja!

Poleti sta nas v uredništvu obiskala draga naročnika iz Švedske Marija in Justin Hriberšek. Srečanja, čeprav je bilo zelo kratko, smo bili zelo veseli, saj nam rojakinja Marija včasih pošlje tudi kakšno lastno pesem. Zdaj smo prejeli od nje pismo, da njene letošnje počitnice v domovini niso bile vesele, ker ji je kmalu po prihodu umrl mlajši brat, s katerim sta bila srčno navezana. Ta izguba jo je zelo prizadela. Ko sta se z možem vrnila, je komaj zmagovala delo v uradu in doma, dokler ni obležala. Morala je v bolnišnico, kjer pa po mesecu dni, kljub skrbni negi, tako nam piše, ni nobenega vidnega izboljšanja. Draga rojakinja Marija, upamo, da je zdaj že vse dobro, ali pa vsaj mnogo bolje. Iz srca vam to želimo!

ZDA

Slovenski odvetnik imenovan v mestno upravo

Dne 2. oktobra je newyorški župan Lindsay imenoval mladega slovenskega odvetnika Emila Ručigaja za novo mestno upravno službo — Manager of the local Community Government of Greater Ridgewood. Slovesna zaprisega je bila v

Emil Ručigaj na dan zaprisege pred newyorškim županom

Progresivne Slovenke, krožek št. 9 v Chicagu na dan proslave 25-letnice obstoja. Na sliki: ustanoviteljica in prva predsednica Frances Vider v sredini, na njeni desni prva podpredsednica in nato predsednica, ter zdaj ponovno podpredsednica Tončka Garden, poleg nje zapisnikarica Mary Andres. Na levi od Vidrove sedanja predsednica Jennie Soso, poleg nje pa Frances Rak, krožkova tajnica.

mestni hiši dne 7. oktobra popoldne. Emil J. Ručigaj je zelo znan v Brooklynu in okolici, posebej še, odkar ima tam svojo odvetniško pisarno. Udeleževal se je v raznih organizacijah, kjer je zavaljal vidna mesta. Pred leti je bil aktiven tudi pri pevskem zboru Slovan. Rojen je v Ridgewoodu. Njegova starša sta doma iz Domžal, to sta Minka in Ivan Ručigaj. Mati mu je že pred leti umrla. Oče Ivan Ručigaj je že večkrat obiskal svoj stari kraj. To imenovanje, s katerim je naš rojak Emil Ručigaj postal najvišji upravni funkcionar v Ridgewoodu, je zelo pomembno, zlasti še, ker tam ni veliko Slovencev. Čestitamo!

Slovenski družabni večer

»Slovenian get together evening« se je imenovala prireditelja, ki je bila 7. oktobra v Ridgewoodu. Prireditelji Birk, Klarich in Emil Ručigaj niso pričakovali, da bo obisk tako lep. Imeli so tristo vstopnic, ki so bile vse razprodane. Prodali bi jih še več, a je bila žal, dvorana premajhna. To je bila prijetna družabna prireditev. Vstopnice so prodali že v

Poleti nas obišče tudi velika skupina rojakov iz Kalifornije, ki jo bo vodil Frank Horzen. Skupino bo spremljal tudi ansambel Mlakar-Zeitz Polka Band. Očitno radi nastopajo tudi kot kavboji.

predprodaji in to samo Slovincem, oziroma družinam, kjer je vsaj eden Slovenec. Pri vstopu so udeleženci prejeli značke, ki jim bodo prav gotovo v prijeten spomin.

Ponosni na radijsko oddajo

Katie Kral iz Library, Pa. piše v Prosveti: »Ponosni smo, da imamo slovensko radijsko oddajo, ki oddaja vsako nedeljo od 12. do 13. ure na radijski postaji ULAA v Braddocku. Hvaležni smo Mary Prašnikarjevi in pokojnemu Antonu Rednaku, ki imata velike zasluge za radijski program v slovenščini. Pred tridesetimi leti sta začela s to plemenito akcijo in danes smo ponosni, da lahko po radijskih valovih poslušamo novice in pesni v slovenščini. Hvaležni smo tajnici in napovedovalki Mary Skerlong, ki tako vzorno skrbi za program. Hvalo smo dolžni tudi vsem, ki s svojimi prispevki pomagajo vzdrževati priljubljeni program. Kako prijetno je vsako nedeljo, ko postavljam kosilo na mizo in odpremo radijski sprejemnik pa zaslišimo našo milo govorico...«

Oddaja Slovenskega radijskega kluba obstaja že od leta 1947 in pokriva vse območje zahodne Pennsylvanije, West Virginije in vzhodni del države Ohio. V njej nastopajo tudi slovenska pevska društva, občasno pa govorijo v oddaji tudi člani glavnega odbora slovenskih podpornih organizacij. Ta slovenska radijska oddaja je odgovorna za svoj program organizaciji »Ameriški slovenski dan«, v kateri je včlanjenih 25 slovenskih društev. Vzdržuje se s prostovoljnimi prispevki.

Božičnice za mladino SNPJ

Za člane mladinskih oddelkov so pri društvih SNPJ letos pripravili božične proslave z ustreznim programom, na ka-

terem so nastopili sami mladi talenti. Člani so prejeli tudi darila. V ta namen je prispevala organizacija SNPJ iz glavne blagajne za vsakega člana 1 dolar. Te božičnice naj bi okrepile pobudo za ustanavljanje novih mladinskih krožkov pri društvih SNPJ.

Prvikrat kot mešani zbor

Slovenski pevski zbor Prešeren, ki je bil leta 1929 ustanovljen v Chicagu kot moški zbor, je na svojem koncertu 5. novembra prvikrat nastopil kot mešani zbor. Nastopili so v dvorani Jugoslovanskega kluba v Chicagu, pod vodstvom prof. Kubine.

Na koncertu so nastopili še najmlajši člani krožka št. 26 SNPJ pod vodstvom Ann Kramer, Grace Doerk in Preradovičev zbor iz Gary, Indiana.

Kramljanje ob tihih večerih

Pomožna urednica Prosvete Zdenka Miheličeva je v tem listu uvedla zanimivo in koristno novo rubriko »Kramljanje ob tihih večerih«. Kakor piše v uvodu, so ji pobudo za to rubriko dali tečaji za pouk slovenščine, ki so širom ZDA pri naših društvih in šolah, kar dokazuje, kako živo je med našimi ljudmi zanimanje za slovenski jezik. Tako želi tudi urednica Zdenka, ki je poklicni pedagog, doprinesti k temu s svojimi tedenskimi »kramljanji«. V obliki zgodbe, v kateri imajo nekatere besede in stavke angleški prevod, skuša avtorica nevsiljivo seznanjati in poglobljati v bralca znanje slovenščine. Kasneje napoveduje tudi slovarček besed. Koristno in zanimivo.

Kar osem bratov in sester

Lepo je tukaj, a najlepše je doma, tako sta rekla moja sestra Tončka in njen mož, ko sta nas letos v septembru obiskala v Kaliforniji. Kar osem bratov in sester se nas je zbralo. Tudi sestra, ki živi v Vancouvru v Kanadi, je priletela z letalom. Ostalih šest pa živimo vsi v

Gabriela Pressler z družino
Torrance, Kalifornija

Šestdeset let skupne življenjske poti sta lani v Euclidu praznovala naš znani ameriški rojak dr. Frank Kern, zdravnik v Clevelandu in njegova žena Agnes, rojena Wertinova. Dr. Frank Kern je bil leta 1887 rojen v Breznici pri Škofji Loki. Šolal se je v Kranju in Ljubljani. Leta 1903 pa je odšel v ZDA, kjer je v Clevelandu promoviral za zdravnika. Leta 1912 se je v Calumetu, država Michigan, poročil z Agnes Wertinovo, doma iz Doblič pri Črnomlju, ki je kot 16-letno dekle prišla k očetu v Ameriko in bila takrat druga Slovenka v državi Michigan. Dr. Frank Kern ni znan v Ameriki in doma le kot ugleden zdravnik temveč tudi kot zelo plodovit kulturni delavec. Leta 1919 je izdal Angleško-slovenski besednjak, sedem let kasneje pa Angleško-slovensko berilo. Obe knjigi sta bili izredno potrebni in dobrodošli za naše priseljence, ki so se v tistih letih v velikem številu priseljevali v Ameriko in so imeli velike težave z učenjem angleščine. V Colinwoodu je Frank Kern vodil tudi tečaj za pouk angleščine. Skozi desetletja je bil prizadeven dopisnik številnih tamkajšnjih slovenskih in angleških listov. Leta 1937 je izdal zanimivo knjigo svojih spominov. Z jubilentoma so lepi jubilej praznovali hčerka, osem vnukov in šestnajst pravnukov, ki živijo v različnih ameriških deželah. Uglednemu slovenskemu paru priskrbo čestitamo k jubileju!

O delu Slovenskega društva v Vancouvru

Vseh štirinajst let odkar obstaja naše društvo, ki nosi ime »Slovenian Society«, je bila želja vseh naših tukajšnjih rojakov, da bi imeli svojo društveno dvorano. Leto za letom smo prirejali plesne zabave, piknike, občasno tudi kakšne igre, pevske in folklorne nastope in pri tem res zelo pogrešali lastne društvene prostore. Počasi se je v društveni blagajni nabralo nekaj denarja. Kmalu po lanskem občnem zboru je predsednik

Sestanek članov Slovenskega društva v Vancouvru, ko so sklenili, da bodo kupili lasten dom

Svečana otvoritev Slovenskega doma v Vancouvru

Predlog je bil sprejet in odborniki so se vneto lotili zbiranja sredstev in to v obliki delnic ter prostovoljnih prispevkov. Nabirka je bila več kot zadovoljiva. Zbrali so 20.000,00 dolarjev. Za ostalo so vzeli posojilo. Zatem je bilo treba poiskati primerno dvorano. Pri tem je bila zelo požrtvovalna društvena blagajničarka Eva Fidel, ki je našla primerno stavbo, ki je danes naš Slovenski dom.

Na stavbi je bilo potrebnih precej popravil in preureditve v notranjosti. Za to je poskrbel tričlanski delovni odsek, v katerega smo izvolili J. Plešča, F. Noča in J. Pistotnika. Z veseljem so se lotili potrebnih del. Pri tem so jim pridno pomagali s prostovoljnim delom člani, skozi celo poletje ob večerih.

Tako smo imeli otvoritev Slovenskega doma lani 23. septembra. z lepim govorom predsednika ter nekaterih prejšnjih predsednikov. Govorila sta J. Skerbinek in R. Tushek, ki je predsedoval društvu sedem let.

Imeli smo tudi lep in pisan program. Leta 1972 je bilo naše društvo zelo delavno. Za kulturni program so poskrbeli člani kulturnega odbora: Frida Noč, Karli Črepnjak, Olga Selokonik, Štefan Božič in Janez Skrbinek.

Veliko truda in požrtvovalnosti so pokazali vsi odborniki in člani društva. A saj ni nobena žrtev prevelika za to veliko skupno dobro: imeti svoj društveni dom. Zdaj bo naše društveno delo res potekalo veliko lažje. Pod našo lastno streho se bo zbirala naša mladina, tukaj se bo širila in razcvetela naša slovenska kultura — daleč od matične domovine.

J. Skerbinek

Uspešna slovenska razstava v Wollongongu

Društvo Planica je v Wollongongu priridelo slovensko razstavo, ki je bila kar uspešna. Seveda so imeli mnogo dela. A poleg odbornikov so pridno poprijeli tudi nekateri člani. Tu naj omenimo Franca in Jožeta Žabkarja, Franca Koprivca, zakonca Oblesčakova in Franetičeva, Zvonka Groznika in še nekatere. Posebna zahvala velja tudi društvu Triglav iz Sydneya za pomoč, posebej še za narodne noše. Na sliki vidite, da je bila razstava res prizadevno urejena. Imela je veliko obiskovalcev. Mnogi so obljubili, da pridejo sami pogledat to mikavno slovensko deželo. Tudi sprevod skozi mesto v narodnih nošah, pred katerimi smo nosili zastavo našega društva »Planica«, je vzbujal splošno pozornost in so gledalci navdušeno ploskali.

Na slovenski razstavi v Wollongongu v Avstraliji

TRIGLAV PTY. LIMITED — REG. OFFICE 101 O'BRIEN ST., BONDI, 2026

incorporating

SLOVENIAN NEWSPAPER
"TRIGLAV"

SLOVENSKI KLUB
TRIGLAV – SYDNEY

All correspondence to be addressed to The Secretary, Box 40, P.O. Summer Hill, N.S.W., 2130.

Sydney 4.11.72.

Predsedniku
Slovenske izseljenske matice
LJUBLJANA, Cankarjeva ul. 1/

Dragi predsednik !

Tebi in vsaj MATICI slovenski pozdrav s prve svoje odbojki Triglavske Skupnosti na "MAŠI" zemlji v Sydneyu na kateri s pomočjo rante bor pozvane naša mati in domovino, ki si ga ob obisku v Sydneyu posodil. Po dolgi in včasih teški poti smo danes le na svoji zemlji. Veliko je še pred nama dela, saj vemo, da smo si s tem koščkom zemlje nprtili neizmerne težave. Pa nama vendar to ne moti. V tretjini in poltrtovalnicah delom jih bomo drugo za drugo prezmali in v sgradiščih bodočemu rodu dostojno kulturno središče in slovensko šolariše naseljenecem naše domovine v Avstraciji. Ob tem seveda računamo na pomoč in iskreno sodelovanje Matice, ki nam je v preteklosti vedno stala ob strani !

Domovini sinovi !

Oborniki Triglavske Skupnosti :

Triglavani iz Sydneya so poslali pozdravno pismo predsedniku SIM ob začetku graditve lastnega doma

Pohvala našim konzulatom

Letos v poznem poletju je v Gorjah pri Bledu osemdesetletna mati po petintri-desetih letih spet objela sina, ki jo je prišel obiskat iz daljne Braziliije. Kdo je bil srečnejši, mati ali sin? Najbrž oba enako, oba zelo.

V Santosu, največjem pristanišču v Braziliji, je Boris Černe specializiran plavžarski inženir. Tam ima družino: sina in hčerko. Tam ima svoj dom. Rojen pa je bil v Ljubljani, kjer je preživel deset svojih prvih let. Vse to je zdaj daleč. Vmes so morja in tuje dežele, kjer je živel ali jih je prepotoval. Njegov poklic zahteva veliko potovanja. Precej časa je preživel v Avstraliji, zdaj pa je v Braziliji.

O vsem tem smo se pomenkovali ob srečanju na Matici.

In spomnili smo se pri tem njegove mame, sivolase gospe, kako je pred nekaj leti prišla zanj naročit Rodno grudo. »Tako redko mi piše,« je takrat mimogrede potožila, pa ga takoj pred nami in samo seboj opravičila: »Seveda, saj tudi ne utegne, ko pa je toliko na poti.« In še je dodala: »Da bi ga le še kdaj videla...«

In letos ga je končno dočkala.

Na Matici nas je obiskal še pred srečanjem z mamo. Povedal je, da je prispel nenapovedan, pa se boji, da bi bil nepričakovano obisk za mamo preveč razburljivo doživetje. Zato je prej telefoniral prijatelju in ga prosil, da jo na to pripravi. Tako se je prav gotovo vse izteklo v redu, v veliko srečo obeh — matere in sina.

Tudi srečanje z domačim krajem po tako dolgih letih je polno presenečenj. »Na vsakem koraku odkrivam v svoji rojstni Ljubljani kaj novega,« nam je dejal inženir Černe. »Postala je res veliko, moderno mesto. In vaši univerzitetni inštituti, pa ljudje, ki v njih delajo. Ponosni ste lahko nanje. To vam lahko zatrdim, ker sem videl že veliko modernih mest in znanstvenih ustanov.«

In še je dejal, da si je marsikaj precej drugače predstavljal. Tam zunaj je namreklrat slišal pripombo, češ da pri nas v Jugoslaviji ni nobene svobode. Zdaj pa se je prepričal prav o nasprotnem.

»Zapišite prosim še to,« je poudaril ing. Černe, »da se iskreno zahvaljujem naši konzularni službi v Sao Paulu in Zürichu, kjer so mi tako hitro posredovali vse potrebno za to potovanje. Veliko sem že prepotoval. Bil sem v več ko dvajsetih evropskih in več kot dvajsetih izvenevropskih deželah. Moral sem pri tem

Ena izmed novoletnih voščilnic, ki žele mir v svetu

skozi desetine konzulatov, a tako vlnudnega in ažurnega poslovanja kakor na jugoslovanskih konzulatih nisem naletel nikjer. To bi drugim moralo služiti za vzgled.

Zatem se je beseda ustavila pri gorenjskih nageljnih, tistih, ki kakor zeleni slapovi lijejo z oken starih kmečkih domov in imajo velike živordeče cvetove. V Braziliji je ing. Černe velikokrat mislil nanje. Tam je veliko cvetja, a naši nageljni tam umro. Nekateri so že poskušali in so jih sadili in negovali, pa niso uspeli. Zato je, ko je na letališču Brnik stopil z letala, najprej pomislil na te nageljne. Ko so se vozili proti Ljubljani, je s pogledom iskal po oknih hiš, pa ni videl nageljnove. »Kaj tudi pri vas ni več nageljnove?« nas je vprašal zaskrbljen. Potolažili smo ga, da bo videl nageljne, ko se bo peljal k materi na Gorenjsko. Še imamo na oknih nageljne, čeprav morda ne več toliko kakor nekoč.

Ko je odhajal mu je njegova mati prav gotovo pripela na prsi nagelj za slovo in za spomin.

Hvala za obisk, rojak Černe in na svidenje!

Ina S.

Na jesenskih počitnicah

Nad sto slovenskih upokojencev iz Amerike, članov Federacije klubov slovenskih upokojencev, je v oktobru tri tedne letovalo v Sloveniji. Federacija jim je oskrbela zelo ugodne posezonske počitniške aranžmaje za dva ali tri tedne. Lahko so se odločili za Portorož, za Rogaško Slatino ali Čateške toplice. Največ jih je seveda šlo na morje. Nekaj jih je šlo tudi kar k sorodnikom. Najstarejša potnica v skupini je bila, kakor smo zvedeli, 93-letna Premrujeva, ki je prišla s svojim 70-letnim sinom po dolgih letih pogledat svoj rodni Bled.

S to skupino je prišla četrtič obiskat svoj rodno deželo in domače tudi zna-

na društvena delavka Helen E. Arkova iz Cicera, Ill. Ostala je pri sorodnikih in se med svojimi kratkimi počitnicami večkrat oglasila tudi pri nas na Matici.

Prosili smo jo, naj nam malo pove o sebi. Rada nam je ustregla. Od tam, kakor znani Avseniki, je doma — iz Begunj na Gorenjskem. Cvenklova. Kup otrok je bilo v družini in tako je Helenca že kot drobno dekletce odromala čez morje v Ameriko k stricu Grilcu, ki ni imel svojih otrok in je Helenco posvojil. Helenca je postal Grilčeva. Njena teta, Nežka Grilčeva, ki ji je bila dobra krušna mati, že dolga leta živi pri nas. Ko je ovdovala in osamela, se je preselila v dom za ostarele na Jesenicah, od koder se je prejšnja leta večkrat oglašala z dopisi v Prosveti. Tudi mi smo jo nekoč že obiskali in objavili tudi njeno sliko v Rodni grudi. Veseli smo bili, da je bila tako čvrsta kljub visokim letom. Letos na Silvestrovo bo praznovala že 91. leto. Seveda jo je Helen obiskala in je bilo srečanje prav pristrčno. Obe sta bili veseli in ganjeni. Teta Nežka je še kar pri močeh in zadovoljna v domu.

Helen je bila dvainšestdeset let poročena z Edwardom Arkom, s katerim sta se spoznala v Ameriki, ko ji je bilo šestnajst let. Edd je bil sin slovenskih staršev, a rojen v Ameriki. Bil je vedre narave, zelo družaben. Sedemindeset let je delal pri železnici, trinajst let zatem užival zaslužen pokoj. Leta 1969 sta praznovala zlato poroko. Tudi Helen je bila zaposlena: najprej v tovarni slamnikov, zatem, ko je dokončala večerno šolo, pa v banki do upokojitve. Ves čas sta se oba pridno udeleževala pri društvih: pri društvu št. 48 SNPJ, pri pevskem zboru Prešeren, Helen je ustanovna članica krožka št. 9 Progresivnih Slovenk v Chicagu, tajnica pri klubu upokojencev, zapisničarica pri Jednoti itd.

Moč in nemoč za volanom

Azra Kristančič
dipl. psiholog

»Glej ga, norca, kako vozi!«

Kolikokrat to rečemo in kolikokrat to slišimo.

»Zaradi nekega norca sem se moral toliko umakniti, da me je vrglo s ceste,« je maja pripovedoval Lojze T., ki je delal in še dela v Frankfurtu.

Kupil je avtomobil, ker ga je hotel imeti. Zakaj avtomobil? Kakšno vprašanje! Vsi ga imajo! Tudi Lojze T. se je odločil za delo v tujini, da bi si čimprej zaslužil vozilo s streho, nato pa še hišo...

Spoznala sem ga v vlakcu. Razbitine njegovega nezavarovanega avtomobila so ostale nekje blizu Otočca. Tisti »norec« je odpeljal dalje in... Zdaj pa naj dokažem, da sem moral zaradi njega s ceste na njivo, se je jezil Lojze. Potoval je nazaj v Frankfurt in premišljeval o letu dni trdega dela. V trenutku je izgubil vse, kar je zaslužil. Treba bo znova.

»Čudni smo ljudje,« je rekel. »Razmišljamo, kako bomo kupili avtomobil, hladilnike, pralne stroje, stanovanje! Pogledajte, pa sploh ne vem za koga delam! Kdo bo živel z menoj! Dekleta še nimam! Najprej štalca, potem pa kravca?! Tako so rekli včasih. Ne vem, če sem na pravi poti! Ali ne bi bilo bolje, če bi se z zasluženim denarjem šolal, pogledal doma malo za dekleti... Bom izbral dobro ženo?«

Bilo je maja. Zdaj, za praznike bo Lojze prišel spet domov. Z drugim avtomobilom, je dejal. V domačo vas bi se rad sam pripeljal. On in še mnogi drugi. Drveli bodo po očiščenih cestah med zasneženimi griči in gorami, včasih videli kje kakšno nesrečo... Noga bo sama od sebe popustila na pedal za plin... Toda, čež nekaj trenutkov se bo povrnil pogum, češ, kaj pa se meni, dobremu šoferju, lahko pripeti? Plin — in hitreje dalje.

Nesreče »človeškega faktorja«

V vseh časnikih dežel z razvitim prometom redno beremo statistične podatke o številu nesreč, statistično so obdelani vzroki in tako ni težko ugotoviti, da se pripeti 80 % nesreč zaradi »človeškega faktorja«. Po domače bi lahko rekli — zaradi nepravilne vožnje. Najpogostejši vzrok je začasna ali kronična alkoholiziranost, bolezensko stanje (zlasti epilepsija psihomotorične oblike, ki se ne odkrije tako hitro). Tudi nezadostna inte-

ligentnost je pogost vzrok nesreč, kajti šofer ni sposoben dojeti prometnih predpisov, ni sposoben pravilno opazovati, presoјati in reagirati.

Na srečo velika večina ne pije, kadar vozi, ni bolna... Večina voznikov zna opazovati in ob pravem času reagirati. Malo pa jih ve, da na vožnjo še kako vplivajo čustva! Da, čustva.

Čustva vplivajo na človekove obrambne mehanizme, ki so pri nekaterih posameznikih bolezenski in tipični za nevrotične osebnosti. Tako na primer potreba po moči, agresivnost, občutek krivde, frustracija (občutek, da nam drugi onemogočajo izpolnitev različnih teženj in želja) pogosto določajo reakcije voznika. Gre za tiste čustvene in nerazumne strani naše osebnosti, ki vedno znova potrjujejo ugotovitve: vozimo tako, kot se vedemo!

Vozimo tako, kot se vedemo!

Če je za osebnost značilno, da je neodgovorna nasploh, bo to neodgovornost kazala tudi za volanom. Neodgovoren voznik sicer vidi nevarnost, ima pa preveč zaupanja vase in premalo spoštovanja do prometnih pravil ter predpisov. Samoljubnež bo svojo samoljubnost prenašal tudi v vožnjo: prezira »drobnjarije«, nima rad, da ga drugi prehitva, odloča se za nevarne »poteze« in ne zmanjša hitrosti, ko bi jo moral.

Redki ljudje se spomnijo, da bi po reakcijah v vsakdanjem življenju sklepali, kakšne bodo reakcije nekega človeka za volanom. Koliko jih v jezi sede v avtomobil, ker so prepričani, da jih bo vožnja pomirila. Morda jih res. Premišljujejo o pravkar storjenem dejanju in ugotavljajo, da se ni bilo treba tako razjeziti, da so sploh preveč razdražljivi... Pozabljajo pa, da se razdražljivi ljudje za volanom vedejo tipično: menijo, da so drugi nespretni, da imajo slabe namene. Razdražljiv voznik za druge nima opravičila, agresiven je in preklinja ter vedno znova in znova ugotavlja »... kakšni osli so vsi drugi!«

»Veličina« kubikov

Ljudje nasploh premalo razmišljamo o sebi in razčlenjujemo svoja dejanja, svoje motive. Mnogi zato bolje poznajo druge kot sebe. In če bi se spoznali, bi marsikdo bržkone zelo presenečen ugotovil, da je »srž« njegove osebnosti, njegov »jaz« izven njega, v stvareh, ki ga obkrožajo: v hiši, avtomobilu, obleki itd.

Za mnoge je avtomobil na primer prevozno sredstvo; so pa ljudje (ki jih tudi ni tako malo!), ki jim avtomobil pomeni mnogo več. Mislijo, da bodo z njim izrazili osebno veličino, standard in sploh razne kvalitete, vrednosti in sposobnosti, pa tudi moč! Poudarjanje »kubikov«, »konjskih moči« in »maksimalne hitrosti« je zelo značilno. Glejte, nekdo ki misli, da je zapostavljen, da ga v življenju vsi prehitujejo, ima na enkrat v rokah nekaj, kar mu pomaga, da prehitva on vse druge; res da samo na cesti, toda zanj tisti trenutek to sploh ni pomembno. Če ima avtomobil premalo kubikov, potem jih skušajo nadomestiti s preveč predrzno in vratolomno vožnjo. Kje in kako se bo vožnja končala, o tem takšni ljudje ne premišljujejo. Posledice nevrotičnih reakcij za volanom so navadno zelo hude. Še bolj žalostno pa je, da največkrat postane žrtev tudi tisti, ki vse življenje vozi tako kot je treba in ki je »kriv« samo to, da je takrat pripeljal mimo.

Lojze T. se je maja odpeljal v Frankfurt z vlakom. Za novoletne praznike, je dejal, bo spet prišel s svojim, drugim avtomobilom. On in mnogi drugi. Z veliko željo: da se bo zdrav in s celim avtomobilom vrnil v kraj začasnega dela.

Če kdo ne bo za volanom sebi in drugim dokazoval svoje »veličine«!

Naš Slovenski dom

Daleč od nas domača je gruda in vonj njen mamljivi... V večnem spominu nam bosta ostala, čeprav smo deželo tujo vzljubili, srce se od časa do časa še vrača.

Korenin globokih še nismo dobili, pa vendar sadeže zdrave rodili. Tebi in nam v veliko so čast, a svetu za zgled bodo služili.

S skupno močjo ta dom smo kupili; v njem še bliže rojak bo rojaku. S prijazno besedo in toplim nasmehom Slovenec Slovincu bo segel v roko.

Pokazal potomcem bo dela pradedov, besedo slovensko v tujini bo širil. Naj bog blagoslovi ta dom naš slovenski in vse, ki v njem bodo vedrili.

Slavica Scurek
Vancouver, Kanada

Ob otvoritvi Slovenskega doma v
Vancouveru

Zgodbice za Janka in Metko

»Živimo daleč na severu Kanade. Lepo je, a tudi mrzlo in zelo samotno. Raje ne govorim o tem, kako težko sem se tukaj privadila. Vse dneve, ko je bil mož na delu, sem samevala. Naš dom je bil precej na samem, daleč od ljudi in še bolj od rojakov, ki jih v tistem kraju sploh ni bilo. Tukajšnje zime, tako tihe in dolge, so mi kar škalele kri iz žil. Včasih sem si zaželela, da bi kar umrla. Vse in edino, kar sem imela, je bila ljubezen mojega moža Janka. Počasi sem se privajala. Potem sva pa dobila sinka Janka in leto za tem hčerko, ki je dobila ime — Metka. O, koliko svetlobe in veselja sta prinesla otročka v najino življenje. Rasla sta, da je bilo veselje. Čeprav nismo težko živeli, saj je mož lepo zaslužil, najini otroci niso imeli dragih igrac. Pa jih nista niti pogrešala. Igrala sta se s tem, kar sta pač dobila v roke. Pa vse bolj zgovorna in radovedna sta postajala. Vpraševala sta in vpraševala, da sem jima kar težko sproti odgovarjala. Včasih sem pomislila na druge otroke njunih let, ki imajo polne police pisanih slikanic in pravljič. Najina otroka jih nista imela, kakor sva tudi midva z možem odrasla brez njih, saj za bajtarske otroke je bil včasih kos pšeničnega kruha najlepša pravljičica. A zdaj tukaj, v tem daljnem tujem kraju, ko sem se nenehoma spominjala domačega kraja in svojih otroških let, sem naenkrat občutila, da je bilo takrat tudi moje preprosto mlado življenje z vsem, kar ga je obdajalo, ena sama pestra slikanica in pravljičica. Vidite, tako sem lahko svojima otrokoma pripovedovala zgodbe.

Dan za dnem sem segala med spomine svojih otroških let. Nikoli mi ni zmanjkalo zgodbic in moj Janko in Metka se nikoli nista naveličala poslušati.

Kaj vse sem na primer vedela povedati o naši stari kmečki peči, ki je bila pozimi tako prijetno topla, če si posedel ob njej ali ležal na njej. Kaj vse je mati s svojimi dobrimi spretnimi rokami pričarala iz njene notranjosti: zajetne hlebce črnega, dišečega kruha, ob prazničnih dnevih pa cvrčeče koline, pogače in še in še. Celu koruzni močnik, skuhan v tej peči je bil tako posebej dober.

Pa hruška pred hišo, prava medenka. Že ko je zacvetela, smo otroci ugrabili, koliko bo plodu in se veselili. Ko je šeka dobila telička, je bil pravi praznik pri hiši. Šekec smo imenovali telička in se veselili, ko nam je oče obljubil, da ga ne bomo prodali. Kakšne norčije je uganjal ta Šekec, da smo se otroci valjali od smeha. Če smo bili posebno pridni, nam

je včasih babica dovolila, da smo odprli njeno skrinjo in si ogledali vse tiste lepote, ki jih je dolga leta tam hranila. To so bile židane rute, ki so se srebrno lesketale. Šopek suhega cvetja, ki je bilo čisto kot sveže. Veliko pisano lectovo srce z zrcalom v sredi. Cel kup razglednic s čudovitimi podobami. Zlata verižica z medaljonom, ki je imel okence in v njem dedovo podobo z dolgimi brki. Pa še in še toliko lepih stvari.

Na spomlad smo si otroci iz mladega bezgovja urezali piščalke. To smo piskali. Cel orkester je bil. Pa murne smo lovili, jim naredili hlevčke in jih krmili. Z vseh strani hiše so se oglašali. Mati je godrnjala in jih iskala po kotih, oče in babica sta se pa samo nasmihala.

Hiša je stala v bregu, od jutra do večera je sonce sijalo nanjo. Od hiše je vodila steza do studenca, kamor smo hodili po vodo, pa dalje do kolovoza. Po njem si prišel skozi tri doline do železniške postaje. Tam blizu je bila tudi šola in cerkev. Dolgo, dolgo smo morali vsak dan hoditi do šole in se spet vračati. A bili smo navajeni in vsak kos te dolge poti je bil po svoje zanimiv, posebno takrat, ko smo se vračali. V gozdu smo lovili veverice in plezali po drevesih, na travniku so fantje igrali nogomet z žogo iz cunj, ki so bile nekoč materino krilo, ob potoku smo postavljali mlinčke in spuščali po vodi papirnate ladjice.

Še in še sta hotela vedeti otroka podrobnosti o tem in onem. Rada sem jima ustregla. Potem sta risala in seveda sem jima morala pomagati in svetovati. Narišali smo kmečko hišo, pručko za babičine noge, njeno čudežno skrinjo, telička Šekca, domačo hišo vrh griča, hruško medenko in vse drugo. Ko je prišla razglednica iz domačega kraja, sta otroka kar poskočila od veselja, potem sta jo nosila s seboj med svojimi rečmi, zdaj eden, zdaj drugi kot nekaj posebno lepega.

Kako hitro se je pretakal čas. Otroka sta dorasla za šolo. Preselili smo se bliže mestu in šoli. Janko in Metka sta postala John in Margareth. A tistih zgodbic iz prvih otroških let se še dobro spominjata in veselita se prvega obiska slovenske dežele in srečanja s tisto hišico vrh brega, ki je bila materin rojstni dom.

Draga rojakinja Margareth! Iz več vaših pisem sem zbrala drobce in sestavila to zgodbo. Zdaj sta vaša Janko in Metka bržkone že odrasla. Morda nam enkrat sama opišeta, kako je bilo z obiskom doma. Topel pozdrav!

Ina

Kosilo na dolenjski način

Kurja obara s cvičkom
Štruklji z dolenjsko gorčico
Češpljev kompot

Kurja obara s cvičkom

Odraslo kokoš (če je mastna, samo polovico) očistimo in narežemo na kose. Dodamo tudi drobovino. Jušno zelenjavo (korenček, peteršilj, zeleno, košček cvetače, 1 do 2 krompirja) očistimo in tudi narežemo na kosce. Zatem segrejemo v kozici maščobo in na njej rahlo zarumenimo manjšo seseklano čebulo, dodamo meso in drobovino, narezano zelenjavo, solimo in pražimo. Ko meso zarumeni, ga pomokamo (2 žlici moke), prepražimo in zalijemo s toplo vodo. Odišavimo z majaronovimi plevkami, koščkom lovorjevega lista, limonino lupinico in poprom. Nazadnje prilijemo obari četrt litra cvička, prevremo in postrežemo.

Dolenjski štruklji

Iz 1 do 2 jajc, mlačne vode, žlice olja, ščepa soli in primerne količine mehke moke zamesimo mehko vlečno testo, ki ga dobro obdelamo in pustimo pol ure počivati. Spočito testo razvlečemo in namažemo s četrt litra pregrete goste smetane. Na maščobi (mast, maslo ali olje) prepražimo skodelico drobtin, ki jim med praženjem vmešamo dve raztepeni jajci, ki naj sami zakrknijo. Drobtine z jajci potresemo po smetani, nato pa testo zvijemo. Štruklje kuhamo zavite v prtico v osoljenem kropu pol ure.

Ti štruklji so bili včasih na Dolenjskem zelo priljubljena praznična jed. Poleg so ponudili domačo gorčico. Če te nimamo, je seveda dobra tudi običajna gorčica. Pa tudi ta ni nujno potrebna.

Dolenjska gorčiča (ženof)

To gorčico so po dolenjskih domovih pripravljali po trgatvi. Pripravljali so jo tako: dva litra grozdnega ali sadnega mošta, ki še ne kipi, kuhamo tako dolgo, da povre do polovice. Zatem ga odstavimo in ohladimo, da je mlačen. Dodamo pol kavine žličke mletega cimeta in ščep mletih klinčkov ter pet do šest velikih žlic zmletega gorčičnega semena (pol belega in pol črnega). Vse dobro premešamo in nalijemo v steklenice. Te zamašimo z novimi prekuhanimi zamaški in ležeče shranimo v hladnem prostoru. Po treh tednih gorčica dozori za uporabo. Če želimo imeti gostejšo, primešamo nekaj več zmletega gorčičnega semena.

Dom in tujina

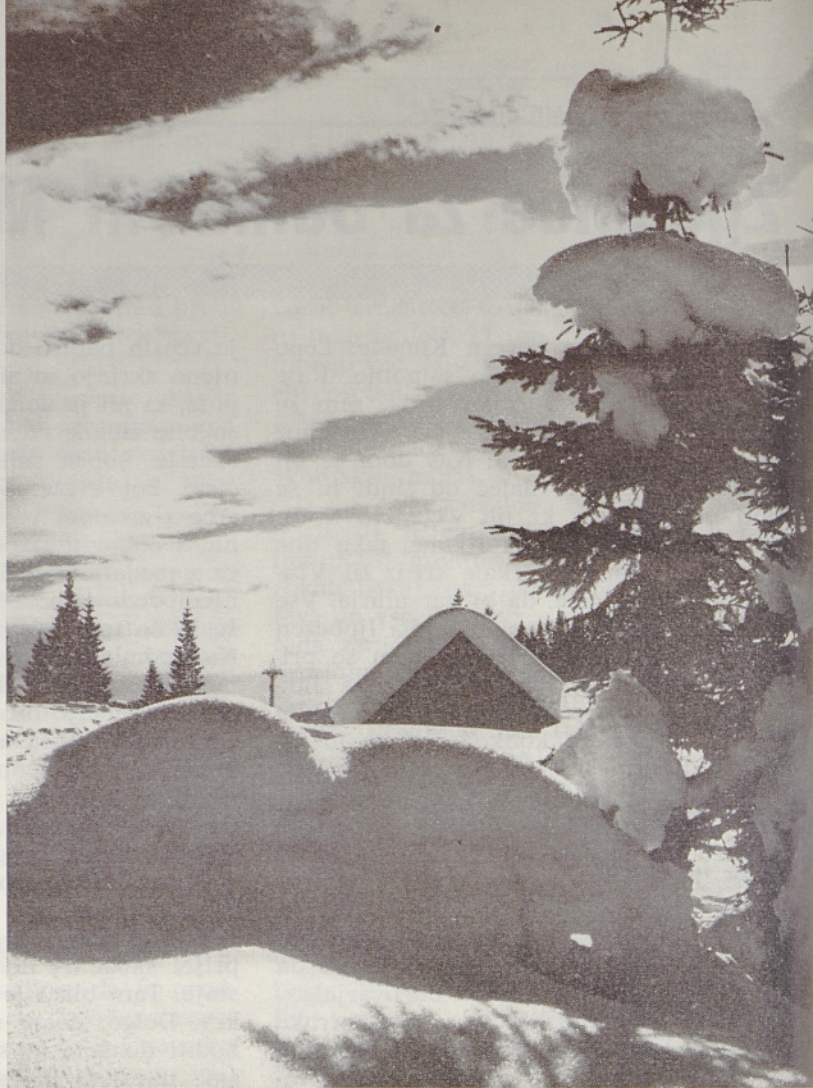
Že kot mlad fantič sem vedno sanjal o tem, da bom šel v tujino. »Tujina! Oh, kako lepo mora biti tam: bogastvo, denar...« Vse te moje želje so me resnično pripeljale v tujino. Komaj osemnajst let mi je bilo, ko sem odšel v ta »pravljčni« svet. Materinih besed nisem poslušal. Kolikokrat me je prosila, naj ostanem doma, zagotovo da mi bo lepo. Jaz pa sem se vedno nasmehnil. »Kaj boš govorila... Grem, pa konec!«

Njeno srce je bilo žalostno in kolikokrat sem na njenem licu videl solze. Nisem si je upal vprašati: »Mama, zakaj jočeš?« Vedel sem, da sem vsega kriv jaz.

V svet sem odšel že pred nekaj leti. Še poslednjič sem se ozrl na vaško cerkev, ki že stoletja sameva na griču nad vasjo. Pot me je vodila po lepih predelih Avstrije do Nemčije. Na veliki postaji sem v množici komaj našel svojega prijatelja. Na ulicah tisoči ljudi, moderne zgradbe s tisočnimi čudovitimi prodajalnami.

Toda kmalu so se pričeli dnevi mojega samotnega življenja. Sredi te ogromne množice, ki je nisem bil vajen, sem ostal sam, kajti moj prijatelj je kmalu zatem odšel prek luže v Ameriko. Nastopili so najtežji dnevi mojega življenja v tujini. Šele tedaj mi je prišlo v zavest: domovina in dom, to je nekaj neizmerno lepega. Nič več ne slišim slovenske besede, ki sem jo tako ljubil in ki jo zdaj tako pogrešam. Ko se ob nedeljskih popoldnevih sprehajam po čudovitih parkih in opazujem ljudi, se mi zdi, da sem med njimi kakor berač. Zdi se mi, da ne spadam med te ljudi. V tem širokem svetu smo resnično kakor berači, ki prosijo kruh in denar.

Vajeni smo krivic, zato prenesemo marsikaj. To samoto pa je nemogoče prenašati. Nobeno oko se ne ozre nate. Tisoči bežijo mimo tebe, vedri in nasmejani. Rad bi jim rekel: »po-

Mirko Kambič: Na Pokljuki

čakajte, tudi jaz živim tukaj, tudi jaz sem človek!« Ob tihih večerih se mi misli vračajo domov k materi in njenim besedam. Zeleni holmi, šumeči gozdovi, v katerih smo jeseni nabirali kostanje. Vse to me dan za dnem spominja na domovino. V glavi se mi nenehno vrtijo podobe te moje domovine. Kamnita prašna cesta in kolovoz, po katerem se pride do stare hiše, v kateri živijo moji starši in kjer je tekla moja zibelka. Na križnih oknih rdeče pelargonije in rožmarin. Košata lipa, ki že desetletja kljubuje viharjem. Pod njo smo posedali ob nedeljskih popoldnevih. Mati, suhljata žena že nekoliko zgubanega obraza in temnih oči, iz katerih je vedno sijala ljubezen do nas otrok... Tu, v tujini nas ni malo, ki smo enako tuji temu svetu. Pa vendar je težko najti prijatelja, ki bi te hotel razumeti. Nekateri niti govoriti nočejo več s teboj po slovensko. Kot da bi jih bilo sram, da so Slovenci. Hoté pozabljajo materinsko besedo, češ da je tukaj ne potrebujejo. Menijo, da s tem ne bodo več »auslanderji«. Edino, česar še niso pozabili, so domače klobase in domače žganje. Le čemu še segajo po tem?

Pogosto razmišljam, zakaj nas tako vleče v svet. Ali ni lepše doma, kjer se iz leta v leto bolje živi in kjer se vedno lažje najde delo? Mnogi smo se vse prezigodaj odločili in sedli na vlak v tujino. Upam, da bodo imeli mlajši več možnosti kot mi. Nihče se ne vpraša, kako živimo mi v tujini. Zatrдно pa vem, da si vsi želijo delati doma. Tujina je zanimiva, ko pa si v njej služiš kruh, spoznaš tudi vse grenkosti in zaničevanja. Rad bi rekel vsem mladim v domovini: ne sanjajte o milijonih in sreči v tujem svetu!

Mohorjeva družba

Zidanškova 7, p. p. 36, 63000 Celje, Jugoslavija
telefon (063) 23 029 in 21 397

Ustanovljena 1852

Mohorjeva družba v Celju pozdravlja rojake v tujini z željo, da bi jim tudi mohorjevke pripomogle k ohranjanju materinega jezika in slovenske narodne zavesti!

Tudi za leto 1973 smo pripravili bogat knjižni dar, ki bo obsegal naslednje knjige:

MOHORJEV KOLEDAR 1974

Lepo, privlačno, poučno branje z raznih področij, obilo dragocenih podatkov in napotkov za vsakdanjo rabo, bogato ilustrativno gradivo, 32 strani in ovitek v 4-barvnem tisku. Mohorjev koledar bo spet obogaten vsebinsko in oblikovno.

SLOVENSKE VEČERNICE

Mohorjani bodo tudi tokrat prejeli izvirno slovensko leposlovno delo, zanimivo, privlačno povest, dostopno najširšemu krogu bralcev.

APOSTOLSKA DELA

Nadaljevanje nove, dopolnjene in barvno ilustrirane izdaje sv. pisma (prva knjiga je bila JEZUSOV EVANGELIJ), z uvodi, opombami, barvnimi ilustracijami in zemljevidi. Tudi ta knjiga bo natisnjena v barvah in bo obsegala nove, nič manj lepe in zanimive ilustracije in zemljevide.

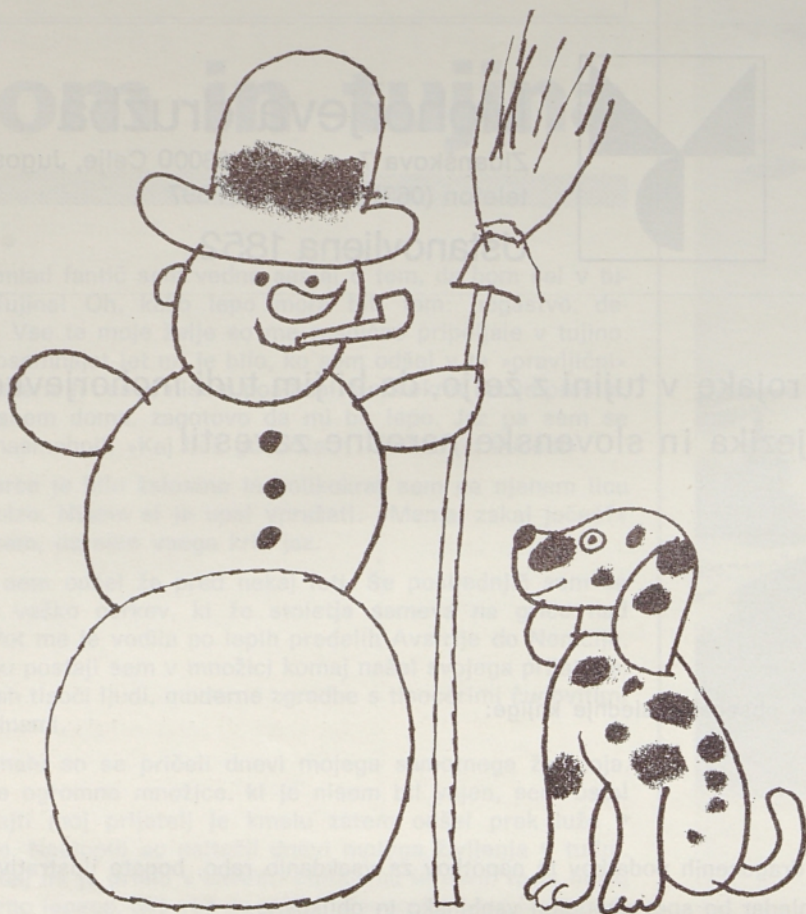
VELIKI SLOVENSKI UMETNOSTNI SPOMENIKI — I. Sakralni spomeniki

V tej, prvi knjigi (delo pod skupnim naslovom se bo v prihodnjih letih nadaljevalo) prikazuje priznani strokovnjak — umetnostni zgodovinar dr. Marijan Zadnikar naše najznačilnejše sakralne spomenike (cerkve, znamenja, freske itd.), ki bi jih moral poznati vsak slovenski človek. Novo, izvirno, privlačno, v poljudni besedi napisano delo bo razkošno opremljeno z ilustracijami.

AKONTACIJA za vse navedene knjige znaša za člane-naročnike redne letne knjižne zbirke din 60,00 za broširane in din 85,00 za vezane knjige (naročila iz tujine plačljiva v dolarski protivrednosti).

MOHORJANI IN VSI LJUBITELJI LEPE, DOBRE SLOVENSKE KNJIGE!

Zagotovite si redni letni knjižni dar Mohorjeve družbe za leto 1973! Prosimo, pišite nam, poslali vam bomo tudi cenik drugih knjig!

Branka Jurca

Snežko in Čuj na straži

Katka in Čuj sta stekla pred hišo, in en dva tri je Katka naredila snežnega moža. Postavila ga je ob poti, ki je peljala proti hiši, in šla pisat domačo nalogo.

Snežko je ostal sam. V tem je šel proti hiši dimnikar, ki si je požvižgal. Zagledal je slepega Snežka, segel v žep in zataknil Snežku dva kosčka premoga za oči. Snežko je spregledal. Videl je dimnikarja z dvema omeloma, s črno bleščečo se obleko in okroglo kapo na glavi, vtem pa je že pritekla Minca. Grizla je korenček, a ko je zagledala Snežka brez nosu, se je vzpela na prste in mu zataknila rdeč koren — naj ima Snežko nos! In je že za dimnikarjem stekla še Minca h Katki.

Za njo je prišla mimo Snežka stara Micka, imela je brezovo metlo. Po-metala je sneg spred hiše, zagledala je Snežka brez metle in mu dala brezovko v roke. Snežko bo z njo podil tatove in postopače.

Večerilo se je, zarja na nebu je ugašala, postajalo je mrzlo. Vtem je prišel mimo Snežka sosed. Zagledal je Snežka, a brez pokrivala — v takem mrazu! Vzpел se je in mu posadil svoj klobuk na glavo. Snežko je bil imeniten, sosed ga je samo gledal.

Vtem je prišel mimo Snežka Katkin oče s pipo, v kateri je tlel tobak. Zagledal je Snežka in mu dal v usta pipo.

Čuj je zaslišal gospodarja, pritekел je k njemu in zagledal Snežka, sneženega moža s pipo, s klobukom in z brezovko, in že je stekel v hišo, pocukal je Katko in jo vlekel naravnost pred Snežka.

»Snežko,« mu je rekla Katka, »tako, tu boš zdaj in boš odganjal tatove in postopače, ne?«

Čuj je veselo zalajal. Katka in vsa družina so lahko zdaj res mirno zas-pali. Dom sta čuvala zdaj dva: Čuj in še Snežko!

Otroci, sodelujte z nami!

Pridružite se Krožku mladih dopisnikov Rodne grude! Pišite nam o vsem, kar se vam zdi, da bo zanimalo naše bralce, predvsem seveda vaše vrstnike. Povejte nam kaj o kraju, kjer živite, o svojih prijateljih, šoli, kakšnih posebnih doživetjih itd. Lahko nam tudi kaj narišete. Zgodbice in risbe, ki jih bomo objavili, bomo nagradili z lepimi slovenskimi knjigami. Na željo vam lahko posredujemo tudi dopisovanje z otroki iz drugih dežel ali pa s kako šolo v Sloveniji. Veseli bomo tudi tistih dopisnikov, ki ne znajo več toliko slovensko, da bi nam pisali v našem jeziku. Napišite v jeziku, ki ga govorite, mi pa bomo dopis objavili obenem s slovenskim prevodom.

Lep pozdrav slovenskim otrokom po svetu!
Pišite nam čimprej!

Uredništvo

Kajetan Kovič:

MAČJA DLAKA

Sneži. Sneži.

Kot da perje iz pernic leti.
Kot da mlinar iz vélike vreče
belo moko po svetu meče.
Kot da pek iz krušne doline
melje iz belega kruha drobtine.
Kot da na nebu Kljukec sedi
in na debelo nam pamet soli.
Ali kot da bi Cigu-Migu
celo noč bele mačke strigel —
pa se zdaj v štrenah vali iz oblaka
mehka in puhasta mačja dlaka.

Oton Župančič

CICIBAN ZASPI

Ciciban

je zaspan.

Dajte mu blazino —
mehko mahovino;
dajte mu odejo —
jablanovo vejo.
Veter z gôre piha,
jablano razniha,
veja se uvije,
Cicibana skrije,
z listjem ga prevleče,
s cvetjem ga omeče.

PESEM

ki jo je Bogdan Kamin lani v jeseni
recitiral v Aumetzu

V tujini sem rojen,
v tujini sem vzgojen,
Slovenskih sem staršev,
star sem devet let.
Hočem vam nekaj zapet',
da vam bo v spomin
zato, ker sem slovenski sin.

Karel Grabeljšek

OTROK SE JE IZGUBIL

»Lansko zimo sem marsikatero noč prebil zunaj, na opazovališčih,« mi je pripovedoval star lovec. »Prinesel sem kostanj na krmišče, potem pa kar ostal. Nekateri so me zvedavo spraševali: Kaj počne France vso noč v gozdu? Kaj? Opazoval sem. Naj ti povem en sam doživljaj.

Mesečna noč je bila in sneg, videlo se je kakor podnevi. Mraz je pritiskal, a me ni zeblo, ko sem ždel v skrivališču. Trop za tropom je prihajal na krmišče, eden za drugim. Srne z mladiči. Pride prvi trop, si uteši glad in izgine med drevjem. Tiho, kakor je prišel. Samo en mladič je ostal. Ali pa je bila mladica. Zamotil se je s kostanji. Že pride naslednji trop. Mladič kar med njim. Ko pa se skuša približati stari sni, kakor je bil vajen pri materi, ga ta neusmiljeno odrine z glavo, da se je revež kar prekopicnil. Druga in tret-

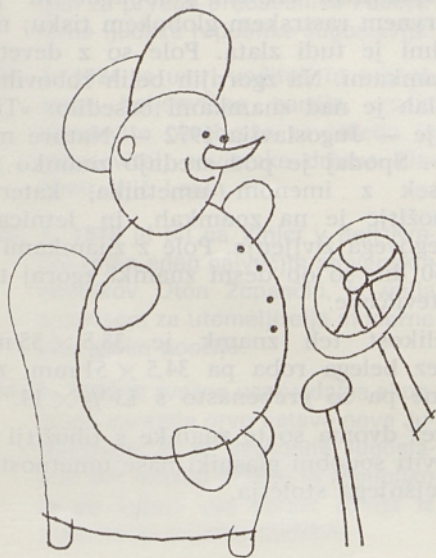
ja prav tako. Kar zasmilil se mi je. Rad bi mu pomagal, če bi mu mogel. Tudi drugi trop se je nasitil. Oddaljuje se. Mladič bi rad z njim, morda ga je samega strah. Tistikrat so mladiči že veliki, a brez matere še ne morejo. Zdi se mi, da bo kar zajokal. Ne upa se pomešati v trop. Zastajajoč počasi stopica za njim. Gre in obstane, gre in obstane. Zdi se mi, da se ves trese od strahu, kakor otrok, ki se boji šibe. Tedaj zaslišim iz gozda: Piv, piv, piv... Aha, stara ga je pogrešila in gre ponj, si pravim. Mladič je dvignil glavo, čisto drug je postal. Stara je še zmeraj pivkala, a vse bliže in bliže. Mladič se oglašja, a še kar stoji. Stara pride na jaso, se približa mladiču, povohata se, nato pa drug za drugim izgine med drevjem.«

Obmolnil je, nato pa tiho dejal: »Vidiš, take stvari opazujem, ko sem sam v gozdu, kar naprej bi jih opazoval.« Z globokim pogledom je objel gozd in umolnil.

NOVOLETNI AVTOBUS

Debelega snežaka sem narisal za volan. So potniki se zbal: — Kam nas pelje? Kam? — V srečno novo leto! je snežak dejal. Pa je prišel miličnik, snežaka v sneg pognal.

Neža Maurer

TRIKRAT JUHEJ — IN ŠE ENKRAT ZA POVRHU

Prvi juhej za veselo slovo od starega leta in za srečne dni v novem letu — juhej!
Drugi juhej za vse otroke — velike in majhne, suhe in debele, pridne in nagajive — da bi bili zmerom zdravi in veseli — juhej!
Tretji juhej za vse očete in mame, dedke in babice, tete in strice, bratce in sestrice in za vse vesele in dobre ljudi — juhej!
In še zadnji juhej za vse želje, ki smo si jih privoščili v teh veselih novoletnih dneh, da bi se nam vsem izpolnile in nam naklonile toliko srečnih in zdravih dni, kolikor je dni v tem letu! Juhej!

Alojzij Bolhar

PLUGA

V kolarnici sta stala dva pluga: prvi se je svetil, kot bi bil nov, drugi pa je žalosten sameval v kotu in rjavel. Nekoč pa vpraša rjaveči plug svojega svetlega tovariša:

»Kako je to, da se tako svetiš, jaz pa tako rjavim?«

Ta pa mu odgovori:

»Delo me plemeniti, da se svetim. Če pa bi počival, bi rjavel.«

Moj prvi zajtrk

Pišem se enostavno Borut Kokalj. Rojen sem v Ravensburgu. Ljubljana pa je mesto. Tja grem na sladoled s staro mamo. Tudi ona gre na tortico v Ljubljano. Drugače ima ona v Zalogu pri Ljubljani tri mlade mucke, ena je moja. V Nemčiji hodita očka in mamica delat in jaz si sam pripravim zajtrk. Ker sem samo devet let star, ne pojem veliko: samo dva jajčka, ponev, mast, jajčka seveda tudi štedilnik in čaj s kruhom, saj ni veliko, bil sem pa sit. Čaj je bil grenak, jajčka uspela.

Seveda mi sedaj tudi očka poma-ga, saj jaz znam samo nemško, slovensko pa se bom sedaj učil z veseljem, zato bi bil čudež, če bi vam bolje pisal kot v šoli. Tam imam tudi napake.

Borut Kokalj
7981 Torkenweiler

Borut s prijateljico Juto

Slikarstvo – tihožitja

V novembru je bila bera na filatelističnem polju dokaj bogata. Dobili smo kar osem novih priložnostnih znamk, in sicer eno za 150-letnico rojstva Grge Martića, drugo za otvoritev nove stavbe srbske narodne knjižnice ob njeni 140-letnici in šest znamk s tihožitji v počastitev praznika republike, 29. novembra. Spominska znamka za 140-letnico srbske narodne knjižnice bi po načrtu morala iziti že v aprilu, pa je zaradi tedaj še nedokončanih gradbenih del morala biti preložena na pozneje, ko je bilo poslopje gotovo.

Prva priložnostna znamka v novembru je bila znamka v počastitev 150-letnice Grge Martića. Izšla je 3. novembra s ceno 80 par in v milijonski nakladi. Grga Martić je bil frančiškan in rojen v Hercegovini v Rastovači pri Posušju. Filozofijo in teologijo je študiral v Zagrebu in Stolnem belem gradu ob Blatnem jezeru. Kot frančiškan je bil v raznih bosenskih krajih, najdlje pa v Sarajevu kot župnik. Ustanovil je frančiškansko klasično gimnazijo v Visokem v Bosni. Bil je tudi pesnik in pridobil velik sloves, vendar njegova pomembnost tega ni odtehtala. Oznanjal je versko strpnost in si prizadeval za dobre verske odnose med verstvi v Bosni in Hercegovini. Ogromno je pričakoval od avstrijske zasedbe Bosne in Hercegovine leta 1878, a je bil kmalu razočaran, se umaknil iz političnega življenja v kreševski samostan, v katerem je leta 1905 umrl.

Na znamki je njegov kip, ki ga je napravil naš znani kipar Ivan Meštrović.

Znamke so v polah po devet znamk in tiskane v dvobarvnem ofsetu. Nad prvo in zadnjo znamko zgoraj in pod istima znamkama spodaj je na belih robovih pol napis: »Stopetdeseta obletnica rojstva«. Nad srednjo znamko zgoraj je »Jugoslavija«, pod srednjo znamko spodaj pa je privesek »Fra Grga Martić 1922—1905«. Znamke so podolgovate in velike 37×30 mm, brez belega roba pa 33×26 mm. Zobci so grebenasti $12 \frac{1}{2}$. Druga novembrska priložnostna znamka je izšla 25. novembra, na dan pred svečano otvoritvijo novega poslopja srbske narodne knjižnice ob njeni 140-letnici. Natisnjenih je bilo dva milijona znamk po 50 par v enobarvnem črtnem tisku. Srbska narodna knjižnica je bila ustanovljena leta 1832 v Beogradu. Med prvo svetovno vojno je bila preseljena v Niš, kjer so okupatorji del njenega zaklada uničili. V drugi svetovni vojni pa je bila s svojim knjižnim bogastvom do tal uničena pri prvem nemškem letalskem napadu na Beograd in našo državo 6. aprila 1941. Od njenih zakladov je ostal samo pepel in prah. Po vojni je bila ponovno odprta 30. aprila 1947. Na znamki je njeno novo poslopje, ki so ga odprli 26. novembra, zamisel beograjskega univerzitetnega profesorja Iva Kurtovića.

To kot prvo novembrsko priložnostno znamko je natisnila beograjska kovnica denarja, tudi v dvobarvnem ofsetu in v polah po devet znamk. Nad vogalnimi znamkami zgoraj in pod istimi spodaj je na robovih pol napis: »Narodna knjižnica SR Srbije« v naših narodnih jezikih. Pod srednjo znamko spodaj pa je privesek z besedilom »Beograd 1832—1972«. Znamke so podolgovate in velike $40 \times 30,5$ mm, brez belega roba pa $36 \times 26,5$ mm in grebenasto nazobčane z $12 \frac{1}{2}$.

V počastitev 29. novembra, dneva republike, je 28. novembra izšla spet serija priložnostnih znamk s stoletno umetnostjo v naših krajih. To je že enajsta taka serija. Letošnja praznična serija je posvečena tihožitjem in sicer vrhunskim stvaritvam naših najpomembnejših umetniških snovalcev iz XIX. stoletja.

Na prvi znamki za 50 par je RAZBITA MAJOLIKA, delo srbskega slikarja Miloša Tenkovića (1849—1890).

Na drugi znamki za 1,25 din je tihožitje, umetnina slovenskega slikarja Jožefa Petkovška (1861—1898). Slika je v ljubljanski Narodni galeriji.

Na tretji znamki za 2,50 din je KOŠARA Z GROZDJEM izpod čopiča prve srbske slikarke Katarine Ivanovićeve (1817 do 1882).

Na četrti znamki za 3,25 din je LUBENICA, stvaritev srbskega mojstra Konstantina Danila (1798—1873).

Na peti znamki za 5 din je odlomek iz hleva, ki ga je upodobil hrvatski likovni snovalec Nikola Mašić (1852—1902).

Na zadnji znamki za 6,50 din je tihožitje hrvatskega umetniškega mojstra palete Celestina Medovića (1857—1920).

Skupna cena vseh šestih znamk je 18,50 din. Celih serij je bilo dvesto tisoč. Tiskala jih je dunajska državna tiskarna v enobarvnem črtnem globokem in petbarvnem rastrskem globokem tisku; med njimi je tudi zlata. Pole so z devetimi znamkami. Na zgornjih belih robovih na polah je nad znamkami besedilo: »Tihožitje — Jugoslavija 1972 — Nature morte«. Spodaj je pod srednjo znamko privesek z imenom umetnika, katerega tihožitje je na znamkah, in letnicama njegovega življenja. Pole z znamkami po 6,50 din so ob desni znamki zgoraj tudi oštevilčene.

Velikost teh znamk je $38,5 \times 55$ mm, brez belega roba pa $34,5 \times 51$ mm, zobčane pa so grebenasto s $13 \frac{1}{2} \times 14$.

Brez dvoma so te znamke s tihožitji čudoviti sodobni glasniki naše umetnosti iz prejšnjega stoletja.

Spominski koledar januar 1973

1. **1. 1942** so bile objavljene temeljne točke Osvobodilne fronte slovenskega naroda; z njimi so bili postavljeni dokončni cilji narodno-osvobodilnega boja: popolna nacionalna in socialna osvoboditev Slovencev.
4. **1. 1797** je pod uredništvom pesnika Valentina Vodnika začel izhajati v Ljubljani prvi slovenski časopis »Ljubljanske novice«.
4. **1. 1967** se je v bližini Sremske Mitrovice v avtomobilski nesreči smrtno ponesrečil pomembni slovenski politik Boris Kraigher.
7. **1. 1943** je umrl v New Yorku svetovnoznani znanstvenik in elektrotehniški izumitelj jugoslovanskega rodu Nikola Tesla.
7. **1. 1958** je umrl v Ljubljani znameniti slovenski arhitekt Jože Plečnik; v Ljubljani so njegove storitve med drugim Križanke ter stavba Narodne in univerzitetne knjižnice.
8. **1. 1943** je v junaškem, čeprav enakem boju z nemškimi okupatorji padel do zadnjega moža legendarni pohorski bataljon.
8. **1. 1819** je umrl v Ljubljani prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik, ki je uspešno deloval tudi na številnih drugih področjih.
11. **1. 1942** so Nemci po srditih bojih s partizanskimi enotami zavzeli Dražgoše, požgali in porušili vse hiše v vasi, prebivalce, ki se niso umaknili, pa pobili.
14. **1. 1953** je bil Josip Broz Tito izvoljen za prvega predsednika Federativne ljudske republike Jugoslavije.
21. **1. 1924** je umrl voditelj in organizator boljševiske partije, vodja zmagovite oktobrske revolucije in ustanovitelj sovjetske države Vladimir Iljič Lenin.
23. **1. 1878** je bil na Vinici v Beli Krajini rojen eden največjih slovenskih pesnikov Oton Župančič, ki velja predvsem za utemeljitelja moderne slovenske poezije.
30. **1. 1946** je zvezna ustavodajna skupščina sprejela prvo ustavo nove Jugoslavije, ki je uzakonila Jugoslavijo kot zvezno državo in republiko in po kateri vsa oblast izhaja iz ljudstva in pripada ljudstvu.

vaš kotichek

Želim se dopisovati

Stara sem 15 let in se želim dopisovati z rojaki iz Amerike, po možnosti v slovenščini, nekaj razumem tudi angleško.

Marija Lešnjak
Žerjalova 30
61210 Šentvid pri Ljubljani
Jugoslavija

Poizvedba

Znance, ki se spominjajo Franca FONDA (oziroma FUNDA), umrlega v West Frankfurtu, rudarja pri C. W. and F. Coal Company Orient, Illinois, ZDA, prosi njegova hčerka, da opišejo njegovo nesrečo v rudniku, naslove njegovih zavarovalnic in banke. V naprej hvaležna za uslugo.

Justi ŠIMENC
Verovškova 43
61000 LJUBLJANA Jugoslavija

mali oglasi mali oglas

Prevajanje

Sodni prevajalec za slovenščino v Münchnu je:

Milena Gratza, 8 München 50, Menzingerstr. 195, tel.: 812 1820

61000 Ljubljana, Slomškova ulica 14/I. — c/o Šulga.

Hiša na prodaj

Nujno prodam takoj vseljivo hišo s 512 m² zemlje v šmartnem pri Slovenjgradcu, blizu avtobusne postaje. Hiša ima centralno kurjavo in toplo vodo.

Naslov:

Angela ARLIČ
Gubčeva 2 b
63320 VELENJE

Nekaj za šalo

Pri zdravniku

Priletel mož pride k zdravniku. Zdravnik takoj opazi, da se pacientu tresejo roke. »Vi pa precej pijete, kajne?« mu pravi.

»Oh, kje pa,« odvrne pacient, »večino polijem!«

Gluha

Starka se pelje z vlakom proti Mariboru. Nasproti ji v kupeju sedi mladenič, ki neprestano žveči žvečilni gumi. Starka ga pozorno gleda. Pred zadnjo postajo ga končno ogovori: »Lepo je od vas, da ste se hoteli z menoj pogovarjati, ampak jaz sem gluha.«

Ukraden avto

Mlado dekle priteče na policijsko postajo. »Halo, pojdite z menoj na parkirni prostor. Ujela sem fanta, ki se vozi z ukradenim avtom!«

»Kako pa veste, da je avto ukraden?« jo vpraša miličnik.

»Ko pa ni znal spraviti sedežev v ležalni položaj.«

Podobnost

Sonja obiše prijateljico v porodnišnici. Ko zagleda otročička, se razveseli: »Oh, kako je luštkan in čisto podoben očetu!«

»Ali res?« se začudi mlada mamica, »moj mož pa je prepričan, da je podoben njemu!«

Ne zna

»Kaj pa delata vidva?« zavpije mož, ko zaloti ženo z ljubčkom v postelji.

»Saj sem ti rekla,« reče žena ljubčku, »moj mož o tem še pojma nima.«

Umor

Gospod Lupnik se pozno zvečer sprehaja po parku, ko zasliši stokanje za nekim grmom. Ves prestrašen vpraša v temo: »Bo tu kdo umorjen?« Glas iz teme odgovori: »Ne, nasprotno!«

Kristina Duh, Avstrija

Knjige Cankarjeve založbe za vas

ŽIVI ORFEJ

Antologija slovenske poezije

Knjiga ni konvencionalna zbirka najbolj znanih in najbolj priljubljenih pesmi najpomembnejših pesnikov, ampak je na novo pregledano in pretehtano celotno slovensko pesniško gradivo, ki je z novim vrednotenjem na novo predstavljeno.

Knjiga je opremljena s kritično uvodno študijo Draga Šege, ki zajema glavne probleme in rezultate slovenske poezije, kakor se kažejo v antologiji.

Knjiga obsega nad tisoč strani z več kot tisoč pesmimi. Iz tega je razvidno, da gre za prvo celotno izdajo slovenske poezije, ki je tako po zasnovi kot po kritični presoji obširen moderen pretres slovenskih pesnikov. Nepogrešljiva je za vsakogar, ki mu je prebiranje poezije resnično estetsko doživetje.

Knjiga je vezana v umetno usnje, obsega 1260 strani, stane pa 180 din.

Marijan Mušič

ARHITEKTURA SLOVENSKEGA KOZOLCA

V svoji knjigi je inž. arh. Marijan Mušič detaljno in izčrpno obdelal razvoj, namen in arhitekturo slovenskega kozolca, kakor tudi njegovo organsko, poetično vkomponiranost v slovensko pokrajino. Knjiga odločno poudarja, da bo ostal naš kozolec v naši zavesti za vselej kot fenomen, kot pomemben spomenik slovenske ljudske ustvarjalnosti.

Piščevo obravnavanje snovi je sicer znanstveno, toda nikakor suhoparno in hladno. Nasprotno: njegova razprava se bere kot imenitno napisan esej. Knjigo krasi obilo fotografij, med njimi tudi precej v barvah. Za opremo je poskrbel inž. arh. Jože Brumen, znani oblikovalec grafičnih izdelkov.

V platno vezana knjiga obsega 172 strani, stane pa 125 din.

Janez Trdina

BAJKE IN POVESTI O GORJANCIH

KAKOR JIH JE SLIKARSKO POSPREMIL BORIS KOBE

Ob Kobetovi razstavi v novomeški Dolenjski galeriji se je kar sama utrnila misel, da bi podobe, nastale spontano ob umetnikovem srečanju s Trdinovimi teksti, povezali v knjigo. Da pa bi ne bile samo grafična mapa — kar bi sama po sebi lahko bila — so se povezale z izbiro devetnajstih najlepših bajk in povesti. Tako skrbne in bogate obleke ni dobil menda še nobeden naših pravljicarjev. Za knjigo, ki je bogato opremljena, je z izbranim okusom poskrbel arhitekt Dušan Omahen. Knjige ne bodo veseli samo Dolenjci, temveč vsi, ki jim je pri srcu Trdina in lepa slovenska beseda, prav gotovo pa tudi tisti, ki cenijo Kobetovo ilustracijo.

Elegantna, v domače platno vezana knjiga obsega 150 strani, stane pa 100 din.

Kmečki glas

Časopisno založniško podjetje
Ljubljana, Miklošičeva 4, p. p. 47/I

vas vabi med naročnike svojih izdaj:

»KMEČKI GLAS«, osrednji tednik za bralce na podeželju. Izhaja od leta 1943. Bere ga nad 300.000 ljudi. Tekoča obvestila o dogodkih doma in po svetu ter pet prilog s strokovnimi nasveti.

»MOJ MALI SVET«, priljubljena revija, ki izhaja vsak mesec za ljubitelje narave, vrtičkarje, rejce malih živali.

»KMEČKA KNJIŽNA ZBIRKA«, obsega kmetijski priročnik in pet strokovnih knjižic. Izide vsako leto.

»SODOBNO KMETIJSTVO«, mesečna strokovna revija za pospeševanje kmetijstva, živalstva in gozdarstva.

Poleg rednih izdaj, izdaja podjetje še knjige za ljubitelje dobre literature.

»PAPIGE«

»MESO NA ŽARU«

ter povesti iz kmečkega življenja

»CIGANKA«

»KDO JE IZDAJALEC«

»SKRIVAČ«

»KDAJ BO SNEG SKOPNEL«

470 PRODAJALN

NOVI VELEBLAGOVNICI — BEOGRAD
— PTUJ

*Vsem rojakom na tujem
kličemo srečno 1973*

Translurist

IMATE OTROKE, VNUKE, PRIJATELJE,

ki govorijo, pišejo, berejo angleško, radi pa bi znali tudi materin jezik in se tako lažje spoznali z domovino svojih prednikov?

Naročite zanje učbenik slovenskega jezika

ZAKAJ

NE

PO

SLOVENSKO

SLOVENE

BY

DIRECT

METHOD

Učbenik sestoji iz albuma s šestimi gramofonskimi ploščami slovenskih lekcij in iz knjige s poljudnimi razlagami slovenskega jezika v angleščini.

UČBENIK naročite pri SLOVENSKI IZSELJENSKI MATICI

Cankarjeva 1/II.
61000 LJUBLJANA

Cena za inozemstvo: 15,60 US dolarjev.

DRAGI BRALCI!

Slovenski koledar 1973

Koledar za Slovence po svetu lahko naročite pri:

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA
Cankarjeva 1/II. 61001 LJUBLJANA Jugoslavija
in pri vseh svojih zastopnikih.

V ZDA boste koledar najhitreje prejeli od:

PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave.
CHICAGO, Illinois 60632

TIVOLI ENTERPRISES, Inc.
6419 St. Clair Ave.
CLEVELAND, Ohio 44103

TONY'S POLKA VILLAGE
591 E. 185 St.
CLEVELAND, Ohio 44119

Želite redno prejemati lepo slovensko mesečno ilustrirano revijo?

— Naročite zase, za sorodnike, prijatelje revijo

Rodna gruda

Revija za Slovence po svetu

Odrežite naročilnico,
čitljivo izpolnite
in nemudoma odpošljite na naš naslov.

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

61000 LJUBLJANA Cankarjeva 1/II.
Jugoslavija

Naročam

SLOVENSKI KOLEDAR za leto 1973

RODNO GRUDO od dalje

Pošiljajte mi na naslov:

Prosimo, čitljivo izpolnite!

Podpis:

Vaš oglas v reviji RODNA GRUDA vaše okno v svet!

Mesečna revija »Rodna gruda« ima svoje bralce v 40 državah na vseh kontinentih! Enkrat na leto potuje v svet tudi bogato opremljen »Slovenski koledar.«

»Rodno grudo« in »Slovenski koledar« izdaja Slovenska izseljenska matica, ki ima tesne stike s številnimi slovenskimi rojaki po vsem svetu, slovenskimi organizacijami in društvi, potovalnimi agencijami, podjetniki.

Številni bralci naših publikacij, predvsem v tujini začasno zaposleni, se nameravajo za stalno vrniti v domovino in iščejo informacije o možnosti nakupa hiše, stanovanja, avtomobilov, povišanja, gospodinjstkih strojev in vsega, kar potrebujejo za življenje in delo doma.

Izkoristite tudi vi stike, ki jih ima z vsem svetom Slovenska izseljenska matica! In zapomnite si:

Vaš oglas v publikacijah Slovenske izseljenske matice vaše okno v svet!

Naš naslov je: Slovenska izseljenska matica
61001 Ljubljana, Cankarjeva 1/II.
Telefon: 21-234

Zahtevajte cenik in podrobnejše informacije.

Srečno novo leto 1973 vam želi
Happy New Year wishes

Europa Travel Service

911 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
Phone: 692-1700

Najuspešnejše Helidonove plošče

HELIDON

LONG PLAY GRAMOFONSKE PLOŠČE

1. Ansambel Vadnal: V soboto zvečer FLP 04-025
2. Štirje kovači: Pesem doline FLP 04-022
3. Ansambel bratov Avsenik: Zlati zvoki FLP 04-021/1—2
4. Ansambel Lojzeta Slaka: Pod Gorjanci je otoček FLP 04-020
5. Slovenski oktet: Sedem rož FLP 09-009
6. Ansambel bratov Avsenik: Odmev s Triglava FLP 04-005
7. Ansambel Lojzeta Slaka: Visoko nad oblaki FLP 04-001
8. Martin Böttcher: Love Story SLE 14690-P
9. Martin Böttcher: Dr. Živago SLE 14549-P
10. The Les Humphries Singers: Singing Revolution SLK 16692-P

SINGLE PLAY GRAMOFONSKE PLOŠČE

1. Marjetka Falk: Mož naj bo doma FSP 5-055
2. New Swing Quartet: Naj, naj naj FSP 5-060
3. Jože Kobler: Spomin na Marjano FSP 5-056
4. Jože Kobler: Skril v srce sem solze svoje FSP 5-050
5. Ljupka Dimitrovska: Ljubljanski zvon FSP 5-049
6. Ansambel T. Kmetca: Ljubica lahko noč FSP 4-017
7. Srce: Gvendolina, kdo je bil FSP 5-050
8. Erazem in potepuh FSP 2-002
9. Ansambel T. Kmetca: Roža nežna FSP 4-023
10. Oto Pestner: Imel sem jo rad FSP 5-033

Plošče lahko naročite tudi prek Slovenske izseljenske matice, Ljubljana, Cankarjeva 1/II, p. p. 169.

Založba Obzorja

Maribor

Helidon HELIDON Tovarna gramofonskih plošč
Ljubljana
Slovenija, Made in Yugoslavia

SLOVENIJALES

YUGOSLAV AIRLINES 1947 **25**
1972